

کاشنی یا محض باغوان

+

طالع کول صا لیس لوله نیر مایه
 سنان بزرگه ییچ باشی -
 کاشی تاه باغوان

۲۷
 ۳
 ۲۰۱۲

موصیہ ڈالر

کاشی نامتھ باغوان

کتابِ ہند ناو

موجتہ ڈاٹری

ڈری

2001

مُصنف

کاشی ناتھ باغوان

مول

کتابت

بی۔ این۔ ابھلاش

سرورق

پی۔ ایل۔ سدیشی

چھاپ خانہ

کتاب میلنگ پتہ

۱۔ ناگراد ادبی سنگم جموں۔

۲۔ کاشی ناتھ باغوان معرفت آر۔ کے رینہ ایڈوکیٹ ٹائی کورٹ جموں۔
متیل چرچ مٹھی جموں۔

نوٹ۔ کتابِ ہندی ساری حقوق چھ محفوظ۔

تہذیب

بزر شمار | ابجد حسابہ تفصیل | صفہ نمبر

۳	تعارف ----- موہن لال آتش	۱
۶	گوہ ڈکھتہ ----- مہیف	۲
۱۶	گوہ ڈ حرف ----- ل	۳
۷۲	گوہ ڈ حرف ----- ب	۴
۹۸	گوہ ڈ حرف ----- پ	۵
۱۲۶	گوہ ڈ حرف ----- ت	۶
۱۴۲	گوہ ڈ حرف ----- ط	۷
۱۵۰	گوہ ڈ حرف ----- ج	۸
۱۵۴	گوہ ڈ حرف ----- چ	۹
۱۶۱	گوہ ڈ حرف ----- ح	۱۰
۱۶۴	گوہ ڈ حرف ----- خ	۱۱

نمبر شمار	۱. بجد حسابہ تفصیل	صفحہ نمبر
۱۲	گو دُ حرف	۱۷۱
۱۳	گو دُ حرف	۱۹۹
۱۴	گو دُ حرف	۲۰۸
۱۵	گو دُ حرف	۲۲۱
۱۶	گو دُ حرف	۲۳۵
۱۷	گو دُ حرف	۲۴۸
۱۸	گو دُ حرف	۲۶۳
۱۹	گو دُ حرف	۲۷۵
۲۰	گو دُ حرف	۲۷۷
۲۱	گو دُ حرف	۲۷۹
۲۲	گو دُ حرف	۲۸۲
۲۳	گو دُ حرف	۲۸۴
۲۴	گو دُ حرف	۳۱۸
۲۵	گو دُ حرف	۳۲۷
۲۶	گو دُ حرف	۳۴۸

ممبر	ابجد ضابطہ تفصیل	نمبر شمار
۳۶۲	م گوہِ دُرُ حُرُف	۲۹
۳۹۱	ن گوہِ دُرُ حُرُف	
۴۱۵	و گوہِ دُرُ حُرُف	
۴۲۴	ہ گوہِ دُرُ حُرُف	
۴۵۳	ے گوہِ دُرُ حُرُف	

ردیف	توضیحات	مقدار
۱	پنبه	۱۰۰
۲	پنبه	۵۰
۳	پنبه	۵۰
۴	پنبه	۵۰
۵	پنبه	۵۰
۶	پنبه	۵۰
۷	پنبه	۵۰
۸	پنبه	۵۰
۹	پنبه	۵۰
۱۰	پنبه	۵۰
۱۱	پنبه	۵۰
۱۲	پنبه	۵۰
۱۳	پنبه	۵۰
۱۴	پنبه	۵۰
۱۵	پنبه	۵۰
۱۶	پنبه	۵۰
۱۷	پنبه	۵۰
۱۸	پنبه	۵۰
۱۹	پنبه	۵۰
۲۰	پنبه	۵۰

تعارُف

زبان چھ کُنہ قوچ پر زنتھ یوان مانہ - سائنتی تجربہ - روحانی باؤ ژبل -
 ثقافتی قدر، معاشرتی، تمدنی، اخلاقی، تعمیری، تالیعی مادان ہند ارتقاء قوچ
 کامیابی تہ ناکامی، بہتر سارے داستان چھ زبانی ہندس باروس تل و پیر اوچہ
 آسان - سماجس منتر پیسو سنی تہ گنو تجربہ مارکس منتر چھ یوان زبانی چھ من سار
 عملاً گائشہ راوان - ترقی یافتہ قومن بہتر زبان تہ چھ بختاوار مانہ یوان - یونانی
 تہذیب آسوتن یا چینی تجربن، بہتر کھہ آسوتن - زبان چھ گوڈ پرکھاوتہ یوان -
 ہندوستانی تہذیب پھانپھلوو سنکرت زبانی - سنکرت زبان چھ دلی، بیچن

مہذب ترقی یافتہ تہ بختاوار ز باہن منتر شمار یوان کرنہ -

کاشتر زبان تہ چھ سنکرت ز بائی منتر درامتر - گوہ اُس یہ پرکرت کس رولس
منتر وائے وادن بولنے یوان - پتہ وائے یہ ابر بھر مشہ کس در جس پیٹھ، تہ سنکرت
پیٹھ تبدیل شدہ زبان بنیہ کاشتر زلو - مگر یہ زبان چھ لچک دار تہ تھت مند -

اتھ منتر چھ سنکرت ز بائی ہندی پنترہ فیصدی الفاظ، فارسی ۱۰ فیصدی ہندی

پانترہ فیصدی عربی ز فیصدی ۳۳ فیصدی دردی، تبتی، ڈوگری تہ عبرائی -

کیہہ محقق چھ ونان ز کاشتر زبان چھ دردی ز بائی ہنتر ابر بھر مش شکل مگر یہ
کلمہ پھینہ مھی -

کاشتر زبان چھ سپٹھا ترقی یافتہ زبان - اتھ منتر چھ آنٹھ روس محاورہ،

ڈپتی - قلع - مشالہ تہ قرب المثل موجود، مین سار پے لنجن پیٹھ چھ گیر سن

ہند وقیہ پیٹھ از تام برابر کام چلان - موجودہ زمانس منتر نہ کر کاشتر محاورہ،

تلمیحاتن تہ گرائرس پیٹھ واراہ ادیبو کام - مگر کاشی ناٹھ بانوان مابن یس مین

ڈپتین ترتیب دیوت، اتھ چھ پٹن مول - تکیا ز میو کوز بے شمار محاورہ - ڈپتی -

برز چھ تہ قرب المثل پیٹھ مشتمل اکھ نراہ ڈری یافت - یہ کوشش چھ ہیتر واریان

وری ہند مختک بھل - یہ کتاب داژ وولہ واراہ دری سورٹھ بارہ تہ وومیلہ

چھ کرنہ یوان ز عام لوکھ تہ ادیب مغرات دن اکس بزرگ قلم کار ہندس محنتس

داد -

راج ترنگی چھ سنکرت ز بائی ہنتر سہرہ اتفاق تاریخی داستان تہ اتھ منتر

کلمن ہندی دسہ کاشیر مثالبہ استمال کرن پھ کاشیر زبانی ہندی پیتھہ کالک
 بحرک داستان بیان کران ، تہ اٹھتہ بحر دیت باعوان ماہن تھنر تہ یہ
 کتھ چھ تار لپن لایق ۔

خلوص کیش
 موہن لال آتش
 ہوم - ۱۵ جولائی ۱۹۲۷ء -

اوس دردستان - نيټه مت پورانس منتر څه اسه ساسه وادهواله پشانج ته
 هيندس عظيم دوتا "نکجه" هيندي مهلان -

يمن اس هيندي لولو څه پشايي څه ونه اومت - گريسن څه مانان ز کاشتر
 زبان څه اصلي پشايي ز بلو منتر درامتر - سه څه بروهنه کن پکشان ز کاشتر زبان
 څه که مليه منتره زبان څه مختلف لنجه اسه - يمن منتر شناه ، پوگلي ، سراجي -
 رام بني ، کوهستاني - گاروي - توروالي ته مايا بولمن هيندي ترکيب ته څه - بروهنه
 کن څه گريسن ونان ز پشايي ز بلو منتر مولادار څه ژکه سنکرت زبان -
 سيند اسو واکن سنو - "يد" - "شکر" "وژن" پرو - اسه څه سنکرت ز بلو منتر
 که لفظ بندار نظر گرتهان -

آريهمن هيندي کشر منتر واته پچه تا سيم ديونس حکومتس تام روز سنکرت
 زبان ترن سانس وري بن کشر هيندي عالم من ته عام لوکن هندون وهرن -
 سنکرت ز بلو منتر کري کشر بار عالم ياد يمن منتر بهله پايه تنقيد
 نگار ته شاير څه يوان - تنقيد نگارن منتر څه نند ريلوش سپها پرون اومت
 يمي "رس کاويه" کتاب لپچه - امه علاو څه ساسه واد ادیب شاير تنقيد نگار
 شامل - يمن منتر دروي - برهم دت - ندر سوامي - ته دندک ريلوش ناوهيتي
 لالو څه - امه علاو څه اهنوگيت - محل اچاره - کهمند - بک کلک يسيو بار
 عالم ياد گامتي عو شوفلسفه شاعري ته تنقيد اکاشس پچه واته لوو -

النهار شاستر زانن و آل بھرت منی - بہا مار یوش - صرف نحو زانن و ول
 عظیم قلمکار پانہ نی - ہیا بیڈ منو وزیر و امن پتہ اُدھ بٹ - رُدرٹ پتہ اُندر
 وردھن پتہ کنشک و ناہ پتہ راز ہرش ہندی وزیر زادن یس کلہن پتہ ناو
 لپھی گوڑ پتہ تاریخ بیٹھ راج ترنگنی ناو پتہ - اُتھو و قس منہر کیہ نیلہ مت
 پلوران پتہ برنگیش سہماہ ہندی 46 ہاتم تحریر کرنہ - یو بارہ مالو کر سنکرت
 زبان مالامال پتہ کاشتر زبانی پتہ امیک اتر پیون اوس لازمی - پناچہ آہ
 ہنہ واد لفظ سنکرت پتہ کاشترس منہر منتقل کرنہ - مثلاً کیہنہ محشر مثلاً
 پتہ بیٹھ پتہ -

کاشتر	سنکرت
تارکھ	تارک
رکھ	رکت
بو پتہ	تکشا
ژنڈر	چندرا
گام	گرام
سمندر یا سندر	سمدر
ناو	نام
زلیو	جیموا

سُکرت	کاشُر
کھنڈسا	کھنڈ
اوش	دوش
ہسٹھا	اتھہ
پوتتر	پوتھر
مامکا	میانی
کیم	کیا

کاشر لوگر پنیہ مزایہ مطابق سپٹھان سنکرت لفظین ہندس تلفظن منتر تبدیلی
 تہ ورتاؤ کہ کاشرس منتر - مثالی سنکرت زبانی ہندو بنیو "ز" - راجا بنیو راجہ
 جن بنیو زون - جاماترا بنیو زامتر جیسوا بنیو زیو ، ماس بنیو مازہ بیتر -
 شہمپری دورس منتر بدلیو وادک ، فلسفہ تہ سماجی زندگی ہند آہنگ
 سنکرت زبانی پیچھ او دولتہ تہ وار وار او فارسی زبانی پیچھ ہنگہ طومار کھار تہ -
 بڑشاہ ہندس دورس منتر او فارسی زبانی ستی ستی مقامی زبان کاشرس تہ سنکرتس
 تہ جایزہ مقام دینہ - وید تہ اپنیشد آیہ فارسی زبانی منتر ترجمہ کر تہ - تہ موغل دورس
 منتر آیہ فارسی زبانی ہندی بار عالم تہ شایر کشپریمن منتر عرفی ، طالب ، کلیم ، سلیم
 ظفر خان احسن و غاراقہ محلیہ دربارس ستی و البسط وزیر شامل اسی - یمودیت
 فارسی زبانی دو تھبو تہ تفرت شیخ یعقوب مرقی - غنی کشمیری - ثوابہ حبیب اللہ نوشہری

جی، مرزا داراب بیگ بویا وغیرہ شائیر گیسہ یاد ہو فارسی زبانی منتر آفاقی ادب یاد کوز۔

کاشر زبانی پیچھے پیچھے فارسی زبانی ہند اثر۔ کاشر زبانی ہند سماجی صفت پھہ
 بیمہ تلہ فکر تران زبانی سپہ کاہنہ زبان اٹھہ بھتہ آیہ، اُمو وہ سپر آوی امو لفظ بیمہ لیس
 باروس تل۔ کاہنہ زبان پراونہ تو تام ہنڈر یو تام سہ ہنڈیک کی مول نہ سماجی تغیر و
 تبدیلی پالس منتر شتر سپر آوٹھہ ہیکہ۔ کاشر زبانی پانہ ناوی سنکرت نہ فارسی لفظ
 بوگلی، کوہستانی، کشتواڑی تہ مایا زماں ہندی مولہ اگر کوز و نہ، تہ لولہ متہ لاس
 کوز نکہ۔ ایہ وجہ کوز روڈ کاشر ہنڈیک تسلسل برقرار۔ تیکیا ز کاشر زبانی ملہ ناوی
 باقی زبانی ہندی کڑی بھتہ کوز زیم باسیہ ایہ زبانی منتر زمس اُمتو۔

اٹھہ و قس منتر تراو ہنڈا عربی نہ سپہا فارسی وادی منتر۔ سرکاری زبان اُس
 فارسی۔ کاشر لو نہ صرف پانہ نو فارسی بلکہ پوزکھ لیوکھ فارسی جان پامھو نہ کرکھ
 فارسی زبانی ہندی بار عالم نہ شائیر یاد۔ فارسی زبانی ہندی بے شمار لفظ پانہ ناوی
 کاشر زبانی زن تہ یم بہنہ فی زیو لیشہ تھنہ اُسی پیمتو۔ میں لفظن، ہنڈر کینہہ مثالہ چھ
 بھتہ پامھو۔

زندگانی۔ دوست ہر لختہ دوس۔ نال۔ پیشانی۔ خم۔ پسند۔ آسمان۔ باغ۔
 جوے۔ جام۔ چمن۔ ساقے۔ آسائیش۔ آرام۔ آب۔ آفتاب۔ بام۔ گل۔ پیر ہلیر۔ غریب
 شب۔ شاہ۔ گل زار۔ صبح۔ دامن۔ سلطان۔ امیر۔ شبنم۔ مادان۔
 افراز بیتیر۔

امہ علاوہ چھ کاشرز باڈی منتر تقریباً پانترہ ہفتہ عبد از بنیاد ہیئتہ لفظ موجود -
 کشر منتر اسلام و اتہ ستر گینہ کاشرز بان دنیہکس وسیع ثقافتی تہ تہذیبی
 سمارس ستر حارف تہ وار وار گوونہن تم لفظو ستر کاشرز باڈی ہند دامن وسیع -
 جے - اے گرین چھ پنہ کثاہ منتر لیکھان ز فارسی تہ عربی لفظ بیلہ کاشرز باڈی
 پانس منتر شروپراوی تہ اتھ ز باڈی گبہ زن تہ ز حصہ - ہندی کاشر تہ مسلم کاشر -
 ہندی آسو کران ز یاد سنکرت لفظ استعمال تہ مسلمان آسو کران فارسی تہ عربی -
 کیہنہ مثالہ چھ ہیئتہ پاتھو -

مسلم کاشر	- ہندی کاشر
آب	زل یا بلوڈی
آسمان	آکاش
تکبر	اہنکار
یزمہ	مان - آدر
روح	پران - آتما
مبادتھ	بلوڈا
دوس	میتر
وہمر	آے
آفتاب	سیریہ
مہتاب	ژنڈرہ

امہ پتہ او ڈوگرن ہند دور تہ اتھ منتر رُود انگریزی زبانی ہندے کافی اثر
سرکاری زبان روز اردو ہس ستری ستری انگریزی تہ - لوکھ لگو شرپن انگریزی تالیم
باضابطہ دینہ - گرن منتر تراوانگریزی باضابطہ پاتھ -

چونکہ کاشتر زبان چھ لچکدار تہ اتھ چھ بین زبانن ہندی لفظ پانہ
ناوچ کافي مداحیہ - امہ شرور او سہا انگریزی لفظ تہ یچھ پاتھ پالس منتر
زن تہ یم آسی امس پانہ سے تھنہ بیچتہ - مثالیہ پاتھ یم کینہ لفظ -
ٹایم - لیٹ - آفس - افسر - بوٹ - بٹن - مٹی - ڈیڑی - کیچن - ہاتھ روم - لالی -
ہیٹال - ڈاکٹر - انجینئر - آپریشن - کورس - جامتری بوکس - فٹ بال - ٹاکی -
بیٹ - گیم - فرنڈ - کالیج - پروفیسر بیٹر -

کشیپ چھ ترے بھہ - مراز - مراز تہ مرکز - یمن منتر چھ کاشتر زبانی یوان ہن فرق
لبنہ - مراز منتر تھنہ یوان فیلس ستری اَلْفُک استمال یوان کرنہ - مرکز منتر چھ اِف
ستری یوان لگاوتہ - کینہ مثالیہ چھ یچھ پاتھ -

مرکز	مراز
کران	کرن
ودان	ودن
کھیوان	کھیون
چوان	چون

کاشتر زبان چھے بے شمار محاورو فرب اُلسلو دِتیو سِتی بِرِہتھ - گالیو چھ
وِزِ وِزِ اِتھ ہُر ہُر کورِمت - یو منتر کرِ مئے کینھ سُو مبراوِ بچ تہ توہ تام
واتناوِ بچ کوئش - یہ کرلس منتر چھ مئے ترے مُدا -

اکھ یہ زیم کاشتر پُراں چھ پرن تہ ہیچُن بن کرِ یہ کتاب و اِفیس منتر
ہنا ہُریر - دویم یہ زہ سون موہل سرمایہ گوژھ موبود رُوژن - ترمیم یہ زہ
کاشتر زبانی ہُنڈ پوچھر - میچھر تہ تھز گوژھ پُرتھ کاہنہ پُرتھ ناوَن -
بہ کتھ حدس تام پھس کامیاب گوئمت تہ وُہین چھے تہنتر کام -

بہ پھس جناب موہن لال اُش ماہُن مشکور یو یہ کتاب اندواتناوِ
تام مئے پُرتھ وِزِ تو مہ افزائی کر -

جناب جے - این ساگر ماہُن پھس بہ شکر گزار یو کتابہ ہندس رسم
الخطس نظر ثانی کرِ تھ مئے اِتھ روٹ کوڑ -

جناب پی - ایل سُدیشی ماہُن پھس بہ ممنون یو لولہ سان یہ کتابہ ہُنڈ
سرورق بناوِ تھ اِتھ شوُب دِتر -

جناب بی - این اِبھلاش ماہُن پھس مشکور یو سپٹا میعنہ تہ لولہ
سان امیج کتابت کر -

بہ پھس متن سارِ پے دوستن تہ شاگردن ہُنڈ شکر گزار یو یہ کتابہ ہُنڈ مواد
سومبراوِلس منتر مئے اِتھ روٹ کوڑ -

اُخرس پھٹ پھس بہ پنینہ گرواجنہ شریمتی سوماتی ہند مشکور یوسہ
 کتھ کتھ منتر کاہنہ نپہ کاہنہ محاور ورتاوتھ تھے پن کلام مدر بناوان - تھس
 لش محاور بیتیر بوزتھ اوسس بہ پنینہ سومبرنہ منتر پرتھ دوہہ شامل کران -

کاشی ناٹھ باغوان

۱

(۱)

اکھا گو مت ہیر ویر منگن ٹنگ :-

ٹنگ دیہ ٹنگہ کل تہ ویر دیہ پن۔ کاہنہ پھ بیتلہ ویر کلس لیش تہ ٹنگ
تلاش کران۔ یہ کہتہ پھ مٹس انالس متلق یوان ونہ نہ یس کالینہ شخصس
لیش تہ پینرچ منگ اسہ کران یس نہ سہ ہیکس دیچے یا مٹس لیش اسی نہ۔

(۲)

آو نہ اوڑ تہ گونہ نہ ڈوڈ :-

امیک مطب پھ زکینہ کامہ گونہ نہ ونہ کاہنہ وقتے شور و کرمتس نتیجہ
کیا رھانڈو۔

(۳)

اِئس مُش هاوِ دِ نہ گوناہ نہ ثواب -

اِئس زن هاوِ مُش سُنہ بچور کیا وُچھہ - حاوِ وِ اِئس نہ کھوت گوناہ تہ نہ
زِ یونِ ثواب - تہ گوئیمس نہ کاہنہ کتھہ فکر ترنگ ہس ہوش آسہ تُمس گاہہ
جار وِ نہ نگ پھنہ کاہنہ فایدہ -

(۴)

ایزِ س نہ گور کتہ -

ایزِ چھہ اُتر پھٹان - تھہ پھنہ آسان بنیادے بیتہ پیچھہ سہ استاد روتر -

(۵)

اگر کھوبہ تے ژرک ہووِ پان - دِ نہ وِ دل مند تھو کھینہ وِ اِئس
سان -

بتہ اوس لیجہ منتر کیے۔ اکر کھوتہ موکلیو۔ دین وول نہ کھینہ وول
دو شوے گئیہ شرمند

(۶)

اؤن کیا زانہ پڑون بتہ۔

اُس پھنے گاش مٹہ سہ وچھے بتہ پھا پڑون کینہ زگ۔ بیتھ پاٹھو کاہنہ
کم عقل انسان پھنے ہیکان زانہ زلیوس کتھ تئس ولسو پھالس کیتھ
جان کینہ ناکار۔

(۷)

از موو مت گو پوومت۔

لیس اکر لیڈ از ماوتھ کمزور باسو سہ بتہ پاؤن پھنے کاہنہ مشکل۔

(۸)

اور کینہ او تہ یور کن گو -

یئیلہ کاہنہ جلدی منتر پھتہ سپٹا جلدی منتر واپس نیر لٹس متلق پھتہ یہ کتہ
یوان و نرنہ یا کتہ وز اچانک کتہ طرفہ پیئہ پالٹہ تہ سستی گزہ فرج تہ
تئیدہ تہ پھتہ یہ محاور استمال سپدان -

(۹)

ا تہ رھٹ تہ کاہنہ پلو -

ا لٹس کتہ پیئہ بوز نرنہ مے کیا پھتہ رٹن - کون پھتہ یوان چالاک ماہنہ نرنہ
چھا فرستہ کیا دیس - تہ بجائرس ا لٹس ماگرتہ ہنگہ منگہ گاٹہ - پیئہ وز
کاہنہ چالاک انسان کا لٹہ سدرس سادس دھوکہ دینچ کوشش کر تہ
وز پھتہ یہ کتہ یوان و نرنہ -

(۱۰)

ا نڈر دزن پانہ نیبر زالٹو لکھ -

کاہنہ انسان پھتہ آسان ا نڈر و کتہ پنہنہ ہنو مشکلاتو کتہ پریشان مگر کو کن پھتہ
ا س تہ فراغتہ باسہ ناوان - تہمن پھتہ ا مشد ا س تہ فراغتہ خوش یوان

تہ تم پھ اندری دزان -

(۱۱)

اینہ ہند لور کٹن -

اِس پھ لورے بود سہار تمہ کہ مدد تہ ستر پھ سہ بروہہ کن پکان -
اِس بے سہار زنا تہ پھ پن کن نیچو تیتھ اہم باسان بیٹھ اِس لور پھ
باسان - تہ سو پھ تیس اینہ ہند لور کٹن ونان -

(۱۲)

اکھ تہ اکھ گو کاہ -

اکھ تہ اکھ گو ز مگر اگر اکھ تہ اکھ یکجا لیکھو سہ پھ کاہ بنان - مطلب پھ
یہ ز اگر ز اچھ واس کرن یمن شتر گزھ کاہن ہند طاقت پاد -

(۱۳)

آویرو تہ گو گاسو -

اگر محاز پیٹھ واپس پیٹھ تہ قیمتھ کھس پیرک سو - اگر توری مر تہ
گاسک ہومول تہ روزیس نہ -

(۱۴)

از چھ میوٹھ بگاہ کئی ڈیوٹھ -

از کرویش آرام پکچ نکر کرڈ چھ فوڑول یہ چھ تس تھوچہ نظر وائس
انس متلق یوان ونہن یس از عیش آرام کر نہ وزیر پکچ کیشہ سوچہ نہ -

(۱۵)

اکھ کھوت ہسرتس بیاکھ کھیا دوسہ -

اگر کائشہ قہ درتن ہوؤس کھنہ باپتہ دیت - بیاکھ نہ آسن وول کیا کر
دوسہ ماکھہ - کھنہ زن تہ سو ما پکچس مطلب چھ ز بیہ سشد آسن وچھتہ
گژہ نہ نہ آسن وول تمبلن تہ ہستہ بدلہ دوسہ کھن - یانے اپرمان
مان پھ بے وقوفی -

(۱۶)

آس مشر ہوؤن ہیون -

یس سٹھان تہ بے ہوؤر کچہ کر تس متلق چھ یہ کتھ یوان ونہن -

(۱۷)

اگر مشرق تہ بیہ شد غذا -
 اکیں باو ز لوبہ کاہنہ چیر تہ ژھن تراوتہ بیس اوس متک
 حاجت تھو لوب تہ کورن استمال -

(۱۸)

اُتیمہ بلایہ تہ بد مشر بلایہ رت -
 اگر کور گوناہ تہ بیس مینول سزا - اگر مشر بلایہ لوگ بیاکھ - خراب انسان
 کور گوناہ تہ جان انسان لوگ سزا -

(۱۹)

اُچھ مشر کسر اُس
 اُچھ مشر اگر کسر قول تہ کرٹھ سٹھانا قابله برداش چھ کرٹھان تہ اُچھ مشر
 چھ یکدم دور کر پنج کوشش سپدان سیمہ وِز کالٹھ انسان بیاکھ کاہنہ
 کھران چھ تہ سہ چھ تھس لٹھ دور روز پنج سٹھاکوشش کران تہ وِز چھ
 یہ کھتہ یوان وِہنہ -

اچھ وڑھ نہ گاشہ رڑھ -

اچھ آسٹہ تہ پھنہ ہیکان کینہ و پھنہ یہ کتھ پھ اکس ناخاندس مُتلق
ونہ یوان یس اچھن گاش آسٹہ تہ کینہ پھنہ ہیکان پڑھ -

آلڑھو ناٹہ کپڑھو آئے میچھ

آلڑھس پرڑھکھ ز ناٹہ کتھ پاتھ رنوسہ مایڑھ ہے کام کرنی
متر وونکھ ز رنہ نے پھ ماز زیاد میوٹھ آسان - لیہازا کیا پھ رنہ نک
ضورورھ -

(۲۲)

اسہ بابہ گنڈ چھے لار ثواب چھے دوتھرکھ نا۔
 یہ چھے اکر تھہ شتر بیاکھ مثال۔ تمس اس پلوس گنڈ لار تھہ کئی تام ولس
 ز پلوس چھے گنڈ لار تھہ تمس ولس نور ز ثواب چھے تری کر تم ماف۔

(۲۳)

اکر ژٹ سم تہ ساس گوو کولہ۔
 اکر انسان ژوٹ سووتھہ تہ ساسہ نڈر گیہ کولہ مطلب اکھ انسان چھے غلطی
 کران تہ سپٹاھن انسان چھے تہ کنی تکلیف و اتان۔

(۲۴)

آٹھ ویرس بالیس چھے شپھ ویش بینہ پتہ۔
 بوے آستن لوکٹ تہ بینہ آستن تس سپٹا ز تھہ مگر تمس چھے بینہ توتہ
 مٹہ آسان۔

(۲۵)

اکس دزان دآر بیاکھ وشناوان اتھہ۔

اکیس سیدلہ دار، سترن ریرہ نچہ گرمی سترہ ہیوت بیہ زرن پین اٹھ
وٹناون۔ یہ گو اکیندس مہبتس چہ بیا کہ زون یرھان پین فایرہ
تلن۔

۲۶

اَسُن چھ، پھناوان تہ نہ اَسُن مند پھاوان۔
دولت مندس چھ پانے تران فکر ز کتھ پٹھ گزھن رسم و رواج پور
کرن تہ کتھ پٹھ گزھ سما جس مشر پین قدر ہر راون۔ یہ وٹھ پھ ٹمس
پین اَسُن پھناوان غریب پھن نہ اَسُنہ موہوب رسم و رواج پور ہیکان
گرتھ تہ چھ بچور یوان مند پھاوین۔

۲۷

اٹھ ہاون گو اٹھ کھیاون۔

اٹھ ہاون گو پینری ہونر بیس ہاونی سیدلہ بیا کہ، پیچہ سہ چھ اٹھ پان
ناوٹھ ناون وائس نقان وائے ناوان ٹمس چھ گزھان کام کم تہ زن پھس
اٹھ ژھینان۔

ازر ولس نظر بند -

یُس نہ بیہ سُند جان ہیکہ وچھتہ تھی سُندِ خاطر بھہ اُچھن سُند گاش
سورنئے جان -

اکھ نکھس بیہ یل یل -

آہ پتھ کھور کھو تام کس تام نکھس - نکھ پتھ ولس تھی تیتھو یل ز تلن
وآلس اوس گر تھان وارا غذا ب - یہ گو و مطلب ز کالیشہ کرو مدد یا تھی شتر
ذمہ واری بیہو پالس پتھ سہ کر تورے تقاضہ تہ نخر -

ان منا کر فنا رہیں تھے بوڈ گوناہ -

سپٹا ان سورے خرچ کرن تہ یگاہ کیت نہ پتھ کُن کیشہ تھون -
یہ پتھ تیس فصول خرچس متلق یوان و تہ نہ یس ز یونمت پتھ سورے
خرچ کران تہ پتھ کُن پتھ کیشہ تہ بجاوان -

اکس اُچھ سورمہ تہ بیس نیلہ تھوٹھ -

اُچھ ھ دوشوے پشے - دوشونی پڑ پیوے لول برن - اکس اُچھ لاگہ کاہنہ
سورمہ تہ بیس زہر (نیلہ تھوٹھ) تہ بیون بیون سلوک ھ نا جائز -
اگر مول یا مائج پنہیں اولادن بیون بیون سلوک کر تہ یہ محاورہ ھ
تہ وز لیوان ونہنہ -

الن ہند دھرمہ وانگن تہ سگ -

ال ھ بڈ تہ وانگن لوکٹ ہنری - الہ ھ زیادہ سگ فورور تھ تھ سیلہ
سگ دوان ھ یم تھ نزدیک وانگن کھی ھ آسان یم تہ ھ سگ میلان
بڈس ہنسوس سیلہ آرام ھ لیوان دہن یم تہ ھ لوکٹس ہنسوس تہ آرام
واتان -

افرس نہ بڑونھ تہ گرس نہ پتی -

افرس گر تھ نہ بڑونھ کُن گر تھن - گر تھوس اگر تہ خبر کتہ بے گار لاگہ -

گرس اگر پیتی کنی گزھو خبر لھتہ مالایہ -

(۳۴)

اُلیس دلی مشکل پیتی -

اوپ گوئے یس پڑھتہ کاهنہ پینر تھوکی نک عادت آسہ - اگر اُلیس
کو کر دلی بتس پھٹ آسہ سہ لگہ سار نی ناو نی تہ بتہ کھیون گزھس
مشقہ -

(۳۵)

اولہ او پین پین یتہ بنیو تیر انداز -

ینیلہ اور یمہ کاهنہ بزدل تہ کمزور تہ یوت وائتھ بتہ بھودر تہ
طافور تینلہ پھ لٹس مُتلق یہ کتھ یوان ونہ -

(۳۶)

آمنیک لوط لاکن -

جنوبی کشیر منتر پھ امن ناوک اکھ گام - دیان تہ اوس اکھ چالاک
گراہ اکھ - متس کتھ کر لہ غا لیر پیید کاهنہ لٹس سوار اوس گزھان تہ گر اوس

بے وایہ پاٹھی اکس خندکس کُن تیز دوران۔ سوار اوس کھوڑان یہ مائراو
 کھندکس ووٹھ تہ دوشوے گزھومار۔ سہ اوس گر پھٹ ووٹھ ژھنان تہ
 گرتہ اوس واپس پھیران۔ بی گرتھ اوس گر پانس کام کرتہ لَشہ بجاوان
 سید کاہنہ انسان کامہ لَشہ بچنہ خاطر بھتے ہٹابہ لاگہ تہ اُسی چھ ونان تہ
 اُمر چھ اُمنیک لوٹ (گر) لوگہ مت۔

(۳۷)

اَسن وَاِس چھ اُپنج تیبہ نہ اَسن والیو ہور کُن سبہ۔
 دولت مندس چھ دولک لَشہ اَسان تہ سارے یزتھ کران۔ بچارس
 غریبس چھ بے یزتھ کرتھ اندکُن بیمہ ناوان۔

(۳۸)

انگے پھس ترنگہ لشیان۔
 انگ گو جسمک کاہنہ مہ۔ ترنگہ لشیں گوثرے رنگ لشیں۔ سید
 کاہنہ پُن بھر تھیکہ تہ بیس کھنہ فکر سہ چھ ہزلہ پاٹھی ونان تہ
 انگے پھس ترنگہ لشیان۔

○

(۳۹)

آسپ کز آم کھارڻي -

اُڏرن منڙ پيڻ وٺس کيمس ڇھ آم وٺان - يہ گو و کالئہ ميٺھ عذاب کُرڻ
ز ميٺھ اُڏرن ٻيڏي آم کھنس تہ نيرنس آسپ کز -

(۴۰)

اوٺگل س پيڻ بونگلہ لڏن -

اوٺگل گو اکس اوٺگلہ سمجھ جاي، مطلب ڇھ کم زمينس پيڻ بڙ امارتھ
لڏي

(۴۱)

اوٺس لگن -

اولن ڇھ وٺان يتہ لس درياؤک پوٺي گول چکر ماريٺھ ٿر کس کن وريہ لِس
چيز تھ پيڻ آسپ تھ تہ ڇھ بون کن مان مطلب سڻا معيتس منڙ ولئہ ين.

○

(۴۲)

اُھن وُریں پیم کول تہ شیٹن وُریں پھ لاو۔
 اگر کھے کالس کُنہ طرفہ کوئل پکیر تیک نشانہ پھ شیٹن وُریں روزان۔
 مطلب اگر کھے کالس پانہ واکڑ مائے محبت یا تولق روز تیک اثر پھ سہٹا
 ہس کالس روزان۔

(۴۳)

اوشن ماب تراھٹ ژولے اکھ نبل موکلیوو۔
 اوشن گو و ستاد تہ تراھٹ گو شاگرد۔ پرتھہ کالٹہ شاگرد شتر پھ و ستادس
 پریشانی آسان۔ بیند اکھ تراھٹ ژولس تہ ٹشتر پریشانی کیس ختم۔ بیٹھ
 پاٹھ پھ مالس شرن، شتر پریشانی روزان۔ اگر اکھ ژولس یا بیون نیرلیس سہ پھ
 ونان زٹشترے دگ گیم کم۔

(۴۴)

اگر سُند نہ دزان تیل تہ بینہ سُند دزان آب۔
 اکھ انسان پھ ہمدردی سان پزکھ و نان مگر تس نہ کران پترھ کاہٹہ۔ بیاکھ

پھ بے میناد اپز کتہ و نان تس پیٹھ پھ یوان سیتبار کرنہ - اکر ستر نہ مائے
مجرابیہ سُدھد تہ خوش یں -

(۴۵)

انہم پھ پھ لار ان -

سیدہ دالس انہم آسہ لورتہ تیلی ین تھہ چھ لار ان سیدہ کالئہ دولتہ
آسہ تیلی پھ تس لئش لوکھ دوران دیو آسہ تہ لار کیتہ -

(۴۶)

اتھ پیو ز بر آر کھو -

پیٹھ کائہ انسان اتھ ستر کائہ چیز تراو تہ بیاکھ دیس یکدم تھپہ تہ
گریس قبہ تیلہ پھ یہ کتہ یوان وینہ -

(۴۷)

الس کاش ان -

ناخانہ پھ یوان اوں ماہنہ - ناخانہ خاندہ بناو تہ ان پڑھ بیر ناو

گو اَیْس گاش اَن -

(۴۸)

اُھن کچھ تَرھن -
تیتھ کیتھ کُرَن یَم سِتہ نہ کاہنہ املیت ہیکہ و پھتھ -

(۴۹)

اَس کوٹا تَر اُیو و آہی پاٹھا دڑو یو -
بیلہ کاہنہ کھاوون چاوون تہ تیتلی کُر سہ آہی یا تیلہ کُر سہ
ساڈ کاُم -

(۵۰)

اَس پھولن -
وارِ یاہ کتھ کر تھ تہ نہ مطلب نیرن تہ نہ کاہنہ فایدہ یُن -

(۵۱)

آب اترِ یخ نہ گنجالش آسہ -
پوڑ پاٹھو مکمل اُس - بیتھ نہ کُنہ اِضا فِج یا کمی کر یخ گنجالش آسہ -

(۵۲)

اُندر من منتر نہ پیرن -
 بیا کہ نہ بلکل فکر کھن نہ پنہ کھوتہ سہا کمزور باس -

(۵۳)

اَسس آب یں -
 کاتہ پینہ ٹار کھتہ سہ کھنک لالچ گزھن -

(۵۴)

اَسس منتر گزٹ اَسس -
 مناسب گزار نہ پر تھتہ اَسس -

(۵۵)

اتھ روٹ کرن -
 اتھ تھپھ کر تھ مدد کرن - کتہ رنگہ مدد کرن -

○

(۵۶)

آجھن بو پھ آسے -
 کینہ کینہ چیز و پھتہ کینک شوق گرہن مگر بو پھ نہ آسہ کنہ کھتہ
 نہ سیکن -

(۵۷)

آہ پھٹھ پھس پکن لوتہ پھم نہ پشن -
 آہ پھٹھ پکن گو سوچ سوچ قدم تراون گو سہٹا سوچتہ پکریکرتہ پھم
 نہ ایبار کرن -

(۵۸)

اتھ دتم نہ برونٹھ یتم -
 بیلہ کالشیہ یور مدد کور تیلہ بیہ سہ تور مدد کرنہ -

(۵۹)

اسمانی ووتہ تراونہ -
 اسمانی ووتہ تراونہ ستر پھ نر زنگہ مٹھنک احتمال - بیلہ کاہنہ انسان

تشره کَام کریمیک ننتجه خطرناک آسه تیلده بجه تمیس متلق یه کتھ یوان
ونته -

۶۰

اچه منتر نه اونگج بوز نه یزی -
یه گو تپشرا نیکه آسنی ز اگر اچه منتر نه اونگج گره سوته ییه نه بوز نه

۶۱

از چ کتھ گیه آزی -
از چ کتھ گره آزی یزی کر نه نه خبر چهار یگاه کیته آسه

۶۲

ا نه بهرین ارمان ته گرمی پشیمان -
یس نه کاند سپدلو سه بجه امه باپته خا هیش مند مگر تمیس کاند بجه کورمت
سه بجه پشیمان - تمیس نه کانه چهره حامل سپدلو تمیس بجه تمیک ارمان - تمیس
مامل بجه سپدلو مت سه بجه تمیک وجهه کنز پریشان -

۶۴

اُنڈر گنڈ آسنی -
اُنڈر کاہنہ راز آسن یس نہ کاہنہ نوں بترہ کرُن -

42

اندر بھل پینے ۔
کاہنہ بد خبر بوزخہ اندر دس سٹھا دو کہ سیدن

40

استانا بوڈ تہ تو در تھا نہ کیئہ -
 یہ پھ مِسِ اِنْسَانِ مُتَلَقِ لَوَانِ وَنِ نہ یُسِ سِٹھا بُدِسِ عُدِسِ سِہٹ
 اُسِہ یاسِٹھا امیر اُسِہ مگر کالِئہ اُسِہ نہ کُنِہ قِصَمِکِ اِتِہ رُوکِ کران -

44)

آہ پھُ کرن چاہ -
غریبہ سُشد آہ کرن پھُ ظالمس کھوٹس دیوان دُارِ حق -

(۶۷)

اُچھ کڈ اُچھ روزن -

کائنه نانوش بين باوجود بتره و زلس برونه کينه روزن -

(۶۸)

اُچھ طار کھن -

کائنه چنر اُچھ نوش ين ته پسند کھن -

(۶۹)

اوپ ژوپ کرن -

دود شرس سید گوڈ رنجه ليه ٹھوس غذا اُچھ یوان کھیا ونه ته اُچھ
اوپ ژوپ کرن ونان - سید کائنه نان ته چنر کھیا وون بين
متر زاه کیموت آسه یا سه چنر دمس لیس نه متر زاه روٹمت آسه
سید اُچھ مٹس متلق یه یوان ونه نه -

○

(۴۰)

اکه دوه به هته بیه دوه به نه سته
 اکه دوه به لجه بیه دوه به نه کچه
 یه کته پچه اکس دوکانداس متلق یوان ونه - زسه پچه کینه دوه به سها
 زینان ته کینه دوه به نه کینه -

(۴۱)

استه استه پچه ساری نه لته ژهینان
 وار وار پچه ساری نه کینه و ز شرمند پیوان گزه هُن

(۴۲)

اودر رلو مودر کیمو گرس کرو دوه ته داه -
 ادرس تو تملس پچه بته کم ودهان ته هوکس زیاده - اودر تو تمل رلو
 ته خرچ گزه زیاده ته گر گزه تباہ -

(۴۳)

اکه خوبس ستر بته کیهون ته بیانا نه پهلِس اته لاکن -

نثرانہ پیچھ نوجس ستری بہونے پچھ بوڈ یرحقہ تہ ثانیہ پچھس اتھہ لاگن
گزشہ بے ادبی تہ زیادتی -

(۷۴)

اتھس مثر چھا او نگیہ پانترہ ہشتہ -
پیٹھہ وز اسی ترھو ونن ز دُنیا ہس مثر پچھنہ سارے انسان ہیوے
نمہ وز پچھ یہ محاورہ یوان ونہنہ -

(۷۵)

اُنڈری زُرر اژن -

اُنڈر پچھ کاہنہ انسان دو کھوتہ غوستری زن تہ سبزی ہندی پاتھر
زُرر یومت یانے لیدر یومت زن تہ بے جان گومت مگر نیپری کتو
پچھ جان ممت مند باسان -

(۷۶)

اتھہ ناوان گزشہن -

دیان ییلہ سکندر اعظمس مرن اوس تمودیت وزیرن ہدایت ز میانس
 جنارس بروہنہ بروہنہ یکہ ناوی زلیو کہ میانی ساری امیر۔ وزیر۔ عالم۔ عالم
 تہ حکم۔ بیہ تھاو زلیو میون سورے خزانہ تہ۔ پتہ تھو زلیو مے کفہ منہر اتھ
 زینبر کڑتھ۔ تاکہ لکھ وھین ز مے مانہو کینہ ستی تہ بہ ماہیوکس حکیمو
 عالمو تہ اُمی خزانن پچاوتھ۔ ییلہ کاہنہ انسان پٹن سوروے کینہ کتہ جایہ
 نراوتھ گزہ تہ وزیر چھ یہ کتہ یوان ورتاوتہ۔

(۷۷)

آس یں۔

مطلب گو و آس تنگ یں۔ ییلہ کائشہ اناس اکی تسمک غذا ہٹھا ہس
 کالس پیہ کھیون سہ چھ ونان ز مے او آس۔

(۷۸)

انم سوے ووم سوے لچم سوے پالنسے۔

سوے چھ اکھ گاسہ سیمہ کہن پترن گنڈی چھ آسان یہ اگر جسمس کن لکھ
 تہ پالنس چھ دگ وونھان تہ بستہ کھان۔ اگر کاہنہ جان انسان کائشہ
 بدخطت اناس پالنس لٹش اُنہ رچیس تہ بڈ راویس تہ پتہ بجائے

راحت دیس سہ پیرا تہ تہہ وِز چھہ یہ محاورہ استعمال سپدان -

(۷۹)

اووم بییلہ پکیر زورن کتھ کیت -

اگر اوہ دود پکیر تیلہ کیا چھہ ضرورہ زور اونک - مطلب اگر کاہنہ
کام سو دے نیر تیلہ کیا چھہ بدل کینہ سو پنجن ضرورہ -

(۸۰)

آکھ نہ اونٹھ کیاہ تھے نہ دہم کیاہ -

یہ کتھ چھہ اکس خود غرض الناس متلق ایوان ونہ - سہ چھہ ونان را اگر
تس نش گزھو نہ کیشہ ڈاڈر ہیٹھ چھہ گزھن - اگر سہ اسہ نش بیہ
نہ تس چھہ کیشہ ڈاڈر یورہ دینہ -

(۸۱)

اڈر رٹ آسنی -

اودر پلو چھہ نہ بدنہ پیچھہ جل جل وسان بییلہ نہ کاہنہ پُئن مطلب حاصل کرنہ
باپتھ کاکشہ الناس تھپتھ تلہ - تیلہ چھہ تھس یہ ناویوان ونہ -

(۸۲)

اُچھن منتر آب نہ روزن

یئید نہ کائسہ انسان پیرا کی ماسے یا لحاظ روز تئید پھ تئس مُتلق
یہ یوان ونہنہ -

(۸۳)

اُلی ناش گزھن -

اول پھ بناوان بالور - انسان سُشد اول گو و متحر سُندر لُر جائے - ناش
گزھن گو و تباہ گزھن - یئید کائسہ لُر جائے راویا تباہ گزھ تئید پھ
ونان ز اُلی ناش گوس -

(۸۴)

اُس وٹن -

اُس بند کرن - ژھوپہ گزنی -

(۸۵)

اول وانگن نوَن کرن -

کائیدہ پشید سارے راز نئی کر لئی ۔

(۸۶)

اچھن پیچہ پھیر گزھن ۔
 بییدہ نہ کائیدہ پراہن سا پھین ہنیر مائے مجبہ روز نہ اتھ حدس تام
 زیر ناولس تہ کر انکار تیدہ چھ تہ متلق یہ محاورہ یوان استعمال
 کرنہ ۔

(۸۷)

آلو پلو کرن ۔
 آلو کرن چھ مطلب خبر اتر پڑھن ۔ پلو چھ گہ وز مکانہ پانہ وائی ملنا دہی
 آلو پلو کرن گو وہمالس سہتی رت ملہ ژار کرن ۔

(۸۸)

آلہ مشنر ژونگ نیرن ۔
 آلہ مشنر نیر آلہ دانہ ژونگ کتہ نیر لیس بییدہ گنہ وز عام خاندانہ مشنر کائہ
 اکھا سہٹا تھنر پراوتہ موہشور گزھ تیدہ چھ یوان ونہ نہ ژ آلہ یانے

عام گر منتر دزاو روئنگ يانے خاص انسان -

(۸۹)

اَوَلُنْ يَنْ

اَوَلُنْ چھ یوان دریاوس منتر پالنس - کَنہ جايہ چھ پوڑ گول گول چکر لگاوتھ
 بون کن ومان سہ گو اَوَلُنْ - کلس گیور یا چکر یتہ وِز چھ یوان ویتہ
 زِ اَوَلُنْ آم -

(۹۰)

اقتالِس ژونگ هاوُنْ -

اقتاب چھ دوان عالمس گاش - اُمِس کتھ چھ گاش هاوُنْگ فوژورھ
 سہ گاش تہ ژانگہ ستو هاوُنْ کاژاہ بے وقوفی چھ - یئیلہ کاہنہ کم عقل
 انسان کائٹہ بڈِس عالمس تہ ماقلِس بیچھ ناوِیخ کوشش کر تیلہ
 چھ سہ زن اُقتالِس ژونگ هاوِیخ کوشش کران -

(۹۱)

ارمہ تلہ کرلُنْ -

گمہ و دندو منتر واپس کرٹن۔ کالٹہ ہند کاہنہ چپنر آسہ بیہ کالٹہ قبفس
منتر کورمت زن تہ دندن تل رٹیتھ نینگلا ولس تیار او سمٹ اگر سہ چپنر
لس لٹہ واپس بیہ انہ تہ دپو تر ارہہ یانے دندو منتر کرٹس واپس۔

۹۲

آپے راسے تہ بانہ مٹاسے تلن۔
سٹھا کرکہ نادتلن۔ سٹھا شور تلن تہ بانہ مٹا سہی۔

۹۳

آسہ منتر ووسی پیون۔
اگر کالٹہ انسان کاہنہ چپنر پنہ لس قبفس منتر کرکھ زونن ز یہ چھ
وہ فی ہمیشہ باپتھ میون۔ اگر تیس سہ چپنر واپس بیہ ہیہ سہ ز آل تو
زن تیس آسہ منتر پیو و سہتھ۔

۹۴

اچھو دور گو دلہ دور۔
اچھو لٹہ بیٹہ کاہنہ دور روز سہ چھ وار وار دلس تہ مشاں یہ محاورہ چھ

چھ ايسه شايد فارسي زباني هُشد ديت - فارسي ليس منتر چھ ونان - ازديده
دور از دل دور - انگريزي ليس منتر تہ چھ ونان -

OUT OF SIGHT IS OUT OF MIND.

۹۵

اُر اُر کُرن -

بروہنہ کالہ اُسي پھير و اُر اُر يا اُس لہتہ کُننہ با پھتہ کاهنہ چينر
جاہ جاہ پھرنا وان تہ لوکن هاوان - انسان اُر اُر کُرن گو و تيس
تمينر خامي و تہ و تہ لوکن و نيتہ سہ بدنام کُرن -

۹۶

آسمانہ پيہون تہ زمينس دب لگن -

کاهنہ انسان آسہ کُننہ بُدِس مہدِس پيہ يا آسہ سہا دولت مند - سہ
پيہ اچانک تہ مہد لنتہ والنتہ يا تيس گرتہ يکدم دولتس ناش اسي ولوز
آسمانہ پيہون تہ زمينس لوکس دب -

۹۷

اچھ پیٹ نہ چھ نہ پناون
 یہ گو و حد کھوتہ زیاد کالشیہ حفاظت کرنی بیٹھ نہ چھ نہ یکہ نہ تس کن

۹۸

اتھ پھون آسن -
 پھون گو و مطلب خالی اتھ خالی آسن - گو و اتھس مٹرنہ کاتھ
 روپے پالٹہ آسن -

۹۹

آسمانس تھو کہ لایینہ
 سہٹانیک نہ جان انسان متلق کاتھ ناکار کتھ و شنی -

۱۰۰

اڑ تروٹ گر تھن -
 پوش آسہ اوڑے پھولت سیلہ ترٹنہ سیہ - دویمین لفظن مٹرنہ اڑے
 و مہر کر تھ یا جوئی مٹرنہ مرن - یہ پھ سچ بد دعا کرنہ و ز استمال یوان کرنہ -

۱۰۱

از چھے عینمہ ووتھ تھوڈ کر کرے -

دوہ اُسہ رت - مویم اُسہ مناسیب - سہ دوہ بے کاری منتر ضایہ کرن
چھنہ گاہ بار - بیتہ دوہ پیر ووتھن تہ کام کرنی - دوہ زانن عینمہ
تہ چھانبر لکھ کیتھ دوہ اُسہ -

۱۰۲

اُشس تہ بتس کئے گزھن -

بتہ کھیوان کھیوان تیوت اوش وُس ز بتہ تہ اوش رلہ یکجا - اگر
کالٹہ سٹھا دوہ کھ گزھ تہ اُسہ سہ سٹھا ودان تس متلق چھ یہ کتھ یوان
ونہنہ -

۱۰۳

آری کٹینی تآری کٹی اپنی -

سینہ کاہنہ ماک لوکرس کامہ پیٹھ کامہ ونٹھ چھ پرلٹان کران تمہ وری
چھ یہ کتھ یوان ونہنہ -

(۱۰۴)

اچھ لگتی -
کالٹہ ہنتر خراب نظر لگتی - بیمہ سیتی زن نقصان وارتہ -

(۱۰۵)

آیہ وائس تہ گیہ کاندرس -
دیان ل دیدر منجے یہ وائس پھین جاے تھر دیرس نہ تہ سہ گیہ کاندرس
تہ تھر تھو تشدورس مثر کھٹھ - مطلب تھو تش تھمتی آییہ کس تام تہ واز
کس تام -

(۱۰۶)

آسمانس رلیفانہ کرن -
آسمانس فکر کرن - گو تپتر کوشش یا میٹھنہ کرن بیٹھ نہ حدیہ آسہ -

(۱۰۷)

اتھس تبیح بیہ شراکھ -
ناونہ خاطر پھس اتھس مثر مال زن تہ تھو دایہ سڈ ناو سوران اکر اڈری

چھ پلون تل شراکھ ہیٹھ مارنس پٹاران۔ نیمبر چھ کھتو کتو دوس مگر اُندری
کوتو چھ دشمن آسان۔

(۱۰۸)

ارگہ اشد آسن۔
ارگہ اشد گو و اچھن لاکنک سہ سورہہ لیس نایاب آسہ تہ سہٹاکم
متقدارس مثر حامل سپد۔ ارگہ اشد گو و سہٹا نایاب تہ مولیٰ چیمبر۔
اشدس چھ پشمن مثر جائے یوان دہ۔ ییلہ کتہ خاندانس کتہ شہ
آسہ تس چھ ونان ز یہ چھ ارگہ اشد تہ کیا ز اُمس چھ سارے پشمن
مثر جائے کران۔

(۱۰۹)

اور سوس تہ پاوہر سوس گزھن۔
اور گو و اتھس مثر اُرت چیمبر تہ پاوہر گتہ بیہن جائے ییلہ سورہ
کیشہ تباہ گزھ تیلہ چھ یوان ونہہ ز اور سوس تہ پاوہر سوس گو و۔

(۱۱۰)

از چھ ماجہ بتہ -

ماہہ ہند بتہ چھ آسانی سان حاصل سپدان یہ چھ بے مینہ تہ آسان
تہ میو کھ تہ - سیدہ کینہ وقتہ آسانی سان - بے منت تہ سفار شہ تہ
رشو تہ روس رتی چینر حاصل سپدن تیلہ چھ یوان ونہہ زاز چھ ماہہ
بتہ -

(۱۱۱)

اکہ کینہ بوزن تہ بیہ کینہ تراون -

کاہنہ کتہ بوزن تہ دلس منتر تہ جاعے نہ دلی بلی کہ رستے مشراوڑی -

(۱۱۲)

اتھ شرگزھن -

بگدن یا پڑھنہ روستے کاہنہ کالم سرزد سپدن یمیک انجام سٹھا خراب
آسہ یا پینہ اتھ سہی کاہنہ غلط کالم کردی یوسہ سماہ چین اچھن منتر
ناکار آسہ گوہ واتھ شرگزھن -

۱۱۳

اټه مټر نيرټه گرهن -

کونډ وړ ټپنه کانه کام يا کانه چينر باسان ز اټس مټر او - مگر
يکدم ټپه نه لښه کنه و به کينې محروم گرهان ته تپيد ټپه وټان ز اټه
مټر گوډ نيرټه -

۱۱۴

اټه وټه نه پټي -

کانه طرقي نه اټه ټپن ميه سټي کانه کام پور سپيد

۱۱۵

اټه زالنې -

سپيد نه کام کړن کانه گرگر وټه ديه تپيد ټپه يوان ونډه ز اټه
ز آلنم -

۱۱۶

آسپه کھول آسن -

زور کرکے دینے والے اُس

(۱۱۷)

اُوری نہ یوڑی اُس -
پریشان یا بیمار اُس -

(۱۱۸)

اتھ پہنچے تارے -
دو کھ دین - بیٹے کا لٹے ہند اتھ دھوکھ کھیہ تیلہ پھ یہ کھتہ یوان
ونہ - زاتھ پہنچے تارے

(۱۱۹)

اے کروٹ گڑھن
اے منہ پھ خوشک کہ پھلی آسان نہ پھ تھ پانیک شرہ نہ کولہ ہند
شور نہ نہ کاہنہ رفتار - بیٹے انسان سٹھا مایوس گڑھ زنتہ اے پلن
ہندی پاٹھ خوشک گڑھ تیلہ پھ یہ کھتہ لٹ متلق یوان ونہ -

(۱۲۰)

او نتقم نہ مدلو اونھنن تہ ادلو -
 اگر اُنھنہ زہینہ دہم تہ برے لول تہ مائے اگر تہ کرکھ نہ تیندہ پھکھ
 نہ میون کاہنہ - یہ پھ لس زناہ متلق یوان ونہ یوستہ خانداس زی
 گل آسنہ کتر لول بران پھ -

(۱۲۱)

آمتر کو کر پتی کرڈ -
 آمتر کو کر گو وٹھول ولس تیار کو کر آسنہ پتی گرتھنی گو وٹھول و نہ لٹہ
 پوت ہیون - اگر کاہنہ انسان حاجت کر لس تیار آسے مگر کالٹہ ہنر
 ونہ ستر ہیئہ پوت - اسی ولو ز امی کر آمتر کو کر پتی -

(۱۲۲)

اتھ شہلاون -
 کامہ منتر کالٹہ مدد کرن

○

(۱۲۳)

الخناس اُثرن -

کاهنه خراب کام کرپنج زبردست خائش پاد سیدنی -

(۱۲۴)

اُثرم تام زاننی -

کائنه مُتلق نمسز جانی تہ ناکارگی، خوبی تہ خامی تہ اُثرِ مَن سپرن
ہسینر خبر آسند -

(۱۲۵)

اُثرِ نمبر کرن بہ

اُثرِ پہلہ نمبر کرن تہ نمبر پہلہ بیہ اثر اُثرن - سیلہ کاهنه انسان
فکر مثر اور یور پھیران روز تیلہ پھہ تمس مُتلق یوان یہ ونہنہ -

(۱۲۶)

اتھہ هاکس پھنہ پاکھ دنگ ضرور تھہ -

اتھہ کتھ پہلہ پھنہ بیہ سوچ دنگ حاجتھ - اتھہ پھنہ کاهنه درستی
کرپنج ضرور تھہ

(۱۲۷)

اوڻجي ستي هاو ته دين -
 ماف ماف ڪاڻه ڪن اشار ڪرڻ -

(۱۲۸)

اوڻ کون رضايه خودا ناهم گو و ڦير خودا -
 اوڻ يا کون آسِه ڪا به سو ڇه خودا يه بستر مرضي - مگر بيبي خودا ڦير ڪر
 ته تنيد ڇه السان ناهم بنان - يات مقله بستر ڪمي ڇه خودا يه بندس
 ڦيرس برابر -

(۱۲۹)

اُڇهن ڳاش ته ڪو مڙهن بهوش - اوڙ زو ته دور ڪو ٺه -
 روزن -

يه ڇه عام دُعائيس ڪا شتر قودرئس منگان ڇه ز اُڇهن گوڙه ڳاش
 ڪو مڙهن طاقت ته ڄم گوڙه تندرست روزن -

(۱۳۰)

اڻڻي شڪل پيرس تہ پڻي شڪل وائڻيہ -

يو سہ نولبورتي سورمہ تہ ساز سہتي ٿا مل ٿيئہ ڪرڻ سو پوئڻ سہڻا
کس کالس - مگر يو سہ نولبورتي تو درتن آسہ دڙمڙ سو ٻجہ سار پي
زندگي پو شان -

(۱۳۱)

آدمي ٻڙ ٻجہ سور ٻوڻ ووتھن -

اگر انسان سُڌ پڻمہ بد سوڙ ٻنيس تہ لگہ سہ تہ گزہ غاب -

(۱۳۲)

اگہ ٻڙ تہ ميومہ بياڪہ ٻڙ تہ ڪرومہ -

ڪاٺہ انسان ٻجہ ٻڙان تہ ٿس ٻجہ ڪلاس مڙنري تہ مڇر ٻڙ پيدان -
بياڪہ ٻجہ ٻڙ گزهان تہ ٿس ٻجہ ڪلاس مڙنري تہ مڇر ٻڙ ڪر ٻجہ
ٻڙ گزهان -

(۱۳۳)

اوڻ وائڻ راو راوان سانس دانس وٽہ -

(۱۳۶)

اُچھ تالوس لگزی۔

سخ پریشانی منتر پھہ انسان اندر پکھو وچھنہ بجائے تالوس کن وچھان
روزان۔ تالوس کن وچھن پھہ پریشانی ہشد نشانیہ۔ اوے پھہ یوان
پریشان انسان شلق ونبہ ز اُچھ لگس تالوس۔

(۱۳۷)

اتھہ نہ ہارتہ اندھکار۔

ہار اسی بروہنہ کانہ پائشو بدلہ ورتا ونبہ یوان ونبہ تہ پھہ دولت مندس
ہار وول یوان ونبہ تمہ پتہ آہ ادر موجود سکہ بارسس۔ اتھس منتر سیکلہ
نہ ہار یانہ پائٹہ اسن تہ تیکلہ پھہ انہ گوٹ میلان۔

(۱۳۸)

آسہ کنی پلوس کھارن۔

زیادہ کتہ کرنہ ستر پھہ آس پلوس کھان کالنہ تیشرہ کاہنہ کتہ ونبہ
یمہ کس جوالس منتر مس سٹھا کتہ پس کرنہ۔ تھہ ولوز مس کھوت
آسہ کنی پلوس۔

الانڙين تهڃيہ دلي

الوند چيز ڇھ کني ستر اوزيران آسان - تنه اکر سهار خاطر تهڃيہ ديمو
 سہ يتيہ وسيتہ تہ تهڃيہ کرن دول پيتيہ پمتر - پيتيہ کاهنه بے برو سہ
 کمزور سهارن تهڃيہ ترعنه تيتيہ ڇھ لس متلق يوان يہ ونہ نہ -

اکھ لولچہ بياکھ لو نہ کچھ -

سارے انسان پھنہ پوي آسان - پترمھ کاليسہ ڇھ بيتون بيتون گاڙ جاڙ
 تہ اہميت مطابق پنن مول آسان - اکھ گائل لولچہ بڙي نہ بياکھ بيگل
 لو نہ گاسہ تل -

اڙي سار ووتھجن -

اڙي پيتيہ کاهنه چينر ووتھجن آسہ سہ ڇھ اُتھو ستر ساران تہ ووتھان
 اُتھ ڇھ ميس يتر کال لکان - پيتيہ کاهنه اُتھو ستر سارمھ کاهنه چينر
 صندوق يا ٺھيلہ منڙ ترھانڊرچ کوشيس کران ڇھ تيتيہ تہ ڇھ يہ کتھ يوان
 ورتا وينہ -

(۱۴۲)

اَسِه ساد اژُن :-

ساد اژُن گو و مژ اژُن سیدِ کاهنه یثِ کال ضیا فتر کیه تمس چهنه پنه
ساد یانے عام کهنس مژ لگان تہ اسی چھ ونان ز اُمس چھ اَسِه ساد
ژامت -

(۱۴۳)

اکسے زنگہ پیٹھ نثرن :-

بیون بیون کامہ کرنہ با پتھ لگاتار اوپر یور پکان روزن -

(۱۴۴)

اَسُن چھ نیشہ ناوان نہ اَسُن چھ منہ چھاوان :-

دولت اَسِه سستی چھ انسان شوہر تھ پراوان تہ غریبی کنز چھ شرمندگی ملان

اکھا لوکری تہ بیبا خنر :-

پتیلہ کاہنہ لوکری کرڈ مٹہ ہیہ پتیلہ پھہ متس مالکہ منر مرضی مطابق میختہ
سان کائم کرڈ - سہ ہیہ نہ خنر کرختہ زاز پھہ نہ کائم کرنک موڑ یا از
پھس یرھان آرام کرن بیتیر -

اُدر کھل گزھن :-

کھل گوہ کھج پھل یس پتیلہ گوہلس یا تپلس بیتیر پھل کرختہ پھہ کن روزان
پھہ - ہوکہ کھج پھل پھہ یز کال تاڈ پھک روزان - اگر اُدر گزھن تھہ پھہ لاو
کھان تہ سہ پھنہ کنہ کامہ سندر روزان - کھل پھہ دوان گاؤن دانڈن بیتیر
کھن - اُدر کھل پھہ ہوژان تہ گاؤ پھنہ سہ کھیوان - اُدر کھل گزھن گوہ و پور
تباہی گزھن -

- اچھ ور بگن :-
 بسوارِ وراے کُنہ کُن یر کال مرے گنڈر

(۱۴۸)

- امے امے بہ کیا ونے پنہی پام لوکن دے :-
 سیدہ کاہنہ پنہنہ کمی یا نا کارگی ہنہ پام بیس دیہ تیلہ پھ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۱۴۹)

- آٹہ کیا دراوتہ وونہ نیر پھانہ :-
 سیدہ نہ آٹہ ہنہ کیشہ حامل گزہ تیلہ کیا گزہ حامل خالی ہنہ ہنہ -

(۱۵۰)

- اکس نہ تگن ونن بیس نہ تگن بوزن :-
 اکس الناس پھنہ تگن ہنن خیال باون نہ بیس پھنہ کھتہ ہنہ مطاب
 تران فکر نتیجہ پھ گزہ خان غلط ہمہ نہ بھگڑ -

(۱۵۱)

اندری گنڈ آسن :-
اندری کئی کاہنہ کھٹ کھٹتھ تھوڑ

(۱۵۲)

الہ شہر آسن :-

الہ شہر گو دسہ شہر بیتہ بے بوج آسہ لوکھ آسن کندس تہ موبہ کئے مول کران۔

(۱۵۳)

اُری آسہ سارے تہ اوڑ گو دہ کاہنہ :-

سارے پھہ دُنیاہس منز اُری یانے صحت مند یاد سیدان مگر مرنہ بروہنہ
پھہ پرمٹہ کائسہ کئے نیتہ کئے بیمار سہد بہانہ گزھان تہ اد موعہ یوان۔

(۱۵۴)

اسٹھ پیٹھ تھوڑ :-

کائسہ حفاظت کرے۔ مدو کرُن یا سایہ کرُن

(۱۵۵)

افرایہ تفری پائشہ کُرن :-
فقول خرچی کرِتہ پائشہ فایہ کُرن -

(۱۵۶)

اَسس ٹیب در :-
وٹھ وٹھتہ خاموشی کر -

(۱۵۷)

اٹھ ترکھ شو نگن پتہ کھار وٹھن :-

سپھالے فکر پاٹھ شو نگن نہ آرام کُرن یٹھ زن رات ہے اٹھ ترکہ سپھ
کھار وزن ہر یس یہ پھ فکر رُوس زنگی مُتلق یوان وٹھنہ -

(۱۵۸)

المن کھن :-

الم گودھتھو بھنڈ - المن کھن گودھتھا تھود کھن - زیادے بہان
ونن - سپھا شور کُرن -

(۱۵۹)

اور یور کینٹرھا کرن :-
مشکل لک مل دھینڈ کھوور کینہ جایہ ژھانڈن -

(۱۶۰)

اہنکارس چھ ناش :-
یس تکبر کھسہ سہ چھ تباہ گزھان -

(۱۶۱)

اچھو کھوتہ چھ کوٹھ دور :-

پن گود پنہن تہ وہ پر گود وہ پرے - پنہن لیس نیچوس تہ باے ہندس
نیچوس مٹز کیا فرق چھ دھ شونڈ مٹز چھ کئے خون - مگر پن نیچو چھ باے
ہندس نیچو ہند خوتہ نزدیک تہ لوٹھ باسان -

(۱۶۲)

از چھ بے گاہ وہ نیز پر گاہ :-

وگراے کرن وائس چھ لالہ تہ بابھتہ یوان ونہنہ زاز چھ نہ جان دھہ

دو ذر گزھ پگاہ یں -

(۱۶۳)

اوٹ چھانٹھ پیریں کچھ -

اوٹ پیلہ مہ کلیو پھانٹھ نہ پتہ پھنہ پرنیک کالہ نہ سوڑو رتھ تھہ پھ
تھوان کیس - پیلہ کالہ انساں نیش کالم درایہ پتہ پھ نہ تیس کالہ
اہمیت دوان -

(۱۶۴)

اڑ گز ماسی ڈوڈ گز پوڑ -

لوکیس قدس پھس ز پھو پلو لاکھ -

(۱۶۵)

اڑی ستر کو لے نو دایس لوالہ -

اُلیس پیلہ نہ اُپھن او بوز تے نہ زنایہ ہنر کیا رایتھی راوٹھ کر -
عمر ہنر حفاظت چھ نو دھائے کران -

(۱۶۶)

انشین مثنر کاذ سو ندر :-

کاذ تہ چھ بد صورتھ - مگر انہن مقابلہ پھس تو تہ اکھ اچھ تہ تہ کبڑ تھیں
مثنر سو ندر یوان مانہ بیلہ بیتلن مثنر کائہ نیم کائل اسیہ تیلہ چھ یہ
کھتہ یوان ونہنہ -

(۱۶۷)

الہ کلس تُلہ کل کھارن
کائہ ہینر موئی کھتہ تپتر بڑا وری ز سہ باسہ قعور وار -

(۱۶۸)

اتھ و تھ نہ مینی -
کائہ کام انجام دینہ خاطر نہ کائہ مناسب طریقہ اتھ یں -

(۱۶۹)

اتھ شکہ کھوتہ گو و کھتہ شکہ
اتھ ستری لائینہ کھوتہ چھ زلیو ستری بے یرتی تہ فیضیت زیادہ تکلیف
تہ دوکھ دیوان -

(۱۴۰)

اُنزری مُنزی گز هُن -
کُنِج و اَقصیت حَامِل کَرِز - کُنِه کِه هِنز زان کَاَری حَامِل کَرِز -

(۱۴۱)

اِر دَا بِم لَگَن -
اِر دَا دِ هِرِ هِنز هِیکِه اَسِنِ یِه چِه تَس بُدَس مُتَلَق یَوَان وَ نِه نِه لِسِ جَوَانِه
هِنْدِ یَا هُ کَام اَسِه کَرَان -

(۱۴۲)

اَقَلِه بَکَل گز هِنز -
عَقَل رَا وِز تِه بِه عَقَل سِدَن یِه تِه نِه کُنِه کِه هِیکِه جَوَاب وَ نِه تِه -

(۱۴۳)

اِلِه رَوَن وَ اَنگَن -
سِیلِه زَنَانِه قَد ز لَو هُ اَسِه تِه مَر دَس ز هَوُط تِیلِه چِه یِه کِه یَوَان وَ نِه تِه
تِکِیَا ز اَل چِه ز هِ هُ تِه وَ اَنگَن چِه ز هَوُط اَسَان -

(۱۷۴)

الہ تِلْنُ
سپھا شور تہ کر کہ ناد تِلْنُ -

(۱۷۵)

اکھ ڈوڈ تہ بیمہ ماہہ کیت تہ لُک -
پر تھنہ روستہ بیمہ تہ کیمہ سال تہ تہ تھانڈ گر کیت تہ تہ لُک - یہ پھ
کالٹہ نو د عرض تہ بے شرم الناس مقلق یوان ونہ نہ -

(۱۷۶)

آنہ گزھن :-
عمہ چیز چ غاہش کرڈ یس حاصل کرن نامکن آسہ -

(۱۷۷)

ب

(۱۷۸)

بہ بیہترانہ اتھس کیٹھ -

نیچو ونہ مائس نیہتر کرتم مگر وڈی کرتم۔ یہ سوچہ نہ نہ ہاری ستر تھانڈلس
کھتہ تلس نہ اد کھاندر مقرر گزھنس پھہ کیٹھہ کال لگان یا کائٹھ ونو وڈی
کائٹھ کام کرڈ بیٹھہ کیٹھہ وقت پور کرلس لگہ نمہ وڈ پھہ یہ محاورہ یوان ورتا ونہ۔

(۱۷۹)

باشن پڑا تہ یو تیلین پوزا -

السانن آسہ کائٹھہ تکلف و اتماوان تہ ہپارڈی آسہ بے جان مورژن پلوش
لاکیتھ پوزا کران نمہ وڈ پھہ یہ کھتہ یوان ونہ نہ -

(۱۸۰)

بانہ ہنس دِزِ ٹھانہ ہتھ آسہ ہنس کیا کرو -
 ہنس بالن منہز آسہ کینہہ نقو و مت تن ہیکو ہتھ ٹھانہ دتھ مگر سیدلہ لوکنش
 کتھ آسہ واژ مٹر ہندری اس کتھ پاتھ ہیکو بندھتھ -

(۱۸۱)

بے قل چھا کائہہ گر پتہ کاه کاه -
 اگر اسی کم عقل ژھانڈو کہ تہ پرتھ گرس منہز لہو کہ -

(۱۸۲)

لوچھ پھو ہر تہ نیندر ویتھرن -
 سیدلہ کائٹہ لوچھ لگہ تہ تیلہ چھ لٹس پھو ہر تہ مزدار باسان سیدلہ نیندر
 کھس تہ تیلہ چھس پھو ہر گھاسہ ویتھرن تہ نرم لستر باسان - ویتھرن اسی
 دان گھاس رسر ووتھتھ کھلہ ہوری ہنس بناوان ہتھ مشر دانہ مکا لہ ہنر
 یوان اوس نقو تہ -

(۱۸۳)

لوے گو کُز تہ بینہ گیہ ٹھنہ۔

بائے مُشدِ دل گو کُز ہیو سَخ تہ بینہ ہُشدِ دل چھہ ٹھنہ ہیو نرم اُسان۔

(۱۸۴)

بازی گرس بازی گرس -

بازی گرس پھہ پینہ لے گرس لو قعان وائان بیسین دو کھہ دینہ وائس چھہ پانہ
یہ دو کھہ لگان -

(۱۸۵)

بنگہ زر گر تھنہ -

نوشی ہنتر مُستی مَنتر کاہنہ ناخوشگوار واقاہ اچانک سپدن -

(۱۸۶)

بستہ تر ہنس تہ مند چان تہ کھکھرایہ کیا -

بیبلہ نہ کاہنہ بستہ ناک تر اونس تہ بیچہ لَس مند چھہ تہ بستہ یوس کھکھرا
گر تھان چھہ تھہ کیا ز مند چھہ -

بیاکھ گپہ کیا تام پینہ گامچ کھنسل -

بییدہ سین گامہ کین کمار گرن یا کلا کارن قدر کرو تہ پینہ گامہ کین نہ
کیشہ تنیدہ پچہ یہ کتھ یوان ونہہ -

بہ دیدی آلیس ژ دیدی نیر -

دپان بییدہ ٹو نوش پھن گر انان سو پچہ ہیشہ و پھتھ اٹھری و نان ز و و فی
آلیس بہ پتھ گرس تہ و و فی گو ویتہ میون راج ژ و و پتھ تہ و و فی پینہ اختیارچ
فونج -

بے شرمس دژ کھ مج نخی کرس کنڈری مج -

بے شرمس لایہ یکھ شرمندہ گزہ ہنہ بابت مج متورٹ گو و نغش کرس کنڈری مج
تہ کیہن - مطلب پچہ ز بے شرم پچہ کمنہ لرقہ شرمندہ گزہاں اکتھ ہیکو یہ تہ
و نغہ بے شرمس بلاے دود و دکنہ ز آلتوس لو بر سور -

(۱۹۰)

بچہ چھا اینمہ لارہتہ -

دانہ کس بروٹھی مس حصص چھ بھٹو ونان، تھتہ پیٹھ چھ دیگ تھوتھ
بتہ یوان فیارنہ - تہ ویز چھ تھتہ پیٹھ کینہہ اینمہ پھیری تہ بیوان اگر برزھول
اسہے زیم چھا کاکہ بتہ کھینہ واکر تہ تیلہ چھ اسی ونان زمین چھا چھ
اینمہ لارہتہ -

(۱۹۱)

برکوڑنہ دارثراو -

اکہ طریقہ تھینوگر کڈتھ مگر بیہ کوئے ذریہ تراوسہ بیہ واپس -

(۱۹۲)

لوٹھی گوین گدامی کھاو -

لوٹھی چارہ ووتے چھ سوسے رز کھیوان یہ ستر سہ گڈتھ چھ اسیان - لوٹھی دانہ
دول چھ وانگ مول نفی بیٹھ کھیوان تہ دیوول کران -

(۱۹۳)

بے قیل چھا بُڈان زانہ -

یُس کم عقل انسان چھ اُسان سہ پھنہ دِس پھ کاهنہ تہ پریشانی
ہیوان بُدھ تہ چھ شرو سندی پاتھو کتھ کران - اُمہ کئی پھنہ سہ زانہ
تہ بُڈان -

(۱۹۴)

بلی اُس گوی خرس کھن -

یُس بلا وجہ ہتکتہ منگہ اسہ لس چھ شرمندہ پیوان گرہن -

(۱۹۵)

برو وھ تہ وان ٹوت -

یہ گرس منتر پوڑھ ساد سنت یوان اُس تھ پھ ونان زہ بر پھس دو تھ -
یہیلہ گرس منتر اکھ بیا کھ کھیا ونہ چا ونہ اسہ یوان تھ پھ ونان زہ دان پھس ٹوت -

(۱۹۶)

بب تہ مان گوی قافی اکس بازی تہ بیس رافہ -

مول تہ مَاج پھ شَرین سُئید با پتھ مُنِیف آسان - شَرین پَندِی اوصاف
وُجھتھ پھ تَم اِکس پھ رَافِی تہ بیس نارَافِی روزان -

(۱۹۷)

بیہ ہند اتھ کانگر پھیر کرن -

کائشہ بیہ ہند اتھ فساد تگہ ناوُن - نو سہر کائہ بھگڑ تگہ ناوُن تہ پانہ لوٹ
روزن زن نہ مِس ایگ کائہ علیہ پھ -

(۱۹۸)

بتس تل بود گزہنی -

بھیشم پتاما اوس سٹھا دھر ماتما تہ انصاف لپند کھیوان اوس درلودھن سُند
بتہ - سیلہ درو پدی درلودھن دربارس مثر نگہ کرنہ اُنی بھیشم پتاما بشوٹھ
ترھو پہ گرتھ زن نہ کیشہ وسچانے اوس مِس اُس کورون ہندس
بتس تل بود گائتر تہ انصاف کتھ اوس نہ ہیگان گرتھ -

(۱۹۹)

بد بڑی خود گرفتار -

لیس کاہنہ خراب انسان آسہ سہ پھ پانے مہیتن مثر پھان - مطلب سس
ناکار کرن دول پھ پانے مہیتن لگان -

(۲۰۰)

بانگہ نیرن تہ ترانگہ اثرن -
مشید مثر پھ بانگہ دیوان صبا ے تہ ترانگہ پھ دیوان انہ گہ گڑھتہ
زالنہ یس گر سہا سہ پھر تہ شامن ترا پری والپس سیہ تہ شلق پھ
دیوان یہ ونہنہ -

(۲۰۱)

بجہ کنہ تل پھ لوکٹ کتر وہ بیان -
بڈس ہنوس لٹہ پھ لوکٹ ہنوی پچھتہ بیان یا نے گڈار بیان گڑھتہ -

(۲۰۲)

باری باری پھیرن -
اوار گردی کرے - فضول سفر کرن -

(۲۰۳)

بلاں پھا اچھ -

نار چھا و پھان کس مکان زالن تہ کس نہ - ترٹھ پھا و پھان کتھ مکانس
 پیئمہ - تہ بتیل پھا و پھان کس مکان تراون تہ کس نہ - سآلاب پھا
 و پھان کتھ کھاس کتھ تہ کتھ نہ - امہ کتھ پھ و نان ز بلاں پھنہ اچھ -

(۲۰۲)

بے شور نوش مالین گیہ تشہ خاطر و ترھے پیہ -
 اگر نوش بے عقل تہ آسہ سو تہ پھ گر ٹسٹس منتر کامہ اٹھ دیوان - اگر
 سو گر پھر یا مالین گرٹھ ٹسٹس کمی پھ گر محسوس سپدان -

(۲۰۵)

بوے بآیس دشمنانہ بوے بآیس لپس پناہ -
 اگر باے پانہ واکو دشمنانہ تہ کرن مگر مہیتہ وقتہ پھ اکھ اکس اٹھ
 روٹ کران -

(۲۰۶)

پیہ رنگہ آسہ -

پیہ کاہنہ زنانبہ گوہ کھور آسہ تیلہ پھ و نان ز یہ پھ پیہ رنگہ -

(۲۰۷)

بوئے پیام بالوتھر زام مالین آم لوانی
 بالوتھر پیام صاپت زام مالین آم بچالی

سیلہ بالیس نیچو و زلیو تہ کور چھ دیان ز مالین بڈلوم سہ بچہ تہ چھ اُس
 پوچھ زانٹھ لول بران تہ قدر کران مگر سیلہ بالوتھر نیچو چھ زلیوان تہ کور
 ہند و سگاہ چھ مالینس مٹر کم گرنھان سہ چھ مٹس پوچھ نازی زانٹھ کھ سہ تام
 ونان -

(۲۰۸)

بنگہ اٹھری نثرن -

بنگہ کھینہ ستر چھ لٹھ کھان یس یہ لٹھ کھینہ چھ سہ یورک لوزان تہ نہ چھ
 بفرمٹس ز بہ کیا پھس ونان - گویا پنہ پانہ لٹھ بے بفر گرنھان - بنگہ چھٹہ نثرن
 چھ بے مطلب تہ فنیہ روس آسان سیلہ نہ کاہنہ یورچہ کیتھ دیان دیہ اُسی ولوز
 اُس گو بنگہ اٹھری نثرن -

(۲۰۹)

بازرس کھل بلی کرڈی -

کاہنہ نیر بازرد - دانہ وانہ چکا و چپنر مگر سیہ کر نہ کینہہ سہ کرف بازرس

کھل بلی کینہ مجلس بیہیہ کانترھا بئار مقصد دہل دینہ تہ پھ ونان ز سہ
او بازرس کھل بلی کرنہ -

۲۱۰

بجہ بھس کو بجہ کونشر
بوڈ زنائہ لاکہ ذری کونشر کھورن سوکتہ شوہر عس - بوڈ زنائہ بیہیہ بھس
غاز کرنہ تہ سورمہ لاکہ تہ وز پھ یہ یوان ونہ -

۲۱۱

برائند تلہ نیچو تہ شانہ تلہ کور -
بیئلہ کاہنہ مرتہ شانہس پیٹھ بھس کور کرکہ دی دی ودان تہ برائند پیٹھ
بھس نیچو نکھ دیوان تہ ثمان یا میرستان واتہ ناوان -

۲۱۲

بیہ منہر زیے گزھن -
انس اسہ ناکامی ہند بیہ یاے نوب تہ تھن منہر گزھس زیے
یانے کامیابی - بیئلہ چھ یوان یہ ونہ -

(۲۱۳)

با یہ میانہ کلندرے یہ نیمرتہ نیمر کھدہ اندرے ۔

یائے زور ان گرس کتہ زور چپنر ٹلی اکھ دپہ مے اون یہ تہ بیاکھ دپہ مے
اون یہ ہگر پرن چھہ ز ساروے کوڑ گر منترے پالنہ ۔ کھل گیہ سو جائے مہ
نس دانہ پھو مہ نہ پھہ یوان ۔ دولس تایدس سترس تہ بین تاکیفہ دارن
چھہ تہستی کھدہ منترے دانہ یوان دہ تہ گرک خرچ تہ پھہ تہی منتر نیمران ۔

(۲۱۴)

بلالے آیہ وقتس کو کر کھتر تختس ۔
وق گوویٹہ خراب ز مؤمولی انسان بیٹھری حکومت کرنہ ۔

(۲۱۵)

بلی بن لجم کجہ بہ دجہ ڈبے کر آلیو
اولاد شیر مایہ ستر پھہ مایہ بین ستر لگان بیلہ کاہنہ کالٹہ اپروے لول
حاوتہ نیمری کر لیس اپروے لولہ مہ لالے تمہ وز پھہ یوان یہ ونہنہ ز اندری
چھس نہ بین سو سراے کیشہ تہ نیمر پھہ لول حاوان ۔

(۲۱۶)

بستن مشرچھ سر -
انسانہ نے مشرچھ راز کھٹھہ آسان -

(۲۱۷)

بلی بیگ آسن -
کاہنہ انسان ہاؤز سورے چھ تشر تام مگر ژکہ آہس نہ کہین طاقتش
چھ بلی بیگ ونان -

(۲۱۸)

بانہ کھار پھیرن کلس پیٹھ ہیٹھ -
بانہ ہیٹھ کلس پیٹھ اکہ جایہ پیٹھ بیس جایہ گزھن پن ڈیر گر گر بدلاؤن -
بھکانہ نہ آسن -

(۲۱۹)

بینہ بوے گوو چند بانڈو
مول مآج گوو بے لادن

بینہ بوعے پھ توت تام رشتہ دار یوت تام پندس منتر پائٹہ پھ۔ مائس
 ماجہ ہنتر پھنہ شرس کاہنہ تہ منتھ کھان تم کر رتن متری سید خاطر کوتاہ
 کینہ مطلب مول مانج پھ بے نیاز آسان۔

(۲۲۰)

بالہ پانس زُر ز اژن۔
 لوکر چارے منتر حد کھوتہ زیاد پریشانی پسینہ۔

(۲۲۱)

بتہ بیون گورنہ بیون۔

بیسلہ بیون نہر تھہ باین الگ پولہ گرھن تیلہ پھ من پانہ وانی رتھہ شٹھان

(۲۲۲)

بونیہ مہل تارن۔

بونیہ ہنتر لکر چھ سٹھا در آسان کھل والن تہ پھ تھہ مشکل گرھان۔ مہل گوو
 سہ لکر سید موٹ دند یہ ستر کشرس منتر دانہ پھ یوان مہنہ سہ بونیہ تارن
 پھ نامکن۔ بیسلہ کاہنہ نامکن کام کرنہ بیہ غہ وز پھ یوان ونہنہ ز بونیہ مہل
 تارن۔

۲۲۳

بوس لوڑہ راوَن
دِلچ کتہ بیس و نیتہ پَنہ دِلگ بور کم کَرَن

۲۲۴

بتہ لیس و پھان پیٹھ کَنہ -
بتہ بالن پھ پیٹھ کَنہ و پھان ز پھا و پھا اُمَت، تو مَل ما پھ بیتر - پتھ پاتھ
پھ اِنسان روے و و پھتہ تران فکر ز یہ پھانک کَنہ بد -

۲۲۵

بے کار س ترے کار مٹہ -
کاہنہ اَسہ بے کار تیس پھ ہنگہ تہ منگہ پھ یا لو کہ ہنتر کامہ پیوان کر نہ - توے
پھس و نان ز تیس پھ ترے کار مٹہ اَسان یا بے کار س پھ کھیون، جیون
تہ شو نکلن مٹہ اَسان -

۲۲۶

برائڈ گز سبز آسز -

برائند کڙ ڇھ وٺان گر ڀڄه گر واجنه - سبز آسڙ گيه جان فطرح آسڙ
گو وگر ڀڄ خانه دارين جان فطرح آسڙ -

(۲۲۷)

بله وپرس گو و بدليته من زور وار گو تش مخرزن -
زور اور الساس ته پڇه زنانه هيندس مخرس بروهنه كنه كيشه چلان -
ته پڇه پن ڀراد زنانه هيندس مرضي مطابق پسيوان بدلاون -

(۲۲۸)

بيٺل ڪر تي يه ڪاٺل ڪر مگر بازرس خل بلي ڪر ته -
بيٺل ته ڪر سو ڪام يو سبه ڪاٺل ڪر مگر سبه ڪام ڪر نه بروهنه ڪر سبه پاليس
ته پريشان ته لوڪن ته -

(۲۲۹)

بمقيس تر هيندس توڻس توه ته نار - ڏيڪس ڪري توڻس نڪار -
بيٺل ڪانهه بمقيس آسبه سڻا بد صورت ته نصيبه آسبه سڻا جان تش
مستلق پڇه يه يوان ونهنه -

○

(۲۳۰)

بُجِه نینو که بر تو دَر تِه نینو مشید
بُڑ بیید نِه پوشر کالنه سو پوشر نو دایه سید به خالس -

(۲۳۱)

بیمه شد بیمه گوس ناران بهان - یا
سوئی شد سوئی گو ناران بهان
کالنه پِه کانه دور دراز رِشته دار آسان بوڑ هینو تِه سِه پِه سار نه
تھیکه ناوان ز فلانی پِه میون رِشته دار لس پِه طنزن یوان یه کتھ
و نه نه مشاید آسِه به ناران بهان پتھ کالنه کالنه بوڑ هینو اوسمت -

(۲۳۲)

بیر بلن کتھ گزهن -
دیان بیر بلن هوو اکبر بادشاهس ز اگر اکس کس سٹھا جان کھن تِه دمو
لس کتھ پاتھر کتھ نِه وزن - سِه اوس اکس کس دوس سٹھا کھیاوان
چاوان تِه شامن اوس شرکه کر تھه متس زن تِه مارن هیوان - امه نوبه اوس
متس دوک کھن چن زن تِه راسی گزهان تِه وزن بر یوس نه کینه -

بییلہ کاہنہ انسان دوہس بیہ جان پاٹھو رچھنہ نہ شامن اسیس بے
 یزتی نہ فقیحت کرنہ یا خوف دی ہی کرنہ یوان سہ پھہ ونان ز بہر بلن
 کھہ جھم گومت -

(۲۳۲)

بمٹہ ژٹن -

شرارتہ سان بمٹہ پھرہہ کالٹہ ہینر کھہ کرنہ -

(۲۳۳)

بچہ آسہ مایہ نہ مچہ پن کاڑاہ -

اگر دانس آسہ اینمہ لاریتہ نہ تھہ پھہ پھہ پانے یوان مچہ ہینہ - تھہ پاٹھو
 یس انانس لش دولت یا دیں کیت کینہ آسہ مس لش پھہ لوکھ پانے وانان -

(۲۳۵)

بایہ روس بینہ گپہ تھہ روس جہاے -

یس بینہ نہ بولے آسہ سو پھہ تیرھے بے سہارہ میتہ زن تھہ روس جہاے
 پھہ آسان -

○

(۲۳۶)

بِیْنِ سُوْدِ پُوْٹ وِکھلس تَرِ هُنْ
دویمس کائِٹھ سُوْد ماملہ زیرِ بحث اَن

(۲۳۷)

برمند ہنس شام گزِ هُن -
کائِٹھ بدخبر بوزِ تھ دوپرس اُچھن اُنہ گوٹ گزِ هُن -

(۲۳۸)

برنہ کرِ ترح گزِ هُن
بر مُتر راوِ نچ ہش آواز پادِ گزِ هُن - بیلہ کائِٹھ گرس منتر کائِٹھ رتِ واقہ
سپدِ تہ لکھ ین مُبارکس تہ خاندانِ چھ ونان زِ سانہ برنہ تہ گو و کرِ ترح یانہ
اسہ تہ آیہ لوکھ بر مُتر راوِ تھ مُبارک کرِ تہ -

(۲۳۹)

بُجھہ سُوْد وِن گزِ هُن -
بڈ ہیکہ نہ جنگل گزِ هُن - اگر گزِ تہ تورِ کتہ ہیکہ زِ یُن وَا لَکھ بیلہ

کائِشہ کمزور انسان سو کام بیہ وینہ یوسہ نہ سہ کر تھہ ہیکہ تیلہ پھہ یہ
کھتہ یوان ورتاؤنہ -

(۲۴۰)

بُجہ لوہ کُجہ تل ژونٹھ سو گہ پھو تر بیٹھ -
اگر کُئہ وِز کاہنہ کائِشہ کینہہ رفاقت کر تہ پتہ گر تھہ سہ پرتھ وِز تیس
نیش ز سہ ما کریم بیہ تہ تی پتہ پتہ ممکن پھہ آسان - مطلب پھہ کائِشہ
بے گنڈ عادتھہ گر تھن -

(۲۴۱)

بہلہ پایہ آسن -
امیر آسن - بڈس عہدس پیٹھ آسن -

(۲۴۲)

بآنہ بآنہ باؤن -
پور پاتھو سوروسہ وِز -

○

۲۴۴

۲۴۵

۲۲۲

باغن مشربته دوان نامو خاطر
گانن مشربان ماران پامو خاطر

باغن مشربته لوكه كهياوان لوكن سال ز نيك نام گزھو - لوكن باسو اوسو دمال
گانن مشربته كاھنه پان ماران ز لوكه گزھو نه پامه دزي -

(۲۲۷)

بانگس چه بانگ دزي نه كه گاش انن

كاھنه چه بشن فرض ز انھه كالشه سزوتھه تاوان سه ميكن تن يا منته يكن تن منته و تن
و تن دول چه نه تنيك پرواے كران -

(۲۲۸)

بچه كور همش روڼ گزھن

بيبيد بچه كور روڼ كړو سو پھنه گزھن ليش زاه تېر الگ روزان تېر هميشه
تيس پته پته آسان - اگر كاھنه كور بيهه هيو كړيس چه دنان ز بچه كور همش
روڼ پھس گومت -

○

(۲۴۹)

بہ بہ بڈ تم تہ نخر متھا کرتھم -

یہ چھ تھن اولادن تھلق یوان ونہ نہ ییم بڈ تھ تہ مائس مایہ گر کام کر نر
لاگان آسن -

(۲۵۰)

بیہ سڈ شر گو و مندل و یوٹھ

پن شر چھ ونان ز یہ چھ کمزور بیہ سڈ شر چھ یوان موٹ دروٹ تہ
طاقت و ر بوزنہ

(۲۵۱)

بابن مول کرن -

کنہ چنرس سٹھا زیادہ قیمتھ کرن

(۲۵۲)

برگہ ساد لاگنی

برگ چھ کورہ منتر اچھ و تھ بے حس و حرکت کھرا روزان - باسان زن یہ ساد

مَنر چھ نو دایس ستر رلیتھ۔ مگر چھ آسان گار پراران ز اپاری پکھ ہے
 تہ رلہ مان۔ بیبلہ کائہ بدویانت انسان اُندر کئی آسہ سوچان ز کس
 لو ماون تہ کس موہن۔ نیبر کئی آسہ اچھ وٹھ ز ن تہ سعاد دیتھ لیس
 متلق پھ یہ یوان ونہ نہ۔

(۲۵۳)

بے تالیں انٹس کیتھ :-

یس نہ تاب آسہ لیس چھ انٹس یانے لو کٹس بالنس مَنر پھول کھنڈ یوان دہ۔

(۲۵۴)

بٹھ وچھٹھ لوگ :-

السانہ مَنر قابلیتہ تہ عقلندی وچھٹھ چھ مَنس یوان دولتھ دہ۔

(۲۵۵)

بد بچی صار چھ دہ صار لگان :-

لیس پالٹہ نا عایز طریقہ آسہ اونمت سہ و سیرا ونہ با پتھ چھ تھ پتھ دہ
 پالٹہ فرج گر تھان۔

(۲۵۶)

بالس تہ بالس چھ ٹکرگان -
 گرس مٹر چھ کُنہ نِتہ کُنہ وِزِ بالس بالس سِتر ٹکر لگیتھ ٹس گرشان -
 سیتھ پاٹھو چھ گر کین باژن تہ کُنہ وِزِ اکھ اکس نش ناراض گر شیتھ زور
 سیوان بولن -

(۲۵۷)

برآرس اتھ ماز کوٹ وِز -
 برآرس نش اگر ماز محو سہ نیہ سہ کھیٹھ - مطلب تمس انالس اتھ
 کاہنہ چیز دین یس سہ پالس سٹا باوزان اسہ تہ مٹہ کینر وِیہ نہ زانہ
 والیں -

(۲۵۸)

بلایے آیہ مرگس تیلہ وانہ ژایہ ورگس :-
 سینلہ گاٹو تہ جان انسان چھ مران تہ کم عقل چھ بارسس یوان تینلہ چھ یہ کٹھ
 یوان ورتاونہ -

(۲۵۹)

بیبی سندر دگ پانہ کھوتہ شہج :-

لیو دود آسہ لشی پھ دگ ژالہو پیوان مٹی پھ خبر ز دگ ژالہو کوتا مُشکل
پھ دوبرس وچین و اِلس کیتہ پھ تمبک اندازہ - مہ پھ بلو کہ مُتند تکلیف و پھاتہ
نوٹے گزہان -

(۲۶۰)

بجہ کور ہنتر ژھوپے گیبہ اُنکالہ :-

اگر بالسخ کور کاہنہ کُر کہ باوتہ پتر ژھوز ژے پھیا مرضی اتہ کھاندر کرلس -
ایتر ارض ماچھے کیہنہ - اگر تہ ژھوپہ کُر بے گیبہ مُتسندر رضامندی ناوڑ -

برونھٹ اوس مُمٹہ ماہو وونہ نہ پاہ تہ :-

برونھٹ اوس توتہ کیہنہ وونہ پھنہ بلکل کُنہ کامہ ہند -

پ

(۲۶۱)

پیر مہتہ پر بن ٹیکر -
 پر گئی وہ پر لوکھ ہنر گوؤ لوٹاؤن - لوکھ لوٹاؤتھ پوتلین پوزا کرڈ - نتہ
 وڈ تو یہ گوؤ زرنن دگ موزدن سک -

(۲۶۲)

پلیم نہ تے ترو کی گام
 کافی کوشش کر تھ بیبلہ نہ کاہنہ چسپنر کائے حاصل گر تھ نہ اد و نہ یہ چسپنر چھڈ
 جان تے پھیند لپنڈ -

(۲۶۳)

پو تر کھیا تھا کیشہ ماچ وڑو تھا کالئہ -
 اگر ماچ کالئہ کھیا و چاو تہ تمہر سئدس پنچوس تہ کھیا و چاو کالئہ -
 یس نہ پنہ گر کالئہ دیہ تمہس کتہ مہدہ و و پر گر کیشہ -

(۲۶۴)

پوشکھ نے تہ ژو لکھ تہ نا -
 اگر دشمنس پوشکھ نہ تہ تہ اوس ژے کیت ژلن جان تہ کرٹھ نہ تہ
 نر زنگہ پھٹرا و نا و ہتھ -

(۲۶۵)

پنہ نہ آسینج نہ بیہ سہد آسینج چھم پریشانی -
 کالئہ اناس پھنہ یہ فکر نہ مے پھ نہ اُس نہ بر کتھ پاٹھو برا و پینہ
 آمدنی سہ پھ بیہ سہد اُس بس و پھتھ پریشان روزان تہ سوچان
 اُس ز کتھ پاٹھو گزہ اُمس کاہنی -

(۲۶۶)

لوئر اے ہتہ گزرتہ پیئہ لوئر پھہ لوئر وے -

اگر جان خاندانک انسان غریب تہ گرہہ لوئر پھہ نہ جان خصلتہ دور
گرخان -

(۲۶۷)

لوئر لوئر پھہ کو پھہ -

یس نہ پیئو آسہ عیس پھہ لوئر لوئر پھہ یانے پیئو سٹد طماہ آسان - امہ طماہ
کئی پھہ سو کائشہ ہندس بد صورتہ شرس کو پھہ کو پھہ للہ وان -

(۲۶۸)

پیئہ پیئہ پھہ باہ تر پھہ

پین پیئر گوو پیئہ پیئر پیئہ ہندس جان پیئرس کیا منگو - پیئر باہ ترک
کیئر پھہ پیئہ ہندس شورا ترک دانہ کھوتہ بہتر کیا ز پیئرس پیئہ پھہ لوئر پھہ پیئر

(۲۶۹)

پانس پر پر بیس طبا بہتہ -

یانہ پھہ بیمار تھہ پھہ نہ یلاج تگان کرن تہ بیس پھہ یلاج بیہان کرنہ -

پیند کاهنه پانر آسه غلطی کران تہ لوکن آسہ نصیحت کران تہ وِز چھ یہ کہتہ
یوان وِز نہ -

(۲۴۰)

پر سبن گزھہ پنن وازہ آسن -
وازدان گزھہ آسن لوکہ ہند نہ باگراون وول وازہ گزھہ آسن پنن - سہ چھ
پنن ہن کھدہ پاٹھی کھیاوان تہ چاوان -

(۲۴۱)

پانس کیت لوت تہ بین کیت موت
کاهنہ آسہ پنن مطب حاصل کرنہ خاطر گائل مگر تہ وِز بین ہنتر کتہ آسہ تہ
وِز لاگہ موت -

(۲۴۲)

پننہ ہاڑ موکلہ پر ہاڑ نہ کیشہ -
اگر پانس ناثر لگس تہ متہ لیشہ ہیکہ پنن پان موکلادہ مگر اگر بیہ ہنتر
ناثر ہنتر ملوٹ گزھہ تہ موکلن پھس مشکل -

○

(۲۴۳)

پیر گکر کران گر گکران لار -
 دو پیر گکر چھ گر کین گکران لار ژانان - گو و اگر نیمبرم کاهنه انسان کینه گرس
 اژتھ گر واپن ہکے ناو یانے ژلہ ناو تیلہ چھ یہ کھتہ یوان ورتا ونہ -

(۲۴۴)

بہنی کو کرنے بد آسہ بیہ شد گر کیا نہ ترا و مھول -
 یو سہ بد کو کر آسہ سو چھ ہمسایہ شد گر مھول تراوان تہ ہمساین چھ پانہ وائی
 لڑائے گزخان - بیہ نہنس لس شرس باڈ شرس غلطی کینی بھگڑ گزھ تہ مہ وز
 چھ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۲۴۵)

پیر شرس قدر نہ ژور شرس رآچھ -
 بیہ کاهنه باینرھ مگر بے اعتبار انسان گر بیہ مٹس چھ پیر شد ہیو نیزھ کرنہ
 یوان مگر ٹمنڈن مرکزن پیھ پیھ تیتھ پاٹھ نظر مھوان پیھ پاٹھ کالہ گر امٹس
 ژورس بیہ مھونہ -

(۲۷۶)

پھیرتے آئے گے سا سا تھے ہیو خامانہ کاہنہ :-
 بہ آس ساس گر دھیتھ مگر پنیں گرس برابر با بیوم نہ کاہنہ آرام دینے والے۔

(۲۷۷)

پنیں مار شہلےس تراو پُرد مارِ تالپس تھاو :-
 پنیں چھنے دشمنی منز تہ ہمدردی موکلان اگر سہ مار تہ لاش تھاو شہجاس
 اگر وہ پر انسان مار تہ لاش تراو بے پرواہ پاٹھو شتیس تالپس -

(۲۷۸)

پترھس پوترھ کھران تہ خاندارس دوشوے -
 سیدہ ز پترھ کُنہ گرس پن نیم چھ اکھ اکس نفرت کران کیا ز نیم چھ سوچان
 اگر کُنہ زون اسہ ما تہ زیادہ غافل و وہتہ ایم - خاندارس چھ دوشوے کھران
 تہ کیا ز ز پترھ پتیراونی چھ زیادے مشکل -

(۲۷۹)

پنہ نہ لڑ گئیہ لڑ -
پن شریٹھ آسہ نیٹھ آسہ سہ چھ سٹھارت باسان -

(۲۸۰)

پن گڑھ وائس تہ پرد گڑھ ہیڈن -
ناکارگی یا لاپرواہی کرنہ سہتی گڑھ پنہی زندگی ضایہ نہ پیچھ ہیڈن لوکھ

(۲۸۱)

پہرے چھ قہر -
اکے پیرس مشر چھ کنہ ورتیٹھ مہیت یوان بیتھ زن تھو داہ سٹھ قہر ورتھ
لہمازا گڑھ نہ سوچن نہ پھس ورتھ کن آرامس مشرتہ ہمیشہ مار ورتھ
پاٹھ -

(۲۸۲)

لپس اتھی چھ پوشہ مال -
لپشی چھ ہیمن بہترین پوشہ مال بناوٹھ غار زان کر پوشہ ضایہ - کارڈ
گرے چھ ہیمن شوہ دار چسپن تیار کرٹھ -

○

پنن کو وپننئے تہ ووپر گو ووپرے -
 پنس پھ آسان ہمدردی تہ ووپرس پھنہ آسان کینہہ -

پننہ دڑاژ لوکھ دین -
 پننئے دڑوت لوکھ دیکھ تیز کرن - مطلب پننہ مطلبچ کتھ کرنی -

پننر گو ووپرری کوئڈ اژنہ باز پیرنہ -
 میشرری کوئڈ اگر اژ کھورس تہ سٹا دگ چھ تلان دیان پتر پھ میشرری
 کوئڈ ہیو آسان یس ضرور پترس اژ تھ لٹ دگ تلان پھ - مطلب پتر
 پھ پترس تکلیف دینج کوئش کران

پننر کتھ تہ پانس تام -
 النانس پھنہ پانس تام کینہہ تہ - پننر کتھ تہ پھنہ پانس تام - سورے پھ قورس
 تام آسان -

پانیو پانیو کړن -

مړف پښ مطلب پرمته وړ پالس برده کڼه مخون -

لښه پېښه شپږ والښ -

بيښه سها شپږ پيښه نه لښ پېښه جاگره تپښه اگر نه په شپږ جل جل والښ
پيښه لښ پېښه لښک پېښه خپل روزان لښ پېښه لښک په شپږ فېو ستر جل جل لښ
پېښه والان - پيښه کام کړن منځر کانه سها جلدي کړ تپښه پېښه ونان زن پېښه لښ
پېښه شپږ والان -

پښه پيښه مشک جيون

پښه خامي ته عاب پان وېښ -

پو نر پېڅه څه زامت -

کېښه لوه څه پو نر مانان بد شگون - کانه کاه شورو کر نه وړ يا کنه جايه گرځنه
وړ اکر پو نر پيکه نه تم څه مانان ز خبر کيا مېښت څه وېځن - ميس زينه
وړي پو نر اسيه پيښر سه څه يوان چال باز مانېنه -

(۲۹۱)

پېجه تل هڅون

ديان پيڅه کاله اسيه هانز نه دويس لړاي، ژوان شامن اسيه ښج دوبر
هڅاوتته دپان ز رالسي هڅو لړاي پېجه تل - صبحن اسي ښج پهران نه لړي سر لړاي
شورو کران - پېجه تل هڅون که وړ کانه هېگر يا لړاي کينه وځي خاير تلپيڅه
هڅو ز يا کھيڅه هڅو ز -

(۲۹۲)

پنېه وړ کس کاسه مس -

ناود څه کاسان سار نه کلس مس مگر پنيه وړ پيڅس نه تگان کاسن مطلب
څه ز پنيه مسه پيڅه هېکان کانه پانې حل کړه - دويم سږد مدتک پيڅس
پيوان ضرور رته -

(۲۹۳)

پانہ مور ترھن

کاہنہ کر گنہ چہنرک تیتھ اسرار زنتہ پان مار اگر نہ بوزوس نہ مالوس۔

(۲۹۴)

پن لوٹ وکھس ترھن

وکھس منتر پھ منڈن گور لوٹ تراوان نہ منڈان یس انسان حرف پننے مطلب
بروہنہ بروہنہ پکے ناو لست متلق پھ ونان زسہ پھ پننے لوٹ وکھس تراوان۔

(۲۹۵)

پیتھ ڈونٹھ پیون۔

اگر فعل آسہ پیوٹ نہ پیتھ پیس ڈونٹھ سہ پھ پھلہ پھلہ ڈس پیوان
نہ خاکس ستر میلان۔ تھتھ پاتھو اگر کاہنہ کام آسہ پور سپلس تیار نہ کیشہ
وبہ سپلس نہ گڑھ تباہ نہ برباد۔ تھتھ پھ ونان پیتھ ڈونٹھ پیون۔

(۲۹۶)

پنن را ورن ته بیمه سُد رُژْهَرَن چھ برابر -
 اگر اسی کاہنہ پنن کا م لا پروالی سان تہ انجام دِمو سُو اسیہ تمہ کھوتہ بھک
 گا مِتر یُس زن بیا کھ کاہنہ و و پیر احتیاط سان تہ کر - تکیا ز یس پالس ژوک
 چھ سہ ما اسیہ بیس -

(۲۹۷)

بھیکہ بھیکہ کھیون

رہہ تہ سہ بغار بہتہ کھیون - انتہائی مشکلاتن مٹز گذار کرن -

(۲۹۸)

بہتہ گو و بہتہ کن بروہنہ کن زانہ دے -

بہتہ کن یہ گو و سہ گزہ مشرا من - بروہنہ کن بھینہ خبر کیا گزہ شیع کیا ہیو پر لیشانی
 الناس پز حالہ کس وقتس پور فایدہ تلن -

Trust no future how ever pleasant, Let the dead past
 bury its dead. Act in living present, Hearst
 within and God over head.

پتھرس پوٹھ دین -

داد تہ بے چینی وِز پتھرس کن بُتھ گرتھ ڈاف تراون -

پتھری سدر کور خشن حال -

کاہنہ گرتھ سان شوئہ دار پاتھو شانہ شوکتہ سان نیچوس ٹوٹہ - پتھرس
گرتھ نہ برداش تہ سہ گرتھو سہد بدلہ کور ٹوٹہ - سال سب گرتھ او سین
یہ گوو پتھری سدر پتھ کاہنہ کران نامکن تہ مند چھ لالین کام -

پوت کنو بوزن -

الہ گانہ بوزن - کائتہ گرتھری کوکتہ تہ بیہ رڈی بوز - اتھ پتھ بیاکھ مانے تہ
یانے کتہ کتھ کن دیان نہ دین -

پیرس تل چھ موت

کھورس تل یوہ سہ زہین چھ سو ما چھ کینہہ دورِ آسان - بیتھ پاٹھی چھ اِلسا
موت تیوت نزدیک یوت پیرس تل زہین چھ موت پینس پھنہ تار لگان -

(۳۰۳)

بیتیم گر گزھ شہج آہنی -

بیتیم گر گئیہ مرنک وق - سارے چھ یڑھان ز سہ وق گوڑھ عذابہ یانے
تکلفہ روس اُن -

(۳۰۴)

پین اے اسہ دیو کینہہ تار - پُر د اے اسہ مار پتے گزھ :-

اگر پین بولے، رشتہ دار یا دوس اسہ سہ چھ ممکن ز مصیبتہ نشتر بچاو - اگر غار
اسہ سہ گزھ مار پتے تہ کاہنہ مدد کریں -

(۳۰۵)

پچہ ہندی کھری گزھن پویشی -

بچه هُند کهر گوؤ اولاد یس مُرمقه تو بوردس یا بچه مُنکس اثر - گوؤ اولادن
گره ز پیه و مُر آسز -

(۳۰۶)

پوزمِت گوؤ گوژمِت -

یس زیاد پوزمِت آسِه لس کاهنه کمه منس بهناوِنی چِه مُشکل - سِه چِه تور
دلپِه دوان یانِ پوزمِت چِه گائل آسان -

(۳۰۷)

پُٹ پِرناوِنی -

کالنه خلاف کالنه غلط مشورِ دین -

(۳۰۸)

پاری زان وِلیز -

پِرزناونگ طاقت ختم گرهُن - سیده کاهنه بود هُمنو بهنه پِر اَلس
دوستس پِرزناوِنی لَش انکار کر تمه وِز چِه یه کمه یوان وِهنه -

پُتری کڙ چنڊ لاڳن -

یہ چھ یوان رشوڪہ خورس متلق ونہنہ ز سہ چھ کوھس شتہ نس چنڊ لاگان
یتہ نس نہ کالئہ بیئہ بوزنہ یاتہ رشوٹس گرھہ ژور چنڊ اُس - یہ کَام
پھنہ نینہ وانہ کرنہ یوان -

پھچہ مثر کرنا و گر بڑھہ اُس -

یہ چھ متہ وز یوان ونہنہ بیئہ گرس مثر سارے باڑ بیمار نہ کمزور اُس -
پھنہ مثر کرنا و ہیکہ کُنہ وز پھنہ - پھچہ پاکھڑیہ گرس مثر سارے بیمار
اُس سہ ہیکہ کُنہ وز نہ ختم گرھہ -

پسر چھا بوڑ کُنہ یقین -

پسر پھنہ تیوت مول یوت تبس پھنہ کالئہ ہندس یقین پھ - پسر
پھ تیئہ قدر بیئہ لوکھ تس پھنہ یقین اُس تھوان -

پر تپه و تپه گز هنی -
 ایشبار ختم گز هنی - کالنه پیه لوکن یره یره ختم گز هنی -

پهته پهته سپدن -
 فکر فکر یا تر تر سپدن - سید کاهنه پلو بلکل ژهینه یا کالنه دل پهته تر
 وز په یوان به استعمال کرنه -

پانس منزران نه لوکن گنزران -
 پانس په کم آمدنی یوسه نه اخراجتن پور په کران نه لوکه په گنزران آسان
 ز اُمس کا راه آمدنی چه - بیا که مانه پُوس ز کالنه اُس کمزور شرعیه مول
 مَاج اسیه پریشان - مگر لکه اُس گنزران ز اُمس کا تیا شرعیه چه -

پنن مہم ھاوان پانے وختہ -

بییدہ کاہنہ مہیتس منتر گرفتار گھگرٹھان تمس پھ تران پانے فکر زامہ
نشہ کیٹھہ پاٹھو موکلہ -

(۳۱۶)

پشیمنس پھ نرمی -

بیس قودرتن سٹھا آسن بسن آسہ دیتھت لس پھ مزاج نرم آسان -
بیٹھ پاٹھو موکل پشیمنہ پھ نرم آسان -

(۳۱۷)

پوڑھ گوو وچہ واو -

پوڑھ گوو پکھ وٹ ہوا۔ اکہ طرفہ اوتہ بیہ طرفہ دراو -

(۳۱۸)

پنن دوتنہ گوو شربنہ لیومب

پنن شریٹھ آسہ تیٹھ آسہ سٹھ سٹھا ٹوٹھ تہ میوٹھ یاسان -

(۳۱۹)

پھر کون تہ دو گہ لیو -

بندرس دیہ پھیر تہ سیر کون کر۔ دانیس دیہ کینہہ دوگ تہ نو بلہ لہو
کد۔ گوو مطلب ز مقدرج کائم دیہ جل کر تھ -

(۳۲۰)

پنن تڑی شرک ستر تہ پاٹ ستر واط -

لیس پنن ہمدرد آسہ سہ اگر شرک ستر زخم تہ دیہ مگر قسمتی بین ستر دیہ
بینہ واٹھ - سہ یرھ نہ پور پٹھر مارن یا تباہ کرن -

(۳۲۱)

پس تارلی -

تاس گندلس مٹر چھ ہور مت ٹیم پانے تاس سپان یا باگراوان
دھوکہ دھتہ بیاکھ دور (ٹیم) سپناون گو و پس تارلی - کالٹہ اگر کاہٹہ
دھوکہ دھتہ پنن کائم کر تہ وڑ چھ یہ کھتہ یوان و نہتہ - ز پس تارلس -

(۳۲۲)

پھیکہ کھینز -
 زہر کھینون - پھیکہ کھیاون گو و بیا کہ زہر کھیاون -

۳۲۳

پانس و پھو آنہ ستر شرس و پھو ا پھو ستر -
 اگر پانس گہنہ لاگو تہ ا لس مشر پیہ و پھن ز کوتاہ جان پھ شو بان -
 مگر اگر پیہ لس شرس سہ گہنہ لاگو تہ پتر حقہ وز و پھو ا پھو ستر تہ نوشی
 کرو حاصل -

۳۲۴

پتر پھٹنی -
 پکھ پھٹنہ گو و کمزور گزھن پیہ کاہنہ کمزور گزھ تہ بیس پیہ حملہ
 کرنک طاقت یا پان بچا ونگ طاقت روزیس نہ تیہ پھ و نان زہ
 ا س پھ پتر پھٹنی متری -

۳۲۵

پَرَن پِھٹ نہ ہیون -

گوو پینہ ہن پکھن پِھٹ نہ کینہہ ہیون مطلب پالس پِھٹ نہ کائہ
ذمہ واری سینر -

(۳۲۶)

پآزار پھلن / پھلن

کھور بانہ ژھینن - کئے جابہ سٹھابہ لہ گڑھی گڑھی کام نہ نیرنہ وز پھ
یہ کتھ یوان ورتاویہ -

(۳۲۷)

پرانمو تار و ترن -

وق بد لنگ نہ کائہ خیالے اُس نہ پراہن خیالن پیچھے پکن -

(۳۲۸)

پور کئے سریہ کھن -

کائہ ہندینہ ستر تپڑہ نموشی گڑھو یڑہ مشرقہ کئی اقباب کھنہ
ستر گڑھان پھن -

پسنگہ تِلن -
بھگدڑ کھرا کرُن - فسادِ تِلن -

۳۳۰

پنیر ہندی پور گڑھنی۔
پنیر چھ پنیر بچہ سٹھ ٹاٹھی آسان سوچہ اکس یڈ ستر نہ اکس کمرس
پہٹ تلحہ اور پور پھیران نہ کلین کھان۔ پیڈہ تم بڈی گرٹھان چھ
تم چھ تمس لٹ زلان نہ بزونہ کن پھس نہ زانہ یوان پیڈہ کالہ ماہ
شری بڈی گرٹھہ ژبن نہ تراوتہ ژھن لٹ متلق چھ یہ کہہ یوان ونہ۔

۳۳۱

پینہ گریا ڈیر سیر گزھن۔
پینہ گریو، بجاہ سیدن۔ پینہ گریو سارے حاجتہ پور سپدی۔

۳۳۲

پهوزِ گوو -

پيڻه ڪاهڻه انسان اچانڪ دادِ روستي مرئس مُتلق ڇهه يه لوان ونهين.

(۳۳۳)

پائسڪر پاهڻ گلن -

ترامو پائڻه پھڻه سھل سھل گلان - بروڻه ڪالہ اسي ترامو پائڻه آسان -
يه ڇهه تهه پھڻس مُتلق ونان يس نه جل جل ٿههين يا گلہ -

(۳۳۴)

پاوِ مينڙ -

وڙ وڙ اھو ستر مينڙ ز شَر ڪوتاه ڇھ لوڏ گرھان - اکھ اھو گوو
اکھ پاو - مطلب ڇھ ز يادِ خانہ ماجر ڪرڻ -

(۳۳۵)

پھڻن جان تہ پھڻن نہ -

يه ڇھ ٽيس مُتلق لوان ونهين ليس ڪھڻه وڙ ڇھه بروڻه وڃھڻ ڪھڻه -
سوڻه نه ز يوت ڪھڻه ستر ماڪريم يلدود -

(۳۳۶)

پانہ مور زھن -

گنہ چنر خاطر کائے نیمتہ زور کرن زن تہ پان مارلس اُماد گزہ اگر نہ سہ
چنر حاصل سپدیس -

(۳۳۷)

پنر نہ عقل تہ بیہ شد نہ بوزن -

پانس آس نہ بوز شوز ز جان کیا گوہ تہ ناکار کیا گوہ بیا کہ زن بیچہ
ناوہیس نہ بوز نہ کینہ -

(۳۳۸)

پآزار والی -

نفیست کرڈ - بے یزمتہ کرن -

(۳۳۹)

پاچہ کشان کرڈن -

پاچہ گئیہ زنگہ تہ کشان گوہ و ملہ - گوہ زنگہ ملہ پسر کرڈن -

(۳۲۰)

پنین کامین پنی مزوری -

جان کامین چھ مہٹھ مزوری تہ خراب کامین چھ خراب نتیجہ -

(۳۲۱)

پنن دودھ ژور کھن -

پنن شرن ہنڈر ذمہ واری نکھہ والہن -

(۳۲۲)

بٹرھی کھو کو گر پنہ کھون مرک -

بٹرھی اوئس بہ پنہ گر پنہ مرک کو گر مارکتہ کھیوومت - از او میون
گر تہ مے تہ کوڑ مر مشر کو گر تہ کھیووم - سہ نے نتہ کھیو، ہم تہ بہ کیا کھیو *
نان بیتہ - بس کو گر غو میانہ خاطر مور تہ ماکلو ز سہ کھیون بیتہ -

(۳۲۳)

پانڈو کار کرن -

ہماہارٹس مشر چھ پانڈون ہنڈر ذکر امت کرنہ - تمو اسی پانڈو ہاے -

مائیں اوسکھ ناو پانڈو تہ کنز اُسی میں باین تہ پانڈو ونان۔ تہر چھ سہٹھا
طاقت ور اُسی تہر۔ بیبلہ کاهنہ از کل تہ سو کام کر بیعت عام لوکن ہنڈنوتہ
زیادہ طاقتک ضرور تھہ اُسہ تیبیلہ چھ ونان ز یہ چھ پانڈو کار کرن۔

(۳۲۲)

پڑاژو مشر وسیتھ پیون۔
اُسہ مشر وسیتھ پیون۔ کالینہ اُسہ کاهنہ پھیر پور پائٹھ قبفس مشر کوڑمٹ۔
اگر تیس سہ واپس پینہ پینہ گوہ تیس پیو پڑاژو مشر وسیتھ۔

(۳۲۵)

پینہ پینہ گزھن۔
جسمانی طور سہٹھا کمزور گزھن۔

(۳۲۶)

پلس پیٹھ مہتر کرن۔
پل چھ ونان گول ڈولہ کنہ۔ تھہ پیٹھ اگر پیشاب کرو سہ چھ تڑاوان تڑاوانے

لوڻ وسان ته وقت پھس نه کيڻه لکان - يو ته ڪام سڻايل سِيءَ موڪلاوڻ
تھ ٻھ و نان زن پلس پھڻ پھڻ ڪرڻ -

(۳۲۷)

پنه نهو ٻچا پيغبر ماري مٽي -
کڻه گرس مٽر آستن ڪاڻه روحاني طور سڻا ٿيڙس ووتعت نه لوکھ آستن
تس پھڻ سڻا ٿيڻ تهوان ته يرهه ڪران مگر سِيءَ نه گر کين بازن فکري
کھه سِيءَ ٻھ به ڪتھ لوان ونهنه -

(۳۲۸)

پس پيڙي -
سخت بے آرامي ته پريشاني سپڙي -

(۳۲۹)

پھري ٻچاه ديڻ -
مايه هڻد شريسي سڀس سٽي ريهه تيهه پاڻي وڻنر وائناون يهه پاڻي ماڻو
ٻچن ٻچاه ووان ٻھ -

(۳۵۰)

پیشی کھار نکھ و سہی :-
 پیشی ذمہ و آری پانہ پور کرڈی -

(۳۵۱)

پالشی گو و اتھک مل :-
 پتھ پامھو اتھس پھ گر گر ماف کر تھ مل سمان تھ پامھو پھ پالشی فر چا و تھ
 بیہ حامل سدان -

ت

(۳۵۲)

تیلہ توش تیلہ نوش گروا تہ -
 تیلہ چھ پڑ نوشی تیلہ ہارنیو گروا پائھی واتہ - تیلہ کالم یور پید تیلی
 گزہ نوش پیدن -

(۲۵۳)

توت گو و موت -
 تیلہ کابنہ کرود کھستہ گرم گزہ تیلہ چھ تس عقل راوان زن تہ چھ باگل گزہ

(۳۵۴)

تراہو نس پھشہ گلہس نہ تہ کھشہ ژھینس نہ -

نس چھ وپان یزچ لٹائی چھ - بے شمس زن تہ چھ نس تراہو آسان -

ترام پھشہ پھش دین ستر کلان تہ نہ شراکہ پچہ ستر ژھینان - بے شمس
چھہ نفیحنہ ستر یا بے یزتی ستر کیشہ تہ اثر گرھان -

(۳۵۵)

نترکس کتھا مڈس لورہ ہتھا

گاٹل پکے اکہ کیتھ ستر ستر و تہ پہٹ - بے عقل لاء تہ ہتہ لیہ شمس گرھہ نہ
کیشہ اثر -

(۳۵۶)

تاہ ستر دار پھشراوہی -

وہر بڈ نہ ستر چھ تجربہ تہ بڈان - عقل تہ ہران تہ مس تہ پھتان - عیس
بڈتھ تہ عقل آسہ نہ امتر شس متلق چھ ونان ز امی چھ ہرف تاپس مشر ورتھ
دار سفید گرہر -

(۳۵۷)

تِلہ کتری امارتھ آسہ۔

تِلہ کتریس پیہ تاپہ رتھ تہ گلہ۔ اگر امہ کے مکانا بناوو۔ سہ کتس کالس
در تاپہ پیہ تہ سہ پیہ وسہ۔ یس کاہنہ پسر کمزور تہ ناپا یدار آہ
تھہ پھ تِلہ کتری امارتھ ونان۔

(۳۵۸)

تیوت کتہ پھ نکیس قد۔

اگر بوڈ تکیہ آہ تہ آرام سان پھ انسان ہیکان تھہ کن ڈوکھ دتھ۔ لوکٹ تکیہ
پھ فوؤل مطلب پھ ڈوکھ گتھہ مطبوط آسن یا نے سہار گتھہ قابل ایشبار
آسن۔

(۳۵۹)

تالہ لون تریٹن۔

کلس پیہ لون تریٹن۔ بیاکھ کمزور گتھہ تہ تمس پرتھہ وز بے یزتی کر تھہ کام ہی۔

(۳۶۰)

تالِ لَس کھارِ اُ -

کائنه کتھ خوش نہ پتھ تگن ناراض آسنگ ایحساس دین -

(۳۶۱)

تالِ وِزِی -

کائنه ہند کتھ ناکار کامہ کتھ سپٹا دکھی سپدن -

(۳۶۲)

تالِ لُونگ کھارن -

کلس زن تہ تیہ تہ لاس لاین بے ستر تھ کتھ جابہ ورم کھسہ - کائنه ہند
خواب سلوکہ کتھ زن تہ کلس لُونگ کھن -

(۳۶۳)

تاه کر تم تہ شاہ بنکھ - لوہ کر تم تہ گوہ بنکھ -

اگر پلوین تاه کر تھ پشتر تہ رتھراونہ، انسان ہنر شوبہ دار پاتھ شاہ ہیو -
اگر پلو لیھتھ تہ تراونہ تہ انسان ہنر بے شوب پاتھ تہ مند پھن مند پھن تہر -

(۳۶۴)

توئلس مئثر کټه آسُن -

کټه پٽه توئلس مئثر سٿاکم آسان - يٿيله کاهنه فرقه آبادی مئثر سٿاکم
آسيه تٿيله پٽه يوان يه کټه ونهنه - مطلب گوو سٿاکم تيدادس مئثر آسُن -

(۳۶۵)

تول بار کُرُن - خراب گر برين هيند اثر لٽه بچاو خاطر آسي بروهنه کاله
کاهنه يوان توئلس گنگس بئير انابه سٿو توله نه تر سه اناج اوس پٽه يوان
خارا هٿه کټه -

(۳۶۶)

تاليس پٽه لالاب
مير کټه سٿو پٽه سٿاکم جان فايد ميلان -

(۳۶۷)

مقوکن اٿه دارُن -

کائنات، بهتر جایز ناجایز که نه لوتِ بزرگ و نه خوشی سان زالن گو و نتر
 منزن تهوکن اته دارن

(۳۶۸)

لوت کینه پیه گیگ دزان -

بیته پامو لوت چیر کینه ستر پیه بوٹ دزان تته پامو کینه کامه
 سخ جلدی کینه ستر پیه لوتقان داتان -

(۳۶۹)

تاو پیله گرن گزهن -

آبه منتر پیله گاژیا گرن کروں ته سیه پیه زهرط زهرط کران ته پته پیله
 تشر تاو پیله تراوون ته کوسه زهرط زهرط کر - پیله کانه انسان
 ستر کھوته زیاده پریشان گزهنه ترپان آسه پیله پیه متس متلق یه که
 یوان و نینه -

(۳۷۰)

مُتَضَنِّ مِتَضَنِّ -
نوشادر کرن - ایزری تارلف کرڈ -

(۳۷۱)

تج تہ پاں گول ہیچہ روزن
بییدہ آس مشر پوز آسہ یاد دن تج آسہ کائہنہ کران تہس پھ کتھ کرڈ
مشکل - مطلب گوڈو ژھو پہ کر کتھ روزن - تہ بلکل کتھ نہ کرڈ -

(۳۷۲)

تپلہ تیلین لگن -
ہیچہ پاٹھو تپلس مشر تیلین دینہ ستر کائہنہ پھیر دران پھ زن تہ تھہ
پاٹھو دو کھ ستر کائہنہ ہند دل درن -

(۳۷۳)

تلہ تلہ باہ باہ پل میرن -
گوڈو گوڈو پھ کائہنہ شریف تہ با اخلاق یوان بوزنہ پتر سیلہ سہ پینڈی

بد ذات اصلیت هاوان چھ تہ تینلہ چھ لَس مُتلق یہ کھتہ یوان وُنہنہ -

(۲۷۹)

لَوہ ٹُھک تہ مینگن ٹُھک آسہ -

زہ ٹُھک سَمکھسِیہ وِتہ - دوشوڑ اوس اکھ اکھ ٹھیلہ پانس سِتر - اکیس سرائہ
مَنڑ شونگو دوشوے - تَمَن اوس باسان زہ دویمیں چھ ٹھیلَس مَنڑ دِیار - راکھ
کِیت تُلُ تِم اکھ اکر سُد ٹھیلہ ژور ہیتھ - گروا تھتہ وُتھک تہ اکہ مَنڑ دراو
لَوہ تہ بَسیہ مَنڑ درایہ کُہ مینگن - مطلب چھ ہوے چالاک تہ دوکھ باز آسہ -

(۳۷۵)

تُرنگہ تُرُن یا کسابہ والن -

پیرانہ بٹنہ آسہ تُرنگہ تہ ملمانہ کسابہ کلس پچھ لاگان ہیتھ پامٹھُ مردن اوس
دستار یزت یوان مانہنہ - تھتھ پامٹھُ اوس تُرنگہ تہ کسابہ زتانہ ہُشدیرت
یوان مانہنہ - تُرنگہ کسابہ والن گہو مطلب یزت والن یا بے یزتی کر تہ -

(۳۷۶)

ترکس تہ دوزھ و دھن گزھ -

ترکھ گو و پراڈ ساڑھ پانترھ سیر تہ دوزھ گیہ اکھ موٹھ - ترکھ اُسٹن
رُن یا اکھ موٹھ اُسٹن رننر کالٹھ بھ و دھن - دلس پیوَن - بانہ لاگن
نہ ادرن - گو و کام لکھ اُسٹن یا بڈ کرنہ سیتی پھ یوان کرنہ -

(۳۴۷)

تھو کہ پیٹھ رکن گزھن -

تھو کہ پھ اکھ رزھ اُسان - اتھ پیٹھ رکن گزھن پھ نامکن - پیڈ کالٹھ
سٹھا موٹولی کتھ پیٹھ زوال پیٹھ تیلہ پھ لٹس مُتلق یہ یوان ونہنہ -
اُس گیہ تھو کہ پیٹھ رکن -

(۳۴۸)

ترین تہ تر و اھن گزھن -

کاٹھ کتھ نکرنہ تر تھ پر لٹان گزھن، سو پچان روزن ز یہ پھا ترے کتھ ترواہ
مطب کاٹھ اتھ و تھ نہ پرنہ -

(۳۴۹)

توسمہ گزھن -

ٹکڑ ٹکڑ گزھن - بیدہ کائٹہ کاہنہ سخ لایہ مار پیٹ کر تیدہ چھ ونان زئس
کری ٹھو توسمہ -

(۳۸۰)

تیدہ کہ زے ڈالہ بیہ بیتہ ووه تالہ -

زے ڈالہ کس تام اوسمت سیمہ سندوق سٹانوشی تہ اراک اسہ ہے -
بیلہ کاہنہ سختی ہند وقتہ جان و قتیچ غائبش چھ کران یا بحرئس شتر جوانی
ہنر کھتہ چھ پھران - تمہ و زہ چھ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۳۸۱)

تدبیر کران بند تقدیر کران خند -

السان چھ سوچان زہیچہ پاتھو کرہیچہ پاتھو کرہیچہ قسمتہ بھیس اسان زہیچہ
کیا چھ سوچان یہ کس چھ کرن وول؟ کرن وول چھ تقدیر سمیچ نہ السان
کاہنہ ہنر چھ -

(۳۸۲)

تال زالنڙي -

سڻها هس ڪالس ڪانه ڪالڻه ٻڌيو ناکار ڪر تو تو سڙي سڙي پريشان ڪرڻه
تہ سہ ٻيھ وٺان ز تال ز اڻجھن يانہ ديماخ ڪورنم سڻها پريشان -

(۳۸۳)

تال دگري -

ڪالڻه بے يز تي ڪرڙي يا فصيحت ڪرڙي - ماردین يا لاین -

(۳۸۴)

تکر ايس ڪڙ وڙي -

تکر ايس اگر ڪڙ لايو تو ٻين تکر تہ ٻيھن - خطرناڪ جھڙ سڙي ٻيھ ڪرڻ گو و تکر ايس
ڪڙ وڙي تہ ٻن پان ميسٽس مٿر پھاوڻ -

(۳۸۵)

تله پتي گهي انڙي -

ٻيڻه ڪنہ جايہ ڪانه ڪام حاصل ڪرڻ خاطر سڻها ٻيھ لڙي ٻيھ ڪرڻ تسيڻه ٻيھ يوان
دنيہ ز تله پتي آيم گهي -

○

(۳۸۶)

ترا س کھیون -
دِس شرفوف پاؤ گرنھن -

(۳۸۷)

تلہ گرنھ ژوک آسن -
بُنیاد گرنھ ڈر آسے - ریتہ خاندانگ یا آسن واکر سُد گرنھ آسن -

(۳۸۸)

تھوکہ ژھنڑ -
لفزت کرڈ - کائٹہ بے یزلی کرڈ -

(۳۸۹)

تھلہ تھلہ وچھن -
کائٹہ کُن لگاتار لولہ سان وچھن -

(۳۹۰)

شَدِجِن لَکَن

دِبان تو ندجا ناو پِه کَشیر کُس تام رازِ اوسمت تَمِ سِنِدِس عَمَدِس مَنز
 پِه پَرَمه وِز نار - دِراغ تِه سَلاَب هِیو مُصِیبت لَکاتار آهَتِ مِیَمِه کِز سُه
 پَرَمه وِز کِنْدِین پِیَمِه رُوزَمه مُشکلاتِ هُندِل اوس تَلاش کِران - مِیدِه
 کَالِئِه پَرَمه لُرفِه مُشکلاتِ هِیو تَمِن هُندِل پِه پِیوان پِر لَشانی سان زُهانْدُن
 تِمِه وِز پِه وِنان زِ سُه پِه شَدِجِن لَوگَمَت -

(۳۹۱)

تَغْرِ کَهارِی -

بوشِه تَغْرِ یا کِنْدِی تَغْرِ هِیْدِی بَاحِ کَهارِن - کَالِئِه هِیْمَنز مومُولی کِئِه لَنگ لِنِجِه
 کِرَمَه سِجَاز پِیَمِه رَاوِزِ مِیَمِه زَن سُه الزامِ پِیو باسِه -

(۳۹۲)

تَوْنِیَه مَنز هِیَمِه کَر مَهَن -

کَنِه بایِه کِئِه بُوَرَمَه جِلدِ بَیْسِ بایِه کَر مَهَن وَن -

○

(۳۹۳)

توس تِلنُ بیس -
 پنه شو غلط کامو ستر بیا که سٹھا بر لیشان کُرُن -

(۳۹۴)

شتر تاو آسِر -
 موسم سخ گرم آسُن - یتر هو زن تته مثر تاو آسان چھے -

(۳۹۵)

توہ کِنہ توئل زالن -
 توئل رُنہنہ با پھہ پھہ دالن یوان توہ زالنہ - تیک مطلب گوو زِسہ
 یس توہ بدلہ توئل زالہ کوتاہ بے پروانہ فقول خرچ پھہ - یا حسد کہ ناپہ
 دزن وول زالہ بیہ بند گر توہ کِنہ توئل -

(۳۹۶)

شید و آذ دانش گزھن -

تیلہ وائی داند پھ تیلہ والس اُندری اُندری پیکھتہ ہتہ بُدی پیل کران مگر توہ
 پھنہ کن واران تھری جایہ پھ آسان۔ پس سٹھا میختہ کرختہ تہ کیشہ مائل
 پھنہ سیدان سہ پھ واران ز تیلہ وائی داند گوم۔

(۳۹۷)

ترہہ گوہرہ ژرتہ جی پتھی شیطہ گوہرہ پٹ۔
 ترہہ ویرس تام پھ السالس سہہ سُند ہیو طاقہ تہ ہیما تہ آسان۔
 ژرتہ جی ویرس پھ سارے پتھی ہندی پاٹھی لہ مونڈ کران۔ شیطہ ویرس
 پھ دیان ز عقی پھس نہ روزان۔ یہ اُسی بروہنہ واران سینہ اوسط ویر
 سٹھا کم اُس۔

(۳۹۸)

تھیل ہوس کرن۔
 کاتہ پیرزن ہستین ہندی پاٹھی تھپہ نین۔

(۳۹۹)

تِلہ پُتس کُشُن مَن۔

یہ گوہ سفرس نیرنچ ناہش پاؤ گزھن۔ سیلہ کالٹہ بروہنہ کالہ تِلہ پُتس
کُشُن مَنہ ہ سہ اوس ونان زرقہ درتھ چھم ونان سفرچ تیارے کر۔

(۲۰۰)

تُتہ واری کرڈ۔

دِس زڈی کرڈ۔ بار بار کالٹہ دوکھ دین۔

(۲۰۱)

تیشل اُسٹھ پشے مان گزھن۔

تیشل گوہ لیس پُن یزھ لوکن منتر حقون پھ یزھان۔ میہ وز تیس کُنہ
وجہ کنی شرمندگی گزھ تہہ وز پھ سہ یہ کھتھ ونان

(۲۰۲)

تھرواری لونہ مَن۔

گاسہ یا دانہ لونہ وز پھ بھتھ تھ کُن کُن تہ اد پینہ لونہ۔ سیلہ تھر
کرو تھ کُن تہ تیلہ کیا لونہ۔ سیلہ نہ کاہنہ کھاس منتر وُسٹھ جان پاٹھ کام
کر تس متلق پھ یہ یوان ونہ نہ۔

ط

(۴۰۳)

لوٹنگری دلبس تل پچھ ساسہ بڈی شیطان آسان -
 پیشہ کُنہ جایہ مکالس کُیت گن کھنویا بنجر زمپنہ دائد والوتہ ہمتہ ہمسایہ پچھ
 دوتھان ایتر از کرنہ -

(۴۰۴)

طاکار پامھڑی بوزنہ یُن -
 صاف صاف بوزنہ یُن -

(۴۰۵)

ٹاکیں واہراو نہ مین -

سچھا کامہ برونٹھ کینہ آسینہ تہ آتھ و تھ نہ پینہ ز کیا کرتہ کیا نہ کر -

(۲۰۶)

ٹر ٹر کرن -

زیادہ بکواس کرن - بے مانے کتھ کرن -

(۲۰۷)

ٹاس کرڈی -

کاہنہ کھینہ پینہ مزدار باسٹھ ٹٹنگی تارلف کرڈی - گویا زیو ستر ٹاس کرڈی -

(۲۰۸)

ٹال لاگنی -

اکھ آکس پھٹ پینہ بیہاؤڈی -

(۲۰۹)

ٹپہ ٹپہ وُس -
رَت لِش نہ اُسہ کئی تہ مَنزِ رُو وُس -

(۲۱۰)

ٹانٹھ کھاوڑی -
کاہنہ کتھ بلا وجہ ز پھڑاوی -

(۲۱۱)

لوڑ گزھن -
ٹکڑ ٹکڑ گزھن - اگر کالٹہ سبھا مار پیٹہ لٹ متلق تہ پھہ یہ یوان وٹہ -

(۲۱۲)

ٹموارس مَنزِ کُن :-

کاٹہ کٹم پتہ سے و قس مَنزِ کُن - پتہ کالٹس اچھ ٹپٹ وار کبہ - یانے سٹھا
جلہ کٹم سر انجام دے -

(۴۱۳)

طائپہ تر ٹپنی :-
کائٹہ مذاق کُرن - حیزل کُرن -

(۴۱۴)

طاو طاو کُرن :-
کائٹہ کتھ پرتھہ اکس وٹنی -

(۴۱۵)

ٹاپیہ ناوُن :-
کائٹہ لائُن تہ مار دین -

(۴۱۶)

طائپہ راے کرناوُن :-
آہ و زاری کرناوُن - وِدِ ناوُن -

(۴۱۷)

ٹنگہ برکړن :-

بروښه اوس قبضه بدله دروازس ټنگ یوان لاگنه - دروازس اوس اکیس انځس
 پیښه هیر بوښه پیښه کچ یش یوان کړنه یوسه درواز داسه کس گیس مټر اوس
 روزان سینله کاهنه کالنه هښدگر بار بار پیښه نه تیله څه ونان ز ټنگه برکړن -
 یانے تیر لیه مټروون بر ز امیک ټنگ او مټر نیرمه :-

(۲۱۸)

لوک هیڅه نیرن :-

لوک اوس بروښه کاله کټرو پیلېت بهو آسان لوک هیڅه نیرن گو پیښه نه نیرن -
 لوکن لوک باوڅه دین ز پیښه مټر تراوی نو کینر ها -

(۲۱۹)

ټهان دمه پھښ :-

ومه وټه خاموشی اختیار کړه - انځرم کټه نه باوښه کړن نه پھښس یو -

(۲۲۰)

لور پیون :-

کنہ پینرس پیٹھ نظر پیستی تہ سہ حامل کر پخ غابیش سپدڑ۔

(۲۲۱)

ٹار کھسن :-

کاہنہ پینر و پھتہ جان باسن تہ پشدرین۔

(۲۲۲)

ٹینڈرس پیٹھ نہ ٹیونڈر تھون :-

کام کران اور یور پکان روزن تہ تھک نہ کر کن۔

(۲۲۳)

لوٹھ دہ دیار کیا ادنگ یار کیا :-

ادہ کس یارس بروٹھ کین پھنہ دہ دیارن کاہنہ تہ مول۔ یارس آرام دہ خاطر
گرٹھ اگر سورے دہ فرج تہ کاہنہ غم پھنہ۔

○

(۴۲۴)

طاسہ راے کرئی :-
کالٹہ لائیں، مار پیٹ کرں -

(۴۲۵)

ٹینڈی کھاو آسن :-
اؤنگہ ٹینڈین سخت دود آسن یمہ ستری ٹینڈی گلن - بیلہ کالٹہ دسخط خراب
آسہ تیس پھہ ونان زن پھس ٹینڈی کھاو - مطلب ٹینڈی پھس نہ کران ٹھیک
کام -

(۴۲۶)

ٹر باز آسن :-
کالٹہ انالس پھہ ایز تہ بے بنیاد کتھ وننگ عادت آسان تیس پھہ ٹر بازو ناں -

(۴۲۷)

ٹیوٹھ مودہ ژالسن :-
جان ناکارہ سورے برداش کرں -

طانگہ دین :-
 طانگہ چھ خریاگر دوان - گوونتمہ کرکہ دین یمین نہ کاهنہ مطلب آسہ -

ٹیکہ تارس دیارن گندن :-

کتر کھنجه چھ پائس پیٹھ یتھ پائھو یوان زور چلاونہ یتھ تم پانہ پیٹھ ترہ
 پانہ دویمس بھس واتن یا پائس مشر بھن - پینلہ مؤمولی شوقہ خاطر کاهنہ
 پن پائشہ ضایہ کر تیلہ چھ یہ کتھ یوان تس متلق ونہنہ -

ٹیکہ میٹھ کرن :-
 مودر تہ لیچھ کتھ ونہ کاهنہ کنہ کتھ پیٹھ آماد کرن -

ج

(۴۲۰)

جوانس کیا کر دُر مٹھ پانشر گھ :-

جوانس پھ پنے نس طاقتس پھ بروسہ آسان - شراب ستاپ پھ پھنس
بیکان رکا و مٹھ پاد کر مٹھ -

(۴۲۱)

جان جھانس ناکار پانس :-

اگر کابنہ جان آسہ سہ بیکہ دنیا بس فاید وانہ نا و مٹھ - اگر ناکار آسہ
تمک شمر پھس پانس تلن -

○

(۴۳۱)

جُمہ نیا یکسز شاہی کرلی :-

بہال نیا یک عُرف جُمہ نیا یک پھ کشر نثر کس تام اوسمت سہ اوس
کیہ کیہ ونان یہ گیہ شاہی نوٹ ز آلہ کرُن چلیہ کیٹ تشگل دوپن یہ
گیہ شاہی - بینلہ کاہنہ سوچنہ سمجہنہ ور اے فصول فرج کرش پھ ونان
ز جُمہ نیا یکسز شاہی چھ کران -

(۴۳۲)

جانیہ منس پیٹھ یں :-

کینہ نا جائز کیہ پیٹھ سخ میر یں -

(۴۳۳)

جان و نرد یں :-

بیر نہ پیٹھ کاہنہ پسر کھیون -

(۴۳۴)

جامن چاکھ دین :-
سہا بھر پھر پھر پلو ژٹنی -

(۲۲۶)

جندن پیونڈ کرن :-
ژھینہ یتوین زمین مرمت کرن - بگرے میٹس حالان بیہ درست کرن
کوشش کرن -

(۲۳۷)

جوان پکن رتہ ستر بُڈ پکن بتہ ستر :-
جوانس پھ جوانی، طانت تہ تازہ خون بیمہ ستر پھ سہ وھان بیہان نہ کام
کران پھ - بُڈس گرہ کھنک زور اُس تہ ادہیکہ سہ وھتھ بہتھ -
تہ کیا ز تیس پھ وھہ جسمک طانت اُسان ژھوکیومت -

(۲۳۸)

جستہ خاز کرن :-
سخت میھنتہ تہ کوشش کرن -

(۲۲۹)

جال ساز آسُن :-

سُه اِنان یُس بَیین پَهاوَنه خا طِر زال آسِه وونان یانے سارِ شِه
کُرتَه بَیین آسِه یزاوانَه ناوان -

(۲۳۰)

جماخَه کِپِه کرامات :-

جماخَه اَتَه واس کُرتَه هیکِه نامِکَن کامِه مَکَن بناوَتَه -

(۲۳۱)

جود گارس بود گرس :-

یُس بَیین بود تِه سَهر کُرتَه تَکَلِف آسِه یَرهان دِین تِیس چُه پانِ پالن
تَکَلِف واتان -

(۲۳۲)

جایه پَهِیر کُرن :-

کِنه وقتِه خا طِر اکِه جایه پَهِیر بَییس جایه کِینتر کالِه خا طِر گَرهَن -

(۲۲۲)

جایہ واو پیٹون :-

کائنات ہند مکان نار یا سہلابہ ستر تباہ گزشتہ روز پنج جاے نہ روزی۔

(۲۲۳)

جہلی بٹن ژلہ لوو یوتل :-

یس پرتھ وز کرؤد کروں انسان آسیہ شمس لیشہ چھ کینہ پلو تلہ تام دور
ژلان۔ چونکہ بٹہ چھ پوتلین پوزا کران تہ کینہ چھ بٹہ اُمت استعمال کرنہ۔

(۲۲۵)

چٹھہ چونسٹو پیرا کردم براے نفسہ دودو ؟

کائنات کائنات نش بین مطلب حاصل کرنہ با پتھہ چھ تیتھہ بٹھہ بناوان بیتھہ دوتھہ
آر پیہ۔ اتھہ کہاوتس مشرقہ پیرا، کردم، نہ براے، شرے فارسی لفظ استعمال
آہی کرنہ تکیا ز فارسی زبانی ہند چھ کاشرس پیٹھہ سچھا اثر۔

(۲۲۶)

چاری ناثر لگن :-

ییلہ کائہ پنہ کم عقلہ کو بے قصور اسیقتہ تہ گنہ برمس مثر پھہ تیلہ
پھہ یہ کتہ یوان ونہنہ -

(۲۲۷)

چو بہ ہمتا دیت ہے تہ مردا درا کھ :-

کائہ آسہ پنہر بہوڈری تہ مردانگی تھیکان تہ پتہ مقابلس مثر ییلہ سیٹا
مار کھیقتہ تہ نارقتہ عیس پھہ یہ کتہ یوان ونہنہ -

(۲۲۸)

چندس نہ نار تہ بازرس کھل بلو -

چندس مثر آسہ نہ اکھ پالٹہ تہ نیر بازرس مختلف چسپز بھکاؤ نہ - نواہ خواہ
کر بازرس کھل بلو -

(۲۲۹)

پھم چھٹہ تہ پھنہ ما کائہ :-

کائے پھ پھ پلو نارا۔ سہ پھ تیتھ پٹھ لوکن نش تھیکان زن نہ کائے
اور پھ پلو پھ و پھتے۔

(۲۵۰)

پھلنے نیرا کینہ اثر مل :-
پلو پھلنے ستر نیر مل، واپس اثر پس نہ کینہ کائے واز نصیحت بوز نہ ستر
گزر چھس کینہ جان اثر۔ فہ قہان گز چھس نہ کینہ۔

(۲۵۱)

پھیل پھیل زین زالن :-
حد کھوتہ زیاد صفائی بھند بیلہ کائے دیان تھو۔ تیلہ پھ یہ کھتہ یوان ونہنہ
ز زین تہ پھ پھلنے زالان۔

(۲۵۲)

چھانس بیلہ پیس پانس پھ یکلہ کینہ لاگہ وستہ ہاکہ تل :-
چھانس بیلہ پینہ چند خرچ کر کھ مکانہ آسہ لڈن سہ کر سپھا کفایت سان

لکر استمال مطاب الناس ییلہ پنہ چنہ خرچ پیہ کرن سہ کر سہا سوچر
سوچر خرچ -

(۲۵۳)

چھٹ کر پھلہ فیلہ فیلہ ژلہ :-
جان پلوژھنہ پھ پھرہ کائہ بجایہ بجایہ تھیکہ ناوان - ییلہ سہ پلوژھنہ
تہ تھیکہ ناوان تہ موکلہس ییلہ کائہ پنہ عہدک یادولتک نشہ آسہ سہ
پھ تھس یکرم وسان ییلہ تھس سہ عہد موکلہ یادولتہ روزلس نہ -

(۲۵۴)

چھٹ پھٹ زلہ وارہ :-
ییلہ کائہ انسان سوچنہ سمجھہ ورا ییکرم نوایہ سہ ناوا بیہ کام پلوژھ
کر زیلہ پھ یہ کتہ یوان ونہ -

(۲۵۵)

چانہ چانہ وپھن :-
اہر پھ فیاف کھیوان غریس پھنہ کائہ پڑھان سہ بجور پھ کھنہ واپن

هيندين چانئين ڪُن وڻڻان روزان -

(۲۵۶)

ڇهاو پڻه بڻه تہ داو پڻه ڪڻه :-

بيلى بڻس پور ڇهاو پڻه تہ تڻيل ڇه سُه ڪهيون لالڻ تہ مزدار گزھان -
بيئله مٺا سب وق پڻه تڻيل ڇه سُه ڪهيون لالڻ تہ تڻيل ڇه مٺا سب نڻيڻ
نيران -

(۲۵۷)

ڇيڻ تہ پڇرھ گزھن :-

يڪدم تڻيخه نون اڙن پڻه سڀو زوڙ لڙ پڻه -

(۲۵۸)

ڇڻه ڇڻو ناو وس :-

پس نه پالڻه چنڊس آسپ سُه ڪٽي وسپ ناو تہ ڙھانڙ ناو تار تہ آسن وول
ڪڻه ڪار بارس مٺر هيڪه وومھ لائيڪه -

(۲۵۹)

چندس نے چھ دھس نہ پھے نا :-
 اگر چندس مدد کر نہ با پھ پائے چھ نہ زلیو ستر نہ کرتس لے نہ ہمدردی
 ہند اظہار -

(۶۶۰)

پھوکن لوں بیون :-

زخس پھٹ اگر نوں پیہ نہ سخت دگ چھ دوتھان یوسہ نہ برداشے
 سپدان پھے - کائے ہنر کتھ ہند زخم آسہ برو نہٹے کائے دلس لوگت نہ پتہ
 ونہس بیہ کائے لیٹھ کتھ یوسہ پرائس پھوکس دگ تلیہ زن نہ لوں
 تراوتھ

(۶۶۱)

چشم زخمہ نہ آدمی قہر لیشہ رھیں :-

کاشر چھ یہ پینن ماٹھن آہی کران ز چشم بد نہ ایانہ ہند قہر لیشہ گرھ
 دے رھیں -

(۶۶۲)

چھر شتر بستہ نین بویہ گبہ لوئن :-
 پھر چھ لوکٹ تہ لٹس چھ ووی بڈن - بویہ گبہ چھ مرن - بیقلن نور
 پھر تہ ٹنٹر بستہ لڈن لوئن بویہ گبہ کھیاونہ باپتھ - مطلب بڈس
 فاید و اتناونہ باپتھ اکھ شریا جوان قوربان کرن -

(۲۶۳)

چالیں ساکس چھا پاکھ ونگ ضرور تھ :-
 تریوہہ کام کرکھ تھ چھے نہ کائہہ کوی روزان -

ح

(۴۶۴)

حرفس گواه تہ مینڈس شریک :-

اگر کاہنہ سائے مرضی خلاف اسے سیتی سیتی روز - پینہ کتہ کرو تہ تھہ روز
گواه - کھیمو چیمو پالنس تہ سہ تہ پیئہ کھیاون پچاؤن تیلہ پھہ تلس النان
مُلق یہ یوان و نینہ -

(۴۶۵)

حکیمس تہ حاکمس لیش ر پھزہم :-

سیلہ کاہنہ بیمار پیئہ تہ پھس حکم سُدا ما جتہ - سیلہ کاہنہ پرا دیس

یا فسادِ بھگڑ ووتھ تہ پھس حاکمہ سُند حاجتہ یہ پھ لکھ دُعا منگان ز
 ہمار تہ بھگڑ فساد و لیشہ رچہ تہ آسہ بھتہ نہ حکمہ تہ حاکمہ سُند حاجتہ
 پینہ -

(۶۶۶)

حال متہ پرتھتس رویہ سے و پھتس :-
 کالٹہ خیراتر پرتھتہ کھوتہ پھ زیادہ جان عُمر سُند بھتہ پیٹھے مال و پھن.
 تکیا ز بھتہ و پھتہ پھ نکر تران یہ چا وار و تر کینہ ہمار اُس چا کاہنہ نوشی
 کینہ نکر -

(۶۶۷)

حف راتھ گرتھنی :-

حف پھ ونان مودس پینہ کاہنہ شامن مرسہ پھ یوان دویہ دویہ دفناونہ
 یا زالنہ راتس پھ روزان لاش گر سے مٹرنہ گر والہن یا رشتہ دارن پھ بیوان
 راتس بیدار روزن یہ راتھ پھ تہند با پھتہ بڈ مشکل راتھ آسان - پینہ کالٹہ
 سچھا نکر مٹرن راتس بیدار پینہ روزن سہ پھ دیان حف راتھ گیم -

○

(۲۶۸)

جسد گرس بهانه بسیار :-
 یس نه کام کرنس غرض آسه سِه چِه سِطّا پتّه تِه بهانه هیوان -

(۲۶۹)

حفس کفن کھیون :-
 اگر کانه انسان سِطّا ناجایز طریقو کفر پالنه آسه لوکن کھیوان لش مُتلق
 چِه یوان ونه نه زِه سِه چِه مودس تِه کفن کھیوان -

خ

(۴۰)

خمرن نرتہ نرن خمر :-
 بیہ تو بصورت عظیمہ الناس بر صورت کم عقل زنانہ ستر کھاندر کرن
 یا تو بصورت زنانہ بر صورت مرد باگہ بیہ تیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۴۱)

خبرے چھے نہ شہرس تراو سلطان :-

یہیلہ شہرس منتر بادشاہ اثر تہ لوکن پیچھ پیچھ یوان کینہہ نتہ کینہہ پابندی عاید
کرنہ - یہیلہ حکومت لوکہ ہنتر آزادی پیچھ پابندی عاید کرتہ تیلہ پیچھ یوان یہ
کھتہ ورتا ونہ -

(۶۷۲)

خرس نور لوکر وٹھو سلا متوک بر :-
بد مزاج مایکہ ہندس لوکرس واتہ ہر وزیر خدمتہ خاطر کمر گنڈتھ روزن -

(۶۷۳)

خمہ ہے گرتہ خمان پیچھ گنہ :-
گریس پیچھ کینہ پیچھ گنہ آسان گر پیچھ دونہ سیتو تھکان تس پیچھ زور زور شاہ
کھان تھتہ پیچھ زنان زہ سہ پیچھ خمان - گنہ پیچھ پیچھ کینہ آرامس منتر سہ کبار خمہ -
یہیلہ کام کرن دول آسہ زھویہ کر تھتہ نہ کرن دول دیہ بہ تھو کس تیلہ پیچھ
یہ محاورہ یوان ورتا ونہ -

(۶۷۴)

خاں بڑا خاں بڑا گرس منتر پھس کو م ژوٹ
ڈوڈا

نمبر ۱ کو پھس و نان ز خاں چھ اُس وُل بود پھنو مگر گرس منتر پھس
بہ کاہنہ سورہ -

(۲۷۵)

خام پھس تہ اپر ز یارس گید گزہنی :-
کائنہ پھ تہ پھر گ طہا گزہان یس حاصل کرن نامکن پھ - گویا تیشد طہا
پھ خام - اپر یورا پھس سکلہان تہ ووان پھس یقین ز بہ کرے یہ کام
یانے بنن مطلب پور کرنہ با پھہ اپر ورتاؤن

(۲۷۶)

خوبہ سشد دستار کرن :-

نوبس اکس اوس لوکر تھس اوس شونگہنہ وز خوبہ سشد دستار رٹن تہ
سہ خاص جابہ شیرہ تھون - اکہ دوہہ آہ نوبس لازم دار پترھی تہ
بیوٹھ تیر تام تین ستر کتھ کتھ کرنہ - لوکرن ووپ بہ کوٹ کال

ٻڌار، به موهڪلاو پيئڻي ڪام ڪرڻه سڻه ٿا و مجليہ مٿر تہ نيون ڪله پيڇه ٿوئس
 وشار و آليہ - دوپنس توہي ڪرو مٿر ڪهت به ٿرھنہ موہ ڪلاو ٿه پيئڻي ڪام -
 پيئڻي ڪاھنہ بے عقل پاھڻو سڀھا جلدي مٿر ڪاھنہ ڪام ڪر تپيلہ ڇھ ٿس متلق يہ
 يوان و نينہ -

(۲۷۷)

خرے وڌن ٿن گر گزھ پکڻ :-
 لوڪھ هيڏي تن ڏي تن يہ ڇھ ٿر پيئڻي پاھڻو ڪام ڪران - مٽ پيئڻي نہ
 ٿيگ ڪاھنہ اثر - مٽ گزھ پڻ گر ٽھڪ پاھڻو پکڻ -

(۲۷۸)

خرس اگر زر آسہ ۽ خرے ونہ ۽ ٿس نہ ڪاھنہ :-
 اگر اکھ بيگل دولت مند آسہ ڪاھنہ تہ ونہ ۽ ٿس نہ تپيلہ ز يہ ڇھ بيگل -

(۲۷۹)

خوبہ بيوھڻ وان نہ ديگو سان :-

وانہ ووزی بیلہ غریب چھ گزخان تھس چھ پتہ والس مٹنر خالی دیکہ روزان
بیلہ کاہنہ آسن وول غریب چھ گزخان تہ وِر چھ یہ ونہن یوان -

(۲۸۰)

خرس گور یاج دلی :-

بیتلس جان وٹھ ناوڑ یا نصیت کرڈ گود تیتھے بیٹھ زن خرس گور یاج دلی
چھ - یاج چھ توملہ آیتھ سپھا موٹ ژونگ ہش ژوٹ آسان اگر تھ
گور یا کھنڈ ملہ ناو و تھ و لو گور یاج - اگر گور یاج بیٹھ خرس آپراونہ تھس
کیا ساد باسہ گوو بے روق انسان کاہنہ رڈ کھٹ و ننی گوو وق فایہ کرن -

(۲۸۱)

نوجہ مود تہ ژاس تہ لونتیہ :-

نوجہ اوس حکم کران تہ لوکر اوس ژاس کر تھ تھ مالہ ہنج کوشش کران -
بیلہ نوجہ مود تہ لوکر س نہ گیہ ژاسہ فرق -

(۲۸۲)

خوجن دویم پھلے :-

خوجن کوڑ لو کرانہ وونہو۔ مگر لو کرانہ پھنہ پڑھ یوان ز خوجن کرا مے
سیر کتھ -

(۲۸۳)

خوتن واثر آہ پلن کوئشہ گلن تراون نہ زانہ :-

خوجہ بابہ رٹو سوڑے محل خانہ پیچھ واثر کینہ پلن پیچھ مگر پینڈ تہہ تراون
نہ -

(۲۸۴)

خانہ ماجہ کوڑ منگم رس دویم کھچہ مالہ ہس

گہر تر کوڑ منجوم رس دویم چوچہ مالہ ہس

پینڈہ گرس منتر کنی کوڑ آسہ سہ چھ یوان خانہ ماج کوڑ مانہ - گرس منتر سپٹا

کوڑ آسہ گہر تر کوڑ - خانہ ماجہ کوڑ چھ یوان کر نہ تہ گہر تر کوڑ سیر

چھ بے پرواٹی تہ بے قدری سپدان -

(۲۸۵)

خانہ مائس چھ تانہ باگے گزھان :-

بیہ کاہنہ پنچو بیہ گرس منتر سٹھا لولہ تہ مایہ سان رچھنہ تہ پتہ پورنہ
تس تقدیرس مشکلاتن تہ مہبتن لگتہ متلق چھہ یہ یوان ونہنہ -

(۲۸۶)

نچھہ کرک :-

لور ستر کتہ نارس یا نر کائس اندر کوز صفائی کرک - بیہ کائہ کاہنہ ہتھ
بھیرتھ کتھ کر تھ تہ چھ وناں نچھہ کرک -

(۲۸۷)

نود غرض گوہ اوں :-

لیس انسان نود غرض آسہ تمس چھنہ پنہ مطلبہ بغار کینہ یوان بوزنہ - یور
ولوس پنہ کتیاہ مشکلات سہ بوزنہ تہ کینہ نور وینہ پنہی مطلبہ بیہ
تہ بیہ کتھ - تمہ کوز چھ تمس غرضہ اوں تہ وناں -

(۲۸۸)

خوشی دانی اُن تہ وکر دانی رن :-

کھوہر نہر چھ کھے ہیکان تلہ - خوشی دانی اُن گو کھوہر اہہ اُن یانے
 ضرورتہ کھوتہ کھے اُن - سہ تہ دالس پیٹھ الہہ حقوتہ رن - گویا نہر
 ننگ و طہر اُن تہ نہر ننگ -

د

—

(۲۸۹)

دمہ چھا ڈو نیو دودست یہ چھہ بڑھا آسن :-

پتھ کالہ بیلیہ کاہنہ ڈوڈی کل چھانہ ہے سہ اوس دہ دہ باہ باہ ڈوڈی بھاین
سوزان - لیس نہ پیم وانہ بن سہ اوس یہ بے یزتی پینتی خیال کران - بیلیہ نہ
کائنہ کاہنہ تو برک یا لوگ سوزو تیلہ چھہ یہ کتھ ونان -

(۲۹۰)

دل بہ دل چھہ آنہ بیٹھ وچھم تیٹھ وچھے :-

اُلس منز چھتی وچھان یہ تھہ برو نہ کتھ تھوو - وون انسان ہندی دل چھہ
زن ز آہنہ اکھ اکس برو نہ کتھ اکھ اگر لفرتھ ساوہس یا کھ ساوہس اور لفرت
اگر یور کائنہ مجھتھ کرو تو برتہ ویہ سہ مجھتھ ستر جواب -

(۲۹۱)

دار و ترے تہ برنن تارے یا دوسہ و ترے تہ برنن
تارے -

زور بند بچا و خاطر چھہ دار تہ بر لوان بند کرنہ - بیتل تھو برن قلف دتھ مگر

دارِ حقو و زحہ میلہ نہ کاہنہ مکمل حفاظتک انتظام کر تیلہ چہ یہ کتہ
لیوان ورتا ونہ -

(۶۹۱)

دارِ یے تہ ونک ہا پتہ گزہ پھیرتہ تہ گرک باثر :-
کیہ لکھ چہ مانان ز دنیہک لین دین گیہ تہ در پرخ داس دارز - یس دار
تہ سہ ہور - یس دارو تہ لس پتہ نکھ والن - اگر دار تہ ونک ہا پتہ ہیووشی
میوان تہ کر خدمتہ اگر نہ دار گرک باثر سہ تہ چہ پھران تھر -

(۶۹۲)

دگہ روس دود گوو بے مانے
یتہ دادرس نہ دگ تہ بے چینی اسیہ سہ دود پھنہ کاہنہ مطلبے حقوان - میلہ
نہ کالئہ ہند رگ اسیہ تہ ناووس ہمدردی تہ پھنہ کاہنہ نہ مطلب آسان
نہ پھس کاہنہ نتیجہ نیران -

(۶۹۳)

دُورِ دُورِ مِرْثِ مِیْهَن نَزْدِیکِ نَزْدِیکِ نَابِیْهَن
اگر زِ دُوسِ اکھ اکیس نیش دُورِ اَس رُوزانِ تِمن پُھن پانہ وائی ناراض
گِرْشَنگِ کاهنہ موقِعی میلان تہِ دوہہ کھوتہ دوہہ پُھکھ مَجمُتہ بڑان - اگر نَزْدِیکِ
نَزْدِیکِ اَس رُوزانِ تہِ کُنہ نِتہ کُنہ وِزِ کُنہ کِتہ پُھ پُھ چھ اختلاف گِرْشَنان تہ
کِنی چھ مَجمُتس تہ پانہ نیارس مَثرِ فِرَقِ لیوان -

(۶۹۵)

دُوبِ سُنْدِ پُوشاکِ نِنہ سِپَرِ دُوبہ :-
دُوبِ چھ لیوان لُوکہ ہِنْدِ پُوشِ لِنہ باپتہ - سہ چھ گراکن ہِنْدِ پُوشِ لُوکہ تِراوان
تہ پِرتھ دُوبہ حسبِ مَدعا پُوشِ لاگان سِپَرِ دُوبہ ہِپس سارِ نِے پُوشِ واپس سِپَوان
دُوبِ تہ پِرتھ پُوشِ سِپَوان لاگن - تہ کِنی چھ وِنان زِ سِپَرِ دُوبہ نِنہ زِ مَجمُتس کِتہ
چھ پِرتھ پُوشاک -

(۶۹۶)

دُروگے گُوشِ سِرُوگ تہ سِرُوگے گُوشِ دُروگ :-
دُروگ سِپَرِ اگر اَنو سہ چھ دُورِ اَسان تہ تھتہ چھ پُرتھ کالِ سِپَرِان - سِرُوگ سِپَرِ
چھ کُزورِ اَسان جلدِ تِرابِ گِرْشَنانہ بیاکھ سِپَوان اَنن تہ چھ گِرْشَنان دُروگ کھوتہ
دُروگ -

(۶۹۷)

دُه در دُنیا ساس در آخرتِه :-
اگر اِنسان خارا تِه کِرَنو دا دِلس مِتک دُه گنِه یِتِه دُنیا هِس مَنز تِه ساس
گنِه عَقبا هِس مَنز -

(۶۹۸)

دِلِه نِه تِه کَلِه دِی دِی :-
پنِه دِلِه تِه مرضی نِه کا هِنه کَام کِرَن بِلکِه کَالِه هِنِد زور تِه جَبور کِرَن کِنز کِرَن -

(۶۹۹)

دِلِج پُهلِه گِیِه با نِچ پُهلِه :-
بِیِلِه پِن دِل نَوش آسِه تِیِلِه چِه پِر تِه کا هِنه پِیَنز نَوش یوان - بِیِلِه دِلس مَنز
دَوکِه آسِه تِیِلِه چِه شالِه مَارِج بوشِه پُهلِه تِه دُور و ن باسان -

(۵۰۰)

دَس سِتِر نِکار :-
دَم اَسُن گو دُگزار اَسُن - طاقت اَسُن یا بُد شان آسِنو - یوت تام یو مَنز

کاٹھ پتھر آس تو تہ پھس سارے نیمتھ سلام کرنہ یوان - دم موکلیوس
تہ پتہ پھس نہ کاٹھ برونٹھو پکان -

(۵۰۱)

دین پھ دلاوری تہ ہیون پھ بودگاری :-
دین وول بودر ایسا نے ہیکہ کائٹھ پن پتھر دتھ مگر واپس ہینہ خاطر پھ
تیس نو دایس مدو ہیون یا سہر کرنہ ادے سہ نکھ واپس - کائٹھ کاٹھ پتھر
واپس ہینہ خاطر پھ کافی چالاکی ہند ضرورتھ -

(۵۰۲)

دیا پ وول مر یا پ وول مر نہ زاہ :-
یمس دولتھ آسہ سہ گڑھ کتھ مہبتس منتر گرفتار نہ تلیہ تکلیف - مگر یس دوس
آسن تیس دن نہ تہ مہبت تلیہ -

(۵۰۳)

دل دزن مگر دین گڑھ نہ دزن :-
دس داتین کوتاہ اپزا - دفعہ تہ مہبت پیہ تنس برداشت کرن ،

مگر ایمان گرته محفوظ روزن -

(۵.۴)

دویمه بیر کهن :-

اکه زنانه میره یا اکی زنانه طلاق دیمه بیس ستر کهنه کرن - غرض دویم
کهنه کرن گوو دویمه بیر کهن -

(۵.۵)

دنانه موو لوکو دوپس اسان چه :-

دنانه گوو بیس دنانه اسن - نه کنی چه بوزن یوان زن چه سه اسان - میره
نه چه تمس هیچ حالته روزان تره نه لوکه چه دیان یه چه اسان کته چه
مودمت - بیند کانه انسان چه خوش باش اسان - پرته کانه ستر اسان
گندان مهتس نتر ته چه اسان روزان لوکه چه دیان ز اوس او نه کانه
اوکدیه چه ونه اسان -

(۵.۶)

دارک لار نه لارک دارکن :-

۵۰۹

دودِ نزلِ حکیم وایہ حالِ کتہِ نزل :-
 دودِ گزہ دورِ حکیم یا ڈاکٹر س نیشہ گزہ تہ دوا کھیتہ مگر عادت
 نزلن پھہ بڈ مشکل -

۵۱۰

دستارِ رب لہنی :-
 دستار پھہ یوان مانہنہ یز یج نشانی اتہ رب لہنی گوہ کاہنہ انسان بے یرتہ
 کرن -

۵۱۱

دُراع پھہ نزلن مگر داغ نہ زاہنہ :-
 دُراع یا کاہنہ مہبت پھہ آہر نزلان مگر یم تہلف اتہ دورالس مشر تلونم
 پھہ ہمیشہ یاد روزان -

۵۱۲

دودس سہر لگن :-

لیس مایہ لوکہ چارس دود آسہ پوووت لٹس پھ سپس مٹر کئے وز تہ شرو پڑ
ماٹوہ کلہ یوان اٹھو پھ ونان دودس ستر لگزی -

(۵۱۳)

دوہلی تارکھ یتری بوز پنے :-

تارکھ پھ یوان اینہ گئے مٹر بوز پنے - دوہس پھ اسان افتابک گاش تہ کتہ یں
بوز پنے - بینیلہ کائٹہ جسمانی تکلیف یا بد خبر بوز پنے کنز اُچھن اینہ گوٹ گرٹھان
پھ سہ پھ ونان زدوہلی ایم تارکھ بوز پنے - یانے اُچھن گوم اینہ گوٹ -

(۵۱۴)

دہن دہ من کلن پنے کینس منٹ پلوشہ پنے :-

من یا منٹ ورن گوو تقریبین اُز کس دوہس کلوہس برابر - اگر دہ زری
یکبار وزن تہ دہ منٹ تو تمل گرٹھن تن خرچ مگر اگر کئے زون آسہ تیس
پلوشہ پنے اکھ پور منٹ زاہتہ -

(۵۱۵)

دود نیس گرمتہ پھور تراون :-

دود پھ پاک چیز - گردت گوو گینہ سُد پشاب یہ پھ ناپاک چہنر
اکس دود نیس منتر اگر اکے گردمتہ پھور پیہ سہ سورے ناپاک
مانہنہ - اگر اکس سٹھا جان خاندانس منتر اکس مکینہ سُد رشتہ سید تیلہ
پھ یہ کتہ یوان ونہنہ ز دود نیس پیو گردمتہ پھور - یانے سورے رت
خاندان پیہ کمین منتر شمار کرتہ -

(۵۱۶)

دوہس پھہم ہالی ہالی رانچ یندرے مالیے :-
دوہس اُس ہالی پھہر ان تہ شامن ہینہ یندر کتہ - دودہ کرن فایہ
تہ شامن کوتا کار ہیکہ گرہتہ -

(۵۱۷)

دب ہو لگے بھتہ ہو چھٹے اُچھ ہو تراوے پلہ ہاری
کھور :-

یتیلہ کالہ دب لگہ مطلب کتہ نحد ہند پھٹ یا تھیر یز تچہ جاییہ پھٹ پتھر پیہ
لکھ پھ نیس متلق بے بنیاد کتہ ونان اُچھ اثر نہ گاسہ تچہ وپان پھ ز اُچھ تراں

پور پلہ حاری کھور۔

(۵۱۸)

دل پھن چھا کل پھن ٹاس بوزوس :-
 نیلہ کالہ دل پھٹ مطلب دلس سہٹا دو کہ سپدلس تیج فر پھنہ کالہ
 لگان۔

(۵۱۹)

دان وانشرہ تہ ہونی زخم پان وانشرہ کیا :-
 دلس پھٹ کینہہ رنہہ وقتہ آسہ ہندی زناہن دزولس دلس دیوتاہن ہندا وہیتہ
 پانٹر لٹہ تلہ پھل تراوتہ آہوتہ دوان۔ بیمہ آسہ مانان ز دلس اگر آہوتہ نہ دتہ
 وانشرون تہ ہونی سندر زخم میلہ۔ باگراون وایمن چھ سار تے باژن کھیاوان تہ
 پنن پھنہ خیال تھوان گو و پانس چھ وانشران نیک کیا فایده پھس بلکہ پھس پانی
 ایرا واناں۔

(۵۲۰)

دلس نہ دہ شیرن :-
 غریب گرس منتر بیلہ نہ رنہہ باپتہ کینہہ آسہ تہ دلس کہتہ پاٹھی نیر دہ۔

دانس دډه نه نیرن گوو سیمھا غریبی آسڼی - بیټه نه دانس نه آسه پیو نه یوان ته
نه آسه کینه رڼه یوان -

(۵۲۱)

دیگه منتر نر ته دانس منتر هیر آسڼی :-
یو گووان همیشه چله ون روزن ته خانه دارینی پرتھه ور بان کهن کران روزی -
یانے گر آباد روزن - یو دما آسه بیټه کاله زنا نه منگان -

(۵۲۲)

دس شلن
کاهنه کام شو و کړی -

(۵۲۳)

دودک دودس ته آبک آلس
دپان پته کاله آس گوړی بابا اکھ گراکن دود تراو نه گرخان - وڼه آس اکس
کوله ناو تران اته آس دریاوک آب دودس بله ناوان - ایه ستریه پالسه
نبیوس سه سومبر وون ته تته کړی و آج - اکه دودیه سینده کوله تران آس ناو
منتر ته چوئن اته ته و آج گیس او نگیه منتر پرتھه دریاوس ته ناو واکلی ماننن ولس

ز دودِ دگر دیار گیه دودِ دس یانے تم نگو گرس نہ آ بکو دیار گیه آ بس منتر۔ مطلب
 چھ ز بے ایمانی ہُشد پائنتہ چھ ضایہ گر خان ۔

(۵۲۳)

دون آسن کتھ تر اے ژون جہانن پھیرتھ آے :-
 اگر کائنتہ ہند راز ز ژڈ بوزن تم چھ سہ کتھ سارے دُویا ہس پھلاوان ۔

(۵۲۵)

دامنس داغ لگن :-
 کائنتہ پاک دامن تہ نیک انسانہ ہندی دوسری کنتہ ویر کاہنتہ گوناہ سرزد سپدن ۔

(۵۲۶)

دستار والن
 دستار چھ یز تیج نشانی۔ سہ والن گوو کاہنتہ بے یز تھ کرن ۔

(۵۲۷)

داغہ روس کند دار ژادر آسنی :-

گو و رت خاندانِ آسن بیته نہ کنہ قسمک داغ نو قفس یا بدنامی آسہ۔

(۵۲۸)

دامنِ رٹن :-
کالئہ عابری سان سپٹا زار پار کرن

(۵۲۹)

دندرِ وزے آسن :-
کالئہ ہند آسن بسن نوش نہ بیته لوکن ہنترتھ متلق کتھ کرنہ۔

(۵۳۰)

دندرِ پھٹراوڑ :-
کالئہ مناسب نہ زور دار ہواب دتھ کمزور کرن۔ کالئہ ہندی ہتھیار بے کار کرنہ۔

(۵۳۱)

دوگہ پھٹن :-
مونولی دود گر تھ کائہ یکدم مرن۔

۵۳۱

دیماع کھن :-
تکبر کھن بوش کھن -

۵۳۲

دب چھابب لہماز کر :-
دب پھہ ہیکان ربہ مٹنر کائنہ لگتہ سہ پھنہ کائنہ ہندتہ لہماز کران -

۵۳۶

در بدر گزھن :-
اکہ دروازین تہ بیس گزھن مگر کینہ نہ کینہ حامل سپرن -

۵۳۷

دوہ دوہ کھن :-
وہر بڑی، وہر مٹنر دوہ دوہ اضافہ سپرن -

۵۳۸

دھنہ پنہ لگن :-

کاٹھہ کَام انجام دینہ باپتہ پرتھہ طریقہ کوشش کرڻ :-

(۵۳۹)

دُھن دہ و تہ گرھن :-

کُنہ گرس یا فرس اتھ واس تہ سُمھہ راوُن :-

(۵۴۰)

دالہ ڈوکن :-

لگاتار کاٹھہ کَام کرڻ سہا تھلُن :-

(۵۴۱)

دب لوگ ربہ پیٹھ تہ دل لوگ ھلہ پیٹھ :-

ربہ پیٹھ پیٹھ اچانک بے خبر پاتھو دب لگان تہ ربہ ستر پیٹھ یوان پلو تہ اتھ
لھور برنہ - پیٹھ پاتھو پیٹھ کالٹھ جوالتس اچانک پاتھو کالٹھ کور ستر اُلفت گرھان
یوس شکیلہ عقلہ لتس لایق پھنہ آسان سمہ بوزی تون اکبر مٹھرچ ھل یو بہ نہ کُنہ لگان

تھنہ -

○

(۵۲۲)

دیارن واو دین :-
مذوقہ مٹیر روپیہ کرٹھہ فرچاوتہ -

(۵۲۳)

دُریا وکر ملکہ گنزرہ :-
بے کاری مٹیر وقت فایہ کرن -

(۵۲۴)

وال نہ گلہ :-
کائٹہ ہند ورنک نہ بیس کائٹہ اثر گرٹھن -

(۵۲۵)

دِس تھف لگنی :-
اچانک کائٹہ بد خبر بوزنہ وقتہ دل زن تہ بہتہ گرٹھن -

○

دِلس گراے لگنی :-
کالائے ہندِ طریقہ یا کیتے سترِ دِلس دو کہ گزھن -

دود پھنس تہ بود دُلس چاقو لگن :-
یتھ پٹھ نہ اوم دود پھنس وق پٹھ لگان تھتھ پٹھ پٹھ نہ کالائے نہیتھ
بدلس وق لگان -

دھوڑھیتے گزھنی یا عودِ ژھیوے گزھنی :-
بیلہ کنہ گرس سپٹا بد نر واتہ تہ تم پھ ژھنان دز وُن دان ژھیتہ کر تھ
تہ ماتم مناوان - لوکہ پھ دیان زمین گہ دھوڑھیتے - یا آسکھ کھاندر میلان
تھتھ منتر آسہ عود تہ ابند دران سہ گرن ذالین بند تہ لکھ پھ ومان عودِ ژھیوے گیکھ -

دُرُوت دین :-
دُرُوت پٹھ کھس منتر فعل ژٹنہ وِر لگان - الناس دروت دین گہ وُسہ -

کُنہ طریقہ تباہ کَرَن۔

(۵۵۰)

دارِ کُنِ اَثَرِ اِثَرُن :-

اَثَرِ ثَاحِدُنِس رُئِیس تہ اِنِ نِس چھ سِیٹاوق تہ مِیخَنَہ لگان۔ یہ
کَاثَرِ اِثَرِ چھ خانداس اگر اَثَرِ اورے سِیہ تہ دارِ کُنِ اِثَرِ برونہ کُن
والیس۔ اگر کابہہ فاید مند کام توح روس مِیخَنَہ کَرَنہ وِرائِی مَاضِل سپر
تِیلِ چھ یہ محاورہ ورتاوتہ یوان۔

(۵۵۱)

دانا دُشمن چھ بیتیَل دوسِہ ہِشِد کھوتہ بہتر :-

دانا دُشمن لِشہ بچہ انسان کیا ز سہ سوچہ ڈہ چہیز مارنہ برونہ۔ مگر بیتیَل
دوس کر نِشہ کام یمہ سِیہ نالِس مرنگِ خِطَرِ روزِ حالانکہ نیت اُس رِشہ۔

(۵۵۲)

دکہ دولن لگن :-

بسیہ ہِشِد خاٹرس لگن۔ بیتہ تُمِس اکھ آسہ دیوان دول تہ بیاکھ دکہ۔

(۵۵۳)

دُرُجھ کُرتھ کولہ گزھن :-

دُرُجھ چھ کولہ مُنر کاهنہ پھیر - زورہ پینچ آواز - گو ویکم زورہ سان کولہ دین دَارِتھ
یا پانہ کولہ مُنر ووتھ لایر -

(۵۵۴)

دودس گنڈی ترارہ :-

دودس کتہ گنڈی یاد - بیلہ کاهنہ انسان کائٹھ جان انسان یا جان فائز
مُتلَق نو قس ہیہ ژھانڈی تیدہ چھ یوان ونہنہ زسہ چھ دودس گنڈی ترارہ -

(۵۵۵)

دم پھڑ گزھن :-

کائٹھ ستری نہ کاهنہ کتھ ہیکن کُرتھ - پتھر فیالات نہ کائٹھ باوتھ ہیکن -

(۵۵۶)

دوہ گکر زامن آسن :- یا گکر ژھای آسن

لکڑ دوہ آسن - وڈک دوہ آسن بیلہ افتابہ ژپری چھ کھان تر سلیہ چھ لوسان -

(۵۵۷)

دیار بنن کاتیا یار کتہ بنر :-
روپیہ ہیکن سچٹا بنہتہ مگر دنیا ہس مٹر دوس بنن چھ مُشکل -

(۵۵۸)

دوگہ تہ بارو تہ دوگہ ہتہ تہ بارو :-
اگر اکھ دوگ دِ موس تہ دیہ بارو - اگر ہتہ دوگ دِ موس تہ دیہ بارو - لہذا
چھ بہتر زیادے دوگہ دینے -

(۵۵۹)

دوگہ تہ بارو دوگہ دتے تہ بارو :-
ہر حالتس مٹر ناراض روزن - کُرتھ کُرتھ مہر اے نہ مہر -

(۵۶۰)

دو پاسے اوٹ پھن :-
ہر حالتس مٹر پھن مطلب کرن -

(۵۶۱)

دوه پچه یون ته ژهوه پچه دیاون
دوه پچه یون ته گوه پچه کھیاون

بیله کالنه جان دوه پچه یوان سه پچه شان هاوان، کھیوان، پخوان،
کھیواناوان پخواناوان مگر بیله کالنه خراب دوه پچه یوان پجور پچه گوه
کھیوان - نه پچس روزان شان نه کهنه پهنج سورته - گوه کھیون گوه
له یزتی هشد کھیون کالنه زار پار کرته هیون ته کھیون -

(۵۶۲)

دو هس گوم کتجه گیون شامن گوم دانس پیون :-
دوه کرن گیونس گندس منتر ضایه ته شامن انه گیه منتر هینی ادگر چ کام کرد -

(۵۶۳)

دئروسان زیون :-

زینه وز پهنه اناس دئر آسان اوتی - تم پچه یوان پته - بیله کالنه سپه
بمرت مند ته چالاک انسان آسیه تمس متلق پچه یوان ونه نه زی دئروسان پچه
زانت -

(۵۶۲)

دو مټس په رښه گرځهږي :-
 دو مټه پټه سپڼا بوډ مټه آسان رښه گرځي لوی کړي کڼه پټي یم گولپه ستره پلاوڼه
 ین - دو مټه کپا پټه رښه ستره - پیله نه کالښه بیه سږد کھوژ ناوڼ یا لږیت
 کړي بلکل فکری کسه تیله پټه ونان ز اړس پټه دو مټس رښه گرځان -

(۵۶۵)

دانه دانه پان کھارن :-
 گو و وړ وړ جان کھن چین گرځه پان و سټراوڼ -

(۵۶۶)

دوگی تلن ته دوگی تراوڼ :-
 وټه وڼ ته بیه وڼ پرته وړ فښت کړي -

(۵۶۷)

دانه خوړ فاضل :-
 یه پټه تس متلق یوان ونه یس گرس منتر کاهنه کام کار کړه وړ آبی آس
 کھوان پټوان -

(۵۶۸)

دَر مَبہ مَٹھِنہ :-
 دَر مَبہ چھ اکھ بے کار گاسہ سہ اگر تڑون یا چہرون تھہ چھ ٹہراے گڑھان
 یس بے کار آسہ تس مُتلق چھ یوان و نہنہ زِ یہ چھ دَر مَبہ بھیان -

(۵۶۹)

دستر خاںچ اڑیج اڑی :-
 کالیشہ چھ امپر بندس دسترخاںس پہٹھ کینہہ کال ناریہ بتہ کھینک عادتہ گڑھان
 بیندہ سہ بِن غریب گر چھ واتان تیس پھنہ بِن ناکھ بتہ کھینے یوان - دپان
 امس چھ دسترخاںچ اڑیج ژامتر -

(۵۷۰)

دلہ نیہرن :-
 گوو بدنام گڑھن -

(۵۷۱)

دَنر دود ملی بیون :-

پانس بِلو تَکِیف تہ پریشانی، سِی -

(۵۴۲)

دہ گز سِی تہ دہ گز و گِیو آسِی :-

کِنہ ماملس مَنز کینترھا کمی کینترھا زیادتی چھ برداش پیوان کِرڈ یا زینن تہ
تارن پشی کتہ آسِی

(۵۴۳)

دل چھنہ ونہ تہ یندر کس کتہ :-

ییلہ دلس مَنز بے چینی آسہ تیندہ کتہ چھ کَام کَرنس دل لگان -

(۵۴۴)

دم رُٹن :-

کتہ نہ کِرڈ - رُھو پہ کِرڈ -

(۵۴۵)

دمہ دمہ کَرن :-

واپ واپ کُرن -

(۵۷۶)

دم سبھالن :-
رژھ کھنڈ آرام کُرن -

(۵۷۷)

دے پچھ غنیمتہ
زنگی غنیمتہ زانن - یہ وق تیر پچھ غنیمتہ خبر روزیا نہ روزیا -

(۵۷۸)

دمن حالہ پھوکه شیرن
زوو شیرتہ ژلن یا نے مرن -

(۵۷۹)

دم شماری :-
شاہ گنزاوڈ - مرنس تیار اُس -

(۵۸۰)

دم پُختہ :-

سوہری یا مازیلو پہ ٹھانہ دِختہ رنہہ بیہ -

(۵۸۱)

دولہ و پھن :-
شرارتہ سان کالٹہ کن و پھن -

(۵۸۲)

دستم تہ پکے :-

پنہ عقلہ نہ کام کرنی - بیہ کام کرنی ونوس تیلے کر کام کاہنہ - نتہ نہ کیہنہ -

(۵۸۳)

دلی تر و آسن :-

بہتہ کتہ کامہ شتر لا پرواہ آسن -

(۵۸۴)

دائرن کھیہ پنج پینر کھین مندرج :-

یوہ پہ پنج دائرس و تھر تھو ناو سیلہ تھو نیہ سوے کھیہ تہ پیوس تھر ہے
پتھر س پہلہ بہن - حالانکہ دائرس پھنہ یوان پنج و تھر تھ تراوہ - مطلب پھ
ز اگر انسان ہے پینر نیہ کھیہ یا کئیہ تھ پہلہ تھس گزار آہہ لس تھ سہا
تکلیف و اتان -

(۵۸۵)

دو تھ و و تھن :-

دو تھ گیسہ رڈ بدھی سیلہ کائسہ رڈ عقل راوہ ناکار کامہ لگہ کرنہ تیلہ
پھ وان ز ایس تھے دو تھ و تھ مٹر -

(۵۸۶)

دوہ گوو تہ کوہ گوو رہیہ گوو تہ کھیہ گوو :-

اگر ماہنہ کام کرنس اکیس دوہس لایروالی کروہ کوہس سوہی مشکلات پھ
پاد گرخان اگر اکیس ریتس پھ کن تراوہ تہ پھنہ سو کام زانہ فکن سپدان -

ط
د

(۵۸۷)

دُیِرِ تل چیرس زالن :-
حاکم سِندِس دفترس یا پولیس تھانس بِلکُل نزدیک کاہنہ جرم کرن -

(۵۸۸)

دُمیَنی بوجھِ ہا پتھ کو چھ :-
یس زنانہ اولاد سُشد سہٹا طماہ پتھ اُسان سو چھ میوان پچہ تہ کو چھ
للہ وان تہ تین مہبتہ کران -

(۵۸۹)

دُشْتِه اَوَن تہ بوز تھہ نرور :-

کُنہ ماملس مثر سیلہ نہ کاہنہ اِلسان دِخل پھہ یرھان دِین سہ پھہ سورے
وہجان تہ بوزان مگر باس پھہ نہ دوان زن تہ سہ وہجان پھہ نہ کہنہ یازر
ہندی پاٹھ پھہ نہ بوزان کہین

(۵۹۰)

دُکس دِر پھہ کھنہ :-

کاہنہ وچھہ کالہ کرود کھن یمہ ستر دُکس گینہ کھن -

(۵۹۱)

دُمبہ تر چنم دُنجینر ستھ دُنبہ دو پنم کالہ مہ دپھہ :-
دوئب پھہ ونان اولادس - اولادن کر نم سہ سارے دو مید ختم یوہ
اولادس نش آسان پھہ - مگر توہ پھہ سن مانان اولاد تہ کالہ نش تھس
نہ شکایت کران -

(۵۹۲)

دُنبہ تر ف کالہ مہ دف :-

پنہ نس اولاد ستر شکایت گڑھ نہ کالہ نش کرے -

(۵۹۳)

دیکھ سترزی گئیہ باغیچہ ہی - پوتر سترزی گئیہ گر گر دڑے؛
 یوسہ آمدنی پنے نس ڈیکس یانے پنے نس ریس نش چھ مایل سپدان سوچہ
 باغیچہ ہی ہندی پاتھر سر سبز نوش یوز۔ اگر نیچو بند طرفچ آمدنی آسہ تھہ
 چھ قسم حاوی حاوی پرتھہ وز حساب پیوان دین -

(۵۹۴)

دُنرور واین :-
 کاٹھہ کتھ پرتھہ کاٹھہ ونیٹہ عام کرڈی یانے پرتھہ کاٹھہ یوز ناوُن -

(۵۹۵)

دوبہ ڈاس گڑھن :-
 یوز پاتھر تباہی سپرڈ -

(۵۹۶)

دیکھ پلہ ہے تہ میوٹھا کرے۔ پیلے تہ تہ متھر اکرے -
 دیان سارے چھ ڈیکس پہچہ قسمتھہ - یس دیکھ یوز سہ چھ دیان ڈیکس پینس
 کر نامیوٹھ - بد قسمتھہ انسان چھ دیان اگر ڈیکس پلہ تہ تہ ہر متی کرے اس -

(۵۹۷)

دُونب چَلَن :-
 مائنه پَرزِه گار کَرِهه تَتو سِنْد اَندرِم راز دريافت کَرَن -

(۵۹۸)

دِيکس لَوَر پَشپِن :-
 شَيوت سو ندر اَسُن مِيته زن تشد دِيکِه اَسِه گاه تراوان -

(۵۹۹)

داسِه رينر آسِنر :-
 گرس تباہي کَرَن واجهين زانابه آسِنر -

(۶۰۰)

دِيئِنِبِه بِيَتِه ندرين :-
 اينر بيهانِه بازي کَرِهه کاهنه خاص مطلب ماحِل کَرَن -

(۶۰۱)

ڏيکس ٿو مڻه ڪهاڙي :-
 غوم، شرارته يا پریشانی ظاهر ڪري -

(۶۰۲)

ڏولس ٿنڌ وٺي :-
 ڪا به ڪٿه ساري ۽ وڻهه عام ڪري -

(۶۰۳)

ڏيک ٻڌ آسڻي :-
 سو زنا نه ٿي پڻ روڻ زنده آسڻ هجي يوان ڏيک ٻڌ مان نه ٿي - لوهه سڀ ڀڙس
 برو نه ڀڙس ته ٻه وٺان ڏيک ٻڌ ڌاريه -

(۶۰۴)

ڏوٽي ويري ڪله ڪري :-
 اولاد بند يا پٽ ٻه ٺاهڻ انسان ڪله وار ٻي ڪري رس گرڻان -

(۶۰۵)

دَوْنِی دود آسَن :-
 پِنِ لِس اولاد سَنتر همدردی تِه مُبَهتِه آسَن -

(۴۰۶)

دِیکِه گِهِن :-
 کَالَنه هِنزِر دِیْدِ تل سجدِ دی دی پِنِ دِیکِه گِه ان - زارِ پارِ کَرَن -

(۴۰۷)

دِیکِه مُشرَحَه کَتَه کِرَن
 نَوش نَوش پَآهَر دِل کُھولِیَه کَتَه کِرَن -

(۴۰۸)

دَوْنِب پَه کُرَان دَوْنِبِه :-
 شَر رِجِنِه بایَه پَه سَهْطَا تَکْلِیف پیوان تَلَن -

(۴۰۹)

دَوْنِبِه وَا لَیج آسَن
 تِیقه دِل آسَن بیقه نِه کَالَنه هِنزِر دِنِه نَک کَاهَنه اشر گَرَه یا کَاهَنه نَوف پَآدِ گَرَه -

(۶۱۰)

دُورِ روستے میں رارسُن :-
 نہایت کھوڑا بڑا نہ کم ہونٹہ اُس -

(۶۱۱)

ڈال دیتے نیرُن :-
 پانس گراے مارِ تھ کُنہ جایہ منیرُن -

(۶۱۲)

ڈیکہ ڈونب لسن :-
 زنانہ ہندس ریس چھ ڈیکہ ونان نہ ڈونب گو و اولاد - کاشتر زنانہ چھ اکھ
 اُکس یہ اُہی کران ز خانہ دار نہ اولاد لئیے نے - یاتے تھن اُسے و مہرز پھٹ -

(۶۱۳)

دُونٹھ ہیو اوش تراوُن :-
 اُتھو منبر و بیٹھو اُشی پیر و ستر

○

(۶۱۴)

دُسیہ گزھن :-
 سپٹا اٹھو تہ کمزور گزھن -

(۶۱۵)

ڈاپر وایفی :-
 کاہنہ کھتہ پیرتھہ کائسہ نش وائناوٹی -

(۶۱۶)

ڈوکلہ نیرتھہ ژلن :-
 سہارہ ختم گزھن -

(۶۱۷)

ڈائٹب لاگن :-
 اپڑے دود، بے ہوشی یا مثر بیتیر لاگن -

○

(۶۱۸)

دُوو دِھتھ نین :-
 اَسُن بَن سوئے زن تہ دُو دِھتھ نین۔ دتھرتھ نین۔ -

(۶۱۹)

ڈان آسئی :-
 سو زناہ آسئی یوسہ لوکن ہود یہر کرہتھ فراب ہیکہ کرہتھ۔ -

(۶۲۰)

ڈولہ کوٹ اَسُن :-
 بس تہ اکس دنجہ پیہٹھ قائم روزِ گراہ اُور تہ گراہ یور پھیر۔ -

(۶۲۱)

ڈومبی فیل زویے ڈولہ کہتھ اوئے پھالون واد :-
 شر پھ زلیوان تہ ماہ پھ پریشانی شور و گرتھان۔ -

()

(۶۲۲)

را پھیس دوھا ژورس گراہ :-
 را پھیر کن دول پھ سارے دوہس کینہ پھیرس را پھیر کران - ژور پھ
 را پھیر در ستر غفلتچ اکھ گراہ و پھان نہ پھیر کام تھتر شتر کران -

(۶۲۳)

رہدار گرس پھ پھٹن پھنی کوٹھ :-
 رہدار گر پھ ونان تس گرس لیس اکسے رفتارس پھ سبھا دور نام
 تھ پھ پھ تیز پکان پھ ز سوارس پھنے کاٹھ پھنے زہر نہ لگان سارے
 پھ افسے گرس یرھاں کھن نتر پھ ز شمس پھ پھنے کوٹھ پھٹان -

اُمس پھنہ امہ کامہ ہند کاہنہ خاص ماوہ میلان - سیلہ کالٹہ قابل
 الناس یقہ پاٹھی سارے کام ہن تہ ماوہہ میلہس نہ کیہنہ مہ وز
 چھ یہ محاورہ لوان ونہنہ -

(۶۲۲)

روو گر گوڈ شیبھ موہر
 اگر کالٹہ ہند گر سوار نہون تہ سہ راویا میر، گر وول چھ ٹیس شیبھ سونہ
 ہنر موہر مطلب سہا تقوہ قیمتہ کران - سیلہ بیہ سہد ہنر راو تیلہ
 چھ لٹس پیوان اگنس دوگن قیمتہ دین -

(۶۲۵)

رود پینے چار ب ووتھان :-
 یوت تام نہ رود پینے یوت تام پھنہ رب ووتھان یوت تام کیہنہ ناکارہ
 کھہ آسہ نہ گامتر یوت تام پھنہ شور ووتھان -

(۶۲۶)

راتس وونس لال نامہ صحن وونہ نم لال کیا واتہ
 ہے مجنونس :-

سید کائیه میهنه کریمه کاهنه چیر تفصیل سان فکر تارینج کوشش کرو تہ
پتہ پرژہ تور تہیقہ سوال یمہ ستر اُسو ز الوز اُمس پھنہ یا تہ مے کن
کن او سمت یا پھس نہ بلکل کیشہ فکر تور مت مہ وز پھہ یہ کتہ یوان ونہہ۔

(۶۲۷)

رس مینہ تہ ناٹ گنریمہ آسہ
لینہ منتر تراو باژن برابر ناٹ پھل گنر اوتہ تہ مینہ تراووس تیوتہ
رس یوت حاجتہ پھہ۔ پتہ کتہ نیر تہ کتہ رزہ علاو۔ گو کاهنه چیر صرف
فور ورس مطابق تیار کرن یمہ نہ پتہ ہر کیشہ۔

(۶۲۸)

ریمہ پھہ شبنم سہلاب
رہ پھہ اکہ سہلاب لوکٹ جاندار۔ شبنم پھہ آبہ پھور اکہ سیدہ ش یہ شبنم
پھور پھہ پینہ سہ پھہ گنہان تہ منتر تہ پیر۔ اکس لوکس یا غریب
اناس اگر سہلاب کم تہ لغہ قمان گنہ سہ پھہ تہ ستر تہ تباہ گنہان۔

(۶۲۹)

روزِ دیہ سُند ناو :-
 سیدِ کاہنہ چھ یڑھان یہ باؤن زِ دُل یا ہس منڑ چھ سورے فانی تہِ وِز
 چھ سہ یہ کتہ ونان زِ پویشہ وُن چھ صرف دیہ سُند ناو -

(۶۳۰)

رفتار، گفتار، دستار پور شبس
 روے، موے تہِ خوے تریہ :-
 پورش چھ ونان مردس تہِ تہِ چھ ونان زِ نابہ - بروہنہ کالہ اُسی
 ونان زِ مردس گرتھ اُسں رفتار یانے اور لیور دو دو کر چھ ہیتمہ
 گفتار گوو مُناسب کتہ باتھ کرنک تھو ملہ تہِ دستار گوو نیز تھہ - زِ نابہ
 گرتھ اُسں روے، مطلب تھو بصورتی موے یانے کلس پیٹھ مَس
 تہِ خوے مطلب رثِ فطرت -

(۶۳۱)

رے لگنی :-
 اگر جسم ریبہ کھن ادِ سیدِ لوبہ تہِ دِن تہِ کاڑا بے چینی سپرہ -
 سیدِ کالشیہ الناس پریشانی سدا بے چینی یادِ گرتھ مہ چھ دپان زِ رے
 بچم -

(۶۳۲)

روپیہ لیش چھ روپے واٹن :-
 پیلہ کائہ روپیہ آسن سہ ہیکہ نکس منتر تھوٹھ یا کار بارس لاگتہ نہ تھ
 بنس سود یا لٹھ، پیلی روپیہ آسنس تیلہ واٹن تمن لیش بیہ روپیہ -

(۶۳۳)

رسہ دو دمٹ تہ ماز و و تھمت :-
 پیلہ کائہ آسہ جسمہ کینز کمزور گوٹ تیلہ چھ ونان زنون پھس
 دو دمٹ تہ ماز پھس گوٹہ مت -

(۶۳۴)

روپیہ ہندی شرہ آنہ آسن :-
 بروہنہ کالہ آسی شرہ آنہ آکس روپیہ منتر آسان - روپیہ ہندی شرہ
 آنہ آسن گوو کائہ چہر پور آسن - مثلن یہ کتھ چھ شرہ آنہ پڑ -

(۶۳۵)

رنن کتھ تہ کامہ ہتھا

رَنُ وُن چھ سہل مگر کائنه چسپ رنہ نہ خاطر چھ ہتھ کامہ پیوان کرنہ۔

(۶۳۶)

رود کی پاٹھی خرچاؤن :-

بے وایہ پاٹھی خرچاؤن، رودس ماچھ حساب تیتھے پاٹھی بے حساب پالٹہ
خرچاؤن -

(۶۳۷)

رلوش ژبیسو و پینہ دلشہ شمس کھٹو و تہہ نیشہ :-
بدنامی لیشہ بچنہ خاطر ژھنیون بن ملکی تراوتھ مگر لوت گوو تہہ گوو
تہہ کھوتہ زیادہ بدنام -

(۶۳۸)

رتہ کھل گزھنی :-
کائنه کام کران کران سبٹھا زو و ژھنن -

(۶۳۹)

ریشہ پکن کرن :-

ریشہ بندری پاٹھی سبٹھا وار وار ٹیکتہ کائنه کام کرنہ -

(۶۴۰)

رئس تہ ترلشہ ریش آسہنی :-
 ریش آسہنی گو و لغرت آسہنی دون نفرن پانہ و آلی تپتر لغرت آسہنی زہ اکھ
 اکر سٹد رتھہ چین ترلشہ بدلہ -

(۶۴۱)

رانہ رامٹھ آسن :-
 تیٹھ مکایہ تہ سامانہ آسن میٹھ اکس رامس پھہ آسان -

(۶۴۲)

رانہ کرن رانہ پائٹھ وازہ کرن وازہ پائٹھ :-
 کھاندر تہ بڈی دھہ پھہ امپر کرن شاندار پائٹھ تہ غریب پھہ کرن پنہ
 مقدور مویوب -

(۶۴۳)

رانہ تپنر آسن :-
 رانہ تپنر ریش چمک دمک آسہنی -

(۶۶۴)

رئس رکنہ گزھنہ :-
پانہ واز سنج دشمنی آسنہ کنی اکھ اکس رتھ والن :-

(۶۶۵)

روپیہ روپے بر آسن :-
اکس روپیہ اکھ تولہ کائہ پھیرین - مطلب کائہ پھیر سپٹا دزدگ
آسن -

(۶۶۶)

روپیہ روڈ وسن :-
سپٹا آمدنی آسنی - تیوت پالٹہ زینن یتہ نہ حسابے ہیکہ کرٹھ -

(۶۶۷)

رب تہ سب ہشی گزھنی :-

سب گئیہ سو جاء یتہ نس پڑھو سال کھیاونہ باپتھ بیناونہ ین - اگر سال
کھیاونہ واز سنج روڈ پیہ تہ رب ووتھ - سایبانہ ٹنتری روڈ ووتہ -

تیلہ پھہ یہ کتھہ یوان وینہ - جانہرتہ خرابی ہشی گرتھو -

(۶۴۸)

رود روس تہ کرود روس پور گرتھن :-
یہ دما پھہ کھاندر کرن والہن یوان کرنہ نہ گوتھہ کھاندرس پیٹھہ
رود اس نہ گرتھو کائٹہ کائٹہ ستی ناراضگی گرتھو -

(۶۴۹)

روگہ روگہ کین :-
رؤشی رؤشی دتھہ تڑٹھہ کین -

(۶۵۰)

روپہ کوز تھوپہ ستی سوپہ سندر دان :-
تمہ زمانہ پکھہ لوو سپٹھا جان پاتھو پن گریمہ تھوپہ کرٹھہ بینہ ستر کتھہ
برداشت کر -

(۶۵۱)

رس ارج اڑی :-
جان ضیافت کھینک عادت گزھن -

(۶۵۲)

روپہ ستر لوطہ سترن اڑی :-
کالٹہ ہندس یزلس کالٹہ رخنہ اڑن -

(۶۵۳)

راون تہول پھہ مشکل :-
کالٹہ چنیر راون پھہ سپھا دلس تکلیف دیوان -

(۶۵۴)

رہہ ونڈے پچ وانہ کے :-

اپڑ ہمدرد ونڈے بہ ونڈے رھہ مگر سہ آسہ کہہ سڈ لیس پچ والس
لش پتھر آسہ پیٹومت یقہ نہ کالٹہ قیصقہ پھہ - اپڑ وٹھ مددیر - زبانی
بلو ہمدردی ناوڑی -

(۶۵۵)

رو نہ رُو مالہ واو کُرُن :-
کالیشہ زیادے پیہن خاترہ دارے تہ فو شامد کُرُن -

(۶۵۲)

رزن کھسن :-
سپٹا کر کہ ناد کُرُن - شور کُرُن

(۶۵۷)

راتک لاین گووٹے خام لول ہے آم ستیائے :-
یو سپہ زبانیہ ریس ستر لڑاؤ کر کھتہ تہ بے یز کھتہ کر کھتہ مالین ژلہ ٹیس پھہ سیلا
رؤن دویمہی دھہہہ واپس پینہ با پھتہ زارہ پارہ کران - نغہ ویر پھہ یہ کھتہ
بلوان ونہ پینہ -

(۶۵۸)

رہس دہ باگر آسری :-

اگر کالیشہ رت یزہہ - دہ ریشہ دار دوس ہمایہ پھس کھیتہ پیچہہ پیران
تہ فوشی منوان -

(۶۵۹)

رو تو تہ باڑی تلکڑ :-

روگو پلو، تو گئیہ تاوتہ باڑ گئیہ تھاڑیہ مٹھنر ٹوٹ یا بتہ بیئہ کھینہ۔
بیئہ کاہنہ کئیہ جایہ پیہٹ سورے سامانہ ہیٹھ نہر تیلہ چھ بہ محاور لوان
استمال کرنہ -

(۶۶۰)

راتس تارکھ گنراوڑی :-

کئیہ پریشانی کئی راتس نیندر نہ بیڑ -

(۶۶۱)

رامن راج آسن :-

تشرھ حکومتہ آسنیہ مٹھنر سارے لوکھ نوش تہ نو شمال آسن - تہ لوار
انصاف آسہ لوکن میلان -

(۶۶۲)

رُحّہ میاں کا نگہ رُوحہ میاں کی ٹکھ :-
 یکس کیت ناتوان انسان چھ بہتہ بیوان زہر پیکہ ماتیر بلو کہ دو ہا اگر میاں
 کانگر کاہنہ رٹہ ہے -

ز

(۶۶۳)

زُیٹہ آسٹہ کونس گو کھو کھر کھیو کھو علیو :-
 علی پھ گرس منتر زُیٹہ نیچو۔ مگر کھر مطب کا ہنہ کمزوری پھس مہ کز پھ
 لو کس نیچوس زیادہ قدر۔ علی گو زُیٹہ آسٹہ تہ کونس۔ کالٹہ ہند بھر
 لڑھ گڑھن۔

(۶۶۴)

ز لو پھس کران لو کہ لو کہ کھ پھس رھنان تھو کہ تھو کہ
 سہ پھ لوکن لیش بے یز تھ گڑھان یس فقول زیادہ بکواس آسہ کران -

○

(۶۶۵)

ز لَو و ز یو و ر لَو نَر گِر اِد نیر شکار س :-
 وَنِه چِه شَر زینِه سُه کَر ز لَو پَنِه کَر بِل اِد کَر نیر شکار س تِه اِد کِه مَو اَسِر
 شکار عاز - بیلِه کَنِه کامِه سِه طاق اَسِه درکار تیلِه چِه یِه کِه لَوان و نِه -

(۶۶۶)

ز و و هِنِد خَاطِر چَهارُت نالِه کُدن :-
 ز و و و تِه پلوس تِه پلو ماژ هُن تَر اَو تِه - مومولی مشکِلِه با پِه ماژ هِن کَامِه
 اِه تِه مَنَر تَر اَو تِه -

(۶۶۷)

ز یَا د ز و و ن پِه نِه لُوف :-
 بیلِه سِه طاق زیاد مُشکلات بَه تِه یِن تِه تیلِه پِه نِه زیاد پَر لیشانی روزان -
 د مُشکِل اتنی بَری جِه بَر کِه اَسان بُو گِیس -

(۶۶۸)

ز یَا د مَر و ن بَتِه کَامِنِ ز یَا د ز نَانِ آب کَامِنِ :-
 بیلِه گِر س مَنَر ز یَا د مَر د اَس نَمَن چِه مان مان لَگان تِه کانه پِه نِه کما و ان

کماؤنچ ذمہ واری چھ نہ پانس پیٹھ کائٹہ باسان تہ چھ گرٹھان بتہ کامن۔
 زنان چھ آب سارنچ ذمہ واری۔ سیلہ گرس مٹنر زنانہ زیاد آسن،
 اکھ دپان بے کیا زانہ بیاکھ دپان میاڈ پھا ذمہ واری نتیجہ چھ گرس مٹنر
 آبہ کامن۔

(۶۶۹)

ز لو چھ کران استظار متہ دیاو تم پازار :-
 کائٹہ چھ پینر ز لو رکاوان ففول کھتہ کرنہ لٹہ تاکہ لوکن نش گرتھہ نہ
 بے یرت۔

(۶۷۰)

زو اور تہ جہاں اور :-
 سیلہ انسان آسہ پانہ وار ٹیس چھ باسان ز سورے دلیاہ چھ وار۔

(۶۷۱)

ز بیٹھین نرہن چھہ بوش :-
 بروٹہ کالہ آسہ امپرن پوگس ز پٹھنر نری آسان۔ مین ز پٹھنر نری آسہ ہن
 تم آسہ آسن واکر لوان مانہ نہ۔ تم اوس بٹرنہ آسان توے چھ یہ ونان

زیستھو نرہ لو کھیو سال -

(۶۷۲)

زنانه ریس واد کرے سو گر کرے کیا :-

یوسہ زنانه ریزہ سُد آسہ نہ بوزان - تس آسہ کتھ کتھ پیٹھ واد کران سو کتھ
پاٹھی ہیکہ گر جان پاٹھی چلا وٹھ -

(۶۷۳)

زئرس دے نہ سور ساس مٹھ دے اطلاس :-

یوت تام انسان زئد آسہ توت تام کر لیس نہ کائٹھ خد مٹھ - سور پھلی
تام دیس نہ کائٹھ - مٹھ ولسن پتہ اطلاس -

(۶۷۴)

زامتر زچھی زین ہنگس مشر رنگس مشر مندھیاو :-

زامتر اگر سپٹار پھون تہ کلس پیٹھ تھوون مگر مجلیہ مشر مندھیاو کئی
نہ کئی رنگہ -

(۶۷۵)

زُٹ اگر دِنہ تہ مُٹ پیس برنہ :-
 سہٹا اپر اُن مگر اپر اُنک باس نہ دِنہ وول - سیئر دولہہ
 آسز ز زچہ مَنز تہ نپرس تیتہ دیار ز مُٹ پیس برنہ -

(۶۴۶)

ز بیتہ پیون :-
 نار پیکہ پیو - دل دزن - دس سخت دوکھ گرہن -

(۶۴۷)

ز وُن کھینہ کھن :-
 سہٹا تکر کھن - پُن پان تیتہ طاقتور باس ز اسمانس کھیتہ
 ہیکہ ز وُن تہ کھیتہ -

(۶۴۸)

زنگہ زنگ کردی :-
 کاتہہ کام پور کردی خاطر کوشش کردی

(۶۴۹)

(۶۷۹)

زی گیه هـی :-

جان روزگار تہ آمدنی پھ تیرھے نوشی دوان پیرھ باغس ہی پھلنے ستر
پھ یوان

(۶۸۰)

زیوٹھ گو بیوٹھ :-

بیڈ کائہ کام زیاد ز سہڑ راو و تید پھنہ سو پور سبدان -

(۶۸۱)

ز چن پچہ پھیڑ کرن :-

زھینہ میٹس یون ٹیبہ دھتہ مرھتہ کرڈ -

(۶۸۲)

ز پنی ز پنی ہونڈ بڑی گڑھن :-

ڈیار ز پنی پتہ ہونڈ بڑی گڑھن یاے ضایہ گڑھن -

(۶۸۳)

(۶۸۳)

زِلِ والے کرپڑ :-

کاکھ پھیر کاکھ بار بار منگن تہ سہ پریشان کرن - تھف نہ تلن -

(۶۸۴)

زلیوے چھ مارن تہ زلیوے چھ تارن :-

اکھ کھ کرن ستر چھ انسان کام اندان تہ حاجتہ نیران - بیاکھ کھ کرن
ستر بھس پانہ سے زوال یوان -

(۶۸۵)

زار چھ کران خار :-

زار گندہ ستر چھ انسان ذلیل تہ خار گرھان - اسپر آستہ چھ غریب
بنان -

(۶۸۶)

زامنہ زلیوڑی :-

کاکھ پھیر کھ زامن گرتہ جواب نہ دین - کھ کھنڑ -

(۶۸۷)

ز بیٹھ مکینو کوز کھو موثن :-

گرس مٹریس کونس آسہ سہ پھہ ستیلہ بنان ز بیٹھ بیٹلہ ز پھس موت
بیٹہ -

(۶۸۸)

زری بوز باہنہ و پھری بڈ شاہ موڈ :-

بڈ شاہ اوس کشر ہند مشہور بادشاہ - ٹھنڈ مرنہ گوو کا شرین سپھا دھکہ
مگر زریس لچ نہ باہن وریں پتا ز بادشا پھہ موڈ مت - بیٹلہ کاہنہ متہ کھہ
لشہ یز کال بے جر روز پچ فہر سارے آسہ تیلہ پھہ تس متلق یہ کھہ یوان و نہ -

(۶۸۹)

زنگہ رادی اون تہ ز پو رادی کھینو :-

اکڑ پھہ زنگہ پکڑ پکڑ تہ کڑن کام بیا کھ اوس کھہ گور تہ ٹھری نیو تھیک فایہ -

(۶۹۰)

زنگہ ژوٹ گرھن :-

بیٹلہ نہ گر کیو حال تو کوز گر نیرنس و پھہ آسہ تیلہ پھہ یہ کھہ یوان و نہ نہ
ز زنگہ ژوٹ گوس - یانے زنگہ پھم زھینہ مٹ کھہ پکھڑ نیر پھیر -

(۶۹۱)

زن تہ آو لوڑہ کر مہ :-
 زن تہ آو کینہہ بوڈ بارہ پسر زینتہ

(۶۹۲)

زیاد کشن چھ زیاد رتھ :-
 یوت زیاد پانس کشتیوت بینہ زیاد رتھ یوت کنہہ پسر زیاد
 کشن کرو تیوت چھ زیاد تکلف -

(۶۹۳)

زینہ دگر کھوتہ چھ رھین دگ :-
 اگر بیہ سڈ شر رھون ٹھنر مے چھ پینہ لسن زامٹس شری سندر کھوتہ
 زیاد آسان -

(۶۹۴)

زینہ ستر کیا گو شر گرہ پیون :-
 شر زیون چھنہ بڈ کتہ شر گرہ نیرن گائل، عالم، تابیدار تہ کما ہووہ -

(۶۹۵)

زؤوولہ ہُند کھیون جان زلُولہ ہُند نہ کیشہ :-
 لَس زَنانہ ہُند اچھ جان کھیون یوس نالہ اُسہ لِس زؤوولہ اُس وڑھ
 مٹر مگر لَس زَنانہ ہُند کھیون اچھ جان یوسہ پتہ جایہ جایہ وُنتھ منہ چھاو -

(۶۹۶)

زچین نہ نال اچھ یُن :-
 سیّد کَنہ جایہ سبھا جلدی مٹر پلون تھف دتھ ژلُن پیئہ، تیّدہ پھ
 ونان ز زچین اُم نہ نال اچھ -

(۶۹۷)

زلُولہ زلُولہ اُس :-
 ایزری تہ ز پھو واد کرک وول اُس -

(۶۹۸)

زمینن کھیہ سارے زمین کھیو نہ کالٹہ :-
 سارے اِنان پھ اُبر زمینس مٹرے شربان مگر زمین پیچ نہ از تام
 کالٹہ کھیہ -

(۴۹۹)

زُط دِنِی :-

پِنِی ذِمہ واری تَرَاوِتھ تَرھنِی -

(۵۰۰)

زَنگہ وُونَس نہ واٹن :-

تِنِیھ مُشکل بَہتہ یَن بَہتہ نہ زَنس تہ وِتھ آسہ -

(۵۰۱)

زُڈ کُڑی :-

کاہنہ پِہنِیُس نہ پُور ٹھیک آسہ تَتھ پِہٹ بَہتہ تَتھ گُزار کُرن -

(۵۰۲)

زہر شرّو پِراوَن :-

کاہنہ پِہنِیُس سِہٹا ٹِٹھ کتہ برداش کِرن -

○

(۴۰۳)

زړو زبان ته پېوب لېان :-
 پيښه زړو ستر کاهنه ناجايز کچه کر تپيله پټه لس مار پيښوان -

(۴۰۴)

زړو پلويه کهيون :-
 زړو کمزور گزهن زن ته مخه بدله شمې سره کهيومت -

(۴۰۵)

زړي اسن کړن :-
 زړور پټه کنو کينه لوزان ، کچه زن ته لوزمه پټه اسان زن ته سورس
 لوزن - کاله بهنر کچه نه لوزمه بلو اسن گو زړي اسن -

(۴۰۶)

زړي س بته ته مړمه ترلش :-
 په پټه پيښي پيښوس تعلق ونان زړو تام زړه پټه س ديه بته کهيون
 پيښه مړو ته پرمه صبحه اسه سانه ناو ترلش دوان -

(۷۰۷)

ز سَمِہِ بَیہَاوِیَہ :-
کَاہِنَہُ الْاِنَاں کَہو سِترِ سِہَا کُزور کُرن -

(۷۰۸)

ز رولِ گَیہ تہ کولِ گَیہ :-
اگر نیندرِ زِیچہ گزہ تہ سورے گزہ کولِ یانے اگر غفلت گزہ تہ
سار ہے گزہ تباہی -

(۷۰۹)

ز نانی مد کہتے لوگے مرد و شیر اریحہ :-
مرد شیر کُزوری وُچھتہ پچہ ز نانیہ بڈ تیز گزہاں -

(۷۱۰)

ز امتری نیرتہ کُرن :-
سِہَا یزمتہ کُرن - شیوت یزمتہ کُرن یوت ز امتریس یوان پچہ کُرن -

○

(۷۱۱)

زِف گیه تہ زِھف گیه :-

اگر انسان ہنڈر پیہ یا نے عین موقس لا پروا لی کر تیلہ پھہ عیس
نوعمان تُلن پیوان -

(۷۱۲)

زُوو لِر زہر زہر نینگہ لُن :-

زُوو بچا ونہ خا طر پھہ انسان زہر تام پوان -

(۷۱۳)

زَن زہین زہر، وچھتہ ڈلان شیر نر :-

زنانہ زہین تہ دولتہ وچھتہ پھہ ہمس ہیو ہودر انسان تہ دلہرا -
پنس پانس پیہ پھہ تہ قوبو روزان -

(۷۱۴)

زے بیتر زے زَاوِیل کتہ زُیہ ہنڈر کتہ بیہہ تہ زہنہ :-

ییلہ کاہنہ سبھا جان کر تہ توتہ کرنس لوکھ کتہ - تیلہ پھہ یہ محاورہ یوان

ورتا ونہ -

ش

(۷۱۵)

ژور مہ کر ژر اُلس مہ کھوژ :-
 اُلس نہ ژور کُرتس کیا چھ تھانہ دارس کھوژن -

(۷۱۶)

ژ وَن بَینہ تہ پ وَنہ بایہ پَنر کتہ چھ پَنی جایہ :-
 سیدہ کالہ پَن بَوے یا بَینہ زانٹہ پَنر کتہ و لو نہ تیدہ چھ یہ کتہ یوان
 وَنہ نہ -

(۷۱۷)

ژھرے مُٹ پھ وزان :-

اگر مُٹ خالی آسہ تھہ کُنہ سترِ طاس دِ مو تہ آواز پھ نیران، اگر بُر تھہ آسہ
تھہ پھنہ آواز نیران لیس انسان دولہہ رُنکری یا علمہ رُنکری ژھور آسہ سہ پھ
زیادے بہان کتہ کران -

(۷۱۸)

ژھوپہ پھے روپہ ستر کرکھے تہ سوہ ستر :-
اگر انسان ژھوپہ کر تہ سپھارت پھ پڑوان -

(۷۱۹)

ژلہ یا چانہ دادِ ژر ہیٹھ ستر :-
اگر کالہ انسان لالہ با پتہ کالہ دور ژلہ تہ سہ دویم انسان پکیس ستر
سیدہ نہ سہ تھف تلہس سیدہ پھ یہ کتہ یوان پھرنہ -

(۷۲۰)

ژونہ ڈپٹہ ژونہ رطان رُنک :-
اکیس انسانہ سُد تور طریقہ وچتہ پھ یاکہ ژون تہ تی کران دیا ولو تھہ کز
سنگس موصیقتہ بہرس اثر - (۹)

(۷۲۱)

ژر مژین نہ کِنہ زِندے مِتہ نی تَن :-
 یم مودی تم کتہ ین واپس یم زِندہ پھ تہنہ پھ مہرنگ ٹوف -

(۷۲۲)

ژورس پھ بو پنجس کِنہ کُل :-
 کس کیا کران پھ کس کیا ونان پھ تہہ کُن پھنہ ژورس کاہنہ دیاں اُسان -
 ٹیس پھ صرف یہ فکر ز پھوٹج کہتہ پاٹھو نمہ ژور - یا تے صرف پینہ مطلبچ
 فکر روزی -

(۷۲۳)

ژھوٹہ بر و وٹہ بوڑ اُس :-
 کِنہ جایہ گڑھنہ باپتہ سپٹا ژھوٹ و تہہ اُسز -

(۷۲۴)

ژر پھ پھلہ خاترے حاران :-
 ژر پھ کڑ تام دانے پنن لفس برنہ باپتہ ضرور تہہ - تم لبینہ باپتہ پھ
 ٹیس پیوان جایہ جایہ وڑو کرن - میس اِنالس سپٹاکم ضرور یات تہ

اَسَن تِس تِه چھ تہم پور کر تہ باپتھ سہٹا دو دو تہ کوشش پیوان کر تہ۔

(۷۲۵)

ژوپہ ویر مشر نیر یا اشنر :-

ژوپہ ویر مشر نیر کیوم اتر ما وپہ تھ مشر، لوکھ کار بار مشر کتہ نیر
لوڈ لفع -

(۷۲۶)

ژوک تل واٹن :-

پنیر کمزوری تہ خامی پتا لکتر -

(۷۲۷)

ژکچ کتھ ونہی :-

اصلی پیر باون -

(۷۲۸)

ژوک تام زانن :-

کالنه پندر اصلی خاندان یا اصلیت زانتر -

(۷۲۹)

ژھنپھ، سینی :-
زانہ مانہ تھوڑ روزن -

(۷۳۰)

ژس گزھن :-
سپھا شرمند گزھن -

(۷۳۱)

ژر وائٹھ آسن :-
ژر ہند پٹیو لوکٹ دل تہ بھرٹھ آسن -

(۷۳۲)

ژپہ مازس تھپہ تھف آسہ :-
کالنیہ کام کر کر ماز پھٹہ مٹ آسہ مگر توتہ آسنس باقی تھپہ دوان
زیہ کام کر، بہ کام تھے باقی -

(۳۳)

ژوسُرتلن :-

بے مانے شور تلن -

(۳۴)

ژھوٹس فیل ووٹس سوئجھ :-

ژھوٹ قذک انسان پھ بچہ بچہ ناکارگی ہیکان کرمتھ -

(۳۵)

ژر پچھ کنڈی تھر پیٹھے راحتھ :-

پینس گرس مٹر آستن کوتا تہ تکلیف مگر پرتھ کالٹھ پچھ گرس مٹری
آرام یوان - پتھ پاٹھی ژر پچھ کنڈی تھر پیٹھی آرام یوان -

(۳۶)

ژوک لون نیرن :-

کالٹھ ہنتر ایلٹ نڈی نیرن -

(۳۷)

تھوٹ پھیرتہ گزھن :-
 کاہنہ بر خبر بوزتہ بھیک رنگ برلن - بھس لیڈر رنگ گزھن -

(۷۳۸)

ژورس پھ کئے تہ راون وائس ہستہ گوناہ :-
 ژورس پھ کئے گوناہ ز تھی نیو پسر ژور، ہمیں روو تیس پھ گزھان
 ہس لوکس پھ شک یم بے گوناہ پھ آسان، تہ کئی پھ تیس ہستہ گوناہ
 کھان -

(۷۳۹)

ژر دود تہ مہر اُرج ائنی :-
 ژر پھنہ دود دیوان تہ ہس کتہ گئے اُرج یاد - مطاب گوو تم پسر ائنی
 یم بکل نایاب آسن -

(۷۴۰)

ژاس کرنی :-
 کائے ہند پائے کھیون - سہ زن منگیس یہ کہ لیس یور ژاس تہ ٹالہس -

(۷۱)

ژھوه مارن :-
خوشی سان بسین پینر شان هاولر -

(۷۲)

ژوک مرر ژالن :-
کاکنه پند جان یا ناکار ورتاو برداش کرن -

(۷۳)

ژھیوٹ پچه کھیوان میه که طماه :-
ژھیوٹ چپز اگر میوٹھ آسه میچر که طماه کتی پچه سته تر یوان کھینه - کاکنه
پند بر سلوک پچه کینه فایده خاطر انسان برداش کران -

(۷۴)

ژیتہ برم گزهن :-
ژبته گود دل بزم گود دوکبه - مطلب دلس دوکبه لکن -

(۴۸)

ژار و وخته نه گیکه کھوت :-
 یته کاهنه پینر دانه بیهم وول نه تیتته کھئون گوو سیهٹا توت توت
 کھئون -

(۴۹)

ژھلی بلی نه تلی کرن :-
 جائیز یا ناجائز طریقہ کام پور کرنه با بخته یختیار کرد -

(۵۰)

ژانگه وړ وړی لیکه ژار د :-
 تیره لیکه کردی یوس نه بیسیس برداش گره -

(۵۱)

ژهته رچپی نه و آلیج تچپی :-
 آپر بمردی کرد - نیبری فهاد کرن - آندری نو قان و اتنا و پنج کوشش
 کرد -

(۴۵۲)

ثریپہ ثریپہ دوا :-
کالہہ پھیر براہ یں ، موافق اُس -

(۴۵۳)

ثریپہ لون پیون :-
تکلفش مثر هیر گزهن -

(۴۵۴)

ثریپہ اُس :-
کالہہ ہشتر ہمدردی اُسہی ، کالہہ ہشتر دگ اُسہی -

(۴۵۵)

ثرہینہ مٹش پھوٹن ہ واتن :-
حد کھوتہ زیادہ نوش گزهن -

(۴۵۶)

ژکه آیه نه کام درایه :-
 بیله کاهنه شراره کهنه شرارتس منتر کالنه هینتر کام کر تمه وریجه
 یه لیوان ونه نه -

(۴۵۷)

ژورن کیتی ژو وئراساس دیو پوزنی کیشرنه هار :-
 ویه سندر ناوی کر نه اکه پالنه خرچ مگر ژورن اهه فو ناو ساسه بوڈ ژورن -

(۴۵۸)

ژندراین ژاپن :-
 فاقه کشی کر نه -

(۴۵۹)

ژو وئس پیچکه کته تراونی :-
 کاهنه رازعاس تام و اتناون - وتری پیچکه حقون -

(۴۶۰)

ژھپہ ژھار گندن :-

شری چھ کُنہ وِزیتھ پُٹھ گندان زاکھ پُٹھ ژور روزان تہ بیا کھپس
ژھاندان - بییدہ کاهنہ انسان بیس نش کھو کھو روز تیدہ چھ یہ کھتہ
یوان ونہ نہ -

(۷۹۱)

ژون پرن کس روڈ ژونگ :-

بیٹہ دلی یاہس مشر کس اکھا روڈ ہمیشہ امپر تہ سوکھس مشر -

(۷۹۲)

ژلہ وینن برونٹھ تہ لالہ ونس پتھ :-

یہ چھ اکس کمزور دلہ وائس انسان متلق یوان ونہ نہ - اگر توفہ کرن لوکھ
ژلن سہ ژلہ سارن برونٹھ ، اگر بین حملہ کرن لالہ تہ سہ روز سارن
بیٹہ -

(۷۹۳)

ژونډ نه مونډ مټن :-

دپان ژونډ نه مونډ ناوکه اسی ز راکیس یم لوکن سپها ده که اسی دیوان ته
لوکه اسی پهنډ توفه کینی سپها کر که نادیته شور کران ، سیدله کینه لوکه لرا یه هکله
کرته لوکن کر که ناد کرناون سینه پته یه یوان ونه نه -

(۷۶۴)

ژهوټ ز ليوټ اے پھیرن گره وری نیر پندی

شړ کوټ اے نا هموار پیپه و مبر نیر پندی -

اگر پلو ژهوټ ز ليوټ گره اکیس وری لیس پته انسان تنگ ته بیر لشان گره نان
اگر گرس مټر کا نه شریا باثر پته نالایق میران ته سار په و مبر پته پر لیشانی مټر
کز را وږی پیوان -

س

(۷۶۵)

سنگس صُحبت بپسرس اثر :-

اگر کاهنه کائنه ستر سنگ تھوئیس پھ تھندی رتر فصلتہ یا کو فصلتہ لاراں .
مالس مایہ ہندی مزاجک اثر پھ شرش پیھ ضرور آسان -

(۷۶۶)

سنجہ دوان زاکلی تہ ہندی و ہندی گرہان اٹھ :-

سنجہ گوو (تیدہ گوگل) پھ زاہو ستر پھران مگر زاہو مشری پھس ہندی و ہندی
ژلان ہیرتھ - گو سپھا کفایت سان پھ سو پچی سو پچی فرج کران مگر تشر
مرضی خلاف پھ بڈی بڈی فرج گرہان یا مونولی پھس پچاواں پچاواں بڈی پھس
اٹھ گرہو -

(۷۷۷)

سُمس سۆم نیامت بے سۆم گیه قیامت :-

اگر رُون تِه زَنانِه ہم عمر آسن سو گیه نیامت اگر پانِه وَاڈِ عُمُر مَنر سِہٹا فرق
آسِہ یانے اکھ بُڈ تِه بیاکھ لوکُٹ آسِہ سو چھ مَن قیامتس برابر -

(سُمس سۆم رشتہ، درجہ، قدر، مُہد چھ نیامتس برابر)

(۷۷۸)

سینر او نگی چھا گمو کھان :-

یئیدہ نہ سینر کام نیر تئیلہ چھ ونان ز بھر یختیار کر تھ گرتھ کام کرڈ -

(۷۷۹)

سرلیس ژونگ ناوُن :-

سریرہ یانے افتابہ چھ عالمس گاش دوان تیس ژانگی گاش ناوُن چھ حماقت
سِہٹا گائیس تِه عالمس یئیدہ اکھ مومولی اِلان مشور دِیہ تئیلہ چھ یہ کتھ
یوان ونہ نہ -

(۷۸۰)

سَاوِس نِنْدِر پَاوِس پِیچُ :-
 بِنِد کَالَن سِبْهَانِنْدِر کُژ تِس پِیچُن شَوَنگِن بَا پِیچِه لِسْتَرک حَا بِنِمِه
 سُه هِیکِه هِیِر پَاوِس پِیچُه تِه شَوَنگِنِه -

(۷۷۱)

سِرِس سِتِر چِه سِر دَاری :-
 یوْت تَام زَنَانِه خَانِه دَار چِه زَنَد اَسَان تَوْت تَام چِه گِرِس مَنَر مُنَبَر سِر دَاری
 رَوَزَان -

(۷۷۲)

سِرِ پِیچُ سَالَاب گِرَهْن :-
 کَلِه پِیچُ سَالَابْک اَب گِرَهْن گُو دِر کِهوتِه زِیَاد مِصِبِت تِه مُشْکِلَات یَزِ
 یِچِه مُقَابِلِه کُرُن سِبْهَانُ مُشْکِل اَسِه -

(۷۷۳)

سِرِف دَو دِیْن :-
 سِرِف چَاوَر تَوْن لَوَلِه سَان دَو دِ سُه دِیِر لَوَر لَوِچِه، اَکِس بَر ذَاتِ النَّاسِ

کرر تو یور کوتاه غار سہ دیہ تو بر تکلیف -

(۷۷۴)

سیدس ہنول کریم کیا :-

اکس سیدس ساد الناس پھہ نو دا را پھہ کران کاہنہ بد نواہ انسان پھہ نہ
تمیس ہیگان یزاد ہتہ یانے تکلیف دہتہ -

(۷۷۵)

سور گزہ تلن تہ بڈ سور بنہ :-

مرد آسہ پیون تہ بڈ ہے انسان گزہ تلن تمیس پھہ بوڈ دل تہ دیہ - سودا
آسہ پیون تہ بڈ ہے دو کا نڈارس نش گزہ تلن - سہ دیہ لو کس دانہ و آل
ہنڈ کھوتہ شر وک -

(۷۷۶)

سونت کیہتہ ژاو لیس بیہتہ ڈراو :-

ہویش پڑھو کہ زہیں کیہتہ سونت ژاو، متی دو پکھ اڑین کیت
جان تہ اڑین ناکار - میس آرام ووت تمیس کیت جان میس تکلیف
ووت تمیس کیت ناکار -

(۷۷۷)

سو کھس بٽہ کھسیہ کُس تہ دو کھس بٽہ دیسیہ کُس :-
 سو کھس مٺر پھ نوتی اُسان تہ بو پھ پھنہ لگان - مگر دو کھس مٺر
 پھ تَر بو پھ لگان مگر کھن چین پھ نہ کاهنہ دنہ وول یا تیار کرن وول -

(۷۷۸)

سور سوارن تہ افسوس پیادن :-
 گری سوارن گوو سور تہ پیدل فوبس لار لو افسوس، سیلہ کالہ ہنر
 پور تباہی ہنڈ ذکر آسہ کرن سیلہ پھ یہ کھتہ یوان ونہ نہ -

(۷۷۹)

ستہ گز آسمان میلن :-
 سنخ مصبختہ پیون زن تہ آسہس آسمان ستہ گز دور رو دمت -

(۷۸۰)

ساسہ گاشہ نیرن :-
 گری تہ ونہ نیرن مٺسن یمہ ونہ گاش آسہس ہیوت مت یں - یانے پور گاش آسہ
 نہ اُمت -

(۷۸۱)

سُترن پاور اژُن تہ ہستی برنہ نیرُن

بییدہ کائہ گنہ گرس یا ادارس سُتر اژُن آسہ سہ پھ گہ بھہ لاکہ تہ عار
انہ سہا ترس انان یانے نرمی تاوتہ سُترن پاور اژان - بییدہ زن
پنن مطلب دُراس تہ نیرُن آسہ تہ نیرنہ با پھہ پھ سہا فخر کران -
تھوس انان گو دتہہ بر پھہ منگان یہ سُتری ہوس ہیکہ نیرتہ -

(۷۸۲)

سُونتہ روو کچل تہ ہرد کورس ہش ہش :-

بییدہ کائہ پسر راوتہ شہ رستی، سیموشتہ ژھانڈن تہ وز پھہ یہ محادر
یوان ورتاوتہ -

(۷۸۳)

سفر پھہ کافر :-

مُافرس پھہ سُفرس سُتر سہا تکلف واتان - سُفرس زن پھہ توف
نوعہ داتہ کیشہ -

(۲۱۶)

سیدِ بختہ یں :-
واہِ کارِ اسان تہ گندان یں -

(۲۱۵)

سیکِ شاٹھس پھل وون :-
سیکِ شاٹھس زن و و پھل سہ پھ دزان تہ تھ کتہ نیرِ فط - بیقلس
گاڑِ چارِ پکتہ و نیر تہ بے مروتس احان کرنگ پھنہ کاہنہ نتیجہ نیران -
بہ پھ سیکِ منتر پھل وونس برابر -

(۲۱۶)

سو کو سہ لٹ پھ یختہ نہ واو لوگ :-
سہ کس النان پھ یہ بند دستہ نہ کاہنہ غلطی سپدییہ - سہ کس
النان پھ یو نہ دلی یا ہس منتر تکلف یادہ کہ و پھ -

(۲۱۷)

سیدِ پیایہ گوہر زایہ تریلوکی ودو آہ :-

پیلہ گوہ دُنکی پیتہ کالئہ زنائہ نیچو زلیوئیس پھ یوان دُنیا مبارک کرنہ۔

(۷۸۸)

سامی جی نمکار توتن کو :-

دپان اکھ سادھا (گوہ سوئی) اوس تلہ باغس اکس منتر سہٹا ہن وُریہن
بہتھ - وہری وُریس اوس نہ تس نش کاہنہ یوان - مگر پیلہ تلہ کلِس
اُسی تل پیوان تہ لوکھ اُسی باغس منتر یوان تہ سادھس نمکار کران سہ
اوسکھ دپان توتن کو یا نے تلن کرہو نمکار - پیلہ کاہنہ پینہ غرضہ بیس
نش سلام کرنہ گرٹھ پیلہ پھ یہ ونان -

(۷۸۹)

سوہ کال او تہ موہ کنکال کوہ کال او تہ موہ کنکال :-

سُروہر آسوتن یا ڈروہرنہ آس وول پھ پرتھ وِزِ مران -

(۷۹۰)

سوئتہ آہ کوہر ہرد کور ہس ہش ہش :-

سوئتہ کالس تروو دانہ تاپس تہ کوہر آہ دانہ کھینہ متہ وِزِ وُن ہس

نہ کینہہ ہُرد و آیتھ پیو کہ یاد زِ مٹس اوس مٹس کرن۔ کاتہہ کر نو قعان
 مٹہ وِز وِلو س نہ کینہہ شے ریتھ گزھتھ پیہ یاد زِ سہ پزہ رکاؤن۔

(۷۹۱)

سر نڈ و کڑی لڑاے تہ زرنڈن پیہ پووب :-
 سیدلہ ماشہ کڑی لڑا کر تہ متھتھ پھہ یوان زرنڈ، سیدلہ طاقت ور
 لڑا کر تہ پچاری کمزور تہ بے گوناہ پھہ پووب کھیوان۔

(۷۹۲)

سبہ شووب تہ نبہ دور :-
 یہ دوما پھہ کھانڈ کرن و اُلس یوان کرنہ ز سیدلہ لکھ سال کھیا ویکھ تھتھ
 پیہ تہ شووب تہ روڈ لٹہ کرتے دے پردہ تکیا ز اگر روڈ پیہ تہ سب
 تہ رب گزھس مٹس۔

(۷۹۳)

سانہن پھہ بر وھتی :-
 اکس گامس مٹر تھہ اکس زنایہ و اُرو یو طلاق سُوگیہ پن مالین بسہ

کینہ کال گزھتھه درایه ولین ستری برانہ و آریو گامہ منتری تہ و پھین و آریو
 ورواز و تہ دوپن ولین ز سانن پھ بر و تھی میس ستری تولق پور
 پاٹھو آسہ ختم گوشت تہ توتہ ولو تھیس پنن سیدہ پھ یہ کتھ یوان طنزاً
 ونہ نہ -

(۷۹۴)

سپتر نہ پن تام تھون تار تھه :-
 کور یا گو برس کھاندر با پتھ پرتھه کائہ پسر تھون اُن تھه یانے مکمل تیاری
 تھوڈ کر تھه

(۷۹۵)

سورے میونے پتہ پھوت پرونے :-
 زہر زو پھ انسان دپان ز گرس منتر پھ پرتھه کائہ پسر میونے بے تھس
 سارکے مالک - مگر سیدہ مران پھ تہ شمشال پھ سامانہ نینہ با پتھ پھ
 گرو آلی پرون پھوت زھانڈان تہ تھو منتر سامانہ تھوان - نوو پھوت
 کتہ دلس تکلیاز سہ ماییکھ والیس -

○

(۴۹۶)

سو سڙي رنگ بھڻس گزھن :-

سون ڇھ سھ نيم سفيد رنگ پوڻ لئس ڦر ڀڄھ پھولان ڇھ، بد ڦر لوڙھ
يا توف دلس مٺر پاد سڀرھ ڀيڻھ بھڻڪ رنگ ڏلان ڇھ تيلھ ڇھ
کھه ليوان ونھ -

(۴۹۷)

سو ڪار ڪو ڪار پانس بڪار :-

جان يا ناڪار ڪامھ ٿيڻ بھل ڇھ اناس پائس مڀلان -

(۴۹۸)

سروس بٽھن پروس ڪيھه :-

پرو گوڏو لوڪٽ ڪٽر لوڪ، غر پيس ڇھ بڇا رس ڪھانڊرس مٺر تير پروس
ڪيھه بٽھ ديوان -

(۴۹۹)

سولس مول ڪنس تل :-

روپيھ دن تيلھ ڦاڙ تير آرام مينھ ٽم پٽھ لئس اھڻس مٺر اسن - مينھ

یئیل سون کس مثر آسہ لاکھ تیلی چھ تھہ مول یانے تیلی چھ سہ
 نو لبورتی براوتھہ مول چپز بنان تہ فایر دوان -

(۸۰۰)

ساسن داس کرن :-
 ساسہ بنر روپیہ فصول خرچ کر تھہ فایہ کرنر -

(۸۰۱)

سختہ پین گیہ کولہ ووتھ :-
 پرائہ وقتہ زانہ ہن نہ لوکھ عیال سدرن - زانہ آسہ ژودا پنڈاہ پین
 دوان تیلہ آسہ وناں نہ سختہ بچہ زینی چھ تپتر آسان کتھ بیٹھہ زن کولہ
 الور ووتھ لاینی چھ -

(۸۰۲)

سورس مثر سترن آسہ :-
 سورس مثر اگر سترن آسہ گامتر سوکتہ ییہ نظر - یییلہ کالٹہ اُنڈری کاہنہ
 دود آسہ لیس نہ نیبری لوزنہ ییہ تیلہ چھ یوان ونہ نہ نہ اُمس چھ سورس
 مثر سترن -

(۸۰۳)

ستھ بھتی چندس آسری :-
 کائنه ناو کئنه وِزِ شریف بھتہ تہ کئنه وِزِ بد بھتہ کئنه بنہ بد لحاظ تہ کئنه وِزِ
 بھتی پھیر۔ تس پھ وِ نینہ یوان زِ ستھ بھتی پھیں چندس ۔

(۸۰۴)

سے سار لگزی :-
 سہٹا بے چینی گزھن۔

(۸۰۵)

سور پھلہ بلایہ کاسری :-
 سیدہ نہ کائنه کائنه دود حکمو ڈاکرو ہند دواسری ٹھک گزھ تہ کائنه
 ہند بھوکہ یا میتر پھلہ، شیر بن پھلہ یا سور پھلہ ستری ٹھک گزھ سیدہ پھ دیا
 زِ سور پھلہ ٹھیں بلاے ۔ موٹولی پھیر ستری بوڈ بارِ مہبتہ ٹلن ۔

(۸۰۶)

سثر نہ ستری کروڑ کھن :-

مشرنہ ستر کاڑا میٹر ہیکہ کھنفتہ تہ کرور کھنہ نس کاڑاہ و مہر لگیس۔ کابہہ
 کام کرنہ خاطر سینہ تیتھی کرور طریقہ بن یختیار کرنہ بیمہ ستر سو کام کرنس مشر
 سپھاوخ لگہ تیدہ چہ یہ کتہ یوان ونہ نہ

(۸۰۷)

ستہ و ریشہ و مچہ وار گزھن :-
 لو کچار ہے مشر کالہ زنایہ روں مرن۔

(۸۰۸)

سہس ٹلر کر و ہس دور ازس کوٹ ٹلر :-
 اگر سہہ و پھون تہ ز پھل ہیکو دور ٹلہ تہ پن پان بچاوتہ۔ مگر
 تقدیرس نشہ کتہ پاٹھو ہیکو ٹلہ -

(۸۰۹)

سارے گیہ پانس پانس دل دتہ گلر بیٹھو مکالس :-
 ہمار نیگیہ وار پوتہ تیتہ بیٹھو دل دتہ سالر گیہ پن پن کر -

(۸۱۰)

سَرُچھ پکان ہول مگر وَاَج نَش وَاَتھ سہود :-
 سَرُچھ اگر ہول ہول پکے مگر وَاَج نَش وَاَتھ چھ سہود پکان - شر اگر بیس
 نَش ہول کر پینہ نَش وَاَتھ چھ سہود بنان - اگر کاہنہ بین ستر ہجر
 ورتاو پینہ نَش نَش چھ سیر ورتاوان -

(۸۱۱)

سپرس سرلوش اُس :-
 نائین تہ کمزورین پردھون دول اُس -

(۸۱۲)

سور وُلھتہ ژور جماتھ :-
 اکھ ناکار انسان سادہ ستن ہند لباس لاکھتہ آسہ -

(۸۱۳)

ش

(۸۱۳)

شکل چھا پوشتہ وِی عقل گزہ آسری :-

نو بصورتی پھنہ وِبر پوشتان، وِبر بڈنہ ستری تہ کاہنہ دود دگ کرنہ
ستری چھ سو غائب گزہان۔ مگر عقل چھ پوشتہ وِی پینر لیس انسان
وِبر ہترتہ تہ آرام دیوان چھ :-

(۸۱۴)

شکسہ کہ واو چھ ووکل پھٹان :-

ینیدہ بد قسمتی ہند دور چھ یوان کائہ لس چھ گرس منتر کنہ ہندی ووکل
تام پھٹان۔ یم نہ ہل ہل پھوٹی گزہو :-

(۸۱۵)

شال شالے ہر کرن ٹسنگہ وز چھ کُنی :-
 اگر شال پانہ وادی لڑاے تیر کرن مگر ٹسنگہ دینہ وز چھ سارے یکجا سمیٹہ
 کُنے ٹسنگہ دیوان، اگر اکہ ز آٹھ یا اکہ گر کر کھاڑا آسن پانہ وادی ژروان تہ
 مگر سید وہ پرس مقابلہ آسکھ کرن تہ سارے چھ یکجا کران -

(۸۱۶)

شرژ کرے شرژون کرے اُنہ ستری دان لوے :-
 سید کاہنہ ز نانہ چھ و نان ز بہر چھ صاف تہ پاک پاتھو رنان پیوان
 مگر چوکہ بھسن آسان گندہ مقوموت یا وڈی تو لیس اپری درویشی ماو -
 تیس متلق چھ یہ لیوان و نہ نہ -

(۸۱۷)

شاہس پتہ غائبہ :-
 بادشاہس تہ چھ پتہ کنہ غائبہ لیوان کرنہ عام انسانہ ستر چھ نہ کہتہ
 کاہنہ -

(۸۱۸)

ششتر و هانکله آسڙ :-
 ششتر و هانکل ژهينڙ ڇه سڀا مُشکل ٻيڏ وٺن آسڙ ز رشتہ
 ڇه مڦوٽه ز ژڻيٽه هينڪون نه - سڀيڏ ڇه به محاوره لوان ورتاونه -

(۸۱۹)

شمس تلہ گہ آسڙ :-
 پاڻ آسڙ شماه ٻنيٽه سار نه گاش ناوان نه سڙوٽه پکڙ ناوان مگر ٻي
 ٻينڙي اولاد آسڙ ٻي آسڙ وٽه ڏيئري سڀيڏ ڇه به کٽه لوان وٺ نه -
 شماه ڇه پڙي کڙي پانس تل کڻ پڻ گاش ڊٽه هيڪان ، مطلب
 جانرس سڙي نه ڇه کاهنه نه کاهنه نه قص ضرور آسان -

(۸۲۰)

شامن دانه تالپس تراون :-

شام وڻ ڇه دانه تالپس تراونه باٻيٽه غلط وڻ ، شامن کٽه ڇه تاڇه
 ٻيٽه زن دانه هوکڙ - غلط وڻس پيٽه سڀيڏ کاهنه کاهنه شورو ڪشيڏ
 ڇه به کٽه لوان وٺ نه -

۱۲۱

شُمثانہ و آراگین :-

سید شُمثانس پچھ مورچ پھ دزان آسان تہ و پھین والین پھ یہ زانہ
و آراگ یوان ز دنیابس مشرکیا پھ افر النانہ سُنڈ انجام - پتہ ایز کرَن
دو کہ دین پنے غرضہ با پتہ بیس ایزا دین کوتاہ غلطہ ناجایز پھ -
مگر شُمثانہ مشر نہر پتہ پھ یہ سورس تین مُشتہ گرنہان تہ کران پھ تی یہ
کران اسی -

۱۲۲

شکم کتہ کر واد :-

امیک مطلب پھ ز طماہ پھینہ انالس زانہ کم گرنہان یس ساس
پھ سہ پھ لچہ زھانڈان یس لچہ پھ سہ پھ کروہج خا پش کران -
کروہ پتہ تہ پھس نہ شکم واد کران دیان پھس بیہ دتم -

۱۲۳

شو نگتہ شاہ مار آسن :-

شاہ مار پھ زہر پلہ تہ فطرا کہ سورف ، سید شو نگتہ آسہ تہ پھ باسان

شترلف تہ سو ندر، بیبلہ کاہنہ خطرناکھ برذاتِ اِلسان سو ندر تہ کُنہ
وزِ شترلف باسہ تیس چھ شونگہ متیس شاہ مارس سیتو مُشا بہتہ یوان
دینہ -

(۸۲۴)

شکر زِ مکرزِ آسہ :-
کُنہ زون روزن سما جس سیتو ساری رشتہ ترشہ -

(۸۲۵)

سرہ آسُن :-
ماے مُبتہ آسُن -

(۸۲۶)

شاہ چھ پاہ :-
پاہ گوو ووزم ہیونعت چہنرِ اِس واپس چھ کرن، شاہ چھ مطلب
زندگی یہ چھ ووزمکو پاٹھو کُنہ نتہ کُنہ وزِ واپس کر ز -

(۸۲۷)

شِکس چھ لو چھ تہ امپری چھ سپری :-
 غریب سبیلہ کم غذا واتہ تہ لو چھ لگن چھ لازمی کھتا۔ امپرس چھ
 پرتھ کاہنہ چہنر پرنہ پھٹو حافر آسان تہ متہ کنر پھس سپری زیادہ
 تہ لو چھ کم -

۸۲۸

شالیسن بیول چھ بیوے :-
 شول چھ اکہ قسمک اناج تکی سارے پھل چھ قودرلی طور ہسوی آسان
 سبیلہ کنہ خانراکری لوکھ اکہ قسمک اوصاف آسن تھوان سبیلہ چھ یہ کھتہ
 یوان ونہنہ -

۸۲۹

شُر متن گو ہوس متن :-
 شُر سبیلہ گرس مشر ہوڑ چھ کران تہ ساری گرک باڑ چھ تیس کن نگتہ تیس
 رصو پر کرناولس لکان، سہ منہ ناوُن چھکھ باسان زن تہ ہوس متہ
 ناوُن چھ -

۸۳۰

(۸۳۱)

شانہ و وگہ پنہ :-
 سہجے نوش گزھن - ییلہ کائے اولاد یا قریبی رشتہ دار ستر زندگی
 ستر کامیابی ستر بوزان چھ تہ و ز چھ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۸۳۲)

شاه بنو لشکر لیس یہ نوش کر :-
 بادشاہ ڈراو فوجس ستر و و ز چھنہ ستر کاهنہ توف لیس و و ز یہ نوش
 ییہ ستر کر تہ -

(۸۳۳)

شیہ ترہ نیر کھیہ نگی کار :-
 نیور چھ ونان گاسہ مائلس بیتہ ستر چار وائے ریتہ کائلس گاسہ
 کھیو و نہ چھ یوان ونہنہ - نگی چھ ونان تھہ ز پھٹس نائرس لیس گالس
 ستر چار و این گاسہ کھیو و نہ با جھہ چھ یوان تھو نہ - سٹھاس نیرین
 پھیر تہ چھ چار و وائے واپس پنہ لیس گالس ستر وائے نہ نگیہ
 ستر پن کھہ جھکا و تھہ گاسہ کھیوان یہ چھ تس نائلس متلق یوان

ونہ نہ یس گر ہنبر نہر تھ عاش کرنگ عادی آسہ۔ افر پھہ پینہ لپے گرس
منر واتھ کلہ بھٹاوتھ تی کھنوان یہ تیتہ آسہ۔

(۸۳۲)

شتری گبیہ آکالہ پوش ہستہ۔ بلا یہ گزھن نیرلی :-
بروہنہ کالہ آسہ لوکھ سٹھا شتری مھوان۔ یلا جیم از پھہ رائج تم آسہ نہ
تیلہ تہ کیز آسہ سٹھا شتری مران نہ لوکھ آسہ ونان ز شری پھہ بے وقتکو
پوش یم نہ یتر کال دران پھہ، یم گزھن ہستو بہار پوتلہ ہیرلی۔

(۸۳۵)

شترم دارگلان شرمہ شرمہ بے شرم دپان کھوڑتھ روڈ :-
یس شرم دار آسہ سٹھ پھہ شرمہ کیز ژھو پہ کران، لڑا بے جگڑ کرلس پھہ مذہان
یس بے شرم آسہ سٹھ پھہ دپان ز مے روڈ کھوڑتھ تہ کرن ژھو پہ۔

(۸۳۶)

شرل کرلی :-
شری سٹھ ہر لپتہ بختیار کرن۔ تھہ پٹھری غلطی کرلی بھہ پٹھری شر کران
پھہ۔

(۸۳۷)

شریکس شریک اُچھ کُریا :-
 شریکس پھ پُن مے نین، یا کہ شریک ماہیکہ تِس اُچھ کُرمھ یٹھ نہ رُ
 پُن مے ہیکہ وُچھتھ -

(۸۳۸)

شکس لرس تہ وارِ بتس کام کیا :-
 غریبس پھ کُریوان وارِ والنس پھ سال کرنہ

(۱۳۹)

شکس لرس مُہل وُکھ وُلو بیہمو نکھ نکھ :-
 غریبس پھ غریبس ستر واکھ اُس نہ اُس وول بیہمہ نہ اُس
 وَا لِس لَشہ -

(۸۴۰)

شُرے پھا لُوٹھ کِنہ شُر سُر زل مل :-
 مائس ماہ پھ شُر لُوٹھ مگر ٹیشتر کاہنہ نا کارگی چھک نہ پشدر آسان -

(۸۴۱)

شُرُ روس گِر گو شُمُشان :-

شُرُ روس گرس شُرُ چھ سارے بُڈی اُسان یم اُنرا اکر اکر مران چھ تہ گِر
چھ شُمُشاکر باپھو خاموش گرھان، شُرُ اگر اُس تہ چھ بُران تہ بُرین ہند
مرنہ پتہ چھ گرس شُرُ رونق جاری روزان -

(۸۴۲)

شاہ جہانس تہ نہہ چھانس چھ گُنی کتھ :-

سیلہ بادشاہس تہ مومولی اناس اکی نظریہ و پھنہ سیلہ چھ یہ کتھ
یوان ونہ نہہ -

(۸۴۳)

شَشتر و کر تراپہنہ :-

سیلہ کاہنہ سہا مُشکل کام آسہ کران سہ چھ تہ ورنان ز شَشتر و
کر پھس تراپان -

(۸۴۴)

شُرِي ڇھور کو ٽھس نہ ڇھ شُر مارن تہ نہ ڇھ کو ٽھ
 شُر اگر غلطي کر سو ڇھ ٽالو تہ شُر تہ ڇھنہ مارن ۔

(۸۲۵)

شُرِي ٻنڙا ڇھي تہ ٽالو ٻنڙا ڇھي ۔
 ڇھ شُر زيوان ڇھ تہ ما ڇھ پر لڻا ٽالو شُر و گزھان ۔

(۸۲۶)

شُر و ز ليڇ ڇھ ٻو ٻو ڪھي شُر ۔
 لڻ ڇھ ٻنڙا ٽالو ٽھ ٽھ ڪا ٻنڙا ڪھ تہ را ڇھ را و ٽھ ڪران ۔ سار ٻ
 دٻان م ڪھ ٽاه نتيجہ ڇھ يہ ز ٻيا ڪھ ڪا ٻنڙا ڇھ لوان ٽھ ڪھيوان ۔

(۸۲۷)

شالو تار ڪھ ها و ز ۔
 شالو دانہ ها و ٽھ ڇھ دٻان ز ڇھ تار ڪھ گو دھو ڪھ دھ تہ اڀر و ز و ز
 تڻيلا و ن ۔

(۸۴۸)

شوپیو ستر موخته ڈالن :-
تیہہ اپر اُس بیہ زن شوپیہ ستر اُس موخته ژاران -

(۸۴۹)

شرگ اگ ژالن :-
جان ناکار برداش کرن -

○

ع

(۱۵۰)

عام گوو خام :-
عام لوکھ پھینہ ہیکان کنہ کتھ ہند دُرس یا نے صی مطلب ژا رتھ -

(۱۵۱)

عبادتھ کو لہ ژھنڑ :-
پنڑ نیک کام کاہنہ خراب کام کرنہ ستر ضایہ کرنہ -

(۱۵۲)

عابہ لد پانس لوپہ تقسیر :-

عابو بُرھۃ السَّلسِ وَیَھتھ ٲھ لَوَکھ دَوَکھ باوان تہ دِیان جان گِیو و اگر
توبہ کرے ۔

(۱۵۳)

عابہ کہن کارن غائبکی ملائکہ :-
اگر کائنۂ ثور تہ کائنۂ ناکار کام کر سو خبر زن ٲھ غائبکی ملکہ لوکن تام
واستادان ۔

(۱۵۴)

عابہ خار ٲھ بتہ خار تل گرھان :-
دولتہ مند بند عاب ٲھ بُہندس دولس تل کُھٹہ روزان ۔

(۱۵۵)

عالی و ٲھتہ زار و اٹکن ۔ دوہ و ٲھکھ کو نڈا ہے :-
ٲہ ٲھکھ پنہن زار و اٹکن و ٲھتہ فخر کران مگر مے کُھڑکھ نہ زابنہ تہ
طائر ۔

غ

(۱۵۶)

غمر آیس شر ز او اَوْن کتہ :-
 امپر سو نچان غریب پھنہ دُنی یا بس مَنر کُنہ تہ چنرک مقدار - اگر
 تُمیس ز نانہ شر ز پو تم پھہ دپان زیہ کتہ اَوْن مثر -

(۱۵۷)

غالی سہر گر تھن :-
 کاہنہ کامیابی تیہہ پاٹھو حاصل سیدنی تیہہ پاٹھو نہ پالن تہ فکر تر زیہ
 کتہہ پاٹھو سیدیہ -

غوطن گزھن :-
پریشان گزھن، سو پنجس مثر پیون -

ف

(۱۵۹)

فقیر صاب دُعا کرتا دو پنس اپنا اپنا نیٹھ ہے :-
 پڑا آسہ نیٹھ تہ رتے کبہ - فقیر سڈ دُعا کیا کہس - نیٹھ بڈس چھ روز بڑ

(۱۶۰)

فلہ فلہ گڑھن :-
 بیٹون بیٹون گڑھن - الگ الگ گڑھن -

(۱۶۱)

فلکن کھن :-
 آسمان کھن، مطلب سخت شور کرن -

۸۶۲

فان کُرُن :-
تباہی کُرُن -

۸۶۳

فاس کُرُن :-
دُون جُرْدائی کُرُن -

۸۶۴

فیل پِن اُسُن :-
پِن سہ اولادیمہ سندر کیتو تکلیف واتہ -

۸۶۵

فاطمہ پھائی گراہ چاڈ تہ گراہ میناڈ :-
یہ پھہ لَس زنائہ مُتلق یوان ونہنہ یوسہ گراہ اُکِس سِتر تہ گراہ سِیس
سِتر ولہ لون اُسہ لاگان -

۸۶۶

مُول پھٹ تہ داواکیا :-

یہ ہندی کوئے تے پیٹھ یختیار اوس سیلہ نہ پے رُود میئون کیا
 حق پھ -

(۱۶۷)

فرُّ چا پھکھ پیس :-
 فرگیہ نارس پیٹھ بُز مہز گاڑ، اگر کینہہ کال روز نہ تھہ چھ پھکھ یوان -
 سیلہ کاہنہ چنر یتر کال تام پوشون آسہ نہ سیلہ چھ تھہ متلق یہ یوان ونہنہ -

(۱۶۸)

فتور آسن :-
 پاگل پن آسن -

(۱۶۹)

فلواہ گزھن :-
 باور گزھن -

()

ق

(۸۴۰)

قطر قطر دریا و سمان :-

اکه اکه قطر. جا گرتته پته دریا و سمان - اکه اکه دانه سو برتته پته اثار بنان -
تِه اکه اکه صار سو برتته پته ديار بنان -

(۸۴۱)

قرض پته پتومت آب حیات :-

یس آب حیات چیس سته پته نه زاهنه مران قرض نکبه و سنس پته و مبر
لگان تِه کالنه بید سحانک قرض پته نه زاهنه تِه نکبه و سان -

۱۴۲

قبرِ مَشرِ زَنگ الوَئِدِ آسَنی :-
مِرلَسِ تیارِ آسَن -

۱۴۳

قَولِ تہِ فیلِ گَژھِ کُنِ آسَن :-
اِنسانِ بَہِ زِیوِ وِہِ تہِ گَژھِ عَمِلِہِ مَشرِ تہِ اَنُ -

ک

(۱۷۴)

کوہلہ اپارِ یس لیکہ کڑتس کیا کرو :-
 یس دورِ روزیتہ گنہ محفوظ جایہ بہتہ ناس تر اس ونہ ٹس کیتہ پاتھر
 ہیکہ انسان پو شتہ -

(۱۷۵)

کاوے پھلہ زہن ستر ساجنے کاوس کر ہنر ثلہ نوزاہنہ -
 بروہنہ کالہ ییلہ نہ مابن اُس کشپر مثر اُسی لوکھ مابنہ بدلہ ستر کران استمال
 گنہار کاند اوس یوان زالنہ تہ تہہ سورس اُسی ستر ونان - اگر کاو پھلوں ستر

تہ مابن لاکھ تس کتہ ژلہ کرئیں رنگ اگر کالہہ بد خطامہ انسان جان بنادہ
 باہتہ کاژاہ کوشش تہ کرو سہ پھنہ بیکان بدلتہ یاتے فطرتہ پھنہ برلان ۔

(۸۷۶)

کنہ کھوتہ دور تہ پوشہ کھوتہ اوئل :-

یہ کھتہ پھ انسان متلق یوان ونبہ نہ انسان پھ کنہ کھوتہ مضبوط تہ بال
 پھ بیکان ژٹہ تہ بڈریل پھ پھٹراوان ، مگر پوشہ کھوتہ پھ زیادہ نوزک
 موہولی سیر پھیر ستر پھنہ روزن کنہ لاکھ ۔

(۸۷۷)

کو کر تھان نہ پوتی پھ بیچان :-

یہ مول مانج کر تہ پھ تھند ستر نہ بیچان ۔

(۸۷۸)

کو کر بڈر تہ ریکھ تراوینج :-

یوت انسان دولتہ مندر زیادہ بنہ تیتوت پھ سہ فرچا ولس کمی کران ۔

(۱۷۹)

کولہ کھوتہ کول چھ سرود :-
 اگر اکس ناکارہ انسانہ ہند پتہ بیس تہ کھوتہ زیادہ ناکارہ الناس ستی
 کام پیہ تیلہ چھ یہ کھتہ یوان ورتاویہ -

(۸۸۰)

کاوونہ آلہ کرٹن :-
 کاو سٹد اوول چھ تھدس کلس پیہٹہ آسان اگر توت وائتہ تہ منہ کیتہ
 کڈرچ کوشش کروتہ کاو چھ یوان حملہ کرہتہ دگہ دینہ - گو تیرہ جایہ
 پیہٹہ کائتہ چسراٹن یوت وائٹن مشکل تہ چھ تہ پتہ دشمن ہند ملک
 خطر تہ چھ -

(۸۸۱)

کوکرس چھ کئی زنگ :-
 کموتام وُن زِ کوکرس چھ ایکے زنگ سہ سمجھو کہ تہ ہلوویس تہ زِ
 کوکرس چھ زِ زنگہ مگر تہم بوز نہ تہ کیتہ تہ گوانان زِ کوکرس چھ کئی زنگ
 پیلہ کائتہ انسان سمجھاو نہ ماو ہو دہنتی غلط کھتہ بار بار وینہ تیلہ چھ
 یہ کھتہ یوان وینہ - اتھہ ہیکو ہٹہ درمی تہ وینہتہ -

(۸۸۲)

کَلِيسِ مَلِيسِ تُو دا دوس :-
 لُيسِ کم زبان تہ سہود ساڊ آسہ تس چھ تُو دا مدد کران -

(۸۸۳)

کاہن گا و راوڑ :-
 کئی راے نہ آسہ اتفاق نہ آسُن اگر کاہ انسان آسہ تہ تین سَمَتہ
 اسہ نہ تم پھینہ اکس گاؤ تہ ہیکان حفاظت کُرتہ -

(۸۸۴)

کلہ کھوپڑہن چھ نہ ہر آسان :-
 آدھ کلہ چھ آدھ کھوپڑہن یا نے اُڑہن ہند ڈبہ و نان ، اتھہ منتر چھ
 شرارتھہ ، ناراضگی تہ کروڑ روزن حماقت مگر یہ زانٹہ تہ چھ انسان
 شرارتی آسان -

(۸۸۵)

کم کھیتون جان نعم نہ ہیون :-

کس پھٹ گڈار کُن پھٹ سپٹا جان اگر زیادہ ژھانڈ تُمس پھٹ مِتہ باپتہ
 تھف تھوس دِی تہ ژور زار پیوان کِرڈ - سیدہ سو نیری نیران پھس
 تیدہ پھتس سپٹا غم پیوان - مطلب پریشانی لَشہ بچنہ خاطر اگر کم تہ
 پیسہ کھنوں تہ تی گوو جان -

(۸۸۶)

کس کمال ہتہ تہ زیادہ س زوالی ہتہ :-
 انالس آسہ سو گڈار تہ دلس مٹر پھس روزان شانتی تہ سکون -
 سیدہ قومہ سپٹا زیادہ دلس تہ پریشانی پھس بڑان تہ منہ کس
 سکونس پھس زوال یوان -

(۸۸۷)

کھس کھارہتہ گوڈ رب کِرڈ :-
 کاہنہ غلط کام کرنہ باپتہ کالینہ ترعاب دین تہ پتہ سیدہ تمیک غلط
 نتیجہ نیر تہ پتہ پے شرمندہ کرن -

(۸۸۸)

۱۹۱

گنہ گبہ مٹھی لیج :-
 اگر گرس مٹر کئی گب آسہ تہ گرج مٹھی لیج پھ سارے ٹمے شریان
 بیتھ گرس مٹر اکوے شرا سہ بھس پھہ پرنہ پھہڑ کھین پن و آان -

۱۹۲

کیٹہ نہ کام تہ کولہ گوم :-
 سیدہ نہ گامس مٹر کالٹہ کیٹہ کام آسہ ہے سہ اوس قصبہ کس بازرس
 تیلہ پھیر نہ گرٹھان سیدہ کالٹہ بلو فوضول کام کر تیلہ پھہ تس یہ کتہ
 یوان ونہنہ -

۱۹۳

کلے کرکھ کچی مرکھ کل نے کرکھ مرکھ نہ زانہ :-
 اگر انالس کٹہ چیز ج کل گنہ سہ چیر مائل کرنہ خاطر پھہ سہ برتھہ ورنہ
 پریشان روزان - اگر نہ کل کر تہ تیلہ بھس دلس مٹر شانتی روزان -

۱۹۲

کر نجلہ پوڑ سارن :-

کر نجلہ منتر کتہ روز پوڑ تہ تہ منتر کتہ پاٹھو پیہ بیس جایہ نیمہ -
گو تہ تہ پاٹھو کام کرڈ پتہ کز نہ کینہ حاصل پیہ -

۱۹۵

کن پان گو راحتہ جان :-

اگر کئے آسہ تید پھس فری پانس واٹن - اگر بوڑ عیال آسہ تید
پھس سارنہ، منتر پرتیانی - اوے کز پتہ کن پان راحتہ جان یانے زوگ
آرام -

۱۹۶

کنس بتہ لرن :-

بیہ منتر کتہ نہ بوڑڈ، زوہر لاگن، زن نہ بوڑنے کینہ -

۱۹۷

کلی سڈ بول بوش زانہ کلمی سڈ مول ماچ :-
شری منتر کتہ پتہ ماہ ماہ پنے فکر تران -

۸۹۸

کالہ دو پنم گنگہ بل پگاہ گو نہ یار بل :-
 کالہ دو پنم بہ گزہ گنگاہ پیمہ شران کر نہ یگاہ ووتہ نہ یار بلس پیمہ
 تہ یانے کالہ ون نم ز بہ کر بڈ بار کام یگاہ لوگن نہ اتھہ تہ کنہ -

۸۹۹

کسیر ٹلر آب ان :-
 کسیر مشر ییلہ آب پکے کسیر چھ کھان اُلس پیمہ تہ آب پھنہ یوان
 بوز نہ - بینہ کائہ اناس تہ پیمہ پائٹھر تکلف وائہ ناو ویمہ پائٹھر نہ
 تکلف وائہ نس تام ٹیس خبرے لکے تیلہ پیمہ یہ محاور یوان ونہنہ -

۹۰۰

کاو گائل آسن :-
 کاو چھ یوان باورن مشر گائل ماننہ مگر سہ پیمہ تہ پیس تہ ٹکور
 کھوان ٹیس اناس پیمہ یوان کاو گائل ونہنہ یس عقلمند آسہ تہ
 نا جائز کران آسہ -

(۹۰۱)

کلس پیٲھ ناپہ لوک اُسُن :-
 گوؤ سپٲھ پیر لشان اُسُن - سِیلِہ کائِئہ بُڈا ہنیرش کوڑ گرس مُنتر اُسِہ
 سِیلِہ پٲھ یہ یوان ونہنہ ز اُمِس چٲھ کلس پیٲھ ناپہ لوک یاتے بُڈا بارِ ذِمہ
 واری نکھ والہز -

(۹۰۲)

کرئِہ کھوتہ پٲھ اِنصاف :-
 کرئے کرڈ گو دیہ سُند ناو بیون تمہ کھوتہ تہ پٲھ اِنصاف کرن زیادہ جان
 عبادت

(۹۰۳)

کمزورس پٲھ کو کر تام دِگہ دیوان :-
 یُس کمزور اُسِہ لس پٲھ پڑتہ کائِئہ کو کر بیو کمزور اِنسان تہ تکلیف داتہ
 ناوان -

(۹۰۴)

کَنِه پَتِه چھانپُن :-

چھانپنہ ستر پھ کئیوان دور دارتھ دینہ مگر چھانپن پھ روزان اتھس
مشر۔ سیدہ گرس مشر کاہنہ باڑ راوتہ گر دول نہر پتہ لس ژھانڈنہ
تیلہ پھ یوان ونہنہ ز کَنِہ پَتِه گوو چھانپن -

(۹۰۵)

کوٹھ پھٹ تہ لیول پھٹ :-

سیدہ انسان پکس پھیرنس لایق روز تہ سہ کتھ پٹھ پٹھ ہیکہ کماوتھ -
سیدہ نہ کماوتھ ہیکہ لس کتھ پٹھ روز دان درون تہ شری باڑ کیا کھینس -
تھقی پھ وناں کوٹھ پھٹ تہ لیول پھٹ -

(۹۰۶)

گری من ژھنیو بازار توتہ وو نہتس کریمہ نہ وور -

بیس اکہ لہ نہ واری ناو گوو لگتہ سہ ژھنی تن ہتھ بازار مگر نہ واری
ناو پھس نہ ژلان -

(۹۰۷)

کاہنہ چھانئو دایس ژورِ اَمِت :-
 نو دا پھ سارِ نِ رِچان نِ پالان کاہنہ اِنسان پھنہ سہ لیس مُنِشِر مرفی
 وراے دُلیا ہس مُنِشِر پھ اَمِت -

(۹۰۸)

کنہہ بھینہ ہند ستھ ٹکڑ گزھن :-
 دیان پھ کنہہ بھینہ اگر زِ ٹکڑ گزھن تم پھ دوشوے تھہ الگ الگ پکان -
 لیس کالٹہ زووس سپٹھا تکلف آہہ ووتت مگر تہ کر تہ آہہ کام کار کران
 سہ پھ ونان ز مے گیہ کنہہ بھینہ ہند ستھ ٹکڑ - مگر توتہ پھس پکان -

(۹۰۹)

کلہ دیں :-
 پین پان کالٹہ ہندِ خاطرِ قوربان کرن -

(۹۱۰)

کاکن ھا پتھ گزھن :-

کاکن اوس نیچو ھیٹھ دُریا و بمٹس پیٹھ سہلا بک تما شہ وُھیان ۔ کاکن
وُھیٹھ اُلس سِتو موند وسان نیچوس دوپن تلہ بایہ کھارتن تہ بکار لگہ ۔
نیچو ووتھ دُریا دوس مٹر سید موندس تحف کرڈ ۔ سہ اوس ھا پتھ
کرکھ دژن مائس ، کا کو یہ ناچھ ھا پتھ ، کاکن دولس ژھنن تراوتھ ۔
مٹو دولس مے نا تراو لو و مگر یہ ھیٹھ تہ تراوان ۔ سید کا پتھ گنہ ولسہ کامہ
مٹر پتھ تھ تراون مگر ھیٹھ تہ تراوتھ سہ ھیٹھ دیان ز کاکن ھا پتھ
گوم ۔

۹۱۱

کوچہ پھیر کرن :-

کالیش غلط کوچہ ناوتھ وتھ راو راوڈ ۔

۹۱۲

کلس ژرہ رکھ کر تھ نیرن :-

مرنہ خاطر تیار گزھتھ لڑاے کرنہ نیرن ۔

(۹۱۳)

کله واری کیرِ رس گز هُن :-
 سیند کائنه اناس کنه گرچ سارے ذمہ واری تہ خرچ بیتیر پالنے پیسہ کرن
 سہ چھ دیان ز کله واریے گوس کیرِ رس -

(۹۱۴)

کور سوکھ تہ پالنس مابہ سوکھ تہ پالنس :-
 پڑھتہ کائنه پچہ پن پن سوکھ ضرورتہ، کائنه پچہ کائنه ہند خاطر پریشان
 روزان اد سو کور استن یا مانج

(۹۱۵)

کتہ مشر پچہ کتہ نیران :-
 کنہ وز پچہ کائنه تیرھ کتہ کران زیتہ لفظ اکہ تہ مطلب بیا کہ پچہ آسان
 یانے کتہ مشر پچہ بیا کہ کتہ نیران - دویم مانے پچہ ز کتہ پچہ کتہ زخم دوان
 کتہ ستر پچہ بینہ شد عاب عواب نون نیران -

(۹۱۶)

کانہ کر فیل میانہ ذمہ آو :-
 سیلہ کائٹہ شیلان فطرت انسان پھ ونان ز فیتہ فساد اتل سہ پھ
 یکدم تہ کرنہ ما پتہ اماہ سپدان -

(۹۱۷)

کو ووک کتہ ہارینہ موئل پتہ کتہ :-
 کو ووک گووٹہ یہ پتہ زلو پتہ و ز و و ہو تہ نالیندیر کتہ نیرن - کتہ
 تام کجے یکہ ہارینہ وار لوکن کو تام و ن ہے کو ووک کتہ پتہ یانے پتہ ما پتہ
 پتہ نہ کتہ کو کتہ زلو نیرلیس کو ووک اوس پتہ پتہ تہ و ن نہ کتہ بہ پتہ
 ہارینہ موئل پتہ کتہ تہ نین پتہ کام کر پتہ -

(۹۱۸)

کتہ کنی کرن :-
 کاہتہ پتہ بدنام کرن پتہ زن لوکھ تیس کتہ لائے مارن -

(۹۱۹)

کو کتہ نے تہ کنی کتہ کیا :-

یوسہ کہتہ نہ سارے بوزر لایکھ آسہ سو چھ یوان کالئہ کنس مشرونہ نہ
اگر نہ خراب کہتہ چھ تہ کنس مشرونہ پنج کیا ضرور تھ چھ ۔

(۹۲۰)

کنی وانہ لون تپل آسن :-
اکیے اناس لش سارے حاجتہ یور سیدر، سیدلہ گرس مشر کئے نیچو
یا کئے کماون وول آسہ سیدلہ چھ یہ کہتہ یوان ورتا ونہ ۔

(۹۲۱)

کو کر گزھنی :-
مقابلس مشر کاہنہ انسان کمزور تہ شرمند گزھن ۔

(۹۲۲)

کلہ لونے تہ لونے کلہ سونے تہ سونے :-
کاہنہ انسان چھ یہ دبر تہ کول رہو لاگان متہ دلس ناکہ تہ وپی
نہ کیشہ دلس سونے کھیون تہ تھوپہ کر تھہ کھیہ ۔

(۹۲۳)

کاہن ریتن ہنتر باش گزھن :-

کھتہ تام گرس بنیو کاہن ریتن کیت نوراک یانے داین توئل - باہم ریتہ
اوسکھ پر - تھو دوپ اکس ریتس پھ فاقہ دزیم دمو گورنی پتہ
کھیمو کاہن ریتن آتش کرھتہ - فاقہ لاگکھ دین تہ ریتس مشر موڈی تہ کاہن
ریتن ہنتر نوراکھ روڈا تو موبود - لیس انسان آسہ فرچا و تہ تہ یانس دہ
تکلیف یہ دپھتہ ز بروہنہ کن سیم بکارش متلق پھتہ یہ یوان ونہ تہ -

(۹۲۴)

کنہ ناٹھن پاکھ دین :-

کاہنہ انسان پھ پینو پر تپھتہ تھونہ باپھتہ لیجہ مشر کنہ پھل گرکہ ناوتھ لوکن
ونان ز ناٹھ پھس گرکہ ناوان -

(۹۲۵)

کالنہ کوٹ کوو وائلنہ لوکٹ :-

گرس مشر لیس سارو پ کھوتہ دوبر مشر لوکٹ آسہ سہ آستن سارو پ کھوتہ
کائل تہ تہ پورمت تہ مگر سیمہ پے کوئس مانہنہ -

۹۲۶

کو و تہ کستور

غلط و قس بیٹھ کتھ کرن و اُس پھ یہ ناو لیوان دہ -

۹۲۷

کجہ ہنر کور ترے گرھنہ :-

دیان اکس زنائہ آہہ ترے کجہ کور کس تام نیچو و اُس اوں توٹ اکھ
کور و پھینہ یں - مارج درایہ ہنر حق یہ و نہتہ ز اگر کاہنہ یور بیہ یں توہی
کاہنہ اکھ کتھ کرہو - نیچو وول او تہ قس بیٹھ دستارس بیٹھ تلر - اکس
کور رو دہ پالس تام تہ و ہنس مفا بایہ مفا بیوٹھے دتارس - بیاکھ ڈزہن
بوٹھینہ سینے ماہہ کیا بی بولپوے تے بیوے - تریم ڈزہکھ شکر نو دایس نے ما
کیہنہ بیوے - نیچو وول ڈول کنو آب تراوان - سینہ کاہنہ غلطی تہ بے وقوفی
کئی پھنر کزوری ہنر کر تیلہ پھ یہ کتھ لیوان و ہنہ -

۹۲۸

کئی گید گرھنہ :-

شے گاہہ لاوی سیدہ بن یکجا گند نہ تھ پھ و نان گید سینہ بانژن شین زہن

یکجا مَیْتِ سِیَرِ تِلِه پُھ یه کھتہ بوان ونہ نہ - دوم مطلب چھس پانہ وائی
ایتیان نہ اتحاد روزن -

(۹۲۹)

کمر بھٹن :-

سیدہ کالٹہ تیٹھ مَیْتِ سِیَرِ تیٹھ نہ سہ ہیکہ برداش کر تہ لیس نہ سہ
ہیکہ دور کر تہ تیدہ پُھ سہ ونان ز کمر بھٹس -

(۹۳۰)

کنہ ترکر آسن :-

لیس کائہ بر لہاط آسہ برونہ کینہ کر ز بھین تام واد واد تس پھ کینہ
ترکر ونان -

(۹۳۱)

کتر کتر آ پھر :-

کام کر کر کر نہ کینہ حامل بن - سیدہ نہ شرر رچھتہ پینہ پھ بڈ مالس ماہ
پلزان تیدہ پُھ مول ماچ یه کھتہ ونان -

(۹۳۲)

کنڊِ روس پلوش آسُن :-
 سَه اِنان لِس نہ کاهنہ ذمہ واری تہ پریثانی آسہ یالس نہ کالہ زکھ
 واتہ ناو لِس نہ ازروُن آسہ -

(۹۳۳)

کولہ ہُنڊ یاوُن نارتے شراوُن کورِ ہُنڊ یاوُن
 بَب تے ماڄ :-
 بیٹھ پاھو کولہ چھ آس حارس شراوُن شتر زیادہ پوڑ وسنہ سیتی بوش تہ
 یاوُن تیھ پاھو چھ کور تہ توَت تام بوش تہ یاوُن یوَت تام عتس مول
 ماڄ زَنڊ چھ آسان -

(۹۳۴)

کور زبیتہ مائس کینہ چھنہ نفا کور چھے ماہہ ہُنڊ ز فاقہ -
 دیان کور ہُنڊ چھنہ مائس کاهنہ فایدہ آسان مگر سو چھ ماہہ ہُنڊ سپٹا
 رفیق آسان - عتس چھ ہنس کامہ یزان تہ اشور مشورہ دیوان -

(۹۳۵)

کُنِ مَنْرَاخَه زُھُنْ :-
کاهنه کام شور و کرز -

(۹۳۶)

کیتَه تام، موکَرُھُنْ :-
شرمند گزُھُنْ -

(۹۳۷)

کِکُونِ چِه کُنِ شَرِپَانْ :-
پَرَانِن بُنْدِ خِیَالِ اوس زِ کِکُو چِه کُنِ پھلِ تِه کھیوان کِیاز مِسِ اَسِه یڈ
بُھبھتہ کُنِ پھلِ اندرِ نِیران - امیکُ مطلب چِه تِھسے طاقت اَسِه یے ہیکہ
مُشکلات تیر اوتہ -

(۹۳۸)

کِتھِ چِه مارن تِه کِتھِ چِه تارن :-
غلط کتہ کرنِ سیتو چِه اِنسان مارِ سیدان تِه دُرس کتہ کرنِ سیتو چِه
نایدِ لبان -

(۹۳۹)

کُڙ سُد کھیون نہ کیشہ کُڙ سُد پیون وُچھو :-
 پیلہ کائہ کن زون روزن پند چھ کران سہ چھ کنے آسہ کز جان
 یا اُھ کھیوان تہ پوان مگر اُھر پیلہ زو رُنکریا کالہ بار رُنکری پھر پیوان
 چھ مُتس پھنہ کائہ تہ اُھ روٹ کر نہ یوان - اسہ پز وُچھن ز آفرس
 کوسہ حالہ چھ مُتس گر خان -

(۹۴۰)

کُس کُشنر قبر وسہ ستر :-
 مَر تھ چھ پُر تھ کائہ پینہ من کامن سُد تواب دین - کائہ کائہ چھ نہ مرد
 کر نہ قبر مَنر ستر و سان -

(۹۴۱)

کُنڈس نہ آس تہ ژورس نہ ژاس :-
 کونڈ پھ و نان کنجوس مُتس پھنہ آس یانے لفر آس - ژورس اگر ژاس
 آس تہ گر واکر گھن ہشیار یا کائہ ہشتر ژاس بوژ مُتس پھ ژلن پیوان
 ژورس ژاس نہ کُنڈس آس پھ دشمن -

(۹۲۱)

کټه ژاف دین :-
کټه کوزیټه سو فکر تار د تټه تمه مطلب کړن -

(۹۲۲)

کوکر کهستن داں کهار پتر گره نه کړن هڅ :-
اگر کوکر کهښ دانه سون نه کړن نو قعا تمیک پهنه پرواے مگر پتر گره
نه تمن هڅ کره منته کهارن تټه گره نه برواش -

(۹۲۳)

کل مکر پټرو و پنی مسون :-
کلیس ییله مسو نه ان پټه سټه پټه گو بان نه کنه و ز بار ستر پټان - انانه
سند مسو دپان گیه مټنډر شری اگر تم جان نیرن نه مالس مابه هڅد یرته پټه
خاکس ستر پټان نه تم تټه پټه زن مسو ملکي پاټی پټان -

(۹۲۴)

کونگه ټېج آسې :-
یوه سټه کور باین مشر کون بینه آسې سو پټه کونگه کونگه ټېج لوان مانه نه -

(۹۴۶)

کو مٹھن اچھ مینر :-

اچھ ہنتر کام پھ وچھن نہ کو مٹھج کام پھ مقود وچھن - کو مٹھو ستر
پھ اور یور پھیر نہ یوان نہ انسان پھ کام کران - اگر کو مٹھو نہ اچھ ہنتر
پاکھ ناوئے یوت بیو پھ تید و لوڑ اُس پھ کو مٹھن اچھ اہتر -

(۹۴۷)

کو مٹھر زولہ کرن :-
بھتے ہنتر کرن -

(۹۴۸)

کو مٹھن مٹھر کار گڑھن :-

شرمند گڑھتھ کلہ کو مٹھن تام لون کن وٹن -

(۹۴۹)

کتھن پھیر دین :-

پرانہ کتھ بیہ ونہن -

(۹۵۰)

کوری ونے نوشی بوڑ :-
 ہمیشہ چھ کیشہ نصیحتہ یا گراو نوشہ کرنا آسان سو پھنہ تیس سید سہود
 ونان - سو چھ کور کن ونان بھتہ نوش پانے بوڑ -

(۹۵۱)

کنہ ڈر کرنا :-
 گوہ کنس ملن رث کھنڈ سزا دین -

(۹۵۲)

کن مولہ کڈن :-
 تیہ سزا دین تیہ نہ سہ کنہ لایق روز -

(۹۵۳)

مکل بینہ گوہر زاو کوئم شو پس شریک تراو :-
 پیسہ گرس مٹنر نو شریکوان چھ سہ پیہ گر پیہ آمدنی ہند شریک بنان - گرس
 مٹنر کیا ز آسن نہ کوئم تر وٹ کھیوان تھتہ پیہ سہ شریک پیوان -

(۹۵۴)

کایہ بچہ گوؤ خام :-
یوسہ کام زن بچہ کر سوتہ چھ پوختہ آسان -

(۹۵۵)

کرکتہ نہ کرکتہ ہشی کتہ :-
بیلہ نہ پور کام کرکتہ یہ بینہ کائہ مجرای دینہ تیلہ چھ یہ کتہ یوان ونہ

(۹۵۶)

کانہ بٹہ سلام :-
کائہ ہشتر خامی کائہ برونہ کتہ ونہ لرا لرا مینو -

(۹۵۷)

کیشن دتھم ڈمبہ گلای کیشن کور تھم ملاے :-
کیشن چھ قور تھم سپھا اولاد دیوان تہ کیشن چھ امیک طماہ روزان -

(۹۵۸)

کس پیو اَسْمَان تِلن :-
 سِہا کرکے ناد تِلن -

(۹۵۹)

کورِ مَاج گِیہ بانہ کُرَاج :-
 کُرَاج پھ بانہ تھران تہ لوکن دوان - بیتے پاٹھی پھ کورِ مَاج کورِ پاڈ کر تھ
 تہ بُڈراوتھ بیس گرس کھاندر کر تھ دوان -

(۹۶۰)

کاه گاڑ کتہ چھے اتھس مشنریوان :-
 بییدہ انسان کاهن کارن تھف تھنہ تس پھنہ اکس کارس تہ سبز گر تھان

(۹۶۱)

کنس کن نہ خبر گر تھنی :-
 کتہ کتہ ہند پتہ یا اشار نہ کاشی گن -

(۹۶۲)

کاہنہ کا پہ یُن :-

کائنہ ہندس متس تھف مینو یا نے کاہنہ قبولو ہس مثرین -

(۹۶۳)

کچہ کچہ نہ گزھن

بلکل نہ کاہنہ اثر گزھن - کائنہ ہندس ونہ نس نہ کاہنہ وقتھ تھوہی -

(۹۶۴)

کتھ ز پھراوہی -

کاہنہ ماملہ نواہ مخواہ پیچید بناوُن -

(۹۶۵)

کاثر زوُن گزھنی :-

زوُن چھ لیوان سوئدر ماہنہ نہ - سوئدر زنائہ چھ زوُنہ ستر مشاہیتھ دیوان -
اگر سوئدر زنائہ کنہ وہیہ کئی سست آسہ گاثر تس چھ کاثر زوُن ونان -
کاثر چھ بھائیہ ہندس داؤس ونان -

○

۹۶۶

کو تے گڑھکھ گلے ٹھولن دن پھاہ
 کپڑے چھی گلے اکھ ہتھ تہ کاہ
 اکھا دتے گلے کینہ نہ کاہنہ -
 امہ توفہ زہیاکھ مانگیم کینہ اسن وار تہ پھہ ونان زہ مے بھینہ کینہ کینہ -
 تھکن کینت سہٹا مگر دین کیت نہ کینہ -

۹۶۷

کالینہ ہند وگو ژٹن :-
 کالینہ بیتہ کینہ ٹٹنر غا ہتھ کرڈ -

۹۶۸

کاہ تہ کاہ گبیہ زہ تو وہ ژو پیر :-
 کانڈرس پھہ ژو پیر گنڈراولس کینہ ڈیان اسان - تیس اگر پیر تھو زہ کاہ تہ کاہ
 کٹر رو پیر گبیہ سہ ونہ تو زہ تو وہ ژو پیر -

کاہنہ پھنہ یڈ وھین سارے پھہ تھروھین :-

لوکھ پھنہ وھان زِ کاہنہ کیا پھہ کھیومت یا کیا پھہ کھیوان مگر سارے پھہ
وھان زِ اُمس کیا پھہ نالڑ تھنہ -

(۹۶۹)

کو کر تہ پھنی زنگہ اوئیزان تہ کھہ تہ پھنی زنگہ :-

لوکٹ اُستن بالوڈ پھتھ کاہنہ پھہ پھنی ذمہ واری بانے نبھاوان -

(۹۷۰)

کشپر چھا کاہے گر :-

پھان لاجس مشر تہ جے یہ بٹہ کشپر مشر تہ صرف روزا یہ تہ کاہ گر - از اگر
کو گر گوبرس دوں تہ تین جاین کھاڈر سپد نہ ممکن متلہ پھہ یہ کھہ یوان ورتاڈ
زِ کشپر مشر پھنہ صرف کاہے گر - یتہ پھہ سپھا گر کُنہ نتہ کُنہ جاییہ سپد ممکن -

(۹۴۱)

کنہ پھلکی پٹھی لوَن نیسَن :-

تَمَلِ مَنزِرُ چھُ کنہ پھول لوَن تہ اَنگ باسان بیبِلہ کائہنہ اِنسان ناکارِ
کام کر سہ چھُ باقی لوکن مَنزِر کنہ پھلکی پٹھی بیون روزان تہ اَنگ یوان
ماننہ -

(۹۴۲)

کائہنہ چھا ہوکھے گاسہ بچان :-

کائہنہ چھنہ مَنزِر کائہنہ مَنزِر کام کران - سہ چھُ نہ ہوکھے گاسہ بچان سہ
چھُ گوڈ کھاون چاون پیوان اِد چھُ دِل دتھ کام کران -

(۹۴۳)

کئی تلی اژن :-

پوتہ پٹھی کائہنہ خلاف کائہنہ ہندی کن ہر -

(۹۴۴)

کائس برونٹھ کنہ کون دن :-

کائہنہ ہنر نامی تیس بروہنہ کنہ ونہی گمہ و تیشتر ناراضگی ملی، سیر -

(۹۴۵)

کاینِ کاینِ گزهن :-

کینه گرس یا خاندانس مثر سارِ نه باژن بشتد بیئون بیئون گزهن -

(۹۴۶)

کبوچه کهارن :-

سون چم کبوچه بیچم کهارتم یوان وچنه زِ ماف چها کینه نه - انسان ییله
مخلف طرلقو کنی چم یوان از ماو نه زِ سه چها ایماندار ته ماف نیمه دول
تیل چم ونان زِ کبوچه کهورکه -

(۹۴۷)

قندس ته مچ کئے ساد :-

قند چم مودر نه مچ چم لپه آسان یمن چم بیئون بیئون ساد - سبیله نه
کینه جایه جالس ته ناکارس مثر کانه فرق بیته کرن ته تیل چم یه کته
یوان ونه نه -

○

(۹۷۸)

کُورِ هِنْدِ زِينَه گَرْه اشِي پُھِيَّوَر تَرَاوُن -
سِرْکاري مال نِکھِي وَالْن تَھِيَّوَر -

کُورِ زِينَه چَھ اِنْسَانِ اوش وسان۔ دِپان کُور تَرِ چَھ اولاد مگر زن چَھ سِرْکاري
مال لِيں واپس چَھ کُرَن۔ کُور چَھ آخِر وچير مال تَرِ کَالَنه وچيرس چَھ پِيَّوَان
تواله کَرَنِي -

(۹۷۹)

کُوب کُل کُھِنْد موٹِ سُنْد تِلَه کُل :-

مُوڑ چَھ آسِتر کَھتہ تَام بِيہ گرس کَرَام مَن اوس کُوب تِلَه کُل۔ لُوکھ تَرِ
کَالَنه بِيَاکھ کُوب کُل وچَھ مَن دِپان اُسِي زِيہ چَھ موٹِ سُنْد تِلَه کُل -
بِييلَه کَالَنه کُنِيہ کَھتہ سُنْد غلط الزام دِموٹہ چَھ مَنِيہ وِزِيہ محاورِ ورتاوان
زِ موٹِ هِنْدِ تِلَه کُلِيکِي يَا تَھِيَّوَر پَر مَھتہ غلطی پِچھ مِيوَنِي نَاوِ پِيَّوَان -

(۹۸۰)

کُنو کُنِي پُونِي تَرَاوُن

کُنِيہ جايہ تَپَر خراب کَھتہ بُونِي بِيَتہ زن بوزن وول کن پَھلِي سِرْه -

(۹۸۱)

کله نومرته پکُن :-
تکبر بغار سِٹھانری سان پکُن -

(۹۸۲)

کشنی نم په روزل :-
سورے دڼه يانے پوښه خړچ گرځهغه غريب نادار گرځهن -

(۹۸۳)

کومار دډر بهمار گيه کهيڼه وړ بهشيار گيه :-
لُس جان پامه کهيڼه چيڼه مگر دډر زير پچس بهمار تس تعلق پته به يوان
ونه په -

کھ

(۹۸۴)

کھیتی کھڑکھے سستی :-
میں تھرتہ بجر آسہ پڑاؤن تھس پھ گہڑ پیٹھے تم اشار آسان۔

(۹۸۵)

کھیر زایے یہ کاه کھیر بور تر بوو بہ زانہ :-
بد قہمتہ زنانہ زایہ کاه او ناد مگر بوڑ گڑھتہ کوڑس بہ کالٹہ مدد۔
بوڑھتہ تہ پھس گرگ بوڑ پیوان پانے تلن۔

○

سومو مکله تہ کھاتہ پھہ یوان بند کر تہ تہ تھہ پھہ یوان فیتہ گنڈ تہ - سیلہ
کاتہ پینر ورتاوتہ پھہ یوان موکلا ونہ تھہ پھہ وناں کھاتہ فیتہ کرن -

(۹۸۹)

کھسہ ون گر تہ وسہ وری ناو :-
بیرتہ آسن - دوگر مہاراجن ہند وقتہ آسی درباری مبین گرس پیٹھ کھتہ
در بار گرتھان ناو مشراوسکھ یور مشکل گرتھان کیا ز پانہ کس بہاوس خلاف
ناوپکہ ناوئس اوس وق لگان - نور آسی ناو مشرا یوان کیا ز ناو آسی تور و سہ
ولس دریاوس مشرتیز پکان - کالٹہ آسی بروہنہ کالہ یہ آہی کران ز ثر بن
درباری گرس آس کھان تہ ناو آس والیس وسان -

(۹۹۰)

کھینہ بلبل پکنہ پا ز :-
بلبل ہندی پاتھی آسہ سپٹاکم غذا کھیوان مگر وپھان یا نے کام کران آسہ
پا ز ہندی پاتھی -

(۹۹۱)

کھونڈ باپہ چھنہ چھن :-
 یس ہول کول باپہ آسہ سہ چھنہ سہل سہل پھان - یس انسان نا کا پر آسہ
 سہ چھنہ سہل سہل نرمان -

(۹۹۲)

کھنکھ سیر :-
 کالہ، شتر نصیحتہ برداش کرڈ -

(۹۹۳)

کھونہ وڈ کھوڈ کھن :-
 کھوڈ پھ یوان لو نگر یا لونہ ستر کھنہ نہ - اتھو ستر نہ ہی کو تکلف تلہ
 نرم زہینہ مشر کھوڈ کھنہ مگر کھوڈ وڈ ستر کھن کوتاہ مشکل پھ - نہ
 کاٹا میخنتہ پیہ کرڈ - گنہ کامہ با پھ سٹھا نہ عر کھونہ زیادہ میخنتہ نہ
 کوشش کرڈ - گوڈ کھونہ وڈ کھوڈ کھن -

○

(۹۹۱)

کھرس اے تگہ ہے پنی ووتر کاسہ ہے کھر :-
 یس الناس پانس کاہنہ خامی یا کمزوری آسہ یوسہ نہ سہ ٹھیک ہیکہ کر تھہ
 سہ کتہ ہیکہ بیہ سشنر خامی یا کمزوری دور کر تھہ -

(۹۹۵)

کھیوان کھیوان چھا پیچ یوان :-
 سیدہ ناکار غذا میادس اندر من مشروانہ تیدہ چھ یڈر دود کران - اتھہ
 چھ کینہ وق لگان - پتھہ پاٹھی کاہنہ ناکارگی کر نہ وقتہ چھنہ انسان تیک
 سزا لبان - تھہ چھ ٹیس کینہ وق لگان -

(۹۹۶)

کھر پتھہ گو مت سر گردان :-
 گوو اکس مومولی بد صورت زناہ پتھہ چھ پاگل گو مت -

(۹۹۷)

کھر ہندی چھا گر کھسان :-

اکیس موٹولی زمانہ ہندی اولاد چھا بڈی مہینو بنان یا نے بڑیں اوہدن
پیٹھ واثان -

(۹۹۸)

کھر کشن یں :-

سید کھرس کھر کشن پھ یوان تہ سہ پھ پنینو اتھو کھر کشتہ کلس رتھ والان
تہ تشر تلان - سید کاہنہ انسان یا نے پنینہ باپتھ مہبتھ پھ یاد کران تیلہ
پھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۹۹۹)

کھر ژکھ کھسری :-

کھرس سید کھر کشن سینہ کنی جیسر پھ اسان اُمّت سہ پھ بلاوجہ لوکن ستر بہان
ژوپہ - اتھ پھ ونان کھر ژکھ یا کھری سندر کڈو کھن ، کھر جہل کھن -

(۱۰۰۰)

کھسری پاجامس ژنگ ژھسری :-

کالٹہ بندس جگرٹس مثر خواہ مخواہ دخل دین تہ پین پان پریشان کرنا -

(۱۰۰۱)

کُھنڈ ھار نہ لوَن :-

بروہنہ کالہ اُسہ روپیو بدلہ ھارِ یوان استمال کرنہ کُھنڈ ھار گہ فُنہ مَنڑ ھار
 بیتہ نہ کاہنہ قیمتہ پٹہ - سیدہ کاہنہ انسان یا کاہنہ چنہ بکل فو فوول اُسہ
 تہ بیتہ نہ کاہنہ توبی اُسہ تمہ پٹہ یہ کتہ یوان ونہ نہ -

(۱۰۰۲)

کھپرہن پھب دون :-

پھب دونہ نہ وقتہ پٹہ ژھوڑ سہی تانتر کُرس ٹاس لاینہ یوان کھپرہ پٹہ
 پھب دونہ گوو کلس پٹہ ژھوڑ ٹاس والن - مطلب گوو دشمنس سخ
 سزادین

(۱۰۰۳)

کتہ کو متہ گرھن :-

کنہ کتہ ناکار مطلب نیرن -

(۱۰۰۴)

کھو چو رنگہ تر لٹوئج لُج والہ بر :-
 اکر کُر زور زار تہ کھون یون - بیاکھ بے قصور لوگ بلو زالس تہ بوگن
 سزا - بیہ تیرھ کتھ گزھ تیلہ چھ یہ محاورہ یوان ونہ نہ -

(۱۰۰۵)

کھونڈی لدس کھونڈیتے :-
 بیہ کالہ کھونت گیتھ کھوس چھو کہ لگہ تمس چھ بیہ تہ کھونت لگان -
 گوہ مصیبتہ لدس چھ اکہ پتہ بیاکھ مصیبتہ یوان -

(۱۰۰۶)

کھینون ناکھ و تھرن گاسا شے ہیو خاصانہ کاہنہ :-
 گرس نثر چھ میلان کھینون کیت ناکھ تہ لیتر بدلہ گاسہ مگر اتھ ہیشی
 چھ نہ کاہنہ جائے آرام دیہہ باسان -

(۱۰۰۷)

کھینون پلاوا اتھ پھلن گرمت :-
 پتھ کالہ اُسو ونان ز شرس گزھ سپٹا جان کھین جن دین مگر ناکارگی لیتہ دور

تھو نہ باپتہ گزھیس سزا دین۔

(۱۰۰۸)

کئی ہٹ پھنہ دانس تہ دزان :-

کُن انسان پھنہ کاٹھہ کام ہیکان جان پائھو انجام دتھ پھنہ پائھو نہ دانس مٹھ
کئی ہچہ تپتر رہہ پھہ بیوان یہ سٹہ تار پھہ پیر لیجہ گرکھ سیرہ ہے۔ اوے
پھہ ونان ز اکھ تہ اکھ گوو کاہ۔

(۱۰۰۹)

کتر لو بلہ بھہ آس :-

میشر ہند کھو نہ پھہ تیوت کمزور آسان زہ اگر سہ پھہ پیرہ نہ پھہ پھہ پھہ
گرٹھان۔ پیرہ کاٹھہ انسان جسمہ کئی سپٹا کمزور آسہ تس متلق پھہ یہ
لیوان ونہ نہ۔

گ

(۱۰۱۰)

گیون زانن ساری تال زانہ خال کاهنہ :-
 ساری ڇھ ہکان گیونہ مگر سوہ تال ڇھ کائنہ خبر آسان -

(۱۰۱۱)

گر ڀڄڻ زانتر گوڏو بر ڀڄڻ هون :-
 زانتر ڀڄ ساری سڀها ڀڄنہ تہ قدر کران مگر یس گر ڀڄڻ زانتر آسہ
 نئس ڀڄنہ ہو ہو ری کاهنہ ڀڄنہ تہ قدر هوان -

○

(۱۰۱۲)

گرئیکه وِزِ لُونِ شراوُن :-

لُونِ پچھ یوان گوڈ نیچھے سِنسِ شراوِنہ - گرئیکہ وِزِ لُونِ شراوِنہ سِتھی پچھ
گرئیکہ پچھ گرتھان - مطلب گوڈ کابنہ کَامِ مناسبِ وقتہ وقتہ تیر کال کِرڈ -

(۱۰۱۳)

گرئین نہ پلوشان لیز بنہن پلوب :-

بیید نہ گِرس پلوشی نہ گوہی بنس پچھ لایان - بیید نہ زور اورس پلوشہ نہ
مکزورس پچھ ناو پینہی شرارتہ تیلہ پچھ یوان یہ مُحاور دہ نہ -

(۱۰۱۴)

گنہارس گوہ کر نہ :-

داں لاوی یا کاسہ لاوی پچھ یوان دیرس تھوہ تھہ پچھ ونان گوہ نہ - گنہار پچھ
لوکڑ دانہ آسان تھہ کتہ بیید گوہ کر نہ - تھہ گوہ کرڈ گیہ نا مکن نہ فوؤل
کَامِ کرڈ -

(۱۰۱۵)

گرهن لاگله نال ته خر گيه پډر واري واري :-
 نال چه لاگان گرن خرن نه کينه - قابل النان بلا وکھ ينامه رشنه خاطر -
 ناقابل ته دور يمينه ز سون کيا کوزو :-

(۱۰۱۶)

گر نه گيه ته گر گر سندر ناله نور :-
 پنجو چه زينه قشتر هارينه کشر، سيمو ساڙي گر سينک چه نه کاهنه امکان
 نه ناله نور سيمولس کيت ملو به چه محض سيمو قوتي -

(۱۰۱۷)

گر بډر ميون ته واپه کهييه پون :-
 اگر کالنه سندر شربا که ربه ته رچه شرو ولس ملس چه يقين ز به واته
 افرته نش سه چه ونان ز غذا کهييه اُسندر مگر شر چه بډران ميون -

(۱۰۱۸)

گيو کهيوا په چا گردن مو طان :-
 گيو بيده کهيو کينشس و قش سه گزده، نيم اډ چه ممکن ز گردن مو له -

مطلب چھ کَام شَوُرُو کران کرانے چھ نہ تیک نتجہ نیران اتھ چھ کیشہ وڌ
لکان -

(۱۰۱۹)

گلکراین نہ رُوڌ تہ طائسرائین نہ دود :-
سیلہ زیادہ گلکرایہ گرھن تہ تیلہ چھ رُوڌ کم بیوان - یوہ سہ گا و زیادہ مانگہ
مانگ آسہ کران سو چھ کم دود دوان یس انسان زیادہ کرکہ دیہ تخت چھ
زور کمو آسان -

(۱۰۲۰)

گہو ما گہو کھیوم برابر نثر یا انگن چھ زھوٹ :-
سیلہ نہ کائہ کَام تگہ کائہ سہ چھ تیلہ ہستہ بیوان تہ بہانہ ونان - مطلب
چھ بہانہ بازی کرد -

(۱۰۲۱)

گرٹس حقوون پوڈ پھر تہ :-
گرٹ وڈ حقو گرٹس پوڈ پھر تہ ڈراو، گرٹ رُوڌ پکان تہ پھل ترووس
نہ کائہ - سیلہ کائہ انسان کَام حقو شَوُرُو کر تہ پتہ واتہ نہ تہ تیلہ
چھ یہ کتہ یوان ونہنہ -

○

(۱۰۲۲)

گرِ گوٹ تہ مشیدِ ژونگ :-

گرس منر آسہ کائہ اینہ گوٹ مگر مشید منر تھو ژونگ یوہے گوو باژن اینا
تہ بلہ تلہن پوڑا -

(۱۰۲۳)

گوڈ زاو بہ تہ ماج ادر اوبب ووه پائشہ دب گوو
تہ زاو بُدی بب :-

سیلہ زن شری پینہ نہ کھوتہ مالس، مابہ تہ بزرگن چھ کم عقل تہ نہ زان
واک مانان تیلہ جھ طنہر پائشہ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۱۰۲۴)

گرس مال تہ ژور ہیٹہ پتی کز :-

گرس چھس کائہ منگن مگر ژور پھن پتی کز ژور قومت کائہ چہنر کائہ نش
آسہ حاصل کرنک غرض تہ مگر یہ خائش حقوہ کھیٹہ متس نش - مطلب
رٹنس آسہ مال مگر ناو تھنر -

○

(۱۰۲۵)

گام گو و خام تہ شہر گو و بہار :-
 گامس منتر چھنہ کنہ پیچ سہولیتہ مویسر آسان - ہمارس منتر
 چھہ پرتھہ کاہنہ پیسر آسانی سان ہیکان حامل سیدتھہ

(۱۰۲۶)

گاننہ مھول والی :-
 گاننہ اول چھہ بڑن کلہن تہرس پیٹھہ آسان توت وانن چھہ
 مثل - گاننہ کتہ دیس بینہ نس مھولس اتھہ لاگنہ - سو کرہس دگر دی
 دی اڑ مور گاننہ مھول والی گو و سہٹھا مشکل گام کرہ -

(۱۰۲۷)

گوثرہن وردین :-
 کاہنہ کامیابی گرہتھہ پیسر شان حاوڑ - گوثرہ چھہ یوان بہوڈری
 ہسڈ نشانہ مانہ نہ -

(۱۰۲۸)

گامس گر واد کریا :-

یہ ساری لوکھ کُرنِ مناسب زانن تہ چھہ اکس فردس تہ پیسوان کُرن۔
اکھ انسان ہیکہ نہ سار پے سما جس خلاف کھڑا گڑھتھہ -

(۱۰۲۹)

گرٹہ بلج الواری آسہ :-

گرٹہ بلج چھہ گرٹہ وول وار وار لوکن ہن پھل گرٹس تر او تھہ بہان - پتھہ
پاٹھہ چھہ یم یا نے مٹھلی مٹھہ وار وار لوکن یتہ دنی یہ مشر لوان -

(۱۰۳۰)

گر مشرے چھہ گری لول :-

اک پے گر مشر چھہ کیشہ تیتھہ ناکار یا جان سپدان یمیک نہ کاہنہ ازار انسان
آسہ

(۱۰۳۱)

گری والہو گر ہو مؤدے لوٹ ہو رُودے اتھس کی تھہ :-

بییدہ کائتہ سخ مالی نہ تعان گڑھہ تہ پتھہ کُن روزیس نہ کیشہ شیدہ پتھہ
یہ لیوان ونہ نہ -

(۱۰۳۲)

گلہ زہلو گزھنی :-
سُو حالتہ گزھنی مِتہ نہ کائہ جو اے ہیکہ دیتہ -

(۱۰۳۳)

گامہ گنڈ کُرن :-
کُنہ ماملن منتر سورے گام کُنہ فاصلہ کُرن -

(۱۰۳۴)

گہوس نہ کُنہ پاپنہ ریش آسہ :-
دیان پھ کُنہ پاپنہ پھ گہوچ رخ نفرت - سُو پھ اُمکہ مُشکہ سپی دور
زلان - کیشہ لوکھ پھ کنش شامن گہو متھوان متھاتھ تاکہ رالتس اژیکھ نہ کُنہ
پاپسین کنش - سیدہ دون انسان پانہ وائی سخت نفرت آسہ سیدہ پھ یہ
کتھ یوان دہ نہ -

(۱۰۳۵)

گوری گر چھا وورھہ راوان :-
گورس پھ گاؤن نہ وورھین راپھہ کرڈی بُڈ کائم - ٹنہنڈ گر کتہ راو وورھہ

بیٹہ گرس منتری مری لیکھو تہ باڑا اُس تیتہ روز نہ شُرنا خانہ -

(۱۰۳۶)

گر کرن گو و شیشتر و کر ناپنی :-
گر چلاؤن پھ تیتہ مُٹل بیٹہ شیشتر ناپنی پھ -

(۱۰۳۷)

گلو اُس گر کرن توالہ :-
گر رپھن و اُس تہ گر زور کرن و اُس پھ گلو ان و نان - سیدہ تے
گر حقو توالہ سیدہ کس نیس زور - یہ گو زورس پھو پُچ توالہ کر -

(۱۰۳۸)

گر نیرن پالس تام و ایس یں پھنے پالس تام :-
گر نیران پنہ مری مگر و ایس پنچ فر پھ نو دایس - کیا نرو تہ روزیا
وار -

(۱۰۳۹)

گر وند لو گر ساسا بر نیر مآے نہ زاہنہ :-

پُنن گر پھہ سار وپے جالیو کھوتہ آرام دین وول آسان۔ دیان النان
کرہے گرس پتھ ساس گر قور بان مگر امہ منتر نیر مآ نہ زاہنہ۔ یانے تراوس
پھس نہ ووندر لوان -

Home home sweet home there is no place
like home.

(۱۰۴۰)

گراکھ راؤن اتھہ گرھہ نہ راؤن :-

اگر فریدار پینرینہ ٹنگ پھنہ کاہنہ پروا، مگر پُن فن نہ کاری گری گرھہ
نہ راوڑ -

(۱۰۴۱)

گو نثرہ ٹلی اُس :-

تیتھہ پاٹھی اُس بیتھہ پاٹھی نہ وُپھن وائس جہے لگہ۔ چکارس نہ کھن
بیلہ نہ کاہنہ کالٹہ چکارس کھسہ تیلہ چھ بیتھہ پاٹھی آسان -

○

(۱۰۴۲)

گلر زامن دوه آسن :-
سپهالوکت دوه آسن -

(۱۰۴۳)

گلرایه روسته ترهه پینی :-
کته شکه نه انداز روسته کانه ناکهانی مصیبتہ یں -

(۱۰۴۴)

گوری وویو چھا ووتھه مران :-

ووتھه گاوتہ داند چھه گوری سنز دولته - سه کته کرتن دلہ بد دوما - سه
چھه اندری کنی تهنیز ولس کا پنهان آسان - تھے پاٹھو پھنے مول مانج تہ
شرس دلہ وویو کران -

(۱۰۴۵)

گرس گر چھا وامتھه دیوان :-
اکھ گر بیکه نه بیسه گر کر اخراجات پور کر تھه -

(۱۰۴۶)

گوڙيچ کور گيه رانج مٿرے - دويم کور گيه توت کينترها
 تريم کور گيه تالہ مکترے - بھگوانہ چانہ گرتے غسکار -
 گوڙيچ کور گيه خانہ مانج - دويم گيه توتہ قابل برداش - تريم کور بييلہ
 کائشہ زلوي مٿس پھہ باسان زن کلس مکتر پسيني - توتہ دايہ ستر مرضي گرتہ مسجد
 دين -

(۱۰۴۷)

گيو گوڙھ نہ گيو بانہ نہ کينہہ :-
 زمين واد ستر آمدني گرتيم آسني مگر سہ نہ کينہہ - نوشہ ہند ستر گوڙھم
 آسن مگر نوش نہ کينہہ -

(۱۰۴۸)

گاوپرسي :-
 گاوپريلہ پرسی نہ مالکس چھ سہا آمدني بران بييلہ کائشہ لفع و اجينو کام
 بھقہ پسيہ تيلہ چھ و نان زمٿس پيا يہ گاوپرسي -

○

(۱۰۴۹)

گاو ژرُس پیٹھ پر ستری :-

گاو آسہ دود دیوان تہ سوکتہ پڑیہ گوہ اکھ کالم ختم کرنہ برو پٹھے بیاکھ
کالم شروع گز پھنی - جلد بازی کرنہ - وو تبشلی لاگن -

(۱۰۵۰)

گاسہ نار ستری چھا گر وشنان :-

کم آمدنی ستری پھنیہ گر کر اخراجات یوڑ سپدان -

(۱۰۵۱)

گرُس کھستہ بیچن :-

اکھ پٹہ بیچان تہ بیہ پھس تہہ - بیچان بیچان تہ پھنہ پالن برابر کالہ
مانان -

(۱۰۵۲)

گوہ بر کھوہ آ ستری :-

زنانہ ہند بیہ رنگہ آسن -

○

(۱۰۵۳)

گرېږ وول ژول پهل پھول هېته :-
 گرېږ واکس تراویدو پهل پیهنه بایته سُه ژول پهل پھول هېته - مطلب مول
 موثر راوَن -

(۱۰۵۴)

گاڼلی وُچین زړو نه زنگ :-
 کانه کَام شوړو کرڼه وِږ ټپه گاڼلی وُچیان ز لَوکه کیا ټپه اته متلق و نان
 نه بېته کس کو سُه چا اقبال مندکڼه شکس لد -

(۱۰۵۵)

گوڼه کھوټه گوڼه دوش گرهن :-
 کانه کرږ کَام مانو کالنه غرپس گزار کرڼه بایته دپه کینه ماته سُه لاگنه
 به گرس ته انه هتیار لوکن مارڼه بایته - جان انسانه شتر ژر کابیه هشد
 ذراو خراب نتیجه هُپه گووگوڼه دوش سپدن -

(۱۰۵۶)

گرکبه وڼن بان لُون پین :-

کَنِه گرس آسِه کھاندر یا بیسِه کَنِه بِلِ دووہِ مَوْبِب وُرِ پِچھٹ بَانِ گِرْکَان
 تہ اٹھ مَنرِ پِیہ اچانک کائہنہ بد بئر و اُتھ یا کائہنہ گر بک بَاڈ گِرھ
 مَرِھ۔ وُرِ پِچھ یوان تھیتہ کرنہ تہ دِیان پِچھ زِ گر کِر وِہن بَانِ سِو کھ نون۔

(۱۰۵۷)

گر کَرَن گوو اِرِ یُن :-
 گر چلاوان چلاوان پِچھ اِنان تنگ یوان -

(۱۰۵۸)

گاو چاوڑی سہل تہ ووژھ رُن مُشکل :-
 گاو چاوڑی پِچھ سہل اِیہ کِز باسان زِ تہ گِرھیس دودِ حائل ووژھ رُن
 پِچھ صرف لِمہ لم کِر تہ حائل نہ کِشہ اِیہ کِز پِچھ مُشکل باسان -

(۱۰۵۹)

گوڑ بَچ لائھ تہ دویم رَحمتہ پِچھ برابر :-
 گوڑ بَچ ناکارِ زَنانہ پِچھ دویمہ جان زَنانہ ہند کھوتہ بہتر اُسان -

(۱۰۶۰)

گر گپن گو به کھیوان گوری کھلیس نوَن دِوان :-
 گر کین چار واین پھ نہ کائنه کھین دِوان تہ لوک ہندن چار واین یم گوری
 کھلیس منتر چھ پھ نوَن کھیوان مطاب سینہ ینن گر کین فاقہ دھتہ لوکن
 کھیوان تہ چاوان -

(۱۰۶۱)

گو بہ گو بہ کتھ کرن :-
 سو پنجنہ لایکھ گاہہ جار پھ کتھ کرن -

(۱۰۶۲)

گلر کن آسہ :-
 دیان پھ گلر پھ سپٹا لوڑ آواز بوزان - یس انسان سپٹا لوڑ آواز بوز
 تس پھ ونان ز آس پھ گلر کن -

(۱۰۶۳)

گر گر تہ نخاس مول :-
 اصل پینرنہ ناو نے بلو کہ تمہ کس مو موئی حصس مول کرن یاتے گر نہ گنی

۱. تیندیس زینس مول کرن -

(۱۰۶۴)

گجہ سور کوڑم پیجہ سور لوڈم سور بنہ ترووم لالہ ورنووم
دودہ دام پووم شتھے سووم -
کاہنہ زانہ یھے اکھ کام کرٹھ تیتھ پٹھ ونان زن تہ ہتھ کامہ کورمت
پٹھ - زانہ تروو سور بنہ سور تہ شر پوون دود وھتھو کتھ پٹھ پٹھ یہ
کتھ ریتھ راوان -

(۱۰۶۵)

گندپسن بگا کرن :-
لپہ پٹھ اکھ مھولی سبزی اگر تم خراب آسن گانتر تہ بگا کرن ستری کایہ بنہ
متن - بیلیہ کائٹھ ناکار انسان شیر ناکارگی پھیاونہ باپتھ کیتھ ونوسہ گوڈ
گندپسن بگا کرن مطلب نقس بلور ورن کرن :-

(۱۰۶۶)

گراہ صاوتم لرا تراوس :-

سید کاهنه کائنه هُندر گر اتره تته نرنک ناوبه سیه نه سیدله پته به
کته یوان ونه نه -

(۱۰۶۷)

گهل لاینر :-

گهل گیه لور یوسه میو کلس میو دالنه بایته پته لایان کنه وِزِ ییم امه ستر
میو وسان ته کنه وِزِ نه کینه - کاهنه پته کنه وِزِ پنن مطلب حاصل کرنه بایته
بلر کته دوان داره - به سوخته نه مطلب دراو ته دراو وِرا ونه کینه نه -
تته پته ونا گهل لاینر -

(۱۰۶۸)

گاشو گوش کر :-

کائنه شخص غاموش روزنگ اشار کرن -

(۱۰۶۹)

گر کرنر :-

کاهنه قوبو هس انچه لت پنی کام سینه پنه مرضی مطابق گر پندی پاهو لاکم
دنه بکه ناون -

(۱۰۴۰)

گدا گرس گر کتہ بیتہ شام سپدر لس :-
 بیچن وول پھ گر گر بیچان - یوت شام و قس واتہ شتی پھ کُنہ جایہ
 آرام کران نہ سے پھ لس گر بنان -

(۱۰۴۱)

گنے نثرہ نہ گنے نثرہ ز اوج تے لو پینس اڑھ :-
 ہند کتن وابنہ پھ تے ونان - گنے بناونہ بابھ پھ موٹ پن یوان
 کتنہ بیھ کم وقت پھ لگان - ز اوئل پن کتن پھ یتر کال لگان - یمر
 موٹ پن کوٹ گنے بیو کپر بنوون نہ تروون نادر - یمر ز اوئل کوٹ لس
 لوگ وق زیادہ تے و قس پھ بنیوس نہ پلو تہ پیوس لو پینس مٹراژن -
 ز اوچار اٹھانڈ نہ کتر پھ کامہ تیوت وق لگان - ز حاصل پھس نہ یوان
 کیہنہ -

(۱۰۴۲)

گاو نہ دیوان و وڑھ نہ پوان :-
 دہ وول پھ نہ دلس تیار تہ حاجتہ مندر نہ وول دپان مے پھ نہ
 ضرور تھ -

(۱۰۴۳)

گر نہ کھیوان زب سید نہ پیس تیلہ کھینہ پائے رب -
 گر چھنے زب کھیوان یس لٹ کیت جان غذا چھ سید نہ دِ موس بو چھ لگس
 تہ رب کھینس پہ چھ گر تھ مجبور -

(۱۰۴۴)

گو گجہ گول اُس :-
 کائنه ہند ناموش مزاج اُس زن پھس گو گجہ گلے منتر برتھ تہ اُس پھنے
 منتران -

(۱۰۴۵)

گاؤ نیاے بو زن ساری تہ دائرہ نیاے نہ کاہنہ :-
 تہ دپتہ گوو مرد ہند چھ نہ کاہنہ بو زن مگر زانہ ہند وٹن چھ دہرس کھان تہ تھہ
 کن چھ ساری کن تھوان -

(۱۰۴۶)

گرتھ ھاوون ونا پین کینہ بوڑ تھنر :-
 میں کائنات پینر مصیبت باووسہ باو توڑ پینر زیادہ پہان تیلہ چھ
 یہ کتھ وناں -

(۱۰۴۷)

گرتہ ناکھ پرتہ ناکھ ناحقے پانہ گری دڑاکھ :-
 بیلہ تیر پرتھ تہ تی کھین پیلہ تہ گرس مٹنر آسہ تیلہ چھ یہ کتھ یوان
 وناونہ -

ل

(۱۰۷۸)

لُچھ و سیا پوس مکینہ بنہ دوس :-
 زوہ ہندس ٹھولس چھ لچھ و نان یٹھ پٹھو نہ تھہ مُدہ و سہ تھہ پٹھو بنہ نہ
 مکینہ انسان پوز دوس -

(۱۰۷۹)

لیکھ چھا تھو کہ لار تھہ گر تھہ :-
 لیکھ چھنہ تھو کہ بیش یوسہ بلون لار - لیکھ کرون و ارس چھ پینہ زبان گند
 گرنان بوژن و ارس چھنہ نیک کاہنہ خطا کسان -

(۱۰۸۰)

لو تہ کھوتہ لو ت گود نہ وورے :-

ییلہ نہ کھورن کاہنہ کھوربانے لوگ تہ ستیلہ پھینہ کاہنہ بارے - ییلہ نہ
کاہنہ ذمہ واری، بھر تہ ستیلہ پھہ انسان لو ت روزان - کاہنہ بیریشانی پھس نہ
روزان -

(۱۰۸۱)

لور پیٹھی سر پیہ تارن :-

بے خبری منتر دوکھ دین - سر پیہ مارنہ یا پھتہ اینہ کاہنہ لور تہ تھی لور پیٹھی تارن
سر پیہ - گود دوکھ دیتھ دیر نہ دشمن بندس اتھ منتر -

(۱۰۸۲)

لیمبہ منتر پیمپوش پھولن :-

دریا ویا سر کس تہ کس تل یوسہ ڈتج رب پھہ آسان تھتھ پھہ لیمبہ ونان -
تھی منتر پھہ پیمپوش کل کھان نہ پیمپوش پھولان - ییلہ کینہ کمزور تہ وسیتھ
خاندانہ منتر کاہنہ سہٹھا ترقی کر تھہ بوڈ عالم نیر یا بڈس عوڈس پھہ
واتہ تیلہ پھہ ونان نہ یہ ڈراو لیمبہ منتر پیمپوش -

○

(۱۰۸۳)

لوکھ ویہوڑ کھوڑن جان :-
 انساں پیرمہ کامہ نشہ پریمیز کُن یہ ستر لوکھ تمس مُلق ناکار ون :-

(۱۰۸۴)

لوسہ وُن افتاب آسُن :-
 کاہنہ بجرس منر آسُن سیلہ زندگی ہندی کیہ دودھ آسُن باقی -

(۱۰۸۵)

مکھی مودہ لو شو دایو ہمسایہ وندیو گرو :-
 یہ پھہ سبھا نو د غرض تہ تنگ نظر انساں مُلق یوان ونہ نہ، تمس پھنہ لوکن
 ہینر کاہنہ ہمدردی تہ ہماین ہند کاہنہ موجبہ آسان -

(۱۰۸۶)

لولہ روستہ نالہ ہتر :-
 اُنڈری کئی آسِس نہ ماے تہ نہ لول ہتری کئی کر نالہ ہتر زن تہ لول پھس
 اُمّت -

(۱۰۸۷)

للہ کھول کرن :-
پوڑ پاٹھی استمال کرن -

(۱۰۸۸)

لار لار آسہی :-
سپٹھا جلدی کرڈی، اوپر یور دو کرڈی، زنتہ بیتہ آسہ کاتھہ لاران -

(۱۰۸۹)

لپشہ پاشہ کرڈی :-
کائشہ ہیشتر زندگی ہندس پرمٹہ کئیہ پہلو ہس پیٹھ غور کرٹھ ٹسند پرمٹھ کاتھہ
راز نون کرن -

(۱۰۹۰)

لاری کئی لوہور گزھن :-
لار چھ گاندربس نزدیک گام، لوہور وتری لپشہ چھ سہ سپٹھا دور یہ گوو کئیہ
بایہ گزھنہ باچھ سپٹھا دور وٹھ اختیار کرڈی -

(۱۰۹۱)

لوکہ ہینئر گاؤ دھرمس دینر :-
لوکہ ہیندوے مال خارا تھ کرن -

(۱۰۹۲)

لال شناپے زانہ لالین ہشد قدر :-
میس انسان لال پرزناوینچ زان آسہ سے ونر زامیک قسمتہ کیا پھہ - لیس
نہ اینچ شناختہ آسہ نش نش پھہ سہ کینہ پھول -

(۱۰۹۳)

لانگن ہشد بوڑ پھہ بیکلس پیٹھ :-
بیکل پھہ زیوٹھ تہ دور کوٹ آسان یس پش بناونہ خاطر مکالس اوڑ یور پھہ
لاگنہ یوان پتھ کن لاگیتھ پھہ لانگہ یوان تھونہ - سہ پھہ تہشد بوڑ ژالان - مطلب
پھہ زگرین ہشد بوڑ پھہ خانہ دارس پیٹھ آسان -

(۱۰۹۴)

لبہ تالپس تھون :-
کاہنہ انسان الگ پاتھو تھون پتھ نہ تہندس اتھ منتر کینہ روز -

(۱۰۹۵)

لوکې چار گوډ بښې نار :-
لوکې چارس منږ په انسانس مزا بس منږ بوش ته گرمی آسان -

(۱۰۹۶)

لوکې هڼد کشته نيمه نوڼ پان لوکې هڼد رښته نيمه
پوټر پان -

لوکې هڼد سیر يا هېب کتو سې نين لوکې ته بناوټس پانس کيټر پلو ته کتن وول
روږ پانې نيمه نوڼ، نيټه پاڅي بښې هڼد شر رښون ته سې گنده اڅر کار مالس
ما به نش ته رښون وول روږ بښې شر وړاځ -

(۱۰۹۷)

لڅه ته ژور ته کچه ته ژور :-

ليس لڅه رو پيم نيمه ژور سې ته چم ژور ته لیس کالنه هڼد کاسه نيمه ژور تس
ته چم ژور ونان - گمناه چم گمناه لوکې آسني يا بوډ -

(۱۰۹۸)

لہر گشنہ راو نہ تھوَن :-
 کاہنہ انسان تھہ جایہ پیچھ تھوَن بیتہ نہ ٹٹس کاہنہ نہ کام آسہ یاتے
 سہ بلو اور تھوَن -

(۱۰۹۹)

لوئچہ نہ لمَن :-
 کاہنہ بکل تراوتھہ ژھنن ٹٹس نہ پلوس تہ تھف کرلے - لوئچہ نہ لمَن -

(۱۱۰۰)

لارک دار تہ دارک لار لگن :-
 سیدہ لوکھ کُنہ جایہ پیچھ ژلٹہ بیٹون بیٹون جاین دؤر دؤر روز نہ لگن
 تیلہ پھ یہ یوان ونہ نہ -

(۱۱۰۱)

لوگ نتہ ہوگ اوپوت پھیرتھ :-
 سیدہ کاہنہ ناکام گزہ کُنہ جایہ پیچھ بیہ واپس تیلہ پھ یہ کتھ ٹٹس
 یوان ونہ نہ -

(۱۱۰۲)

لوکہ موٽ ڪو آڻي ڪوٺ :-

لکھ ڇھ بے بنياد الزام وِھتہ بيتين بدنام ڪران ، فوفول پايہ ووتر تہ
طفنہ زني ڪران -

(۱۱۰۳)

لينجہ مشر تر تہ گجہ مشر تر آسہي :-

يہ آسہ ڀتہ ڪالہ زمانہ ڀينہ باڀتہ آهي منگان ز اسہ ڪوڙھ ڀرتہ وِزِ دالس
ريہ آسہي ڇلان تہ آسہ ڪوڙھ ڀرتہ وِزِ تھتہ ڀيڻہ باڻہ لاکھ زمان روزِ ز -
مطلب سائس گرس ڪوڙھ ہميشہ ڪھن جن ڇلان روزن -

(۱۱۰۴)

لا نثرھ حميد ڪرن :-

لا نثرھ ڇھ يوان کم جرھتہ تہ کمزور مانہ نہ - يس حميد ڪاھنہ ڪاٺيہ کم جرھتہ تہ
ڪمزوري ستر ڪر تہ وِزِ ڇھ يہ ڪھتہ يوان ونہ نہ -

(۱۱۰۵)

لوٹ نہ آسپس تہ لڑھل گنڈلس :-
اگر نہ کینہہ تخمیر اسپس تو تہ حقولس کینہہ نہ کینہہ تو ہمتہ کھارہتہ -

(۱۱۰۶)

لاٹ لاٹ دستار والن :-
کاہنہ انسان بے یرمہ کرن -

(۱۱۰۷)

لحافظ چھہ دون اچھن :-
انسان وچھتہ چھہ تس یرمہ تہ احترام کران وچھنہ ورآے نہ کینہہ :-

(۱۱۰۸)

لوک کمی لاسو و تہ بڈ کمی مور :-
بڈس مارن دول تہ لو کیس رھن دول چھہ اکھ نو دا -

(۱۱۰۹)

لولہ رگہ مُثر نہ ینہ :-
یینہ کاٹنہ کاٹنہ لول تہ ماے باو تیلہ چھہ ونان زلس آہ لولہ رگہ مُثر نہ -

(۱۱۰)

لَائِسْ کَس پُوش :-
پنہ نس قمتس کمو ہیوک از نام مُقابلہ کر تھ -

(۱۱۱)

لتن ہُندماز وتن لارُن :-
گنہ جایہ گنہ کامہ خاطر تہتر لہ لہ کرنہ بھتہ تلہ بتر گنہہ ین -

(۱۱۲)

لوہ کچہ آسم ہش تہ زام بُد تھ گیم نوش تہ کور :-
ہوئی مشر چھ زنانہ آس ہش تہ زام یمہ تھس پنہ مرفی چھ کامہ کرناوان -
بییدہ بُد گزہ تہ بھس نوش تہ کور آسان، تہنری مرفی پچھ تھس پکن پیوان -

(۱۱۳)

لیج تہ ژورے تہ گج تہ ژورے :-
بھتہ جایہ نہ کاہنہ بیماندار آسیہ تھہ جایہ تعلق چھ یہ کھتہ یوان ورتاوانہ -

(۱۱۱۳)

لوژ لہقہ آہنی -
کم کام آہنی -

(۱۱۱۵)

لار کھیون شہجار - آر کھیون زن پتہ نار - نیچو زیون شوہر
دار کور زینی تبردار :-
نیچو زینہ ستری پھ یوان شہجار یانے آرام پتہ خوشی پتہ کور زینہ ستری پھ
بڑان پریشانی -

(۱۱۱۶)

لوکہ چارس گاڑ مار پتہ :-
ہوئی مشر ناکار کامہ کرنہ -

(۱۱۱۷)

لین گاش یں :-
سٹھائر کالی کاہنہ خوشی حامل سپدی - بیتہ گرس نہ شراسیہ تھہ شراپا سپدن -

(۱۱۱۸)

لچھ رنگہ وچھ ژینٹن :-
 بیہ سندن خوش یں لچھ قسیمہ دلس ٹشتر ترقی وچھتہ دوکھ سپرن۔

(۱۱۱۹)

لوسہ پوولونہ تہ ڈمبی اُتھی لوہن :-
 لوسہ زناہ پیرمہ تس چھ لوس وناں - لوسہ کوڑ لون چھتہ گڈاہ - مگر لیس
 شُر زاس تھی دلس پتہ سہٹا آرام -

(۱۱۲۰)

لوکہ ویہوژ لول برن :-
 لوکہ ہنید توفہ کائتہ اپڑے لول داؤن -

(۱۱۲۱)

لچھ ترگن اے آسن :-
 ترے لچھ دری دوبر آہنی یہ اُبی چھ ماہیہ پنہ پنہن شُرین کران -

○

(۱۱۲۲)

لورِ دستار آسن :-

یہ چھتس مردس مُتلق ایوان ونہ نہ میس نہ کاہنہ کَام کر پنج ملاہیت
آسہ یوہیہ عام مرد کر تھہ ہیکن۔

(۱۱۲۳)

لترج ٹلگنی :-

کَنہ گرس سار بنے باژن ہشد مرن :-

(۱۱۲۴)

لترجہ گزھن :-

بے یزت گزھن، کاہنہ قدر نہ روزن -

(۱۱۲۵)

لینو لور ٹینو طاس - خانہ دارس روہیہ ساس :-

ہتھہ کالہ بییدہ شری کاہنہ نیاز کرنہ باہتھہ گر گر اُسی پاکنہ سوہران تھو اُسی انگس
منتر اثر تھہ ہیہ کر کھ لایان۔ بانے ظلمیچ لور فٹ تہ خانہ دارس سوزہ قدر تھہ ہٹھا

روہیہ -

۱۱۲۶

لٹر کھارنی :-
 اُنیز الزام کھارنی -

م

(۱۱۲۷)

مورد مالس خورد بوردم گری وویارو ہو :-
 سیدہ کاہنہ لاوارث میر لوکھ چھ یوان تہ ٹھنڈس جادادس لوٹھ کران -

(۱۱۲۸)

مونڈے طالے آسہ ہے روئے کیا ز میر ہیس :-
 اگر مونڈر بد قسمتہ آسہ ہے نہ ٹس کیا ز میر ہے روئے -

(۱۱۲۹)

ماج ووه پون چھم نہ کاهنہ پوتر و تہ پیچھہ بیہہ :-
 ییلہ کاهنہ و تہ پیچھہ بہتہ لوکن تنگ کرتہ لوکھ دلس بردما پانے -

(۱۱۳۰)

ماجہ ماسہ کور کس کاسہ :-
 ییلہ ماج تہ آسہ پریشان تہ ماس تہ کور کیتہ پامھو روز نوش پامھو سو
 تہ گزہ قومدری پریشان -

(۱۱۳۱)

ماز وین مہنویں نہ ترامہ وین پائسن چھ شرف :-
 یس پائسہ روس انسان آسہ تس چھنہ کاهنہ قدر کران - یس پائسہ آسن تس
 چھہ بوان قدر کرنہ -

(۱۱۳۲)

موغل دلپتہ گزہ فارسی پھورن :-
 مایس بروہنہ کینہ گزہ کتہ ہیکن کرہ - تہ مڈن بروہنہ کینہ ہیکنہ کاهنہ تہ
 بولتہ -

(۱۱۳۲)

میونڈ گوس پتر تہ ائہہ پھس اُر :-
 کھیوان یوان پھ جان پا کھی مگر دیان دود پھم تہ ائہہ ائہہ پھ کران -
 سیلہ کاہنہ یہ کر تیلہ پھ لس مُتلق یہ یوان ونہ نہ -

(۱۱۳۳)

متھوانے یہ لو شاسو تہ درایہ مٹرے :-
 سیلہ کاہنہ متھن مٹر روز سہ تہ پھ مو تے بنان -

(۱۱۳۵)

میون گو ویون یوان گو و ہینہ ہینہ :-
 میانس پینرس پھٹ پھے ژے یوڑ یختیار، مگر ییلہ بر ژے پینر منگے ژ
 زن نہ یوزا نے پھکھ کران پھ ہم اوڑ ہینہ ہینہ -

(۱۱۳۶)

مولن دروت تہ پترن سگ -
 سگ پھ دہ یوان مولن تھن اسیہ کاہنہ ژ مان تہ حاوہ با پھتھ اسیہ پترن دوان

سگ میگو نہ کائنه فایدہ چھ - تہ گوو مطلب نہ کائنه آسہ کائنه نیبری ہمدردی
 حاوان تہ اندری کتو آسہ تیس مول ژٹان تہ ختم کر پچ کوشش کران -

(۱۱۳۷)

موقدس پتہ نے فوق قدم آسہ ہے گامس تلہ
 ہے شامس تام :-

اگر نہ لبردارس حاکم ہند خوف آسہ ہے سہ کر ہے تیہ ظلم بیہ سوری
 گام شام تا ہے ختم گزیدہ ہے -

(۱۱۳۸)

ما جے ژر تھوم کانگر پھلکتہ بہ یحیے دوستس دوہ ٹھوکتہ
 ما ج پھلکتہ کانگر نہ نیچو سیہ دوستس بھٹہ حادہ تہ دوہ کھارہ واپس
 تہ کر ووشنیر - یہ گوو کار خانس یا دفترس پہلہ گزیدہ گام کار کرنے جلد
 واپس یں -

(۱۱۳۹)

ما ج کرن کوری کوری کور کرن رائہ رائہ :-
 ما ج پھ آسان کور ہند لول تہ مے مگر کور پھ آسان پنے بس رڈ سڈ لول -

(۱۱۵۰)

منزلیک چھا منزلی روزن :-

منزلیں منز چھ شر آسان سہ پھینہ ہمیشہ منزلیں منزلی روزان سہ تھہ بران
ہوان گزہان تہ دذ یہک کاروبار کران -

(۱۱۵۱)

موت لاگتھ سالہ بتہ کھیتون :-

کاہنہ چالاک انسان چھ سال کھینہ باپتھ موت لاگان گوہین مطاب حاصل
کرنہ باپتھ مثر تشر کران -

(۱۱۵۲)

مفتک شراب چھ قافیو پومت :-

قافیس چھ وچھن آسان زکاہنہ ماچیسہ شراب مگر اگر تیس مفت پیدہ سہ
چیسہ پانہ تہ۔ سینیہ کالئہ کاہنہ چہر مفتہ دمو سہ پھینہ وچھان زیہ چھا
جائز کینہ ناجائز بلکہ چھ تھوہ کریتھ رٹان -

()

(۱۱۴۳)

ماس مائج پو پھ مائج آئیر پھ پنہ مائج :-
 ماس تہ پھ مائجی تہ پو پھ تہ - مگر یو سہ دروتہ ماسے پنہ مایہ پھ سوکتہ
 آسہ عن -

(۱۱۴۴)

منتر اخس کچھ انن :-
 ودنس کھارن، مجبور کرن - یہ گو و کاہنہ شیقہ بے بس کرن یقہ نہ تس کاہنہ
 وار یا چار روز -

(۱۱۴۵)

مُجہ پھٹری ملہ وری :-
 وری آس مج مگر ورن مجہ پتر یقہ نہ کاہنہ قمتہ پھ - مطلب یہ حق کاہنہ
 آسہ تہ نہ تس دین - بلکہ نہ دلس برابر کیتہ دین -

(۱۱۴۶)

منٹنہ لیجہ پانزو گزھن :-
 یقہ بالنس منٹ یاتے دود کلو واتر تھ پانزو یاتے ترے کلو تراویہ ستری
 پھ سہ بانہ پھٹس یوان - تیتھ پائٹھ پھ سہ انسان پھٹس یوان یاتے سٹھا

تکبرُ ٻھس کھان یس پترن کھوتہ زیادِ دولتہ بنہ :-

(۱۱۴۷)

مول بیچن نیچوس ناو مُراد بیگ :-
نیچو ٻھہ لوڙ مُہنوتہ دولتہ مند مگر مول ٻھس بیچھان وتہ وتہ :-

(۱۱۴۸)

میون آستہ پون گوو منگن بیثوت تہ اشدر گوو :-
چینر اوس میون تہ نیوکتہ تہ سیلہ مونگہ مے لوڙ دیت تھم تہ سورہہ
نتیجہ برابر تہ -

(۱۱۴۹)

ما جہ نہ لچکہ تہ ستارس غلاف :-
ما جہ ٻھس نہ کلس پیٹھ پوڙ مگر ستارس پھن قیمتی غلاف بناو مہر۔ مطاب
گر ٻھس نہ سورتہ ما جہ پوڙ انہ پنج مگر نیہر لوکن شان ناوہہ با پتھ بھن ستارس
غلاف لا جھڑ -

(۱۱۵۰)

مُر بہتہ دَار کھنڈر :-

مُر بہن گو کو چھ مٹر بہن میانہ کو چھ مٹر بہتہ چھ مے دَارِ وال کُران ۔
مطب بے چھن رچان تہ مے چھ ایزا واتناوان ۔

(۱۱۵۱)

مِرِ تھ چھ مرتبہ ہران :-

بیڈہ کاہنہ انسان مِر تندر رشتہ دار تہ ماتم پُرسی کرن دَارِ چھ تندر پرنہ
پیچھو تارلف کران ۔

(۱۱۵۲)

مس گو و مس بانہ لیسر گو و تہ پُے زانہ :-

پُے کاہنہ مَصیبتہ مینہ لُسر چھ غنہ کہ تکلفک احساس سدان ۔ بیس کیا چھ
پچ خیر

(۱۱۵۳)

منگن گو و مرن :-

کائٹہ کاہنہ چہنر منگنہ سرتی چھ منگن دَارِ سندر تھ میشر مٹر مہلان سہ چھ تس مرن
برابر باسان ۔

(۱۱۵۴)

ماڃه لُومُھُ ويپه ماڃه نش، ڪامه لُومُھُ ويپه سارن نش۔
 يس شرمه لُومُھُ آسه تس پھنه دوان سو کيڻه ڪام ڪر نه ته سُه پھنه پنه
 ڪام ڪر نه لايه روزان، تمس ڪس ديه بهه ته سُه ڪته ويپه ڪنه جايه۔ يس
 ڪام ڪر نه وول شرمه سُه پھه پرهه ڪنه جايه يرنه سان پيڪان روزمه۔

(۱۱۵۵)

مؤثر ڪاو دود پتون :-
 مالڪ آسه هر ڪهوت زياد شريف ته ڪم زبان نو ڪر آسه سهڻا چالاڪه ڪام
 اسپس نه ڪر ان کيڻه ته مزدوري اسپس پيوان برابر۔ سُه پھه زن مؤثر ڪاو
 دود پتون

(۱۱۵۶)

مورو نرھه مورو نرھه ڪھورن وُچھه رسوا ڪرھه :-
 مورو پھه نو لبورھه پڪه ته تاج آسان مگر پنجه پھس بد صورت آسان۔ سُه
 پيڻه پھه نران ته پڪه پھه واهران ته وڙ پھه زياده سو نذر باسان۔ اگر سُه
 پنجن پنهنجن وُچھه شرمند ڪرھه ته نرڻ مشيس۔ پيڻه ڪاهنه انسان پنهنجن توڻي
 پيڻه آسه نه ويران تمس پرنه ڪامي ته رڻهس پاوڙ ته وڻرڻ مشيس۔

○

(۱۱۵۷)

مونڈ لیش رڈ مانگے کرن :-
گووئیس سہ پیر منگن یس نہ سہ چیرے آسہ -

(۱۱۵۸)

ملس ٹکھ مشید تام :-

ملس پھ زان تہ رسوخ گر پھ مشید تام - ایہ علاوہ زانہ نہ سہ کالٹہ -
بیڈہ کالٹہ اناس سہٹاکم رسوخ تہ زان آسہ تیلہ پھ ٹمس متلق یہ محاورہ
لیوان ورتاؤنہ -

(۱۱۵۹)

منٹر گنڈی منٹر مس کلہ سردارس لٹ گبیہ ناکارس بیچارہ -
دیان ییلہ خانہ داری پھ باژن بتس پھٹھاڈ شیران سو پھ گاڈ کلہ دیوان
خانہ دارس - منٹر میں شرن پھ شیران منٹر گنہ تہ بچارس لو کٹس گو ناکارس
پھ لٹ دیوان

(۱۱۶۰)

منٹر مولس زو اژن :-

منٹر مون گبیہ منٹر پشتر بے جان مورتی یا جوتل - یس انسان گرس منٹر ڈھوپہ دہ بہ کرکھ

نہ کرکام نہ کار نہ آسہ کران مرکھٹ ٹس پھ دیان زن میٹر مونس پھس
زود زامت -

(۱۱۶۱)

ماز چھم پنن پتہ ساز لوکہ ہند :-
بھم بھم پنن مگر پلو یا ز یور بھم لاگتہ لوکہ ہند

(۱۱۶۲)

میترو شہتر ما مودے پنن پتہ خبرے :-
سید کالہ دشمن میر سہ پھ نوش گزھان مگر مشہ پھس گزھان زلس تہ
ما پھ پانہ مرن -

(۱۱۶۳)

مدہ مس چاؤن :-
مدر مدر کتہ کرکھ پنن مطاب حاصل کرن -

(۱۱۶۴)

مس وال بوڑی :-
گوو کلہ پھو آب کھن - یس قرقہ آسہ زیاد کھومت ٹس متلق پھ یوان ونہ

نہ ز قرض منتر پھس مس وال بوڑھیتو -

(۱۱۶۵)

مرثر وانگن کھار کھیٹہ نہ ٹاس کرُن :-
کائٹہ چھ یٹہ برداش کرنک طاقتہ آسان ز ہتھ ٹیچھ کپتہ بوڑھتہ نہ چھ نہ
واد کران -

(۱۱۶۶)

مر ہا تہ گر کس تھون :-
کائٹہ چھ حالاتو کنو تنگ یٹھ ونان ز مر ہا مگر گر کس پالیم شورن باژن
کیا ز بے بیوت پھس تھن آمدنی ہند ڈریہ -

(۱۱۶۷)

مالس ما جہ ہند ہیوت دیت تہ کوڑ ہند ز یو پیوت -
کوڑ ہند مول ما ج دی تن کوڑ سپٹھا داج مگر اگر کوڑ آسہ نہ ز یو ٹھیک
یلنے کلام آسہس تیسر تہ مال ہند ہیوت دیت سورے چھ ضایہ گر شان -

○

(۱۱۶۸)

مُجِبَّہٗ کَہِیۡتۡہٗ سَر دَکُزِہُن :-
کَہِیۡتۡہٗ ہُنْدُ مُنَاسِبِ ثَوَابِ بَوَیۡزِہٖ شَرِیۡمَندِ کُزِہُن ۔

(۱۱۶۹)

مَنگُوۡنِ اے تھُوۡزِہُن مُنۡگَہٗ وَہِیۡ تِلِ تَوِیۡہٗ کِرِ مُنۡگِ مُنۡگِ ۔
یِسِ مُنۡگَہٗ مُنۡگِ کِرِ مُنۡگِ عَادِہٖہٗ اِسِہٗ سَہٗ اَکِرِ تَمۡہٖہٗ جَایِہٖہٗ تھُوۡوُنِ یِیۡتۡہٗ سَوِیۡہٗ مَوِیۡہٗہٗ
اِسِہٗ تَوِیۡہٗ کِرِ سَہٗ مُنۡگَہٗ مُنۡگِ ۔

(۱۱۷۰)

مَوِیۡہٖہٗ یَا دَوِہٖہٗ دَوِہٖہٗ گِرِہِہٖ :-
مَوِیۡہٖہٗ گَوِہٖہٗ اَنَاجِ یِسِ اِکِسِ اِہٖہٗ وَایۡہٖہٗ دَوِہٖہٗ گَوِہٖہٗ دَوِہٖہٗ اِہٖہٗ
مُشَرِیۡہٖہٗہٗ مَطَبِہٖہٗ اَکِرِہٖہٗ رَنۡنِ یَا زِیَاۡدِہٖہٗ دَوِہٖہٗہٗ صَوِیۡرِہٖہٗ مُشَرِیۡہٖہٗہٗ تھُوۡوُۡ دَہٖہٗہٗہٗ
کَآمِ کِرِہٖہٗ ۔

(۱۱۷۱)

مَوِیۡہٖہٗ تَہٗ مَآجِ گَوِہٖہٗ زَا پَہِیۡرِہٖہٗ :-
زَا پَہِیۡرِہٖہٗ گَوِہٖہٗ پَہِیۡرِہٖہٗ یِسِ زَا شَرِیۡسِہٖہٗ لَآگِہٖہٗ ۔ سَہٗ پَہِیۡہٖہٗ دَوِہٖہٗہٗہٗ مُشَرِیۡہٖہٗہٗ

زھوٹ گزھان تہ تراوتھ پیوان ترھنن۔ بیتھ پائھی چھ نہ مول مانج
بڑکال تام پو شان۔

(۱۱۷۲)

مالہ متہ نالہ متری کرئی :-
کائتہ پینر دولتھ حاصل کرینہ خاطر تیس بلو لول تہ ماسے حاوڑی۔

(۱۱۷۳)

مرس ترؤنگ دزن :-
گرس مشر اولاد روزن

(۱۱۷۴)

مس گودوس :-
مس چھ انسان سُند زلیور، مستہ رؤس انسان چھ بد صورتھ باسان۔
یہ چھ زنانن مُتلق اکثر لیوان ونہ نہ۔

۱۱۷۵

ماجہ مالین گوو راجہ مالین
 ماڈ مالین گوو سبہ مالین
 باسے مالین گوو بلو مالین

یوت تام کوڑ مانج آسہ زبہ توت تام چھ تس مالینس مشر پور سخیار
 آسان - مانج مریختھ پھس ماڈ سید وقہ توتہ کم کاسہ سخیار باسان - باین
 ہند وقہ چھ سہ عرف ناوک مالین روزان یانے دزغا دعوا پھس ختم گرٹھان

۱۱۷۶

ملکہ بنہ نہ نہ خنہ بنہ نہ :-
 ملکہ مدینہ واتن چھ سہل مگر مکانش ستو زہن بنہ چھ مشکل -

۱۱۷۷

مڈن ہینر ماجہ نے پرسن شرکین ہندی گر کیختھ پاٹھو
 کھن :-

اگر نہ ماجہ کم عقن زہن دن گاٹو لوکھ کیختھ پاٹھو کھارن بنن گر مطلب گوو ز
 گاٹو چھ کم عقن کام ہیختھ پینر گر کھارن -

(۱۱۷۸)

موت گوئبر یار کیا تہ لوٹھ دھنہ دیار کیا :-
 مٹس نیچوس مقابلہ پھنہ دولس کاہنہ قیمتہ مٹس پیٹھ اگر سارے
 دولتہ فرج تہ گرنہ کاہنہ دھکھ پھنہ مائس مابہ سپدان -

(۱۱۷۹)

مالینن میانن شے ترشہ گاؤ -
 بہ کبھو منگیہ یو مالینو
 واروین میانن سدر کاٹر پلو
 گر گر تھیمہ یو وارو یو -

سدر گوو سمندر - کاٹر گوو، بروہنہ کالہ اسی کشپر مشنر لکھ کتروس بالن مشنر
 تو منک بھلی وڈ تھاوان تھہ اسی جاوید تراوان سہ بیلیہ ژوکہ ہے تہ اسی
 بتس ستری کھیوان یا تریشہ بدلہ یوان - تھہ اسی پر تھہ دوہہ بھلی وڈ تراوان
 تہ تھہ کنز اوس نہ موہ کلانے - توئے اسی اتھ سدر کاٹر پلو ونان - کور زن اس
 مالینن سپھا گاؤ تہ دود مگر تھس پھنہ تھہ پیٹھ کاہنہ یختیار - وارو وس مشنر
 آسیس سدر کاٹر سہ ہیکیہ گر گر چیمہ -

(۱۱۸۰)

متین ہند دُوپ چھہ بلاین تھوپ :-
 نو دا دوست، ہینئر کیتھہ سہتی چھہ بلا یہ دور گر تھان -
 (نگاہے مرد مومین سے بدل جاتی ہیں تقدیریں - اقبال)

(۱۱۸۱)

ماج کرِن شر شر - شر مہ کرِن ماہیہ ماہیہ :-
 ماہیہ اگر نہ شر آسہ سہ چھہ قابل برداش مگر اگر شرَس ماج میر تھینئر آہ وزاری
 تہ تھند پیر تھنیر پھینہ برداش سپدان -

(۱۱۸۲)

مہنہ نے دادے رہ نہ ترووم :-
 دانہ مہنہ نس اُس بروہنہ کالہ زناں سہٹا میٹھنہ بیوان کر تہ - تہ لیتہ بچہ
 خا طر دوین ز نہ رن تہ نہ کھیتون چھہ بہتر - یہ چھہ کالٹہ اکتھ کرن دالس متلق
 یوان ونہ نہ -

(۱۱۸۳)

ماشہ ماریتھ کرن :-
 بیہ ہنر نظر بچاوتھ کیٹھ کرن یا کاتھہ کاتم بے مال یاٹھو کرن :-

(۱۱۸۴)

ماہیہ ہنہ آسن :-
 مانج چھ دیوان شرس لولہ سان ہنہ یہ چھ بے ہنت آسان تہ ہنر دار تہ -
 ییلہ کاتھ بے ہنت میوٹھ روزہ کار حامل سپر تیلہ چھ سہ یہ کتھ ونان -

(۱۱۸۵)

مٹھری فلیس انن کینتھ :-
 یہ چھ کاتھ کم عقلس یوان ونہ نہ زہ سہ اگر کنون تہ مٹھری پھیک قہمتھ بیس نہ -

(۱۱۸۶)

ملک انیتھ کو لہ ترھن :-
 ملک انیتھ کاتھہ چہنر فایہ کرن -

(۱۱۸۷)

موہر گنسر راونہ

کُنِه پهنرس سڄا قسمته ادا کَرَن -

(۱۱۸۸)

مَن سِينِه تَه سودا بنه :-

سِيَلِه دِل نَرَم گَرهيس تَه تيلِه گَرهه لين دين يور - سِيَلِه دِل مانِه
تيلِه ڇَه سودا سپدان -

(۱۱۸۹)

ماڄِه هِنْد دود ياد پاوَن :-

کَالِه تِيَه سزا دين يا تکليف وائاوين يه ستره تيس ماڄ ياد پييه - اِناس
ڇَه مُصِبته وِز ماڄي ياد پيوان -

(۱۱۹۰)

لوڏ مَرَن ڇَه سهل يم بَرادَرَن ڇَه مُشکل :-

کاڙه مَرِ شَران دُيت هس کفن لوگهس تَه وڏو روکھ يارو کُله يه ڇَه آسان - مگر يم
رازس گر وِلَوَد روزَن ڇَه مُشکل، خطر ڇَه روزَن يه موت ما کُهيله تَه بييه پييه يور -

○

(۱۱۹۱)

مندلن نہ مہقن :-
 کائے ہنر کتہ نہ نگرے کھن - تہہ کُن نہ کائے توبہ دین -

(۱۱۹۲)

مونڈ پشیراؤں چھ سہل تہ مونڈ پشیراؤں سخ :-
 اگر زمانہ رُون مرسوہ رچھو چھ سہل مگر اگر مردس زمانہ میر تہ سہ مرد پشیراؤں
 چھ مٹکل

(۱۱۹۳)

ماج پناہ کور زایہ لوکھ آیہ ودنے :-
 بیلیہ کنہ گرس مٹر کور زیو ہمایہ چھ مبارک کرنہ بدلہ اوش تراونہ یوان -

(۱۱۹۴)

موت گوبر چھ مہختہ ہارو ڈیکہ دہر کور چھ زار پارو -
 موت نیچو چھ مہختہ ہارس برابر تہ کور اگر بختہ بڈ تہ آسہ توبہ پھیہ بیس مایہ
 گردن نو مہتہ بیوان روزن بلو کہ برہتہ وز تہندین وارون زار پارے بیوان
 کرن -

(۱۱۹۵)

مولہ بولی پھیرلی :-

سایہ بدین وریں ہشد کائے رسم تہ رواج بدین -

(۱۱۹۶)

مالینچہ کڑی نہ مابہ ستر و آروپہ کڑی ز کراہہ ستر :-
کوہ پز نہ تیختہ یزت تہ لول برن پینہ مابہ یوت زن سٹہ و آروپہ کراہہ
یانے بانہ تھرن واجنہ بر یانے و آروپہ کراہہ مابہ یوت زن سٹہ و آروپہ کراہہ
قدر کرن -

(۱۱۹۷)

منہ کھنہ پینہ ماہ کالس کیا دیر :-

سیلہ نہ کالٹہ پینہ یڈ کھنہ ماہ کالس کیا دیر بیس - من گہ یڈ میٹر و کالٹہ -

(۱۱۹۸)

مپس مزارس تہ پسر پترالس روزن :-

اکھ اکیس لیش سپٹا دور روزن تہ رھنہ گزھن -

(۱۱۹۹)

موقدمہ سانہو ساکھڈ کانہو اسہ نش پرائہو لوکو دُت لو۔
 ہتا مہ کہ دمہ ترے چھے نہ یوان پور پور نہ یس چہر از لوکن لو چھ باسان
 تھہ گوو اسہ یر کال استعمال کران تہ سہ پرائہو اسہ نش

(۱۲۰۰)

مٹہ نکیو لوو بنگہ تہ پٹہ نکین کھوت چرس :-
 کیشہ چھ ونان ز امیک مطب چھ ز اکس جایہ ز پٹہ لوکو دیارہ تہ بیس جایہ
 کھوت لوکن نشہ - یہ تہ پٹہ مطب ز اپر چھ کُتام تہ نشہ چھ کُتام -
 کیشہ چھ ونان ز امیک مطب چھ ز اکس جایہ بنوو لوکو چرس تہ بیسہ جایہ
 ہندین لوکن کھورکھ الزام -

(۱۲۰۱)

مالنہ کران ژکہ ستر واریو کران بئیہ ستر :-
 کوڑ چھ اسان مالنیک ژک تہ چھ کران تہ ژکہ کئی تہ کُتام کار - واریو
 مشر پٹہ اسان واریو باژن ہند توف تہ چھ کران تہ کُتام کار تہ توف
 کئی -

(۱۲۰۲)

مُس کپس و نثر :-
 یس یہ پٹرک واقف آسہ تیس کیا تہ پٹیرچ تفصیل و نثر -

(۱۲۰۳)

متری آب و سن :-
 عام لوکن مشر الہ سوخ یاد سپرن

(۱۲۰۴)

مجھ تہ پٹیر :-
 سخ کنوس اُس - اگر گیوس مشر مجھ گرنہ تہ سو تہ تہ پٹیر -

(۱۲۰۵)

موج و تھین :-
 کالٹہ ہندس مشطس و چھتہ لطف تلن -

(۱۲۰۶)

مواردن دوزمت پائس آس :-

میں نے کائنات میں آسہ سہ تہ پھین پائسہ رٹنس انکار کران - ہیندر
چھ موردس شران کر تھ آس مشر پائسہ تراوان - شاید چھ یہ محاورہ نثر
کئی بار سس امت -

(۱۲۰۷)

مندل مس آس :-

پنہ ذمہ واری نش بے پروا آس

(۱۲۰۸)

ما جہ کھوتہ گزہ کو ر بڑ :-

بڑ فساد کھوتہ گزہ لوکٹ فساد زیادہ خطرناک زانن -

(۱۲۰۹)

مینہر بھقس تہ دستارس شہتر و چہ پازارس :-

سید دوست لہ گزہ سہ پھ و چان بھقس کن ز صحت پھ ساٹھک
دستارس پھ و چان زیرتس ما بھقس کائناتہ فرق گاہنہ دشمن پھین کران

برداشت بھیس کن نظر ترا و ز سہ چہ کھور بالس کن نظر تراوان -

(۱۷۱۰)

میختر و چہان بھیس کن شختر و چہان کو ٹھین کن :-
دوس چہ دوستس بھتہ بھتہ و چہان لولہ سان - دشمن چہ و چہان لس
کو ٹھین کن ز و نہ چھسا کو ٹھین منتر طاقتہ کیثہ نہ -

(۱۷۱۱)

مشرن دود تہ مونہن چھپ یکر مار تھتہ اتھن بھکھ :-
مشر چہ شرس دود دینہ بدلہ لب چھان - یکر مار نہ ستر چھنہ کیثہ حامل حرف
اتھن بھکھ لاران - امہ محاورچ اصل کھتہ چہ بھتہ پاٹھو تہ ونان - زکس
تام زنانہ یوسہ گرس منتر کوزہ اُس، اُس راتھ کیت زور ہتہ پووسہ
پالاکی سان چائے تہ تھتہ منتر دیشنس زاہر تہ زور موؤ - صحن اُس گور
دود ہتہ تہ ہمایہ بزرگس اگر میس یہ شکھ اوس دودہ نس - کوری
مہ تران دود - ٹہنیو چھپ - یو کوری مور تھتہ تھتہ و تھتہ بھکھ - یانے
اگر گور گر اثری تہ مار گرنہی لون

(۱۷۱۲)

مکثر دَن اَتھ یُن :-

مکثر سیدلہ دن لاگو تیلہ چھ سو با اثر ہتھیار بنان - سیدلہ دُشمنس پہچھ
جملہ کرننگ ہتھیار اتھ سیدلہ تیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۱۳)

مے دوپ لوش اُنم اورے نیچو ہیٹھ زچم یورے
مول مائج دیان ز اور اُنم کالٹہ ہنتر کور لوش بناوتھ تہ باثران گزھ
ہریر سوچھ وارلہ وائتھ تمن نیچوس ورغللاوتھ الگ کڑان -

(۱۲۱۴)

مدر میکر از آسہی :-

یس دُون ز ہن اسان اسان ز ہن دیہ گرتھ تس چھ مدر میکر از ونان -

(۱۲۱۵)

مند چھ ہے لائٹھ سہ کھیوان پائٹھ ہیٹھ -

سیدلہ کائٹھ لے شرم انسان کائٹھ ناکار کام کرتھ تہ آسہ نہ لوکن مشر مند پھان
بلو کہ آسہ تمن مشر پائٹھ زڈ ہیٹھ اسان گندان تیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۱۶)

مَدَب سَت تَه گواه چِست :-

دعوا کرن وول چِه ژهوپه کړېته مگر گواه چِه مُتَنِدِر بدله بولان - به چِه
فارسی زباني هُنْد محاوريس کاشتر زباني پاڼه نوډمت چِه -

(۱۲۱۷)

مشيد پيوش اَس :-

مشيد مشريس پيوش اَسِه سُه چِه نماز برن والين تِه رتخه پوان - ليس انسان ټنگ
ټنگ انسان ژر جايه پيښه تِه ايزا وائناولس چِه مشيد پيوش ومان

(۱۲۱۸)

مشره ماز کهيئون :-

حد کھوته زياد پریشان کړه هيمه پته نه مشره ژړې پيښي -

(۱۲۱۹)

ملي موله پسون :-

سپها قيمته دتخه حامل سپدن -

(۱۲۲۰)

مرئس تہ ڈرنے کیا :-

یُس بقمہ دُزیاہس مئسز اوتس پھہ اکہ نتہ اکہ دوہہ مرن، پرنقمہ کالئہ پھہ
موتک دوہہ وپھن۔ لہذا کیا پھہ اتھ کھوژن۔

(۱۲۲۱)

مرنہ بروئٹھے مرن :-

میلہ مصبہ یا موت میہ تیلہ وپھو بروئٹھے جد کھوتہ زیادہ برلشان گزھن
پھہ نہ کھاٹہ جار۔

(۱۲۲۲)

مرئس انن تہ لورس کھیون :-

یہ پھہ لئس خوش قسمتہ کور متلق یوان ونہ نہ لیندہ انتہ پتہ اترقی کران پھہ
دیان امہ اوں ہلمس مئسز تہ بڈس بالنس مئسز کھیون۔

○

ن

نیو مٹس ژوئگ دزن :-

نیو مٹس ژوئگ دزن په کنړه سړه انسان راتنه کیت ته کښته مقومت چیر
 بیګان وچته - به به ش انسان متلق یوان ونه په لیس سپه چالاک
 آسه ته بین هند مال کینس مشترک آسه - پیشه ور ژورس متلق ته به به
 یوان ونه نه -

(۱۲۲۷)

ناو هتود ته لسته زود :-

کانه بود هنیو لیس موشور اسه یوان مانه مگر ژکه آسه نه کینر ش متلق
 به به کته یوان ونه نه -

(۱۲۲۸)

نله رازن پلو :-

رازی نلس ییلد راج تاج پیو دان دین شمس رود پته اکو پلو بدلس سپه
 غریبه هندین پلون متلق به به یوان ونه نه :-

○

(۱۲۲۹)

نہ ڈینجی ٹکرتہ نہ ڈینجی پیٹھی :-

کُنہ دشایہ پیچھ نہ روزن وول - سیلہ کالینہ کاهنہ کتھ ماننہ خاطر سارے
دلپیدہ دموتہ سہ مانہ نہ لوتہ کھینری سیلہ پھ یوان تس متلق یہ ونہ نہ -

(۱۲۳۰)

نارس نر دین :-

فوضول زهری زهری کُنہ مفسبتہ لیتہ بیچہ باپتھ فوضول کوشش کرلہ -

(۱۲۳۱)

نینہ وائس کُنہ گوناہ راون وائس ہتھ گوناہ :-

ژور کاهنہ چیر نینہ وائس پھ اکے گوناہ ژور کرین کُنہ چیرچ مگر یس چیر روو
سہ پھ ہتس لوکس پیٹھ شک کران تہ ہتھ گوناہ پانس کھاران -

(۱۲۳۲)

نظر پھے بروہنہ کُن پتھ کُن نہ کیٹھ :-

بروہنہ کُن گوو اولادن کُن تہ پتھ کُن گوو مائس ماہہ کُن - جوالس پھ پینہ ہن شرین
ہند خیال روزان تہ مائس ماہہ ہند نہ کیٹھ -

(۱۲۳۳)

نُونِ نِه زِينِ نِه بَرَارِ وَاں بَوِچھِ نِه زِينِ نِه وَاڙِ وَاں -
 نُونِ يَانِ نِگہِ اَکَرِ بَرَارِ وَاںسِ پِچھُ نِغُونِ نِه سُه دِيہِ تَتہِ پُرتھہ کُنہ کِپر تھالسِ
 تھف - بَوِچھِ اَکَرِ وَاڙِ وَاںسِ پِچھُ نِغُونِ نِه سُه کِچِيہِ دَوِيوِ دَوِيوِ اِھتو نِه
 اُسِي گَرھو شَرْمند -

(۱۲۳۴)

شَنَسِ تَرِ آيہِ تِه دَرَايہِ کھَنَسِ تَرِ وَلَنہِ آيہِ :-
 يُسِ نِچھہ نُونِ اَسِيہِ تَسِ يِيہِ اَکَرِ اِنْدِ تَرِ تِه بِيہِ اِنْدِ گَرھہ نِپَرھہ - گَوِزِيادِ
 تَرِ بَا سِپَسِ نِه کِشَنہِ يِسِ پِلو اَسِ لَکِٹھہ تَسِ پھ پِلونِ مَشرِ تَرِ يَوَاں وَلَنہِ
 گَوِزِيادِ تَرِ تھَسِ بَا سَان -

(۱۲۳۵)

نِچھہ نَنہِ بَالِوِ وِوَرِ نِنِزِ بِيَنہِ لُجِيہِ يُو :-
 غَرِيبِ بِيَنہِ پھ غَرِيبِ بَالِيسِ وَاں زِڙِ پھ کھ نِچھہ نُونِ تِه بَرِ تھَسِ
 وِوَرِ نِنِزِ - اَکھ اَکِسِ کِيَا مَدھہ هِيکُو گَرھہ -

○

(۱۲۳۶)

لِشَہِ زِر وِہ تہ تہ دورِ لَشوہ تہ :-
اگر مے لَش یکھ تہ بیتہ دے تہ روز تہ اگر دور گزکھ تہ رتہ کرتہ برداش۔

(۱۲۳۷)

ناو لکن گو نار لکن :-
بیڈہ کالہ کاہنہ ناو دینہ کو سہ پھہ اد نارک پائھو دور دور تام واتان۔
تہ برتھہ کاہنہ پھہ ٹس سہ ناو ہیوان۔ نیک نامی یا برنامی پھہ نارک پائھو
بھیلان تہ دور دور تان واتان۔

(۱۲۳۸)

نُون گنڈلس تہ بجائے تہ نابر پھلس شائے :-
نُون کم موک چپنر انہ نگ تہ طاقتہ تہ نابر ہیوس موک لہ لِس چپنرس
انہ پنچ پھہ تہ کتھہ۔

(۱۲۳۹)

نارِ وِزِ کرور کھن :-
مصیبتہ بینہ بروہنہ گزہ انسان متکہ بجاوگ انتظام کرن۔ مصیبتہ یقوتہ

وِزِ تِکِ پچا وِزِ هانْدَن پھ تھتھ یھتھ نای وِزِ کُورِ سِمو کھن :-

(۱۲۴۰)

ناو کیا ہے تھے لوڑی دو پنس بھٹھ پھٹھے تھے لپشپن :-
 بر صورت زناہ وُن زِمے پھ ناو لوڑی - لوکو کوڑس طنر زِ بھٹھ پھٹھے
 تھے نوڑ لپشپان - سیدہ کاہنہ ناکارِ انسان پینو جانی ونہ یا کاہنہ بُزِ دلِ انسان
 پینو بہوڈری تھیکہ تیدہ تھے یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۴۱)

ناگ ہو کھن نہ ہیشنر گزن :-
 یہ محاورہ تھ ل دیر ہند واکہ مشرِ اُمّت کرنہ - واکہ تھ بھٹھ پھٹھے

(۱۲۴۲)

ناگ ہو کھن نہ ہیشنر گزن
 شیلہ مالہ آسی واندر راج

مطلب سیدہ انسانو بدلہ پینتری کرن حکومت سیدہ بن اپسر غریب تہ مونوی
 انسان بُڈی ہمنو - پینتری مطلب تھ تم انسان مین نہ لوکن ہند کاہنہ خیال آسہ
 صرف آسکھ پالنے آرام تہ فایدر وائنا و پتخ کل -

(۱۲۶۳)

نايد پھول اُس منتر حقون :-
کالنه ايز و و مید و ز تہ فوش حقون -

(۱۲۶۴)

نبس تہ بب و ن :-
کاہنہ تہ پالس برابر مان - کالنه بروہنہ کینہ تہ کلہ ستراون -

(۱۲۶۵)

نر پان و نر لو و آر لو - بہ کیہو د مہ یو مالینو :-
کھاندر کرہقہ پھ کور پن سورے و آروین آہ تن تھاوان تہ پھ کن پھنہ کینہ
روزان یہ زن سو مالین د یہ ہے -

(۱۲۶۶)

نہ خر راضی نہ خر وول :-
خرس لودکھ زیادہ بورتہ پھ سہ ناراض - خروالس دژ کہ مزوری کم تہ پھنہ
سہ تہ راضی - سیلہ نہ کینہ کامہ پیجہ کاہنہ تہ فوش آہ ستیلہ پھ یہ کھہ یوان نمہ -

(۱۲۴۷)

نہ چھہ رادِ واتان تہ نہ ہونہ :-
 راد گبر لمباہی تہ ہونہ گو پور اُلی - گو و کبر چھہ تیتھہ یس نہ کُنہ اند چھہ یوان
 برابر - مطلب آمدنی چھہ تہتر کم نہ کُنہ چھہ یوان برابر -

(۱۲۴۸)

نارِ ملی آسن :-
 کاتھہ چنر سپٹھا دروگ آسن :-

(۱۲۴۹)

خس پچھہ نہ لوئن دین :-
 سخ کجوس آسن خس پچھہ کوتاہ لوئن واتہ تہ تھہ کیا قہمتہ آسہ سہ نہ تر بیس
 نہ دین و ونہ :-

(۱۲۵۰)

نال بدلاؤن :-
 پنیرِ اہول بدلاؤن، اکھ جماتہ تراؤن تہ بیس مشر شامل کر نہن -

(۱۲۵۱)

نار کیا باسہ بیس کھن باسیم مے پانس :-
 پلو گزھن تم لاگن یم لوکن نھش ین کھن گوڈ تہ جان یہ پانس نوش بیہ -

(۱۲۵۲)

نارس گلزار گزھن :-
 کالہ کاہنہ مضہ یٹہ ین تہ متہ منتر تیٹہ کاہنہ فایدہ نیرن - بیک نہ لس
 وہم وگمان آسہ ہے -

(۱۲۵۳)

نوش تہ زامتر پنونے تہ ہرکار گر چھہ الونے :-
 نوش تہ چھہ پنہن تہ زامتر تہ چھہ پنن، مگر سیلہ یم گر انوکھ یم چھہ گر کین سرن
 واقف گزھان تہ لوکن نش تم سپر باوان -

(۱۲۵۴)

نیمنہ کر منہ پکن :-
 سیود ساد پٹھو پکن -

(۱۲۵۵)

نہ سوڈ نہ نہ سواد :-

بیلہ نہ کنہ کارس مثر کاہنہ فایدر بیہ بلو کہ نو قصابے گزہ تیلہ پھ یہ کتھ
یوان ورتا ونہ - یانے یہ کام کرس مثر نہ پھ کاہنہ فایدر نہ نہ پھ کاہنہ مثرہ -

(۱۲۵۶)

نارس ہر دلی :-

کنہ کتھ ستو فساد بھگڑ بیہ بڑا ون -

(۱۲۵۷)

من مآثر کمس کیشر :-

بیلہ نہ پن کاہنہ اسی بیچ تو بصورتی یا دولتہ گسند خاطر پھ -

(۱۲۵۸)

نیر وٹھ نیرن :-

پنر ذمہ وارے لالیتھ نیر نیرن -

○

(۱۲۵۹)

نیکو نیک کر بدلیہ پائے :-
 السانس پیر نیکی کرے - بدی کرن و اُلس مپدہ بدی ہُشد سزا پائے -

(۱۲۶۰)

نارِ بھتہ زالن :-
 کالٹہ بزرگس بروہتہ کینہ تر و نمنے شوہر -

(۱۲۶۱)

نمبر نند بلون تہ اُنڈری تھوڑ کون :-
 نمبرو کئی آسہ کالٹہ سونڈر تہ اوڑ دؤر باسان مگر اُنڈری اُسس کمزوری رہی مادی -
 تبیلہ پھ یہ کتھ یوان و نہ نہ -

(۱۲۶۲)

لُو کتھ لُون دوہن :-
 کالٹہ ہینر نیک نامی یا بد نامی پھ لوکن کینشن دوہن یاد روزان تہ ہتہ پھ
 وقس ستر ستر مٹھ گڑھان -

(۱۲۹۳)

نازِ کوکل :-
سو زانہ یوسہ سپٹھا نازِ نخر آسہ کران -

(۱۲۹۴)

نیٹول و زول بوزنہ یُن :-
کمزوری کنی یا گیورینہ کنی اچھن گاش سوتن -

(۱۲۹۵)

ناوِ بدل گزھنی :-
کنہ تیر ماملس مشر اگر بند بدلہ بیئہ شد ناوین - ادلہ بدل ناو گزھن -

(۱۲۹۶)

نارس و وٹھ لائی :-
کنہ خرس مشربن پان تراون -

○

(۱۲۶۷)

نارِ دُراو سون اُسُن :-

کھوٹ سون چھ نارس منتر تراوتھ پاسہ یوان بناونہ - تکیا ز اٹھ چھ کھوٹ پر الگ
یوان کرنہ - یسُ انسان مہیتو منتر سپریتھ تجربہ کار تہ کائلُ اَسہ نیسومت - تس چھ
نارِ دُراو سون ونان -

(۱۲۶۸)

لُون نابرنہ پتل فلرہ گزھن :-

لُون تیتھ دروگ گزھن یٹھ نابرنہ چھ اَسان - کھینہ پتل کلہ پتلہ کہ نیرکہ مپلن -
مطاب چھ زندگی ہندی ضرور یاتھ دروگ تہ نایاب گزھن -

(۱۲۶۹)

نابنہ گنڈ روزن :-

پانہ وائی سپٹا سمت اُسُن -

(۱۲۷۰)

نالس تحف زھنتر :-

کائٹہ لیش جگر کرٹھ زبردستی کائٹہ پیتر مائل کرپچ کوشیش کرڈ -

(۱۲۴۱)

نال ولن :-
کائنه نش کائنه چنر حاصل کرنه با پته پتره و ز پته روزن -

(۱۲۴۲)

چند آدس دوگنر دیار :-
غر پس بیله مضبوطه سیه تس چھ دوگنر پالنه پیوان تر چا ورنی -

(۱۲۴۳)

نالی نال آسن :-
پتره و ز بلکل ستر ستر آسن -

(۱۲۴۴)

نامه پیغام کرن :-
شیخی خبر سوزنی - چیخی یا فط لیکهن -

(۱۲۷۵)

لوش لوہہ ھا رتہ کھور تل مارِ لوس ہو نڈ :-
 لوشہ پھنہ ڈبل پالٹہ قہمہ تہ کھورن تل کیا پھس کھٹ قوم بان کرن -
 اکس نالایق اناس پیٹ پالٹہ خرچ کرن پھ بے فایدہ -

(۱۲۷۶)

نم تہ مار آسن :-
 دوں انسان ہند پانہ والی تیوت نزدیک آسن بیٹہ زن نم تہ مار
 نزدیک آسان پھ

(۱۲۷۷)

لوہہ پھول گرہن :-
 سپٹا یکہ گرہن -

(۱۲۷۸)

ناو نیسن :-
 کنہ جان کتہ کنو موثر سپن -

(۱۲۷۹)

نگر نیرتھ تہ پان ڈرینٹھن :-
پننہ شہر شہر تھتھ پان فراب کرن -

(۱۲۸۰)

نہ زالیوس نہ پیالیوس نانتھ رولس ہری رازن :-
ہر پھ و نان و تھرلس بیتھ پھٹ لوس یوان پھ شہر بیتھ بیہا ونہ -
لیس نہ پنن کاہنہ شہر آسہ تہ لوکہ ہندی شہر پینس رھنہ سہ پھ یڑھ
کتھ و نان -

(۱۲۸۱)

لتہ سیودے پکن :-
ڈچن کھور نہ ڈلن سہزوتھ تختیار کرڈ -

(۱۲۸۲)

نار گجہ ووتھ تھنہ :-
نارس ووتھ تھنہ - نار گجہ ووتھ تھنہ یا نار کوئڈ ووتھ تھنہ پھ
کنے مطاب زہنطرس شہر پان تھنہ -

(۱۲۸۳)

نازن تریدار پیوَن :-

کائنه کور تيمه خايه دارين يس تيس سپها تدير آسيه کران يا نخبر ناز ژالن
وول ميلن

(۱۲۸۴)

نار و زمل آسخر :-

بييله کاهنه زنانه سپها جوان سوند رته چکله وړي آسيه تيس پيه نار و زمل
ونان -

(۱۲۸۵)

لونه گري ته تيله تلاو ها وړي :-

کاهنه کائنه نشين مطلب مامل کر نه با پيمه پيه تيس باوان زگرين ليدنه
سوزي لوښ ته تيمه تلاو کره پيشين منتر پيل پيه برمه -

(۱۲۸۶)

نس رمان ته وگو ژدان :-

پياري پيه نس ريمه پړانا يام ته عبادنه کران ته پياري پيه لوکن دوکھ دوان -

○

(۱۲۸۷)

نار و ہیئو بھتہ کرن :-
 کروڈ یا نے غفہ ستر کالٹہ سندر بھتہ و وزل نار ہیئو گزھن -

(۱۲۸۸)

نس تالہ کھنر :-
 غفہ کھن - ناراض گزھن -

(۱۲۸۹)

نار تراپن :-
 سہا غفہ کھن مگر برداش کرمتہ زھوہ پیر کرڈ -

(۱۲۹۰)

نیٹہ بدس روزہ بل :-
 یس نیٹہ خراب آسہ نٹس پھ خراب دہہ و پھن پیوان -

(۱۲۹۱)

نیشیرم و نان اُنڈر مین گاش کر آو :-
 یس کینہ کارس منتر لکھ آسہ سے پھہ تھہ کارس مُتلق من پیرِ تھان یو نہ
 بھہ سہ کار آسہ و بھمتے -

(۱۲۹۲)

لوش آسہ ریتی زن آس یتی :-
 لوش آسہ ریتی مالینہ پیہہ - اتھہ ریتس زن دراو نہ کہینی زن پھہ باسان سہ
 آس یتی - کاہنہ زیوٹھ مدھہ نہ تھرتلے اُن -

(۱۲۹۳)

لونہ دبیہ لگنہ :-
 دس تیتھہ دتھہ گرھن زن تہ زھن آسہ لون پیو مت -

(۱۲۹۴)

ناس شراس کھیون :-
 تہ کھیون یہ نہ پالنس ویہ وُن آسہ - نابیر پپیری کرنی -

(۱۲۹۵)

لٽه رز ڪرڻ :-

گريس گاڏيا وٺڻس ڇهه لٽه رز ڪران تنهن ٽههف ڪرهنه يوت يرهو توت
پڪه ناو وڪه - بيٺه ڪاهنه انسان ڪانهه پنهه مرفي مطابق به نهوش سيس به
تي ڪرناو تيله ڇهه لس تعلق به يوان ونه نه ز امس پهن لٽه رز ڪرهنه -

(۱۲۹۶)

نٺس ڇهه آخه مل ساران :-

ديان بهه پاڻو ڇهه آبه نٺس مل جمع ڪرهنه تنهن پاڻو ڇهه انسانه سانس
جسم منهنه علاطه جمع ڪرهنه ته ڪنهنه ڇهه ڪنهنه ڏوڏ ڪران - بيٺه ڪانهه
ڏوڏ ڪر تيله ڇهه به ڪهنه يوان ونه نه -

(۱۲۹۷)

نيچو ڇهه نيچو نيترس تام
ڪور ڇهه سار بهه وائنه اسان -

نيچو ڇهه توت تام نيچو ڪار ڪران يوت تام تيس نيچو ڪرو - مگر ڪور ڇهه ماس مابه
هيند لول ته ماس توت تام روزان يوت تام تيم زنده روزان ڇهه -

(۱۲۹۸)

لَوُ سُنْدِ رَاوُن :-
 لَو سِر کاهنه کائُم بیه شورؤ کرئی -

(۱۲۹۹)

لَقْد تَرَاوِ مَهْ لَفِیْس تَهْف کرئی :-
 اَکَر کُنِہ وِز لَقْد دِیَار بِن تِم رَلُو نِه یِه خِیَال کَرِ مَه ز لَفِیْس مَآ سِیْم اِ مِه کھوتہ
 زِیَاد لِکھِ مَه چھ تیر مَه غلطی لِس زَن مِر ف سِی کَل کر -

(۱۳۰۰)

نَا بَد کُنِہ پِچھ کھور سِی دِہ روزان
 دِل دِہ مَآخ پِچھنِہ سَوَر روزان -
 سِی دِہ کائِنہ سِی مَآ دولتہ یَا تھو دِہ عَوِ دِہ پِچھ مَآ صِل سِی دَان مِیْس پِچھ تِکِی رِ کِز
 دِل تہ بَد لَان تہ دِہ مَآخ تہ

(۱۳۰۱)

نَنِہ وِو دِ کُنِہ تَر نِجِہ :-
 شِکَلِ کَلِس کُنِہ مَآ س کرئی مَطَب یِیْس تہ پِچَا وِ بَا پِچھ کاهنه سَامَانِہ آسہ تَشِ پِچھ
 مَہ لہ کَرَن -

(۱۳۰۲)

نُون گنڈنس پڻ سَورِ مَھ آسڻي :-

رَھيڻي مَٿر دِيءِ مَٿر تِيءِ هِيڪي نُون پھول اِنسان آساني سان گنڊ مَھ - مطلب
زگر س مَٿر پھل پڻ رَھيڻي مَٿر دِيءِ رُٿ تِيءِ مَھ مَٿر نُون پھول هِيڪي
پڻ گنڊ مَھ -

(۱۳۰۳)

نوشِ هُنڊ سڀ شَرڪِ هُنڊ سڀ اڪھ :-

نوشِ ڇھ مالِيءِ پيڇھ سڀي ترڪا اناڻ تِيءِ هُنڊ ڇھ، سڀي ڇھ باگر اُومَھ تَھ اڪھ سڀي
ڪر اناڻ -

(۱۳۰۴)

نوشِ ڪوڙ پالنس تروٽ ميٺ گامس :-

بيٺي ڪوڙ مالِيءِ پيڇھ واريو ڇھ يوان سو ڇھ پالنس سڀي تروٽ پيٽر اناڻ -
نوشِ ڇھ روزان واريو مگر مَٿر سڀي تروٽ پيٽر ڇھ گامس يوان باگر اوڻي -
مطلب نوشِ ڪوڙ گمب گرو والين گامب والين ڇھ صرف اڪھ سڀي غرض ڪه
اگر مَٿن نفيس تروٽ پيٽر رَھيا بِيءِ ميونڊا لاريو -

(۱۳۰۴)

نہیچہ نینس آسہ ہے پانس تام واوے کرہے نہ زانہ۔
 اگر نہیچہ نینس پانس تام آسہ ہے سہ دیہ ہے نہ واوس پکنے زانہ۔ ہیچہ
 نہ نینس ترے لگہ ہے۔

(۱۳۰۵)

نہ واری ناو لگن :-
 خاہ مخواہ بدنام گزھن -

(۱۳۰۶)

لشہ کھسن :-
 تکبر گزھن -

(۱۳۰۷)

لشہ ہینر جائے آسہ :-
 سہ النان اسن یس زن کلہ نہیچہ یزہ شوبہ کرن -

(۱۳۰۸)

ننگس نهند پر ننگس پھٹ :-

آسن دایس چھ ہتھ پریشانی آسان تہ راتس چھس نہ نهندر یوان - لیس نہ کہیں
آسنہ سہ پھ بے فکر پاٹھ نندرہ کران -

(۱۳۰۹)

نوش لوکن کور لوکن ہنقہ لوکن مینگہ دگ :-

کمرام کور کور کھاندر کمرام اڈ نوش لوکن چھ ہنگہ مینگہ پریشانی ز کور کرٹھ چھ
نوشہ کیا اون - سال کیٹھ اوس بتر -

(۱۳۱۰)

لوٹ اے گروڑ توتہ کیٹھ موڑ - اینٹ اے گروڑ تھہ کیا موڑ -

نٹیس چھ اسان سہٹا پونڈ منتر الہ ڈلہ گرتھہ ستو اگر ڈسٹھ تہ پیس توتہ
روزیس منتر کیٹھ - اینٹ چھ لوکٹ باہ تہ منتر اگر لوڈ و سٹھ پیس تھہ منتر روز
نہ کہیں - دولتھ مندس اگر کیٹھ روپیہ راون تہ توتہ بچس کیٹھ مگر غریبس اگر راو
تہ لیس کیا بچہ تہ کیا ز تیس چھ آسان پھیلے کو -

(۱۳۱۱)

ناس شراس وشن :-
 یوسه کتھ نه شو بر سه کتھ ونهر -

○

و

(۱۴۱۲)

وانہ مٹس نے چھے وُھٹس تہ چھے نا :-
 اگر پانس لیش چھے نہ کیہٹہ سٹگن وائس دہنہ خاٹر کم ے کم موڈر ز بان تہ کر
 استمال -

(۱۴۱۳)

وانٹس کھیہ ز کیہٹہ ژھوٹرس کیا کھینر :-
 ووٹ ڈون گووٹہ ڈون بیتھ نہ سائم کوکج بیکہ نہریتھ گوہریتھ چھ لکڑ لکڑ پیتوان

کرنی تہ ادے اتھہ یسیر کینہہ - ژھوژس ڈولس پھہ نہ گوجی اُنڈر اُسان -
 امیک مطلب پھہ نہ زور زار کر تھہ ہیکو کنجوس کینہہ ہتھہ مگر اگر سہ ژھوژ
 اُسہ گوژس اُسہ نہ کین نہ تھس نش کیا لار -

(۱۳۱۴)

وانہ سملک نہ تہ گراکھ میلے نہ :-

سیدہ نہ کائتہ دُبار سملک کائتہ وومید اُسہ تیلہ پھہ یہ کتھہ یوان ونہ نہ - نہ
 وائس سملک نہ گراکھ - تہ گراکس نہ ووز -

(۱۳۱۵)

وَنہ پھس اُچھینے :-

سیدہ کائتہ متلق یہ باون اُسہ نہ سہ پھہ سہٹا لوکٹ نہ نا تجربہ کار - سیدہ
 پھہ یہ کتھہ یوان ورتا ونہ نہ سہ پھہ تیتھہ لوکٹ نہ اُچھ پھس وَنہینے -

(۱۳۱۶)

وَنہ چن یارین دیہ سُشد سگ :-

جنگس منتر پھنہ کائتہ یارین سگ دینہ گزخان - قومہ در پھہ پھہ من سگہ ناوان نہ

بُڌراوان - یس نه کاهنه انسان رهېن وول آسبه لس پته پاپه قه درغه یوان رهېنه -

(۱۳۱۷)

وولس ستر گر کتھ کر تھه بی وونه نم تی کوړم :-
کېس تام پتره که ز اوس گر گر تر که تهن و اوس انسان ستر کتھه پاتھ
کر تھه تره گر بار تم وونه که ز بی متری وونه نم تر تی کوړم تر که کهنک دیت
مس نه موقه -

(۱۳۱۸)

واو د لېشه ناو تراوې :-

سید کاهنه کام شور و کر نه باپته مناسیب حالات ین بوړنه سید کر نه
سوه کام شور و کر نه -

(۱۳۱۹)

واسه کاکړی گاسه ناو دکه دی دی پکه ناو :-

سید نه کاهنه کام جان پاتھو آسه پکان ته تته پکناو نه باپته آسه بار باره
لوی طریقه پیوان سوچنې سید تته تته متلق یه طنز ایوان و نه نه -

○

(۱۳۲۰)

وَرُن وَچھتہ کھوڑ واپراوڑ :-

اگر ورن آسہ تھوٹ تہ کھوڑ واپراوڑ ز پھٹ تہ کھوڑ گزھن منگہ - مطاب
چھ ز آمدنی مطابق گزھ فرج ین کرنہ - آمدنی آسہ کم فرج کرو زیادہ تہ انسان گزھنکہ -

(۱۳۲۱)

وہزلہ پاری ژوہ کڑن :-

ژوئیس چھ اکھ طرف وہزل تہ اکھ طرف نیول آسان - خود غرض انسان چھ اتھ
وہزلہ طرفہ ژوہ کڑھ یوان کینہ کاربارس مندریس مصہ زیادہ فائیدہ ونہ وول
آسہ تہ کالہنہ شریک ژھنہ تھتھ تھف تہ سیدہ چھ یہ کھتہ یوان ونہ نہ ز اڑ
کوڑ وہزلہ پاری ژوہ -

(۱۳۲۲)

واجہ سان اتھ پھٹہ تھوڑ :-

یزہ سان پھکس پھٹہ اتھ تھوڑہ تسلی دیں ز چائی کام کرہ - مگر بہتہ نہ کینہ کرن -

○

(۱۳۲۳)

وَوُهْنِ اَيْنِهْ مَهْنُ :-

سَهْ اَیْبِ اَسْ بَتِهْ بِلِهْ اَيْنِهْ پَوْنِ سَهْ تِهْ تَهْ کَمِ اَسْ یُسْ مَرَفِ وَوُهْنِ مَهْنِ
یِنِهْ -

(۱۳۲۴)

وَوُهْنِ کِهْ کِیْسِ دَوْنِ دِتْکِهْ بَهْ بَهْ :-
گوناہ کَوْر کَمِ تَامِ تِهْ سَنَرا مِثْوَلِ کَسِ تَامِ -

(۱۳۲۵)

وَالِهْ وَالِهْ کِهْ سَهْ گَرْهْنُ :-

دَارِ بِنْدِ سَارِے وَالِ پَهْوَنِزِ گَوِ لَفْطِی مَانِ تِهْ دُپَهْتِ گَوِ وَاکِ اِکِ رُفِ پِهْ
فَرِجِ کِرِهْتِ سَارِے دَوْلَهْتِ خَمِ کَرْنِ یَا تِهْ مَوکِ لَزِ -

(۱۳۲۶)

وَالْجِیْ دَادِ سِ رَوَهْنِ تَرِ لَوُٹْ :-

پِیْنِیْ اَسِ کَالِشِ وَاَلِجِ دَرَانِ تِهْ بَیَاکِ کَرِیْسِ کِهْ تِهْ وِزِ پَهْ یِهْ کِهْ یَوَانِ وِتِ پِنِ -

()

(۱۳۲۷)

وَن وَن کرے ستر چھ کوہ تہ نشان :-
 پیدہ اِس بیہ ہند ذریہ کاہنہ کھتہ بار بار کالٹہ ونہ نہ تمک چھ ضرور
 مِس اثر گزھان -

(۱۳۲۸)

وقتہ وقتہ چھ کل بھولان :-
 بیون بیون پوش چھ پنہ لِس الگ الگ و قس پھم بھولان - بیتہ پامھو چھ
 پرمھ کاہنہ کام مناسب وخ یس پھم پور سبدان -

(۱۳۲۹)

ونن والہ رتے نے عقل چھے بوژن والہ رتے تہ چھے نا :-
 اگر نہ ونن دُلس وُن تگہ بوژن دلس گزھ تیرھ عقل آسہی یئمہ تمہ کھتہ ہند
 پور مانے کرٹ -

(۱۳۳۰)

ونہ کیا ناو گیا نسپرھ :-
 ناو چھ گامھس پھم سوار پن کیشہ کال پاران تہ اد میران - مِس ژایر گزھ تس

تس چھہ نہ ناوا تھہ لگان، امہ محاورک مطلب چھہ نہ کاهنہ کالم کرلس گھوہ نہ
تیتوت ژیر کینہہ نہ چھہ ناو بھٹس پیچھے۔ یانے کاهنہ کالم کرلس بانہہ نہ آسہ۔

(۱۳۳۱)

وچھہ وچھہ دینی :-
سپنس اتھو ستر ماس لایہ ماتم کرن۔

(۱۳۳۲)

واقف نان گوو دشمن جان :-
یُس سائس روزگار کس رازس واقف آسہ سہ گزہہ بین دشمن مان۔ سہہ سیکہ
کنہہ وزیر اسہ لوقمان واتہ ناوتھہ :-

(۱۳۳۳)

واقفہ روپے :-

پرانہ وقتہ آسہ روپہ نیوٹھہ ستر ماس کرٹھہ ہیور کن لایان تھہ آس اکھ آواز
پاد گزہان۔ یوسہ کھوٹ روپے آسہ ہ تھہ آس نہ آواز پاد گزہان۔ اتھہ آسہ
ونان روپے واینہ۔ واقفہ روپے گئیہ باصابط پیسہ پرکھاوتھہ رٹن۔

(۱۳۳۴)

والہ ترہاے آسہی :-

اکہ والہج ترہاے کاژاپینیہ تالپس منتریہ پھہ بیٹھہ پاٹھہ استمال کران زہٹس
پھہ میاڈ والہ ترہاے یانے عتس پھہ میئون تیتے لہماظ یا توؤف یوت والہج
ترہاے پھہ آسان یانے موئولی تہ سپٹھاکم - لہماظ یا ٹھوٹھہ آسن -

(۱۳۳۵)

وائس پھہ گراکھ وہری :-

دکاندار زانہ گراکس جان پاٹھہ - سیلہ یہ ونن آسہ زہ زانن کاہنہ انسان
بلور پاٹھہ تیلہ پھہ یہ محاورہ یوان ونہ نہ :-

(۱۳۳۶)

وتہ پیری مینہی :-

اٹھہ پھہ نہ مانے اکھ کائٹہ ہندس انتظارس منتریہ قرار روزن - دویم مانے پھس
کائٹہ آچن آچن حباب ہیون - ونہ پودگیہ سو وٹھہ یوسہ فرف آکس انسانس پکیتہ
خاطر کافی آسہ - بییلہ کائٹہ فیتہ لاکٹہ نہ تہ پینہ تیلہ پھہ یہ کھٹہ یوان ونہ نہ -

(۱۳۳۷)

وتھ اے راوِ تہ دہ سھاون
کھتھ اے راوِ تہ سھاون کس -

اگر کائہ و تہ راوِ تہ پرتھ کائہ سھاون سینر و تھ۔ اگر پانہ و اُلی اتفاق راوِ تہ کائہ
ہیکہ نہ ملتھ کُرتھ -

(۱۳۳۸)

وکر والہ :-

کائہ شرمندہ تہ بے یرتھ کُرن -

(۱۳۳۹)

وُژ تہ وازس دز تہ وازس :-

اگر بتس سینس وُژن کسہ یادز تمیک ذمہ وار پھ واز۔ تیس پیہ نوتقان
پور کُرن۔ سیکلہ کائہ یہ ونن آسہ کُتہ کامہ بہتر ذمہ واری تھے تہ مے پیٹھ یہ
پھ بیس پیٹھ تہ نوتقانک ذمہ وار پھ سٹے تہ ویز پھ یہ محاورہ یوان ورتاوتہ -

(۱۳۴۰)

وَالْبَجِ آمَه تَاو لَكُن :-
 نَارِ سِتَرِ وَالْبَجِ تَشَرَر لَكُن - دِلَس کَالِئِه بِنَشَرِ نَاکَارِ کَتَقِ سِتَرِ دَو کِه گَزَنَهَن -

(۱۳۴۱)

وَوَنَدَرِ نَه یُن :-
 دِلْک نَه مَانُن - لَشَدَرِ نَه یُن - کَاهَنَه پِیَسَرِ کَالِئِه دِلَس نِیَمِ اَنکَارِ کَرُن -

(۱۳۴۲)

وَالْبَجِ وَوَهَنی :-
 دِلَس مَشَرِ سَخَتِ گَرَمِ یَاوَرِ گَزَنَهَن کَالِئِه بِنَشَرِ سَخَتِ نَارِ اَفْسَکِ گَزَنَهَنی -

(۱۳۴۳)

وَرَزُن وَاوِ سِتُون :-
 لَاجَارِ سِیْدَن - سِهْطَا غَرِیْبِ گَزَنَهَن -

(۱۳۴۴)

وَنَه هِم اِنِه تَه وَنَه کَانِه :-
 سِیْلَه تَرِ مِیَانِه خَامِی بِنَشَرِ پَامِ مَنَ دِکِه بَرِ تَه دِی پَاجَا خَامِی بَدِ کَرِ مَتَه تَرِ پَامِ

(۱۳۲۵)

واو پیون :-

غریبی نہ اُس گزھن - غریبش مثر گزھن -

(۱۳۲۶)

واو ناو آسہ :-

سہٹا غریبی آسہ - کنگال گزھن -

(۱۳۲۷)

واو حالِ لکن :-

تھہ جایہ روزن یتہ پرتھ و ز تیز ہوا آسہ پکان -

(۱۳۲۸)

واوس چہ ازہ گینجہ گزھان :-

یتھہ پاٹھو نہ گنہارس گمہ نہ گزھن تھہ پاٹھو کتہ ہیکہ کاہنہ ہوا ہس گید گنڈ تھہ -
مطاب چہ زیم انسان بیون بیون اھول تہ خیال اُس تھوان تھنڈ یگا گزھن چہ
تھیہ نامکن یتھہ واوس گید کرنی تھہ -

(۱۲۴۹)

وزووی و زووی پاَزار دینی :-

پائس منتر و زناوتھ پاَزار چھ نرم گزھان - پاَزار دینی گو دے یرتھ کُرَن - گو نرم
نرم کتھ و نتھ کاہنہ بے یرتھ کُرَن -

(۱۲۵۰)

ووسہ ڈروس آسہی :-

کُنہ جایہ یرتھ کاہنہ پنہنہ کامہ منتر حد کھوتہ زیادہ مشغول اُس تہ اُو ر اُس -

(۱۳۵۱)

وزوکن تھوَن :-

کاہنہ ماملہ بکُل الوند تھوَن -

(۱۳۵۲)

فدلو نہ دین :-

کلہ نہ کائہ تھوَن تلمہ دین - کائہ ہند تومہ کم کُرَن -

(۱۳۵۳)

و تن بته آسن :-
 پرتھ کتہ جایہ روزگار مویسر آسن -

(۱۳۵۴)

وانتہ نہ پھیرن :-
 کاتہ پھیر کاتہ دینج مرفی نہ آسنو -

(۱۳۵۵)

و تھیو کو تھیو بھییو کو تھیو کھیو شکار ماز
 و تھیو نہ تے بھییو نہ تے کھیو پن ماز
 یس کاتہ کام کار کر تس پھ جان جان کھین یا نے حبہ منشا کھین کھیون کیت
 میلان - یس نہ اور یور کر تھ میتھ کر تس پھ پیوان پنے نے ماز کھیون
 تہ دپھ گھو نہ کرن و اسی پھ رنگہ رنگہ یزا و اتان -

(۱۳۵۶)

و ونٹ بڈ لیو تہ متھر تو گس نہ کرن :-
 کم عقل انسان اگر عمر کنو بڈ تہ مگر مومولی کام تہ پھس نہ تگان کر تہ -

(۱۳۵۷)

دوستس دوه دین :-
 بے گاری نیکه والی - دوستس نیش دوس گزھن مگر کاہنہ کالم نہ کر دے -

(۱۳۵۸)

وہمہ نالہ رہی :-
 سبھا مشکل کالم اتھس نثر رہی -

(۱۳۵۹)

ونہا تہ ون پھم دور - گیو نا تہ گیو کھیوم برابر :-
 سیدہ کاہنہ انسان نہ تگنہ موٹوب بہانہ سازی پھ کران سیدہ پھ ٹیس طنز آ یہ
 کھہ یوان ونہ تہ -

(۱۳۶۰)

دوسہ راتھ گزھنی :-
 راتس نہ کئی رنگہ ہند رہی -

(۱۳۶۱)

وہ نہ مہتہ ہیو آسن :-

دیان وہ نہ مہتہ ناؤک پھ کشپر مٹنر کس تام راز او سہمت تیس ونہ ہے یور
کاہنہ کتہ تور اوس بھتہ کینہ وہ تھان - یورچ کتہ آس نہ فکری تران - یس
ینامہ شوبہ ہے تس اوس سزا دوان - یس انسان از تہ کم فہم نہ بھتہ پھیر
پھ آسان تیس پھ ونان ز وہ نہ مہتہ ہیو پھ -

(۱۳۶۲)

ونیومے سلے بوز تھم نہ ملے ، وہ نہ وچھتہ ویمہر نہ لیے کز :-
منے سجا ویکھ و تیس پیھ مگر تے بوز تھ نہ کینہ وہ نہ چھے نہ لشنہ منہر
کاہنہ ناید - تنھے پاتھ پھ پاتھ ویمہر نہ لئہ مٹنر کینہ یس نہ بوز نہ -

(۱۳۶۳)

والہ بھتس تالہ رز :-

سو نہ وس پھنہ بد صورت بھتس شوبان -

(۱۳۶۵)

وڙهس لاڳيتھ پڙهس :-

ڏيهه ڳو ورڳه وٺن. وٺن پڙهس آسان پڙهس ڪن مگر وٺان ڇهه وڙهس ڪن.

(۱۳۶۶)

ووتل بجه گزهنه :-

بار بار پائين مٿر گزهن ته هيٺ رکهن. ووتلن ته بوڙن. گراه ووتلن ته گراه نا ووتلن ته گراه.

(۱۳۶۷)

واو ڪرڻ :-

جل جل ٿرڻ. ناز برداري ڪرڻ. زياده ڀڄڻ ڇڏڻ ڪرڻ.

(۱۳۶۸)

وٺڻ سهڻا رڻن ڪم :-

پيله ڪاهڻه زيو پيو سهڻا آسڻه وٺڻ ته اچڻه پيو آسڻه نه ڪاهڻه ڪم ڪرڻ. پيله ڇڏڻ ته متعلق نه ڳالڻ نه.

(۱۳۶۹)

وَمِرْ پُندی کُرْد :-
سارِ پے وائے تکلف وائے ناؤن -

(۱۳۴۰)

وَانْگِجُو نَارِ هِلو، مِیِرِ مِیْن وَلو :-
اِس کائِیْنِ هِنْدِیْس گرس مَنشر کرایه وَتھ یاکرایه وِر اے بھتھ اَسِہ لَس پھ وَاَنگِج وَاَن -
لَوکو دو پھس اتھ مَکَالَس پھو تَن نَار وَاَنگِج دُو پَنکھ مَکَانِہ وَاَلَس وِیْنو -
مَطَب گوز وَاَنگِجِیْس پھنہ تہ مَکَا پَنخ کاهنہ پَرے اَسَان پھتھ مَنشر سُر روزان پھ -

(۱۳۴۱)

وَمِرْ نَشْرَان لَانْشِر پَتہ بِیْمَانِ ہِنْدِیْس :-
کمزور اَنان پھ کِیہنہ کَال نَشْر تھ تہ پَکِیہنہ رَپَر کھ کما وَاَن مگر اُفَر پھ زَنانِ ہِنْدِی
پَاٹھو پھتھ بھتھ تہ ہِنْدِی کِتھ روزی کما وَاَن -

(۱۳۴۲)

وَالِیْنِہ پِل تھوؤن :-
دِلس بھتھ کُز دُکھ تھوؤن - بھتھ تَایْم تھوؤن -

(۱۳۴۳)

وَتَهْتَه تَه کار بهتَه تَه کسب :-
 یه پَه تس زنانه متلق یوان ونه نه یوسه وتَه تَقود تَه کر گرج کالم کار تَه
 سیله پتَر بیسه تَه کر کسب یانے سیندر کتَه کانه پتَر وونه یاسو بیتَر -

(۱۳۴۴)

وَوَتَن وادین :-
 پور پاتھو تباہ گز هَنگ وق واثن

(۱۳۴۵)

وولسنسین :-
 سپها نوش گز هتَه اسن تَه گندن -

○

(۱۳۷۶)

ولہ بیہونکہ نکہ شکس لدس فہل ڈکھ :-
 غریب بیہیہ غریبس نشی - تکیہ بدلہ چھ تم فہل ڈکھ تھوان -

(۱۳۷۷)

وو تھو نکا کام کر نیک تھس تہ ہیکہ ما -
 وو تھو نکا بتہ کھیہ ڈول میٹون کتہ چھ -
 یس کامہ ژور اسہ سہ چھ کام کر نہ نشہ بیچہ خاطر کاہنہ نتہ کاہنہ بیچہ
 بیوان - بیلیہ بتہ کھیہ باپتہ ونوس تہ جل چھ پین بوڈ بانہ زھانڈان -

(۱۳۷۸)

ونہ وسر :-
 عقل جواب دیر - شرم تہ میانہ روزن -

۵

(۱۳۷۹)

ماٿنرو، ٻيڇه زال تہ ڳاڙو، ٻيڇه ووڙ :-
 لوڪن پهاونڪو طرلڻه، ٻيڇه پهاون واليو تہ لوڪو، ٻيڇه پنه پهاونڪو طرلڻه -

(۱۳۸۰)

هش ٿهڙي، نوش ٿهڙي، ڊڳ ڏڙي والہ کس :-
 هش ڊپان بہ ٿهڙي، نوش سوڻچان بہ ٿهڙي، ماڻڪ بہ ڊپان ہو ڪر ڪام ہو
 ڊپان یہ ڪر - تہ ڪام نہ ڪران ڪا ٻهڻه - پوت تام يئهنر مان ماڻي دالنس ٻيڇه ڊڳ
 ٻيڇه ڌڙان -

(۱۳۸۱)

ھارِ وُونھہ تہ ھار نہ کُنی :- یا -
 ھارِ کھار تہ ھار نہ کُنی :-
 تہ دُپتہ گو، پانک اکال اُس - پانہ مہسہ نہ اُس -

(۱۳۸۲)

ہر متہ ژل تن بوج متہ گل تن :-
 اگر بوسے لڑاے روزِ کران مگر زِند گزہ روزن -

(۱۳۸۳)

صلہن بان وُکری مٹان ہیون ہوی سکہان :-
 اگر ہول بان آسہ تھہ چھ ہولے مٹان بھک بہان - یس یہ قسک انسان
 آسہ لس چھ نئی قسک ساتھی بنان -

(۱۳۸۴)

ہیڈن گیلن پانس میلن :-
 یس ہین ہیڈ یاگیہ تس چھ قودرتہ تیمہ کران زِ لوکھ چھ تس پتہ
 ہیڈان تہ گیلان -

(۱۳۸۵)

ہُسی یڈ گاسہ گہڈ بنگہ دیلہ وامھ :-
 ہُتس گزہ منو وارے گاسہ اُس اگہ گہڈ دہ ستر کیا تسلی سینہ تس -
 سیلہ کاشہ یڈ ہڈس کم کینترھا کھیون دمو مہ وز پھ یہ کھتہ ومان ز پھتہ
 پامھ بنگہ دیلہ ستر وامھ ہیکہ نہ لکھتہ تھتہ پامھ یہ کم غذا کیا دیہ اُمنتر
 بجہ یڈ تسلی

(۱۳۸۶)

ہتھ کھین نہ اگہ آرام برابر :-
 ہتہ قہمہ کھین کھین ستر پھنہ ہم تہتہ تازہ گزہان ہتھ اگہ آرام کرنہ ستر
 گزہان پھتہ -

(۱۳۸۷)

ہیتور نے پلے زنگے زلے :-
 اگر نہ تیوت طاقت ور پھس ز چالیں بھقس یا کلس تام وانہ مگر کم بے کم کرے
 زنگہ زخمی - اگر نہ زیادہ تہ کم نوقصان ہیکہ گرتھ - یانے اگر نہ بلوشے توتہ
 خال تہ تراوتھ نہ کیہتہ -

(۱۳۸۸)

هينر هينر پوزي پته ين :-
 سپها بنو جايو سپه تجربه حامل كره ين -

(۱۳۸۹)

هته مور حكيم اسن :-
 سپها تجربه كار حكيم اسن - حكيم مابن پھ غلط علاج كران كران هته لغراز
 تام مورمت اډهه امس تجربه گومت ز درست علاج كيا هته -

(۱۳۹۰)

هالو هه نامران مگر دانشيس داه كرهته :-
 نالو فوج بييله يوان هه تم هه دانيلو كهمن هيندي كهاه تباہ كران ته پته
 هه آخر مران - هيندي مرنك ههته ز مينداس كا هته فايدر يوان - يه گوه
 دشمن ميرنا مگر اسه تباہ كرهته -

(۱۳۹۱)

هود گود ته كنس ميونډ :-
 اگر اكس مينډس كهينه ولس سيمون يوشه نه سه هه ديان ز هودس ته
 كهيوم - اگر هته ليه كائنه مدته كرو يا آرام دموت اكه ليه هيكوس نه ادهته سه هه
 ديان ز زاهنه كوزنم نه مدته -

(۱۳۹۱)

ہستہ ہونہ کھیتہ نیار زنگ :-

ہولس یورے گزھن زنگ ہیٹھ زہ مے ہیٹھ اتھ تروپ کائٹہ ہندس جگرٹس
منتر زور زنگ تھینو یٹھ زن پالس بلو تکلف واتہ -

(۱۳۹۲)

صا پٹھ کرہ تروپہ مگر اوٹ کتہ انہ :-

اگر اکس کم عقل انسان تہ سورے سامانہ بروہنہ کتہ تھوود سٹہ تہ ہیٹھ کیتھ نتہ کیتھ
کام کرٹھ -

(۱۳۹۳)

مانگلو کر یوشپہ ستر واو نفھک چھ تسے گاٹہ مو پاو :-

یہ چھ تیس انسان شلق لیوان ونہ پنہ یٹھ ستر کامہ ستر کتہ فائیرج ود میدا سہ پنہ
بلو کہ نو قمان سپدنک آسہ پور یقین -

(۱۳۹۵)

ہر کر ہر کر ہر و ز سور کر :-

اگر لڑا پیہ کرڈ تیلہ گزھ تہ و ز ہیٹھ تہ طاقتس کام ہینہ

(۱۳۹۶)

هئوژي کهيپه بته کهلر ته بته کهلر کهيو هئون :-
 کائيه هندي زير دشمن سييله پايه واکي هگلر کرهقه تباہ گزهن ستيده پچه سه يه کته
 ونان زير نه رود هئون ته نه روز بته

(۱۳۹۷)

هئوژي لوک لزوکھ کنديس تور دژاو تيمقه :-
 هئوژي پچه لوک هئول آسان - سيود کر نه با پچه لزوکھ کنديس مگر ييله کوزکھ سه
 دراو تور ته هئول - اگر بد خصلته اناس سدهار پچ کازاه ته کوشيش کرو مگر تيس
 هچنه پينر خصلته زالهته ته برلان -

(۱۳۹۸)

هچري سه مٹ گز هچري :-

يتمه مچي منتر هچري سه يوان بناو نه پچه سو پچه سپها بد آسان سييله کاهنه
 اناس سپها ويوتمه گرشان يا زياد ورم هچس کسان ستيده پچه کس قتل يه
 يوان و نه نه زير تيس پچه هچري سه مٹ گامتر -

(۱۳۹۹)

ہوڙ کا وگرھڻ :-

کا وچھ آسان ڪرڻي اگرين مٿر ڪاڻڻه ڇڻل رنگ آسڻ سڻه ڀڄه سارو ڀڄي نڻه
بدون ٽي اوڻگي سڻي ناوڻ لائق بنان - سڀل ڪاڻڻه انسان باق انسان مٿر
ڪڻي ڪي يا ٽراڻي ڪڻي سڻون ڀڄه لکان لس ڀڄه هوڙ کا ووان -

(۱۲۰۰)

هٿي هوڙ ڪهيومت :-

سڀل ڪاڻڻه هٿي رنگه پرشان آسڻ سڀل ڀڄه ڀڄه لس مٿل ڀوان ونه ٽي -

(۱۲۰۱)

هر دو لانتھ هڻي :-

سڀل ٽي ڀڄي ڀرو هڻي ڪڻي آسڻ مگر دوشو آسڻ ٽي قبول ڪرڻ لائق سڀل ڀڄه ڀڄه
ڪڻي ڀوان ونه ٽي -

(۱۲۰۲)

هوڙ ڀڄه ووران ڪارخاڻه ڀڄه پکان :-

لوڪه ڀڄه ڪرڻه ناو ڪران ٽي ڪرڻ - ساڻي ڪام پڪڻ ڀڄه ٽي ڪاڻڻه فرق -

(۱۴۰۳)

ہوتے متیس بگاڑ کرُن :-

ہوتے متیس چپرس بگاڑ کرُن ہوتے چھ تیلے خراب گزھان تہ سہ چپرس پھنہ
استمال کرنس لایق بنان - اگر کالٹہ نالایق انسان کاہنہ تارلف کر تیدہ تہ
چھے یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۴۰۴)

ہولس ہونگن پھلن :-

ہولس زن پھلو ہونٹھ سہ کیا مشکور روز تہ کیا شرور تہ، اکیس کیہنہ انسان کر تو
سچھا خدمتھ سہ روز نہ زاہنہ احسان منہ -

(۱۴۰۵)

ہار کھیوان گند کار تھوتھ تھنر :-

ہار پھ کھیوان گندگی مگر کار پھ تھنر تھوتھ پنہر شان ہوان - کاہنہ انسان
یس نا جائز طریقہ کو رپر کہ کماوتھ آسہ کھیوان تہ کلہ تھوود تھوتھ آسہ شان
ناوان تس متلق پھ یہ یوان ونہ نہ -

(۱۴۰۶)

ہینہ آس تہ منہ نہ راہ گئیہ کارس کر کیا :-
 ہینہ یں گو پھس، راہ اُس گونٹا اُس - سیلہ کاہنہ بے گوناہ کُنہ بھگڑس
 منتر پتہ تیلہ تھ سہ یہ کتھ ونان -

(۱۲۰۷)

ہے زوؤ رو پھمکھ کٹک سون زن - ہے زوؤ ترؤ مکھ ٹرٹھتہ
 تہ گن زن -
 قہمتی پینر کر پاتھ تھ انسان بنن ہم رتھان اُہنر تھس موت یوان تہ ٹرٹھتہ
 کلک پاتھ تھ پتھر پیوان -

(۱۲۰۸)

ہا پتھ یارنر آسہر :-
 بے وقوفہ منتر دوستی تھ زوک خطر - ہا پتس اوس یار شوگتھ تھس ہپتھ کس
 پتھ تھ - تھ مارنہ ہا پتھ دتت تھ اکھ بوڈیل تھس داریتھ یارس پیو کس پل تہ
 نوڈ - ہا پتھ یار اگر زن مائے تہ ہا دتھ منتر تہ تھ زوک خطر آسان -

(۱۲۰۹)

گائٹھ کیا زانہ پوترے دود گائٹھ کیا زانہ ہلوک مائے :-
 یس نہ کیٹھ زہوی تس کتہ پھر شرے شردگ گائٹھ یوسہ زن باقی جاتون
 ہندی پوترے نیوان تہ کھوان پھے سو کتہ زانہ ہول ہول کرنک مائے - پتھے پٹھو
 یو نہ پانہ کاہٹہ تکلف آسہ و پھمت تیس کتہ تر نگر زہیہ سند تکلف کیا گو -

(۱۲۱۰)

ھوئی مازس وائل وار :-
 سینہ کیٹھ بر غملتہ انسان کتہ گند کامہ للہ کھول آس کران تیلہ پھر یہ کتھ یوان ونہ -

(۱۲۱۱)

ھار پر بتس پوترے وزن تہ ملن وڈر دانہ پوترے :-
 نہ پھر ملن زہر بتس پیٹھ وڈر پوترے نہ پھر ملن وڈر بنہ دانہ تہ کیا زہر -
 تہ پھنہ پوترے مولیر سینہ کاہٹہ کتھ نامکن آسہ تیلہ پھر یہ کتھ یوان ونہ -

(۱۲۱۲)

ہرو پوترے پھے کھیا و زین چاوری زین پٹری زلس نہ زانہ -
 مالکس او پوترے تہ نوکرس وون زہ کھیا و زین چاوری زین پٹری زلس نہ زانہ -

پُترِ زلیس نہ زائہ پھ نہ مطاب تھوان - دویم مطاب پھ یتہ اُیس پتر کہ
اگر کائہ پتر منگی یتبار گرزلیس نہ کیتہ -

۱۴۱۳

ہلوٹ ووتھنے کھش کرن :-
سپٹا بے رحمی سان کائہ مارن - بلا و بہ کائے پیچہ ظلم کرن -

۱۴۱۴

ھاوُن تہ کھیاوُن نہ کیتہ :-
کائہ باوتہ ھاوڑ مے پھم یہ پتر، کائہ اگر نگیس تہ دلیس نہ کیتہ -

۱۴۱۵

ھاوُن گووٹیاوُن تہ کھٹن گووڑن :-
لیس پتر پتر لوکن ھاوڑس پھ سہ کائہ نیتہ کائہ ہیچہ تران - لیس کھٹہ
تھوڑس پھ پانہ سے لیش روزان -

۱۴۱۶

ہیوت کمر تہ دیت کمر :-
 نہ چھ کاہنہ ہینہ دولے تہ نہ کاہنہ دنہ دولے یاتے کاہنہ پھنہ پڑھن
 وولے - یہ فوش سیبہ نہ کرو -

(۱۴۱۷)

ہر کر تھہ نیرن :-
 یکرم کینہ جایہ پیٹھہ والیس نیرن -

(۱۴۱۸)

ھا کہہ بتہ کھینہ واکر :-
 جان پاتھری پین گزار کرن واکر - اوسود حال -

(۱۴۱۹)

ھا پتھہ واکر آسہر :-
 تیتھہ دور دل آسن یقہ پیٹھہ نہ کینہ خطرک اثر پگڑھہ -

(۱۴۲۰)

ہینئر پینئر روزن :-
سادگی ہستقی سان زندگی گذارلہ۔ ڈنجہ روزن۔

(۱۴۲۱)

ہیر پیر تہ زبانی کھسن :-
کالائہ ہینئر زندگی مئر تیتھہ کیشترہا سپرں یٹھہ زن لوکھ مِس متلق کتھہ کرن۔

(۱۴۲۲)

ہارل ہینر :-
موزوری دینہ روستہ کالائہ کالم ہینر۔ بچکاری ہینر۔

(۱۴۲۳)

ہتھہ ساتھ منگہ نک تہ اکھ ساتھ بوژنگ
سیندہ بگوالس ہتہ لیٹہ کیتھہ منگو اکھ نیتہ اکھ لیٹہ بوژسہ تہ حاجتھہ روای کر۔

(۱۴۲۴)

ہیر کیری دین تہ لڑ کیری ہیون :-
کالائہ جان پاتھو کھیاون چاؤن پتہ مِس نپتر کالم ہینر یٹھہ مِس سہ کھن چن مٹھہ۔

۱۵۲۵

ہیٹر ہیٹر پھیرن :-
جایہ جایہ پھیرن - آوارہ گردی کرڈی -

۱۵۲۶

ہوس پیتراؤن :-
ہوس رہن پھ سہٹا شگل ٹس گزھ سہٹا کھن پن اُس - کمی اگر گزھن
تہ کرڈو دیا نے غفہ پھ کران - بیلہ کاہنہ تیتھہ انسان پیسہ پیتراؤن یا رہن
پسند سہٹا فوڑو ریات اُس - تہ کمی گزھن سہٹا اُسہ غفہ کران ٹس پھ
ونان زہ ہوس پھ پیتراؤن -

۱۵۲۷

ہونگنہ میٹھن تہ ہڈہ کھش :-
اکہ طرفہ چھم چاوان لول تہ ماسے بھٹس کران ماہ تہ مہٹھو دویمہ طرفہ
چھم ٹس کھش کر تھ مارن یڑھان -

۱۵۲۸

هتفه لورِ تالو جنگه وِزِ نه اکه :-
 گرس منترِ پهم هتفه هتیار مگر جنگ کرنه وِزِ پهم نه اکه ته اتھس منترِ یوان
 هتفه رشتہ دارِ پهم مگر مُصبتہ وِزِ پهم نه اکه ته بروہنه کن پکان -

(۱۴۲۹)

هاپتہ ناری کھس ته سو ندرِ ناری وُس :-
 غلط و تہ رُسیتہ بِن زو تہ تَر تَن تہ وق تہ برباد کرن -

(۱۴۳۰)

هاپتہ اشد لگن :-

گامن منترِ پھ لوکھ و نان زِ هاپتہ پھ کپاہ تام اشد خبگلَس منترِ کھوان - تہ
 سترِ سہ وُندی وُندس پھ شونگان تہ کیشہ کینج تہ پھس نہ فوَر وُرتہ باسان -
 خبریہ چھا پوز تہ کیشہ ایز - مگر یسِ انسان شو گیتہ روزِ یا پندر موتِ آسہ تس
 پھ دیان زِ اُمس پھ هاپتہ اشد لوگٹ -

(۱۴۳۱)

صاه دا پنخ ریہہ آسہ :-

بروہنہ کالہ اوس ہاہ دان آسان تھہ آسہ ہاہ کول نہ ونان تھہ
 منتر آسہ تہ نہ تراونہ یوان نہ تیونگل بناوتھہ تھہ پیٹھ کپہ نہ یوان -
 اچ رہیہ آس نہ نیہر نیان - اُندہ اوس ومان نہ نیہری اوس نہ بور نہ یوان -
 سیکلہ کالہ اندری سخ غصہ آسہ نہ نیہری دیہ نہ یاس سیکلہ تھہ ونان ز اُس
 تھہ ہاہ داہنچ رہیہ -

(۱۲۲۲)

ہنر پوش و قدم کر تھرہ پوش قافی کیا کر از لس بب
 نہ مائج :-

اولادس تھہ کس تام و قدم نہ کس تام تھس قافی مول مائج کیا کر لس - سہ کتہ سیکہ
 تھہ نصیبہ بر لیکہ -

(۱۲۲۳)

ہنگو کنی دود دین :-

بروہنہ اوس یو ہنگو ستر مے پیٹھ حملہ کران - دود سیکہ پسپا گوو - بر تھس تھنہ
 ہنگن پنہر کام ہیوان - گویا سہ تھہ مے ہنگو کنی دود ووان -

(۱۲۲۴)

ہیلہ تہ شراکھ تہ بلہ نہ شراکھ :-

پڑھ سورس مثر بیلہ پانہ سے تکلیف آسہ واتان تیلہ چھ یہ کھتہ یوان ونہ

(۱۲۲۵)

ہیسر ترا ووس کاہہ وھٹہ تہ بونہ گزھس نہ مھس :-
یہ چھ تھہ غریب گرس متلق یوان ونہ نہ بیٹھ مثر نہ یکس نہ سامانہ یا گروہٹ
آسہ - اگر کاہہ وھٹہ تہ ووس داریتھ کینہ ستری لگتھ گزھنہ تہ مھس -

(۱۲۲۶)

ہشہ ہندی پانتر دودہ لوشہ ہندی پانتر دودہ :-
کینہ کال چھ ہش گرس مثر حکم پلاوان - سوچھ بڈان تہ گرگ یختیا پٹھ لوشہ
ہندس اٹھس مثر یوان -

(۱۲۲۷)

ہیہ زریہ نوش چھ تہ کر :-

بیلہ الناس دولتھ آسہ تہ تیلہ یہ دل یڑھس تہ ہیکہ کر تھہ -
یانہ پڑھ کاہنہ ارمان ہیکہ پالٹہ ستری پڑھ تھہ -

(۱۲۳۸)

صُط گزھنِ جان مُٹ نہ کیئہ :-
 اِنس کیت چھ نیک روزنِ جان نہ ویوٹھ گزھنِ ناکار۔ نیکُ انسان چھ
 ویٹھس انسان ہند کھوتہ مت مندہ آسان تہ لوٹ تہ -

(۱۲۳۹)

ھارِ ھارِ چھ دیارِ سمان :-
 پالئہ پالئہ بچاوتھ سو براونہ سترِ چھ دولتھ جاگرتھان -

(۱۲۴۰)

ہوتھہ زھنِ بلائے بیتھہ زھنِ پونجا :-
 بیہ کائہ ہندمہ کر خیالِ مرف بوز میئون تہ میئون ھا بیتھہ کر

(۱۲۴۱)

ہوگاڑِ خاطرِ ژوٹر ماس زھیبہ راون :-
 ژون رستنِ درِ فاقہ تہ ہوگاڑِ وچھتھہ تبتہ تہ زھیبہ راو فاقہ ہوگاڑ
 کھینہ بایتھہ - مطلب اکہ مونولی پھنر خاطرِ زھنہ پھنر مبادتھہ کولہ -

(۱۴۴۲)

ہیوَر بون گزھن :-

جان تہ ناکار سپدن - ترقی کرڈ تہ زوال یں - کُنہ وِز پھہ یہ مرنہ باہتہ
تہ ورتا وِز یوان مشالے اگر لس ہیوَر بون گزھہ اُسی کیا کرو - یا نے
اگر سہ میر تہ اُسی کیا کرو -

(۱۴۴۳)

ھوَل تَلن :-

سپٹھا شور تہ کرکہ ناد تَلن -

(۱۴۴۴)

ک

، ے ،

(۱۲۲۵)

یوت تام پوز پر توت تام عالم دُر :-
یوت تام پر نون نیر توت تام آسہ سہا نر آبی گامز -

(۱۲۲۶)

یس وژھ نر مٹی کھیہ لو کہ ہنٹر لُر :-
یس زور دار آسہ سہ چہ لڑایہ کر مٹھ لو کہ ہند جاداد تھیہ لوان - یانے مات
ور چہ کمزورس پیٹھ زور اور روزان، غالب روزان -

(۱۲۲۷)

یہ گوو کو کرہن موختہ پھکن :-
کو کر ہی کہ نہ موختہ کھیہ امہ کنی چہ ٹہند خا طر سہ فو فوئل - تیجے پاٹھو کم نقل
السان سہ گاٹہ جار ونن یس نہ تین فکری تر گوو کو کرہن موختہ پھکنس برابر -

(۱۲۲۸)

یس نہ یس زاہنہ سہ کیا تس مانہ :-
بیہ نہ کاہنہ کائشہ بڑس جہنوس زایہ - سہ کیا قدر کر تس نہ سہ کو سہ کہہ
مانہ ٹھنر -

(۱۴۹)

یارس مآج مویہ لوکہ ساسا یار مود تہ کینہ نہ کاہنہ :-
 بیلہ یارس مآج مرسارے پھ یار ہند لچاٹ ٹمبندس جنازس ستر
 پکان - بیلہ یار مرستیدہ کس بھتہ ماوینہ تہ تازہ بیتہ کرنہ گزہن تور -

(۱۵۰)

یال زواتانی ووت کالی پیٹھ :-

بیلہ کاہنہ انسان لوکہ چارہ مشر سپٹا زیاد ترقی کر بیلہ پھ تس متلق یوان
 یہ کہتہ ونہ نہ - یہ پھ یوان پرژھ ہندی پٹھ تہ ورتا ونہ تہ پرژھ ہند
 جواب پھ وہ -

(۱۵۱)

یسے زہر کھیبہ پے مہر :-
 یسے نطا آسہ ٹپے میلہ سزا -

(۱۵۲)

یس یس دار سہ تس ہور ناہکے وور گوناہ گار :-
 یس یس ہور ہوا کی ہتھ آسہ سہ پھ ٹمس نکہ والان وھین وائس پھنہ نوش یوان
 تہ وور وور کران پھ بلی گوناہ گار بنان -

(۱۵۰۳)

لِیس یَمْسُدْ گِرِ زَاو سُه مُتَشَنَرِ مَایِه زَاو :-
 یِیلَه کَاهَنَه اِنْسَان وِوِیِرْ گِرِ س مُنَرَاثِرِ تِس بَرِ مَه گِرِ کَ بَاژ پِنَهی بِنَهی نَه
 بَاے مَانَهی -

(۱۵۰۴)

لِیس بِه زَا س لِس بِه لُوْه لِیس مَه زَاو سُه مَه لُوْه -
 بِه پَهس پِنَه لِس مَایِه لُوْه مَگر مَه پَه سُه لُوْه لِیس مَه زَاو - یَا نَه یُس
 مَه پِنَه اولاد پَه -

(۱۵۰۵)

لِیس یَمْسُدْ تَه سُه لَمْسَد :-
 اولاد دِیه پِنَه پَنَه مَایِه یَا نَه یِن زَا مَت آسَه سَوَکَه تَه اَرَام - بَیَاکَه رَهتَس
 کَوَتَا ه تِس کُن دِیه نَه کَاهَنَه دِیَان یَهتَه بُوْڈ گِرِ تَه -

(۱۵۰۶)

یَه گِیَه اَمِن پِنَه گَنَدِ گَنَد :-

اوم بن پھ سہا کمزور آسان گنڈ کرنہ وِز پھ جلد ترھینان - سیدلہ کائینہ کور
 گو برس کھاندر کھتہ کھتہ پھ یوان سیدلہ پھ دیان ز آہن بن پھ کھ گنڈ گنڈ -
 نہ پھنہ نر ز گنڈ گنڈ گنڈ کینہ بن ترھینہ -

(۱۵۰۷)

یچی ہیوت نہ سہ ہیوت یچی تروو تھی پروو :-
 یچی کائینہ ہنتر ذمہ واری یا کائینہ ہنڈ تکلپنگ غم پالس پھ ہیوت ہیوت تیس پھ
 سہا تکلپ پالس پیوان تلن یچی نہ ہیوت نہ سہ پھ آرام کران -

(۱۵۰۸)

یم گپہ ہوا ہس مشپہ ہا وِلی :-
 دشمن نیرتھ پتہ لوکن داب ونہن ز یہ کر ہس نہ ہس کر ہس گو و ہوا ہس
 مشپہ ناولس برابر - ہنہ نہ کائینہ مطلب نیر -

(۱۵۰۹)

یاتے نہ پکے ناتے ٹکے :-
 کینہ وِز پکی نہ کوتاہ روز نہ کرتس کینہ وِز تلیہ پانے دو - کینہ وِز لاگہ نہ کینہ

اتھ تہ کُنہ وِزِ کر سہٹا کَام یانے پینہ مرفی ہُنڈ ماکھ اُس -

(۱۵۱۰)

یوَت تاف توَت شوہل :-

اُپری تہ غریبی چھ تاہ تہ شہجارج پاتھو اکھ اکس پتہ آسان - ازلیس غریب
چھ سہ چھ یگاہ اُپری تہ بنان ازیک اُپری ہیکہ یگاہ لاچار تہ سپدھ -

(۱۵۱۱)

لیس کھنہ بیس گنگ تس گرہ پنہ زنگ :-

لیس بیس مارنہ خاٹر کھوڑ کھنہ سہ چھ آخر پانے تھ مثر پیوان تہ پانے
تکلف وائناوان -

(۱۵۱۲)

بییلہ آسہ طالح گاؤ زیوگر - نتہ نے املس مینہ ماکھر :-
اگر رت قمتہ آسہ تہ گاؤ زیوگر پھیر یانے نامکن چیر بنہ ممکن نتہ اگر
برقمتی آسہ تہ سیر کیتہ تہ چھ کھریوان -

(۱۵۱۳)

یہ دنیا میوٹھ سہ کمی ڈیوٹھ :-

کیشہ لوکھ چھ سوٹھان نہ مرنہ پتہ پتہ دلی یا ہس گزھن چھ سہ کمی وچھ از تام
جنت نہ جہنم کس چھ اُمت وچھتھ - اسہ پزہ پتھ دلی یا ہس پوڑ پاتھو حزن تلن
نہ عاش کرڈ -

(۱۵۱۲)

یتیمس چھ تر بچھن ورین لار :-

میں بچس لوکھ پار ہے مائج مول مرٹس چھنہ تر بچھن ورین تام آرام
نہ سکون حاصل سیدان -

(۱۵۱۵)

یمی پتھ کر کل تہ کھر سہ تھ شہر داتھ پیو :-

یسی یہ پھیزج کل تہ کوشش کرٹس چھ سہ پھیز حاصل سیدان -

(۱۵۱۶)

سینہ کن تیلہ نہ سون :-

سینہ قہ درتھ کن دیہ تہ تیلہ بنہ نہ اتھ سون لاگن کیت - سون بنہ تہ وڑ

سِيَّلهٔ نِهٖ تَقَهٗ لَّاگَسَ کِيَتَ کَن اَسَهٗ يِهٖ چُهٗ تِهٖ وِزِ لَوَان وِنِهٖ نِهٖ يِهٖ وِزِ کَاهَنَهٗ
چِسِرَ بِنِهٖ مَکَرَسَهٗ اَسَمَالِ کَرَنَگَ کَاهَنَهٗ مَوْقِهٖ اَسَهٗ نِهٖ -

(۱۵۱۷)

لِيسَ يُمَقَهٗ وُو سَهٗ سَتِيَقَهٗ لَوْنِهٖ :-
کَاهَنَهٗ وُو پُوش تِهٖ پُوشِ کُرِ حَامِلِ لِيسَ کُنْدِي وُو سَهٗ پُرَا وِکُنْدِي فَعِلِهٖ -
لِيسَ رِزِ کَامِ کَرِش مِهْلِهٖ رُتِهٖ پَهْل - نَاکَا کَامِهٖ سُنْد پَهْل چُهٗ نَاکَا کَرِ اَسَان -

(۱۵۱۸)

لَوْتِ تَامِ نِهٖ بَدِ سُنْد يُمَقَهٗ وُجِهَهٗ لَوْتِ تَامِ کِيَتَ زَانِهٖ سِنِکِهٖ سُنْد پُرَا
سِيَّلهٔ اِنْسَانِ خِرَابِ اِنْسَانِهٖ سُنْد تَجَرِبِهٖ چُهٗ سِيْدَانِ سِيَّلهٔ جَانِ اِنْسَانِهٖ سُنْد
قَدَرِ تِهٖ قِيَمَتِهٖ زَانَان -

(۱۵۱۹)

بِهٖ وُجِهَهٗ رُزِ اَنِهٖ مَنزَرِ تِهٖ وُجِهَهٗ بِهٖ دَوَسِهٖ مَنزَرِ :-
پِنِهٖ مَقَلِهٖ بِنْدِي تَاکِرِفَ کَرِنِهٖ وِزِ چُهٗ کَاهَنَهٗ وِنَانِ زِهٖ بِيَسِ شِيَشِهٖ مَنزَرِ
سِيَّلهٔ لَوْنِهٖ تِهٖ پَهْلِ بِهٖ مِشَرِ وِ دِلَوَارِ مَنزَرِ يَانِهٖ دَوَسِهٖ مَنزَرِ هِيکَانِ وُجِهَهٗ -

152.

یہاں پہلے نہ خبرِ غم کس۔ کورِ وائس نہ خبرِ دِمن کس :-
موتِ بیلہ کاٹتے یوں سہ ٹھہرے زانان یہ ہواں پھا، شر پھا، کہنے بوڈ پھ۔
کورِ وول بیلہ کئے گرس کورِ دوان پھ تس پھنے خبرِ آسان زِ پتہ کی حق پران
یہو، کورِ سوکھ دہنہ ما کئے دوکھ -

1521

لیس آسہ وچھس کُلفُ سہ یکہ لچھس دکہ دتھہ :-
لیس پینہ لِس دِس پیہم قو لو آسہ سہ یکو تن لچھ لو کہ مشری تِس لگہ نہ کالہ نہ داغ -

1522

بیٹھ نہ شہر سے گزرنے سے اس نے شہر کے ناوے کیا :-
 اُس پسر نے اسے کہنے لگی ، تمہیں واقفیت حاصل کرنے پھینے ضروری :-

1524)

یہ گیت ہمیشہ ہنور :-
 یس دار ولس پھ دین یس دار ولس پھ ہیون - اتھ ہکو داس دار و تہ ونہ -
 کائے کائے پھر ہیٹھ پھ لکھ تہ والن آسان -

(۱۵۲۱)

یڈ و تہ پیٹھ تراوڑی :-

یہ سوچنے وراے ز یہ پیسز بھا کھیون کیت جان کتہ نہ - مے ویا کتہ نہ -
یہ برونٹھ پیس تہ کھیون گو و یڈ و تہ پیٹھ تراوڑی -

(۱۵۲۵)

لیس نہ واری ناو ڈراو سہ ترھن تن حصہ پلہاری نہ
واری ناو ترلیس نہ زراہتہ :-
لیس اکہ لیہ بدنام گوو سہ کر تن برنامی دور کر پنج پتہ کا تراہ تہ کوشش
سو بھس نہ کیتہ تہ ترلان -

(۱۵۲۶)

لیس بر سہ فنا :-

لیس حسین کیت ناکار آسہ سوچان تہ کران تمس بھ قوم درمہ پانے فنا کران -

(۱۵۲۷)

یہ پیس رو نہ تہ گرھہ کرن - یہ سہ کر تہ گرھہ نہ کرن :-

یہ سپر نفیسی تھ کرتہ نکالیم دیہ تھ پھ گزھ عمل کرڈ۔ اگر تیس پانس کاہنہ
خامی آسہ سو گزھ نہ پانہ ناوڈ۔

(۱۵۲۸)

یکہ ورنہ آسہ ہوزے :-
تو ملس پھ یوان وگر ہیو بناونہ تھ پھ پھل، لون، مالحہ، ڈوڈی گوہر یا پربی
دارماز یوان ستر تراونہ تھ پھ ورنان۔ ہوزے آسہ گوڈونہ پھس گوہر
نہ نہ مار۔ بییلہ کاہنہ کوشیس بوٹھ کھسہ نہ تیلہ پھ تھ کامہ متلق یہ یوان
ونہ نہ۔

(۱۵۲۹)

یکر مار تھ اتھن پھکھ :-
بییلہ کاہنہ کام کر نہ پتہ بجائے فایر فو تھان گزھ تیلہ پھ یہ کھتہ لوان ونہ نہ۔

(۱۵۳۰)

یُن گزھ رانہ تپنر کھنوں گزھ سال ہو ہوور گری پھنہ ماتا مال :-
بییلہ کاہنہ ہو ہوور گزھ سہ گزھ شاہانہ پوشاکھ ڈھنڈھ گزھن۔ نہ سال کھنوں

مگر تہ گزیدہ نہ زیاد کالس روزن تکیا ز سہ پھینہ لس ماتا مال -

(۱۵۳۱)

یس نہ پور سہ اثر یا ثور :-
یس نہ قسمتس پور سہ پچور کیا کر ثور نہ ما بنریس کر -

(۱۵۳۲)

یمی ہوو نہ تہی نیوو ، یمی کھوٹ نہ تہی روٹ :-
یس پینر دولہ لوکن هاو سہ پھ من اتھی سو نیاو ناوان یس کھلہ تھو
لس پھ پانس لش روزان -

(۱۵۳۳)

یڈ کھوتہ پھ کوٹھ دور :-
یڈ نہ کوٹھ پھ کی جسمی حصہ مگر یڈ ہند پھ کوٹھ کہ کھوتہ پرتھ و ز خیال
روزان - پینس نہ باء ہندس شرس مشرتہ پھ کئے نوئن نہ کئے خاندان -
مگر پین شرتہ بالوتھر ہند کھوتہ زیاد نزدیک باسان -

○

(۱۵۳۱)

یہ نہ پنیہ نہ پنیہ گرھہ تہ گرھہ لوکہ ہندی ونہیہ :-
 پنیہ نہ مہبتہ ستری چھنہ دلس تیتھہ تکلف گرھان یوت زن لوکہ ہندی وکھو
 تہ پاموستری گرھان چھہ -

(۱۵۳۵)

یہ ستری کوہ کر تندیہ مرس، یسٹریہ کانگر تندیہ پھرس
 اگر کائٹہ جان چہر آریہ ٹیک ناید تہ پھس پالنے - اگر کائٹہ نا کاید چہر آریہ
 ٹیک لوقان تہ پھس پالنے -

(۱۵۳۶)

یس کوڑ کھانڈر سو کوڑ لوہرن ماہراڑ پھیرن پوہرن ستری -
 یس کوڑ کھانڈر کُن چھہ لیند باپتہ سارے انتظام کرن ستری چھہ لگو مڑ - سو
 چھکھ سوڑ مڑ بومٹہ یانے لوہر سوہراوہ تہ ہاراڑ چھہ یارن ستری پھیران
 یس یہ اہمیتہ شوہر یس سوہر دموہر تیلہ چھہ یہ کھتہ یوان وہ نہ -

○

(۱۵۳۶)

ژیے کیا حاتمہ مَن طے کو زخفہ :-
 کیا زن حاتمہ سُند ہیو بوڈ کار نامہ کو زخفہ، یا نے یہ چھہ مؤمؤلی کَام -

(۱۵۳۷)

یُس یہ کرنہ او تس تہ پھہ کُرُن :-
 یُس یقہ دُئی یا ہس مَنریوان پھہ تس پھہ اولے تقدیرس لپکھہ اُسان زلس
 کیا چھہ یتہ کُرُن - تہ سہ پھہ تی کران -

(۱۵۳۸)

یتہ زنایہ مالہن تہ مردس مرگزار :-
 یتہ زنایہ مالہن اسیہ تہ زنایہ مالہن اسیہ مرد پھہ یرھان بار بار توگر گزھن -

(۱۵۳۹)

یقہ ہیو گزھن :-
 ناراضگی گزھن -

(۱۵۴۰)

یس نو دا رآھن تس کس دیہ بازی :-
 یس نو دا مہربان آسہ تیس ہیکہ نہ کاہنہ دوکھ دتھ -

(۱۵۴۱)

یس کر حرکتہ تس بڈ برکتھ :-
 یس مینھنہ کر تیس پھ پڑتھ کیہنہ چہر وافر آسان -

(۱۵۴۲)

یہ گامس حال آسہ تہ مامہ ہنتر وڑھرتہ :-
 اگر گام سورے نو شمال آسہ تہ اتھ مہر روزن وادی تہ آسن ساری لوکھ بڈو
 نو شمال - اگر گام پریشان آسہ تہ گاہلو ساری روزن وادی آسن پریشان -

(۱۵۴۳)

یہ گوو بوٹن گرھن سوت کھینہ :-

بوٹن پھ لداخس تہ ونان بیتہ بوٹ روزان آسہ تہ آسہ بروہنہ کالہ لوکھ مرف سوت
 کھیوان - توٹ وائن اوس سپٹا مشکل تہ سپٹا کال اوس لگان پکان پکان
 توڑ وائنس - اگر کاہنہ سپٹا موٹولی چہر حاصل کرنہ باپتھ سپٹا تکلف تلہ تیلہ
 پھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۵۲۲)

یا اللہ سوز تم پھالون وادا :-
 سیلہ کاهنہ انسان کالئے ہنر نواہ مخواہ پریشانی ہسیہ تیلہ پھتس یوان
 یہ کھتہ ونہ نہ -

(۱۵۲۵)

بیتہ نہ پو شرتہ نہ دوش :-
 کئے پھنس پرہیز کرن وائس سیلہ نہ کئے وز پرہیز کرنک طاقے روز تہ تس
 ہسیہ پرہیز پھٹراون تہ پھنس نہ کئے گوناہ - مجبوری پھنہ گوناہ تہ ثواب یا
 طہال تہ حرام مانن -

(۱۵۲۶)

یہ یرھہ پرس نہ پنہ نس گرس
 یہ انسان کالئے وہ پرس کیت یرھان آہ تہ پھتس پنہ نس گرس وائمان -
 رت یرھہ تہ رتے وائتس ناکار یرھہ ناکارے لبہ -

(۱۵۲۷)

لُس پښه پالنس لار سټه کيا لار پالنس :-
 بيلډه دود تون آسټه تنيگ مایه پښه پالنس ته لاران وپان یتته دود پښه
 ستر کيا فایده واته جسم :

(۱۵۲۸)

پښه يا رپښه کړن گڼه :-
 پښه گيه پښه مرفی ته رپښه گيه لکه هښه هيدن - انسانس پښه کړن اډ يا
 پښه مرفی ستر يا لکه هښه هيدن نه که نوبه ستر کړن

(۱۵۲۹)

پښه گوډو ميشر :-
 لُس چپښه زيار د مقدارس يا زيار د تيدادس مشر آسټه تته پښه کانه تته
 روزان - سټه پښه ميشر پښه پانې ډولان -

(۱۵۳۰)

پي کړه گال تي کړه بيټل بازرس کهل پي کړه :-

بیگل تہ چھ تی کران یہ گائل کر۔ مگر کرنہ بروہنہ چھ بیتل نہ فرف سہٹا
وق ضایہ کران بلو کہ چھ باقی لوکن تہ پریشان کران -

(۱۵۵۱)

ییلہ سہ دیہ تیلہ کس نیئہ۔ ییلہ سہ نیئہ تیلہ کس دیہ۔
ییلہ کائٹہ نو دا دیہ تیلہ کس ہیکہ تھہ کمی کر تھہ اگر تے نیس تہ کائٹہ
انسان ہیکس نہ رفاقتہ کر تھہ -

(۱۵۵۲)

یہ نہ ہہارینہ تہ کتہ ٹی کاسہ :-
لیس چہن نہ اسی ہہارینہ ہیکو دتھہ سہ کتہ دموئٹس یس مس آسہ کاسہ
آمت۔ یانے موئڈ آسہ گاہنر بقول ساقی مرہوم اسی پرانہ زمانہ موئڈ گرنہ
ویر زنائہ مس کاسان توے اسی موئڈ ٹی کاس ونان -

(۱۵۵۳)

یلڈ مٹنرے چھ سورے نیرن :-
ییلہ انسان کھنس چنس مٹنرے سب کفایت کر تہ تیلہ چھ پائٹہ بچان

یہ ستر چھ باقی پسر ہسکانِ اِلسانِ اِنہق :-

(۱۵۵۲)

لیس نہ کاہنہ تس چھ تودا :-
لیس نہ دنی یاہس مثر کاہنہ مددگار آسہ تس چھ تودا مدتہ کران -

(۱۵۵۳)

لیس گاؤ دود پئے ز تس چھ گوہ تہ پیوان تلن :-
یس اِلانس فاید کھیمو تہسندری چھ ناز خجڑہ تہ پیوان ژالو -

(۱۵۵۴)

یز تیج ہارا بے یزتی ہنثر کھارا :-
اگریر تہ سان اکے پالٹہ پسہ سہ چھ تمہ کھار کھوتہ زیادہ لیس بے یزتی سان
یسیہ دینہ -

(۱۵۵۵)

یہ چھا وگوو وٹتہ نین :-
وگوو ہکوژ یس مثر وٹتہ تہ نٹتہ مگر سیلہ مکاینج یا سٹتہ کینہ جادادنج کتہ آسہ

تھڻ ڇھ وٺان زِيه ماڇھ وڳو ويھڻ زن ڪاھڻ تڙ پھس مٺڙو ويھڻ ڀنيہ -

(۱۵۵۸)

لِيسَ رُڇھمُ تڙي لَش رُڇھمُ تڙو دايو :-

لِيسَ رُڇھمُ آسَہ اڱر تڙي ڀنيھ بدلہ تہ بھڻي بھيرُ ڳڙھ سَھ ڇھ سارو پَ کھوڻہ
 بوڏو دشمن بنان تڪيائِ سَھ ڇھ ساھن ڪمزورين تہ رازن واقف آسان -

(۱۵۵۹)

يہ زال وڻجھان تہ اڱر ڳاڙھائڙو ڇھ تہ ڀان مار :-

زال ڇھ درياوس مٺڙ قتمہ قتمہ ڳاڙھائڙو ڇھان مگر ٺاڙ ڇھ بس تيتہ هيڪان
 وڻجھڻ يہ زال واپس ڪھار - يہ ڪنہ سر ڪس واقف ڪارس خبر ڇھ آسان اڱر غار واقف
 تہ خبر ڪنہ تہ پريشان ڳڙھ -

(۱۵۶۰)

يہ بيا ڪھ ڪر تہ وھرس تہ ڪر بہ پھرس :-

يہ ڇھ ڪاھڻ ڀني تڙا بليھڻ ڇاويہ وڙ وٺان زِيھ ڪامہ بيا ڪھ وري لاڳہ سَوَ موڪلاو
 يہ اڪس پھرس مٺڙ -

(۱۵۶۱)

یہ ہوڈ گر کر و ہرس مُناق کر پھرس :-
 ہوڈ گرس بیسیں یزراہ و اتنا ولس منتر اگر سہرتہ ہوڈ گری کڑی وری لگہ مگر
 مُناقٹ کرن و اُلس لگہ سو کام کرنس فرف اکھ پیر -

(۱۵۶۲)

لُیسے ناو زود کرن سے ون ناو پھ پھٹن :-
 لیس بنہ اچہ کاہنہ تباہی اُسہ کران سے پھ کر کہ دوان زہے تباہی پھ
 گر تھان -

(۱۵۶۳)

سندر کتہ وڈی کرڈی :-
 لوکہ ہند پھب یا سیر کتہ پالٹہ زینس نہ گزار کرن -

(۱۵۶۴)

سیسی نہ کتہ وون نہ کتہ کٹرگز سیرو :-
 نہ پھ یینہ کیت پن نہ نہ وونہ لس کیت کاہنہ چہر آسی پھ سو نچان ز کٹرگز

سیخی تراوو۔ یہ گوؤ فوؤؤل وق تہ فایہ کُرن تہ دہماع تہ -

(۱۵۶۵)

یوؤپس شوپ ڈکھ :-

یوؤپ گوؤ سہلاب، شوپ کیا ہیکہ سہلاب کس پائس پتھ رٹھتھ، اکھ لوکٹ
تدبیر پھنہ بڈرس مہبتس رکاوتھ ہیکان -

(۱۵۶۶)

یکس دی نہ زوؤ :-

یہ تھ سہٹا کھوس ائلس متلق یوان ونہ نہ۔ نہ سہ پھنہ کائٹہ دوان کینہ۔
اگر موت تہ یہ یس تس تہ کر زوؤ دلس انکار -

(۱۵۶۷)

یاجہ تراپسی :-

اُس مٹر راکوتھ زوؤ زوؤ بے مطلب کھتھ کرنہ -

(۱۵۶۸)

یا ثَلْنُ یا ثَرَالْنُ :-

یا تَرِ پھُ جانِ ناکارِ برداشِ کُنِ نِتِ پھُ سُو جاے تَرِ اَوِ تھِ کُنِ ثَلْنُ :-

(۱۳۴)

... که در روز قیامت ...
 ... که در روز قیامت ...

(۱۳۵)

... که در روز قیامت ...
 ... که در روز قیامت ...

(۱۳۶)

... که در روز قیامت ...
 ... که در روز قیامت ...

(۱۳۷)

... که در روز قیامت ...
 ... که در روز قیامت ...

(۱۳۸)

... که در روز قیامت ...
 ... که در روز قیامت ...

